

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

— HESIODI

ASCRAEI POEMA INSCRIPTVM

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ, id est,

Opera & Dies.

ACCEDVNT in idem breuia scholia IACOBI

Ceporini, per IOANN

num denuò aucta: in quib; dictiones & sententiæ quæ-

dam obscuriores, atque obiter Græcorum carminum

ratio declarantur. Enarrationes item luculentissimæ

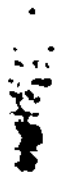
una cum Præfatione PHILIPPI Melanchthoni.

Adiecta est etiam recens Latina interpretatio I

qua uerbum uerbo quàm propriissimè redditur.

Anno M. D. LXXII.

PRAEFATIO IN HESIODVM

PI

HUNIS

V M de enarrando Hesiodo delibera-
rem, inter ceteras difficultates quas mi-
hi id negotij suscepturo propositas esse
intelligebam, in mentem hoc quoq; ue-
niebat, non defuturos esse, quoniam nō
ita multo ante is poeta in hac schola lu-
tulenter enarratus est, quibus, si relegeretur, fastidium re-
petitio adferret. Video enim non aliter atq; uulgo aiunt nō
nas cationes gratissimas esse, ita uos atidissime ad eos au-
thores cognoscendos, qui minime noti ac peruulgati sunt,
confluere. Quanquam igitur uerebar ut accepturi essetis
poema, quod gratiam nouitatis paulo ante exuit, tamen
confirmauit me eorum iudicium, de quorum consilio He-
siodum enarrandum suscepi, qui quod eius poez cognit-
tionem maxime frugiferam & liberali ingenio dignissi-
mam esse statuebant, saepe relegendum esse iudicabant. Na-
cum magnam utilitatem habeat relectio, & diligentius ex-
pendantur & altius introspiciantur ea quae retractamus,
(sunt enim, ut scitis, *Antipat peritidis copuipat*,) fore arbitrab-
tur, ut neminem pteniteret Hesiodum ex interuallo regue-
stasse & propius cognouisse, cuius de omnibus officijs tā
honestae praecepta sunt, tam multae sententiae, quae ad abdi-
tas & abstrusas in natura res cognoscendas faciunt, ut nun-
quam de manu deponendus uideatur. Nam qui numerat
potius quam longum catalogū authorum audierit, quam
supputat quid ex quoq; lucrifecerit, is sciat se in studijs in-

feliciter uersari. Neque uerò multum utilitatis adferre scriptor ullus potest, semel tantum uelut à limine saluatus. Et Hesiodum ueteres non tantum putauerunt semel atque iterum legendum esse, sed ediscendum omnibus pueris, qui liberaliter instituebantur, ut Columella testatur, proponebant. Ego igitur his causis adductus sum, ut susceperim hunc poemam rursus interpretandum. Sed quoniam cupio uobis etiam persuadere utilem operam uos in eo repetendo sumpturos esse, aliquanto latius huius mei iudicii ratio mihi exponenda est, & dicendum quomodo legere ueterum scripta conducat. Qua de re dū dico quæso me diligenter attendite. Nam qui in discendo nihil aliud consilij habent, nisi ut multa legant, hi mihi tanquam uia lapsi, toto cælo errare uidentur.

Proinde sic statuo, paucos quosdam eosque optimos ex illo magno librorum numero eligendos esse, quibus à prima pueritia innutriti, omnes eorum sententias, ut digitos ac ungues nostros, teneamus, & sermonem eorum, quam proxime fieri potest, nostra oratio referat ac redoleat. Animaduerto autem hanc orationem in reprehensionem quorundam imperitorum, qui uarietate lectionis doctrinæ famam aucupantur, incursum esse, qui me desidiam iuuentutis nouo quodam Paradoxo alere uociferabuntur, cum audient me uariam & multorum lectionem improbare. Ego uero si quam nouam legem, nullo authore, sine grauius testibus ferrem, iure culpandus essem. Neque enim uel ætas mea, uel eruditio, uel authoritas eiusmodi est, ut sumere mihi apud uos præcipientis personam auisim, uerum ea quæ à doctissimis uiris tradita meminimus, quæque mediocri harum literarum in quibus uersamur usu cognouimus, in medium afferre officij nostri esse iudicauimus. Horatius ait: Vel si cæcus iter monstrare uelit, ramen aspiciendum

dum esse, si quid moneat quod non sit inuile. Quare uos rogo ne grauum, in tam uarijs opinionibus eorum qui discendi rationem tradunt, & meam sententiam audiat, cui nisi doctissimorum hominum testimonia suffragantur, non postulo ut accedatis: sin autem & locupletissimis testibus fidem fecero, & grauissimis argumentis ostendero, promiscuam illam uariamq; lectionem non perinde iuuare studia, ut quidam existimant, nihil erit opinor, cur mihi quisquam hæc monenti succenseat. Sicut igitur prudentia est certum alicubi domicilium, certam sedem, certos habere lares, ita in studijs necesse est animum habere certos quosdam authores, ad quos se quacunque de re disputatio inciderit, referat, quos penitus notos habeat, quosque de omnibus rebus in consilium adhibeat. Non uacat autem illi, qui in omnibus chartis excutiendis operam sumit, in certis aliquibus scriptis tantisper commorari, dum & penitus ea cognouerit, & ita imbiberit, ut planè in suam naturam uerterit. Neque enim fieri potest, (ut ait Xenophon,) simul & multa quispiam faciat, eademq; recte omnia: non enim potest se mens intendere in diuersa. Quare cum aliqua de re, aut iudicandum est, aut dicendum, tum demum sudat illi ac sentiunt in tanta copia quàm sint inopes. Quia enim nullam certam suppellectilem habent, unde depromant quæ usus poscit, itur ad bibliothecam, quæruntur indices, mutuatur à singulis authoribus sententiolas aliquot: quas cum in lucem proferunt, quia plerunque male cohærent furta illa, nec inter se consentiunt, inuenias pleraque illa nihil facere & in. Neque uero legere se putet authorem is, qui obiter tantum inspexerit ac salutauerit. Nam quem admodum aiunt, amici sensum deprehendi non posse, priusquam cum eo multos salis modios ederis, ita diu multumq; habendus est in manibus author, iterum atque ite-

¶
rum euoluendus, dum fiat satis familiariter notus, dum illius sententię, illius uerba sic infideant tibi, ut cum opus est, non procul accersenda aut quęrenda sint, sed ultrò se tibi offerant. Contra, quemadmodum immodicus cibus, quia concoqui non potest, in crudos humores degenerat, qui non modo non alunt corpus, sed naturalem etiam succum strangulant: Ita cum multa legeris, fortassis fiet ut confusa saneam quandam doctrinam tibi compares, sed illa magis hebitabit ac obruet ingenium quàm perpoliet. Nihil enim certi, non res, non uerba, in tanta uarietate lectionis reliquum tibi facies. Verba unde quaque emendicanda erunt quories dicere institueris, quorum mira dissimilitudo erit, neque magis inter se similes sententię erunt ex uarijs locis authorum nullo iudicio aut delectu transcriptę. Denique in tota oratione uelut ægri somnijs uanę fingentur species, ubi non pes non caput uni est. Cum igitur hæc incommoda secum afferat illa tumultuaria lectio, quid tandem rei est, cur nõ ingrediamur meliorem aliquam legendi rationem? cur non doctissimorum hominum præceptis obtemperemus? Neque enim ignota est uobis sententia Plinii præcipientis, ut sui cuiusque generis authores diligenter eligantur: multum enim, ut ait, legendum est, non multa, quod sic accipiendum esse nemo dubitat, sæpe multumquę eadem esse relegenda, nec esse distrahendum animum uarietate authorũ. Idem monet Seneca, certis enim ingenijs, inquit, immorari ac innutrirı oportet, si uelis aliquid trahere quod in animo fideliter sedeat. Non Delphicum ullum oraculũ uerius esse experiemini, si uestra studia ad calculos uocabitis, & ratiocinabimini quantum lucri attulerit aliquando unus author ter aut quater relectus, & ad id conferetis ea quę ex multis alijs libellis obiter inspectis in animo hæserunt. Intelligetis enim multo uberiores fructus

stus uos ex uno illo libro quàm ex reliqua tota bibliotheca percepisse. Accedit huc quòd sicut alias artes imitatio docuit, ita in his nostris studijs, nisi ad aliquod certum exemplar dirigamus animũ, nihil efficiemus dignum laude. Videtis, n. eos q̃ sculperre, qui pingere, qui canere discũt, eligere aliquẽ magistrũ, cuius esse quàm similimi studeant. Neque uerò exigunt hanc diligentiam inferiores artes, & non flagitant eandem hæ maximæ uitæ & regendarum rerum publicarũ artes, in quibus uos uersamini. Non enim satis intelligitis quid oneris sustineatis, si non cogitatis has literas ad quas adhibiti estis, comparandas esse tum ad priuam uitam recte instituendam, tum ad ciuitates regẽdas, ad iudicia tenenda, ad religiones conseruandas, denique ad omnes uitæ partes gubernandas. Quare si aliæ mediocres & tanquam secundæ classis artes percipi non possunt nisi ad certa exemplaria manus dirigatur, quanto minus has difficiliore consequemur, nisi proposuerimus nobis aliquem ad imitandum, quem tota mente atque toto animo intueamur, qui regat omnia consilia nostra, uel in dicendo, uel etiam in rebus gerendis? Nonne grauissimus poeta Vergilius, cum significare uellet, quæ esset optima ratio principis ad eximiam uirtutẽ instituendi, fingit Eandrum adiungere adolescentem filium Aeneæ, & præcipere gnato, ut inde à prima pueritia Aeneam effingere & imitari studeat? Sic enim ad Aeneam ait cum illi puerum commendat:

Sub te tolerare magistro,

Militiam & graue Martis opus, tua cernere facta

Adsuescat, primis & te miretur ab annis.

Sensit enim poeta artem illam imperandi, unam omnium longe præstantissimam, neminem adsequi posse, nisi se ad alicuius summi uiri imitationem totum componat, cuius dicta, facta, consilia omnia ob oculos posita habeat, ad

quæ suum ipse cursum dirigat. Quanquam autem hæ non
stræ artes dignitate longe infra bene imperandi scientiam
positæ esse existimentur, tamen difficultate illi pares esse ne
mo dubitare potest, si modo expenditur, quanti negotij sit,
tam multarum rerum cognitionem, præterea mediocrem
quandam facultatem dicendi & exponendi, quæ recta esse
perspexeris, parare. Est enim profecto una de difficillimis
artibus, uel mediocris eloquentia. Quare si in leuioribus
artibus sine imitatione effici nihil potest, Eloquentiam ne
putabimus nos sine ullo adminiculo consequi posse? Ci-
ceroni non uidetur. Nā apud hunc Antonius ante omnia
præcipit, ut eligamus aliquem cuius nos similes esse ueli-
mus, & summa contentione animi effingamus, atque imi-
semur in illo ea quæ maxime excellunt. Quod si igitur i-
mitatio tantopere necessaria est, nec imitari quenquā possi-
mus, quem non penitus notum habeamus, non relinqui-
tur dubium, quin diu legendi sint aliquot optimi libelli.
Ut enim qui semel oppidum aliquod præteruectus est, nō
omnes urbis uicos, non ciuitatis mores, non hominum lo-
ci eius ingenia statim didicit: ita consilia ac sententias, aut
sermonis compositionem in authore quem semel percur-
risti, non statim animaduvertere potuisti, sed diu in eo com-
morandum est, si uoles alius introspicere. Iam ut eius ali-
quam similitudinem adsequaris, ut uerba illius in prom-
ptu habeas cum opus est, ut sermonis compositio non sit
illi ab similis, hoc uero sine perpetua lectione effici non po-
test. An non uidemus pictores cum uultum alicuius de-
pingunt, quā sæpe respiciant ad exemplar, quā conten-
tis oculis omnes lineas contēplentur? Ita nobis nunquam
deiiciendi oculi erunt ab eo authore quem perdiscendum
in manus accepimus, quemq; imitandum esse aliquo mo-
do duximus. Non disputo nunc de tota imitandi ratione,
sed

sed hoc monere tantū uolui, oportere nos in studijs nostris habere certas quasdam sententias semper ob oculos, ex quibus uel de moribus, uel de rebus alijs iudicium faciamus, & ad quas referamus nos quacunque de re disputabimus. Deinde quædam struendæ componendæq; orationis tenenda forma est & character, similis ueteri & pure Latino sermoni, quorum utrunque deest istis qui unum hoc studium habent per omnes authores grassandi. Nam cum sine delectu omnes sententias congerant, non potest fieri, ut habeant certas aliquas propositas, quas in iudicando sequantur. Deinde citius tota rerum natura mutabitur, quam fiet ut iusta orationis structura utantur hi, qui non ad aliquorū ex ueteribus imitationem sese contulerint. Itaque uidemus eorum orationem qui quanquam multa legerint, tamen in componenda oratione, cum nullam ueterē formam imitantur, persimilem esse mendici pallio, cui passim lacerato, omnis generis panniculi assuti sunt. Nam tota istorū oratio ex dissimillimis & uerbis & sententijs congesta, aliās longas habet circunductiones, aliās abrupta quædam & mutila membra, aliās obsoletas & ab ultima antiquitate petitas figuras, quas non intelligat si reuiuiscat ipsa Euandri mater, aliās uocabula noua & in media barbarie nata. Porro cū illa dissimilitudo obscuritatē pariat, et maximum uitium orationis sit obscuritas, quis tale dicendi genus non oderit? quis non fugiendum uelis, ut ita dicam, & remis sentiat? Quæ cum ita sint, quis non fateatur satius esse paucos scriptores, sed optimos subinde legere, eosq; familiarissimos nobis facere, quam tumultuaria lectione per omnia bibliopolia uagari, præsertim cum hoc uitij habeat res, ut in multos malos libros opera collocetur, unde uelut contagione aut prauas opiniones, aut corruptum sermonis genus contrahas, quæ postea dediscere immensi ne

gottj est, pręfertim si statim rude & recens ingenium inferint. Nam si motus corporis uitiosus, qualę in Alexandro notauerunt, consuetudine duratus, corrigi postea nulla ratione potest, quę spes est ex animo perniciosas opiniones cum iam alte radices egerunt, euelli posse, aut emendari sermonis uitia, quorum naturam tibi feceris? Danda igitur opera est statim ut optimis imbuamur, & perinde atq; uenena cauęda sunt & procul arcenda, quę sunt optimis dissimilia. Habeis mei consilij rationem, cur ut quisq; author optimus est, ita sępissime relegędum esse existimem: quod quisquis sequendum sibi esse statuet, is re ipsa experietur unam hanc esse ad solidam eruditionem comparandam uiam, aliorum uerò laboribus ac uigilijs fructum minime respondere. Sed cum Hesiodum semper doctissimi homines plurimi fecerint, ex eo genere authorum mihi esse uisus est, qui non semel tantum inspiciendi sunt. Quare eum quanquām non planę ignotum uobis relegendum sumpsit. Neq; meum consilium reprehenderis opinor si cogitabis, quantas utilitates, tametsi exiguus libellus, adferre queat. Et quia principio in omnibus negotijs constituendum est, quę utilitas ex unoquoq; genere laboris petatur, nos quoq; monebimus, quid expectare ac flagitari cōmodi ex Hesiodi lectione debeatis. Est enim ex omnibus authoribus uel uerborum uel rerum scientia petenda. Hesiodus autem Gręce discantibus magnum uocabulorum numerum suppeditat. Et quoniam alicubi hilariores descriptiones continet, etiam hi qui Latine discunt ab eo quędā honesta exempla copiosi sermonis, & rationem quandā ornandarū sententiarū mutuari possunt. Nam & si lingua diuersa sit, tamē uoluntate Gręcis Latini, in disponenda, amplificāda, atq; illustranda oratione similes sunt. Itaq; duo summi apud Latinos poetae, Virgilius & Ouidius, nō modo

modo locos eius quosdam imitati sunt, sed multos uersiculos pene ad uerbum expresserunt, quorum exempla nos commonefaciunt, quomodo ad nostros usus, non tantum certi quidam flosculi ex huiusmodi authoribus decerpendi sint, sed in omni sermone, in inueniendo prudentia, in explicando proprietas, perspicuitas, & copia, in disponendo diligentia imitanda sit. Sed de hac parte quia satis dici, nisi inter enarrandum conferantur Latina cum Græcis, & omnes figuræ digito ostendantur, non potest, nolo in præsentia longior esse, sed in interpretatione uelut in re præsentī indicabimus, quos locos hinc sumpserint scriptores Latini, & quid imitari, quidq; excerpere ipsi debeamus. Etenim tametsi appareat propter utilia præcepta magis quàm propter uerborum ornatum in admiratione hoc poema fuisse, tamen quantūuis res salubres nemo legisset, nisi cōmendationē quandam habuissent ex genere sermonis, & gratiam elegancia carminis addidisset. Neq; profecto ueritatem ferre potuisset, nisi rerum grauitati uenustissimum genus uerborum tanquàm illecebras quasdam adiunxisset. Non est autem obscurum quantū amarint Græci hoc carmen, quanta cura adseruauerint, quia Pausanias ait se uidisse in Helicone antiquissimum monumentum plumbeas tabulas, in quibus hoc poema scriptum fuerit. Sed uenio ad alteram partem, & exponam quid ad rerum scientiam lectio eius conducat, in qua profecto nō minus quàm in uerbis elaborandum est. Quia non modo inanis est oratio, nisi res honestas & uiles contineat, sed etiam copia omnem dicendi rerum sciētia genuit. Non dī tantum mali permittant, ut cadat in eos eloquentia, qui nulla uirtutis præcepta, nulla officia, nullas uitæ leges, nullas religiones norūt, quiq; nullam naturalium causarum ac euentuum cognitionem habent. Nam & Horatius cū, quia re-

rum cognitione non satis instructus est, negat idoneum esse ad scribendum, cū ait, Scribendi recte sapere est & principium et fons. Et multis uersibus exponit postea, quarum rerum scientiā requirat in eo qui se disertum perhiberi uelit. Proinde ita inducite animum ut sentiaris uobis in hoc curriculo studiorum, primum magnam quandam & copiosam uerborum supellectilem parandam esse, ut explicare, cum de grauib. rebus aliq. docendi à uobis erunt, cum dignitate res obscuras, eisq. lumen addere possitis: deinde etiam omnium rerum percipiendam doctrinā esse, quæ tum ad nostram uitam recte instituendam, tum ad orationem illustrandam cōducunt. Etenim cum aut de natura rerum, aut de moribus, aut de religionibus in hac ciuili uitæ consuetudine sæpe docendi sint homines, erit plane *ὁ πρὸς λόγον*, is, qui quanquam mediocris uerborum copia in numerato sit, tamen res non satis perspectas & exploratas habet. Neque enim dicere quisquam de re parum nota perspicue potest, ut & apud Platonem Socrates inquit, & sæpe monet Cicero. Et Horatius cum ait: Verbaquæ prouisam rem non inuita sequentur, significauit, fieri non posse ut se ultro magno numero offerant uerba, nisi causam bene meditatam habeas. Quod cum ita sit, non sunt prætermittendi libri, qui de rerum natura, aut de moribus præceperunt. Neq. tamen legendi omnes, sed eligendi optimi, quiq. alere eloquētiā possint, quia ferè in barbaris scriptoribus non tantum sermonis spurcities, sed etiam alia uitia sunt. Plerique res quas profitentur non satis notas habuerunt, plerisque ratio docendi defuit, et rerum peritia non defuerit: quæ de re nunc longius dici non potest. Hesiodi autem prior libellus totus *ἄγαν* est, posterior dum agriculturæ præcepta tradit, ortus & occasus syderum, multaq. alia quæ ad naturam cognoscendam faciunt,

faciunt, complectitur. Requiretis igitur ex priore libello morum præcepta, quoniam nisi certis legibus & sententijs moniti & adsuæfacti, honesta turpibus discernere didicerimus, & amplecti ea quæ decent, fugere contraria conemur, recte institui uita non potest. Honestissimæ quæque grauissimæque de omnibus officijs sententiæ ob oculos esse positæ debent, ad quas omnes uitæ partes, uelut ad Cynosuram cursum suum nautæ dirigunt, comparemus. Sed quoniam Hesiodi præcepta, quibusdam ideo parum probantur, quia gentilis homo uideretur aliena & pugnancia cum nostra religione docuisse, hic error uulgo eximendus est. Quanquam aut longior est illa disputatio, quam ut hic explicari tota possit, tamen iudicaui operæ precium me facturum esse, si exponerē quæ uis sit, quæque auctoritas eorum præceptorum, quæ tum Hesiodus, tum alij multi sapientes & docti uiri cum animaduertissent nobis à natura proposita esse, deprehensa exposuerunt, & in literas retulerunt, ut commonefacerent eos, & qui propter infirmitatem ingeniorum aut ætatis, aut etiam consuetudine in tot malis exemplis deprauati, cernere ipsi eadem non possent. Proinde sic statuemus, nihilominus diuina præcepta esse ea quæ à sensu communi & naturæ iudicio mutuati docti homines gentiles, literis mandarunt, quam quæ extant in ipsis saxeis Mosi tabulis. Est enim in cōfesso humanæ mentis diuinitus insculptas esse quasdam leges de moribus, quales sunt: Neminem lædendum esse, & colendos esse parentes: bene merentibus habendam esse gratiam: Magistratibus parendum esse: alendos & defendendos esse eos qui nostræ fidei commissi sunt: pacta seruanda esse. Has cum sani quidam homines deprehensas ostenderint imperitis, quid est cur non & uocemus diuinas leges, & pareamus eis tanquam diuinæ uoci? Neque ille ipse cœlestis pater

pluris à nobis fieri eas leges uoluit, quas in saxo scripsit, & quas in ipsos animorū nostrorū sensus impresserat, quasq; ut Paulus ait, in cordibus hominū scripserat, de quibus sic inter se omnes homines consentiunt, ut nulla tā fera barbaries sit, nulli tam perditæ mali, qui non & sentiant & fateantur recta esse, quæ illæ sententiæ præscribunt, quiq; cum nō obtemperarunt, non ipsi peccatū accusent ac damnent suū, quiq; non uereantur numē existere aliquod, cui uel si nulli unquā mortales resciscant factū, pœnas daturi sint. Nulla tam immanis natio est quæ non tacita maleficos, crudeles, ingratos oderit ac aspernetur, proberq; ea quæ societatem inter se generis humani deuinciūt. Nam & hos qui hospites mactant, qui senes patres trucidant, qui nullā coniugiorū fidem colunt, si admoneantur, natura fateri cogit, indigna se hominibus facere. Iam in his qui sibi alicuius flagitij conscij sunt, cruciatus & terrores tanti mentem exagitant, ut adpareat diuinā quandam uim esse, quæ admissi sceleris pudere cogat, quæq; impendentis supplicij metū ineuat. Sunt igitur in humanis animis certæ de moribus leges quæ tum priuatā uitam regunt, tū cōstituere ac tenere Respub. iudicia exercere, & societate hominum defendere docuerunt. Et ut fateamur nos diuinitus conditos esse ac propagari, ita dubitare non debemus, quin è cœlo in hanc uitam attulerimus illas uitæ leges, & illos igniculos, qui & ostendunt honesta, & admonent semper præesse numen, & inspectare omnia hominū consilia ac facta, deq; sceleratis suppliciū sumere solere. Paulus alicubi huiusmodi sententias ueritatē Dei appellat, cū uellet significare has opiniones non errore quodā à maioribus per manus esse traditas, nec temere uel obrepisse nobis, uel in animis hærere, sed adco mentibus nostris infixas esse, ita, ut eijci aut erui nulla ui possint. Ego cū expēdo authoritatem harū legum;

& ani-

& multos alios & Platonem usum de Dionysio uidemus, quando calamitosum Tyrannidis exitum prædixit. Neque aliud prædictionum genus ad uitam utilius est, cui si Nero, si Domitianus, & plerique alij fidem potius adhibuissent, quàm uanis promissis ariolorum, in tantas calamitates non incidissent. Nos uerò cum Hesiodum audimus commemorantem, quæ supplicia improbis impendeant, non humana aliqua, sed diuina uoce nos à turpitudine abstergeri, & ad uirtutem colendam inuitari existimemus. Dixi de argumento prioris libelli: posterior ortus & occasus syderum & pleraque quædam continet. Et quia solent in scholis quidam technici libelli de naturâ rerum proponi, quales sunt, uel de sphaera commentarius, uel Aristotelis *meteorologia*, uel de Cælo, uidetur mihi in his etiam aliquis locus Hesiodo tribuendus esse, quia temporum uices, ortus syderum, dierum spatia, mira diligentia annotauit, uideturque inter primos apud Græcos Astronomiam attigisse. Nec eius artis contemnendus author Aristoteli & Plinio uisus est, qui aliquoties eius testimonium allegant. Est autem cum omnium naturæ partium, tum maxime cœlestium motuum, & syderum perliberalis cognitio. Nec mihi iniuria Plato dixisse uidetur, non homines, sed suillum pecus esse, quicumque nullo eius artis studio tenentur. Nemo enim fuit unquam sanus homo, qui etiam si alias artes hominum industria excogitatas esse iudicaret, non uideret tantam esse Astronomiæ præstatiâ, ut neminem nisi Deum authorem eius & repertorem faciendum putaret. Itaque & Manilius Ethnicus scriptor, negat potuisse fieri, ut res tam procul à nobis posita deprehenderentur, nisi hominum animis diuinitus monstratae essent. Sic enim ait:

*Quis foret humano conatus pectore tantum,
Immitis ut Dijs cuperet Deus ipse uideri?* Sensit enim
quandam

quandam diuinitatis similitudinem esse, illarum rerum notitiam potuisse consequi. Non libet autem hoc tempore utilitates huius artis enumerare. sunt enim propemodum infinitæ, & quædam ita sunt ob oculos positæ, ut etiam ab indoctis cerni queant.

Cum igitur Hesiodus grauissimarum rerum præcepta contineat, & ad mores formandos, & uitam recte instituendam & ad cognitionem rerum naturalium cōducatur, quis non dignissimum lectu iudicare queat? Ego uero etiam sæpe relegendum, & ad uerbum ediscendum esse censeo. An si in excellentibus picturis contemplandis nunquam oculi exsaturantur, sed quo diutius in eis hærent, eo magis admiratio uidendi cupidas crescit, (quis enim nostrum, quoties in templum uenit, non tones resistit ad eas tabulas quas ibi uel Durerus, uel noster Lucas posuit?) non idem accidat in egregio poemate cōsiderando? Truncum ac caudicem illum profecto dicere nihil uerear, cui satis est semel aut iterum excellens & ornatum carmen legisse. Proinde sicut apud Vergilium mirabili cupiditate ac lætitia intuetur cælo demissum clypeum Aeneas & argumentum in eo cælatum diligenter cōsiderat, cum quidem eum non modo operis uarietas, sed etiam illa rerum futurarum præstigia et cōmonent et dennent, denique *Expleri nequit atque oculos per singula uoluit,*

Miraturque, interque manus et brachia uersat.

Ita & uos nunquam satietas aut fastidium legendi Hesiodi capiat. Sed in eum assidue oculos defigite, omnes locos diligentissime excutite, & sententias eius uobis ita familiares facite, ut quoties aliqua de re deliberabitis, in mentem uobis illa honestissima præcepta ueniunt. Multum etiam sermo uester ab illo transferat, ac muruetur. Nos quidem quantum in hac ingenij atque eruditionis mediocritate præstare possumus, dabimus operam, ne quæ poeniteat nobis enarrantibus. hunc poetam operam dedisse.

D I X I.

**PRAESTANTI DOCTRINA
ET VIRTUTE VIRO D.
ANTONIO SCHNEBERGERO
doctori medico excellentissimo, Io=**

S. D. P.

Cum omnis omnium discentium ratio in ipsa exercitatione consistat, ac nullus ferè studiosorum ad uerum & certum eruditionis fastigium sine hac peruenire possit: uisum est mihi, Ceporini nostri scholia suis grammaticæ præceptis olim adiecta, denuo iuuentuti communicare, ac simul authoris consilium paucis indicare. Scripsit enim uir ille & pietate & eruditione insignis, de institutione Grammatica in linguam Græcam, compendium, adeò breue & eruditum, (præsertim in ijs quæ ad linguarum proprietates, quas Græci *ἰδιώματα* uocant, pertinere uidetur) ut suæ ætatis homines, sua industria ferè omnes excelluerit. Hoc, quantum accessione exemplorum, meo labore & studio, accreuerit, exemplaria à FROSCHOVERO nostro excusa satis testantur. Cum igitur Hesiodus grauissimarum rerum sententijs præ cæteris redundet, quæ ad mores formandos & uitam recte instituendam plurimum conducunt: uoluit Ceporinus teneros adolescentium animos hisce saluberrimis eius præceptis imbui, ut statim ab ineunte ætate quid ipsis imitandum fugiendūue sit, ex hoc authore instituerentur. Cæterum quo facilius Græcarum literarum candidati in hoc poeta uersari queant, & simul ij qui iam grammaticæ eius rudimen

ta perceperint, in his probè tanquā uiuā praeceptoris uoce exerceantur, hunc Hesiodi librum (cui titulus inscribitur Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Opera et Dies) breui scholio ita adornauit, dictiones et sententias obscuriores ita explicauit, ut studiosa iuuentus et authoris sensum intelligere, et omnem omnium Thematum difficultatem superare, uerborum compositionem, et uarias huius linguae dialectos citra ullam morā domo haurire possit. Quantum uerò operae, laboris, et diligētiæ nos in hac scholia nunc primum contulerimus, quibus studiosorum (si nostratum prioribus conferat) facile deprehendet, et iudicabit. Et hos quidem omnes labores, conatusque nostros, tibi doctissime Schnebergere dedicare uolui: partim quidem, quoniam a tēneris annis Latina cum Graecis coniunxisti, ut in hisce legendis, quantum ab arte medica, qua plurimum et excellis et occuparis, otij tibi fuerit, te interdum oblectes: Partim uerò, quòd uirtutes tuæ, ac generis claritudo, et quæ nobis olim intercessit coniunctio, hoc officij à me postulare uiderentur: Nam felicis memoriae pater tuus, pietate et artis medicæ cognitione clarus cum immatura morte tibi eriperetur, ut quàm honestissimè te instituendum curaret, matri tuæ, lectissimæ ac nobili matronæ summo studio demandauit. Itaque mater eo defuncto, in hoc tota semper fuit, ut et eruditione, ac uitæ integritate longè excelleres. De te etenim non paruum semper, ob natiuam ingenij tuæ bonitatem, sustinuit expectationem. Hæc ipsa utinā superstes (nam anno superiore uigesimo secundo die Nouembris uitam hanc mortalem cum meliore commutauit) te in omnibus honestis disciplinis institutum et edoctum, quo nunc es statu, intueri potuisset. Sed Dei Opt. Max. uoluntati acquiescendum est. Vale, et meum erga te studium amplectere. Te salutat noster communis amicus Conradus Gesnerus. Item cognatus tuus Fenz

lix Schnebergerus, cuius noster, genere & doctrina excellens,
qui Deum ex animo precari solet, ut res tuæ tibi faustè & pro
spere usq; usq; exerant. Tiguri in inclyta Helueticorum
metropoli. Tertio die Ianuarij, Anno salutis hu-
mane M. D. LXII.

T O T I V S O P E R I S
A R G V M E N T V M.

Liber hic Hesiodi inscribitur Opera & Dies: Qui ti-
tulus & argumentum scribendi, & inuentionem o-
peris præ se fert. Innuit enim poeta, se scripturum de a-
gricoltura: quæ labore & operibus constat, quæ opera
certis diebus & temporibus peragenda sunt. Itaq; hoc
titulo, summam rei rusticæ, breuissime & ueluti oracu-
lo quodam complexus est. nam per opera, significat a-
griculturam esse artem & scientiam, quæ non specula-
tione & inerti otio, aut alieno sumptu, sed ipsa actione
peragatur. Per dies, innuit in ea scientia, suo tempore
singula esse facienda. Hæc de inuentione.

Dispositione utitur admirabili. Nam cùm in omni di-
sciplina & arte consequenda, requiratur primùm, Vo-
luntas agendi: deinde prudentia & peritia rei ipsius,
quam agere uelis: In primo libro Hesiodus, futurum a-
gricolam, ad laborem, & operis faciendi studium adhor-
tatur, ut promptissimo animo, & uoluntate paratus sit
ad laborandum & opus faciendum.

Id autem suadet & persuadere conatur uarijs argu-
mentis:

mentis: in primis autem à prouidentia Dei, cum dicit laborandum homini esse, quòd ita à Deo sit ordinatum & constitutum, cuius uoluntati neque fas, neque possibile sit homini reluctari: quamuis in prima mundi creatione, omnia omnibus absq; labore prouenerint, tamen uitio hominum factum esse, ut iam nunc omnia labore sint paranda. Proinde libenter satis esse obtemperandum: ita enim fieri, ut pie, ut commodè, ut feliciter uiuamus. Ibi obiter alia atq; alia præcepta tradit quæ ad pietatem, & ad ciuiles mores attinent: idque facit per ænigmata, per fabulas, per apologos, & sæpenumero etiam aperte & simpliciter. Atque hæc summa primi libri, ut agricola uoluntatem laborandi habeat. In secundo libro, rem ipsam aggreditur, & peritiam atque artem ipsam agricoltationis tradit, ut suo loco cognoscemus. Hæc igitur est dispositio, primùm, ut uoluntarium habeat agricolam: Secundò, ut peritum habeat agricolam qui opus suo tempore, certo modo & ratione faciat.

Elocutio Hesiodi Dorica & Poetica est.

Finem huius disciplinæ rusticæ constituit ipse Poeta, diuitias: sed eas, quas quisque sibi suo parauerit labore, absque iniuria & fraude alterius: quas etià fatetur nulli obuenire, nisi ei qui à Dijs fuerit adamatus, & (ut nos rectè loquimur) qui benedictio nem Domini habuerit.

H E S I O D I V I T A

ex Suida.

Η Σίοδος, Κυμαῖος· νέος δὲ κομισθεὶς ὑπὸ τοῦ
πατρὸς Δίος, καὶ μητρὸς πυκνιμῆδος, ἐν Ἀσκλη-
τῆς βοιωτίας. γλυκαλογέεται δὲ εἶναι τῷ Δίῳ τῷ ἀμπε-
λίδου τοῦ μελανώπου, ὃν φασὶ πινεσ τοῦ Ομήρου περ
πάτορος εἶναι πάππον· ὡς ἀνεψιάς· ἢ τοῦ Ησίοδου τὸν
Ομήρου· ἐκάτερον δὲ ἀπὸ τῷ ἄτλαντος κατάγεται.
Ποιήματα δὲ αὐτῶν ταῦτα· Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέ-
ραι, Ασπίς, Γυναικῶν ἠεφύων κατάλογος ἐν βιβλί-
οις ἐ, ὅππῃ δὲ εἰς βάτραχόν τινα ἱρώμενον αὐτῶν,
ὡς ἔστιν ἰδαιών δακτύλων, καὶ ἄλλα πολλά. Ἐπιλέ-
ησε δὲ ὁππῇ ξινωθεὶς παρ' Ἀντίφω καὶ Κτημόνῳ οἰνύ-
κτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν φθορέα ἀδελφῆς ἑαυτῶν, ἀ-
νείλον τὸν Ησίοδον ἀκοντες. ἢ δὲ καὶ Ομήρου, κατὰ
πινας, πρὶς βύτιον· καὶ δὲ ἄλλοις, σύγχρονος. Πορ-
φύρεος καὶ ἄλλοι πλείστοι, νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυ-
τοῖς οὐκ οὐκ, ὡς λβ. μόνοις ἐνιαυτοῖς
συμπεριτρέειν τῆς πρώτης
Ολυμπιάδος.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ ΟΥ Α Σ Κ Ρ Α Ι ΟΥ Ε Ρ Γ Α

Κ Α Ι Η Μ Ε Ρ Α Ι.

Οὔσαι περίηθεν αἰοιδῆσι κλείουσας·

Δόϋτε, Δῖ' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεῖσας,

Ον τε δ' ἄ βροτοὶ ἀνδρες ὁμαῖς ἄφατοί τε φατοί τε,

Ρητοίτ' ἄρρητοί τε, διὸς μεγάλιο ἔκητι.

Ρεῖα μὲν γὰρ βεράει, ρέα δ' ἐβεράοντα χαλέππει·

Ρεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδ' ηλον αἶξει·

Ρεῖα δέ τ' ἰδυύει σκολιὸν, καὶ ἀγνώορα κάρφει,

Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Κλυθεὶς ἰδὼν αἴων τε, δίκη δ' ἴθιυε θέμισας

Τιῶν· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησάμεν.

Οὐκ ἄρα μῆνον ἔλω ἐρίδων γλῆϑ', ἀλλ' ὅππῃ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τίω μὲν κεν ἐπαμνήσκει νοήσας,

Ἡ δ' ὅππῃ μωμῆτ' ἄλ' αὖτις χα θυμὸν ἔχουσιν.

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν, καὶ δῆριν ὀφέλλει

Σχετλίη· ἔτις τίω γὰρ φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης

Ἀθανάτων βελήσιν ἔειν τιμαῖσι βαρεῖαν.

Τίω δ' ἐτέρῳ, πορτέρῳ μὲν ἐγνατο νύξ ἱριβεννή·

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγ' αἰθέρι ναίων,

Γαίης τ' ἐν ῥίζησι, καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω·
Ἡ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ, ὅμως ὅππ' ἔρπον ἐγείρει.
Εἰς ἕτερον γὰρ πῶς τε ἰδὼν, ἔρπον χαρίζων,
Πλέσιον, ὅς σπείδει μὲν ἀρόμμεναι ἢ δὲ φυτῶν,
Οἶκόν τ' εὖ θέσται· ζήλοϊ δὲ τε γίτονα γίτων
Εἰς ἄφρινοι σπείδοντ'· ἀγαθῇ δ' ἔρις ἢ δὲ βροτοῖσι·
Καὶ κερამεὺς κερამεῖ κοτίει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδ' ὅς αἰοιδῶ.

Ω Πέρση· σὺ δὲ ταῦτα τειῶ ἐνικᾶτ' θεο θυμῷ.
Μὴ δὲ σ' ἔρις καχόχαρτ' ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι,
Νεῖκε' ὅππ' ἰδόντ', ἀγορῆς ἐπακκὸν ἰόντα.
Ωρὴ γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε,
ᾧ πνιμὴ βίτ' ἔσθ' ἐπ' ἡμεταρὸς κατὰκειται
Ωραῖτ', τὸν γαῖα φέρει Δημήτερτ' ἀκτῶ.
Τῇ κεκορεσάμεντ', νεῖκεα κ' δῆριν ὀφείλλοις
Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοξίοις. σοὶ δ' ἐκ' ἐπὶ δαύτιον ἴσαι
Ωδ' ἔρδειν ἀλλ' αὖθι δακρυρόμεθα νεῖκετ'
Ἰθείησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄρισται.
Ἡδὴ μὲν γὰρ κληῖρον ἰδασάμεθ'· ἄλλα τε πολλὰ
Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδ' αἰνῶν βασιλῆας
Δωροφάγας, οἳ τῶν δὲ δίκῃν ἐθέλεις διχᾶσαι.
Νήπιοι, ἐδ' ἴσασιν ὅσω πλέον ἡμῶν παντὸς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μάλαχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
Ρηϊδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡμᾶς ἐργάσαιο,
Ὡς τις σε κ' εἰς ἐν αὐτὸν ἔχειν καὶ ἀργὸν ἰόντα.

ΛΗΪ

Αἶψά κε πηδάλιοι μὲν ὑπὲρ καπνῆ καταδιῶ,
 Ἔργα βοῶν δ' ἄπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν·
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε, χολωσάμενθ' ὄφρεσιν ἥσιν.
 Ὅττι μιν ὄξαπάτησε Περμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 Τῆνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὔτις εὖς παῖς Ἰαπετιῶ,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς παρὰ μητόεντ'·
 Ἐν κοίλῳ γάρ θηκε, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.

Τόν τε χολωσάμενθ' ὄφρ' σέφηνε φιληγαρέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μήδεα εἰδὼς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμας ὄφρας ἠπεροπύσας,
 Σοίτ' αὐτὰ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἰσχυροῖσι·
 Τοῖς δ' ἐγὼ αὐτὴ πύρρ' ὀδύσσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπονται καὶ θυμὸν, ἰὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.

Ὡς ἔφατ', ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε φεικλυτὸν, ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' εἰ φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπε θέμεν αὐδ' ἰὼν,
 Καὶ δίνος, ἀθανάτης δὲ θεῆς εἰς ὧπα εἵσκειν
 Παρθενικαῖς, καλὸν εἶδος, ἐπήρατον αὐτὰρ Ἀθλιῶν,
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν·
 Καὶ χάρειν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χερσὶν Ἀφροδίτῳ,
 Καὶ πόδον ἀργαλίον, καὶ γυμνόεσσι μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέμεν κυνέον τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος,
 Ἑρμείῳ ἰῶντι δ' ἄκτορον ἀργαφόντῳ.

Ὡς ἔφατ'· οἱ δ' ὀπίθοντο Διὶ κρογίνωνι ἀνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὸς ἀμφιγυήεις

Παρθένω αἰδοίῃ Ἰκελον, Κρονίδεω δ' ἄβελας.
Ζῶσε δὲ καὶ κόσμῳσι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ.
Ἀμφὶ δὲ οἱ χεῖρες τε θεαὶ, καὶ πότνια Πειθῶ,
Ορμῆς χρυσείοις ἔδυσαν χροῖ. ἀμφὶ δὲ τιῷ γε
ᾧραι καλλίκομοι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Πάντα δὲ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμυσε Παλλὰς Ἀθηνῆ.
Ὡς δ' ἄρα οἱ σήθεασι δάκτορες ἀργειφόντης
Ψάδ' ἀθάϊμυλίοις τε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἦθ' ἔ
Τεῦξε, Διὸς βελῆσι βαρυκτύπε' ἐν δὲ ἄρα φωνίῳ
Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ τιῷδε γυναικα
Πανδώραν, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἔδωρσαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ὅλον αἶπυν, ἀμήχανον ἔξετίλειπεν·
Εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν ἀργειφόντην,
Δῶρον ἄγροντα θεῶν, ταχυὸν ἄγγελον. ἐδ' Ἐπιμηθεὺς
Ἐφράσαθ' ὥς οἱ εἶπε Περμηθεὺς, μήποτε δῶρον
Δέξασθαι παρ Ζηνὸς ὀλυμπίῃς, ἀλλ' ἄπο πέμπειν
Ἐξοπίσω, μὴ πέ τι κακὸν θνητοῖσι γήνηται·
Αὐτὰρ ὁ δὲ ξάμενθ', ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσκον ὅπ' ἡδοῖ φῦλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νέστων τ' ἀργαλίων, αἳ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεσκέοι.
Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθε μέγα παῖμ' ἀφελῆσα,
Ἐσπίδ' ἐς ἀνθρώποισι δὲ ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
Μένει δ' αὐτόθι ἐλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόχεσσι

Εἶδος

Ενδον ἔμμενε πίθε ὑπὸ χεῖλεσιν, ἐδὲ θύραζε
 Εξέπλη· πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
 Αἰγόχε βεβλήσι διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀλλὰ ᾧ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώποις ἀλάληται·
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα·
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη, ἠδ' ὅππῃ νυκτὶ,
 Αὐτόματοι φοιτᾷσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι,
 Σιγῇ, ἐπεὶ φωνῶν ἐξείλετο μητίετα Ζεὺς.
 Οὕτως ἔππευ ὅτι διὸς νόον ἐξαλείασαι.
 εἰδ' ἐθέλεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
 Εὖ καὶ ὅπιστα μύθος· σὺ δὲ ἐπὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ως ὁμόθεν γαῖασι θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι·
 Χρύσειον μὲν πρῶτις γλῶσσε μέρων ἀνθρώπων
 Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
 Οἱ μὲν ὅππῃ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' ἐρανῶ ἐμβασίλευεν·
 Ως τε θεοὶ δ' ἐζῶον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζυῶ· ἐδ' ἔτι Διαιλὸν
 Γῆρας ἐπ' αὐτῷ, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ἄμοιροι
 Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοθεν ἀπάπτων·
 Θνητῶν δὲ, ὥς ἔππευ Διὶ μνημόιοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
 Τοῖσιν ἔλω, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρθε ἄρεα
 Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον· οἳ δ' ἐπιλημοὶ,
 Ησυχοὶ, ἔργα νέμαντο σὺν ἐσθλοῖσιν πόλεισιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γλῶσσε καὶ γαῖα κάλυψε,
 Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλα δαΐβυλας·

Εἰδοὶ δὲ περὶ χθόνιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἳ ῥα φυλάσσειν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
Ἦέρας ἰσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλετοδύται καὶ τῷ γέρας βασιλῆϊον ἔχον.

Δῶτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον, μετόπισθεν
Ἀργύρειον ποίησαν, ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέω ἔτε φυλὴν ἐσάλιγχιον ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἕκατόν μιν παῖς ἔτα παρὰ μητέρει κεδνῇ
Ἐξίφειτ' ἀτάλλων μέγα νήπιος, ὃ ἐνὶ οἴκῳ
Ἀλλ' ὅταν ἡβήσῃ, καὶ ἡβης μέτρον ἴκοιτο,
Παυρείδιον ζώσκειν δὲ περὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Ἀφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον ἐκ ἐδυνάστο
Ἀλλήλων ἀπέχειν, ἐδὲ ἀθανάτοισι θεραπύειν
Ἡθελον, ἐδ' ἐρύκειν μακάρων ἱερούς περὶ βωμοῖς,
ἧθιμις ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὸ μὲν ἔπειτα
Ζῆς κρονίδης ἐκρυψε χολέμενός, ἕνεκα τιμῆς
Οὐκ ἐδίδηεν μακάρεσσιν θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷ γένει καὶ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δῶτερον ἄλλ' ἔμψης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζῆς δ' πατὴρ εἶτον ἄλλο γένος μέροπον ἀνθρώπων,
Χάλκειον ποίησ', ἐκ ἀργυρῷ ἐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μαλιαῶ, δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον αἴσιν Ἀρηθ
Ἐργ' ἔμελε σονόεντα, καὶ ὕβρις ἐδ' ἐτι σῖτον
Ἡθιον ἄλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερύφρονα θυμόν,
Ἀπασοι μεγάλη δ' ἐβίη, καὶ χεῖρες ἀαπταί,

ΕΞ

Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅππῃ σιβαροῖς μελίσσιν.
 Τοῖς δ' ἑὸν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τι οἶκον
 Χαλκὰ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος.
 Καὶ τοὶ μὲν χείραςιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτις,
 Βῆσαν ἐς ἐυρώεντα δόμον κρυεργῷ αἶδαο,
 Νώνυμοι θάνατον δ' ἐκὼν ἐκπάγλεις περιόντας
 Εἶλε μέλας, λαμπερὸν δ' ἔλιπον φάος ἡλίοιο.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸν γῆϋ κ' γαῖα κάλυψε
 Αὔθις ἔτ' ἄλλο τίταρτον ὅππῃ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζεὺς κρογίδης ποίησε, δικαγότερον, καὶ ἄρειον
 Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γῆϋ. οἳ καλίοιται
 Ἡμίθεοι, περτέρῃ γῆνῃ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς, καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὺς μὲν, ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ θήβῃ καδ' ἀμείδι γαίῃ
 Ὀλῆσε, μῆρνα μέρους μῆλων εἴηκε' Οἰδιπόδαο.
 Τὺς δὲ καὶ ἐν ἡέσσι ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Εἰς ἔοικον ἀγαγὼν, Ελκίης εἴηκε' ἠὺκόμοιο.
 Εἰθ' ἥτοι μὲν τὺς, θανάτῳ τέλῳ ἀμφεκάλυψε·
 Τοῖς δὲ, δίχ' ἀνθρώπων βίοντα καὶ ἥθε' ὀπάσας,
 Ζεὺς κρογίδης κατένασσε πατὴρ εἰς πύργα γαίης.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίεσιν, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' ὠκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Ολβιοὶ ἥρωες τοῖσι μολιπδέα καρπὸν
 Τρεῖς τῷ ἔτοσι θάλλοντα φέρει ζείδωρ ἄρεα.
 Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετέϊναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ φερόμε θανέειν, ἢ ἔπειτα γῆναι.

30 Νῦν γὰρ δὴ γῆϋ' ἔστι σιδήρεον· ἔδ' ἐποτ' ἡμῶν
Πάυσονται καμάτε καὶ οἷζυ'· ἔδ' ἐτι νύκτωρ,
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσκει μερίμνας.
Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί· ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλίσει καὶ τέττο γῆϋ' μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' αὖ γηρόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
Οὐδὲ πατήρ πάιδεσσιν ὁμοῖ' ἔδ' ἐτι παῖδες
Οὐδὲ ξεῖν'· ξεινοδόκῳ, καὶ ἱταῖρ' ἱταίρῳ,
Οὐδὲ κασίγνητ' φίλ' ἔσσεται, ὥς τὸ πάρος περ.
Αἰψὰ δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσκει τοκῆας·
Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντες ἐπέεσσιν,
Σχέτλιοι, ἔδ' ἐθεῶν ὅπιν· εἰδότες· ἔδ' ἐ μὲν οἴγῃ
Γηραντίεσσιν ἴκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν.
Χειροδίκη καὶ, ἕτερ' δ' ἐτέρῃ πόλιν ἔξαλαπάξει
Οὐδέ τις εὐόρκῃ χερὶ ἔσσεται, ἔτε δικαίῃ,
Οὐτ' ἀγαθῇ· μᾶλλον δὲ κακῶν ρέκτῃρα καὶ ὕβρει
Ἀνέρα τιμήσκει. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
Οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρεῖονα φῶτα,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμείται.
Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν
Δυσκέλαδ'· κακόχαρτ' ὁμῶρτήσκει συγερῶπης.
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς εὐρύοδ' εἰης,
Λόχοῖσι φάρεας· καλυψαμένοισι χροῶα καλόν,
Ἀθανάτων μὲν φῦλον ἴτλω, περιλιπόντ' ἀνθρώπους
Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείφεται ἄλγος· λυγρὰ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακῇ δ' ἔκτεσσεται αἰκλή.

Νῦν

Νυῦ δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἱρέω, φρονέεσι καὶ αὐτοῖς.
 Ωδ' ἱρήξ πορσείπεν ἀηδ' ὄνα ποικιλόδλειρον,
 Τψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχιασι μεμῶρπώς·
 Ηδ' ἐλεὸν γναμπτοῖσι πεπαρμύη ἀμφ' ὀνύχιασι,
 Μύρετο. τῷ δ' ὄγ' ὅπικρατίως πρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λείλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
 Τῇ δ' εἷς, ἥ σ' αὖ ἐγὼ περ ἄγω καὶ αἰοῖδ' ὃν ἐῦσαν.
 Δεῖπνον δ', αἶψ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ μεθήσω.
 Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφείζειν·
 Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχμασιν ἄλγιστα πάχῃ.

Ως ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερ' ὄρνις.
 Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκχε δίκης, μήδ' ὕβρει ὄφιλλε.
 Ὑβρεις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶν ἐδ' ἐμὴν ἰσθλὸς
 Ρηϊδίως φερέμεν διυάται, βαρύθει δ' ἐθ' ὑπ' αὐτῆς,
 Εγκύρσας ἄτησιν. ὁ δ' ὅς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκῃα· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριθ' ἵχει,
 Ες τέλος ἐξελθέσα. παθὼν δέ τίς νήπιθ' ἔγνω.
 Αὐτίκα γδ' ἔρχεται ὄρχθ' ἅμα σκολίησι δίκησιν·
 Τῆς δ' ἐδίκης ῥόθθ', ἐλκομένης ἥ κ' ἀἶδρις ἄγῃσι
 Δωραφάρῃ, σκολιαῖς δὲ δίκῃς κείνωσι θέμισας.
 Ηδ' ἔπεται, κλαίμεσα πόλιν τε καὶ ἥθια λαόν,
 Ηέρας ἰσαμύνη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάεσι, καὶ ἐκ ἰθείαν εἵματα.
 Οἳ δ' ἐδίκας ξείνοισι, καὶ ἐνδήμοισι διδῶσι
 Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνεσι δικαίε·
 Τοῖσι τίθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθυῦσιν ἐν αὐτῇ.

Εἰρηνὴ δ' αὖτ' ἄλκιον κερξόφθον, ἐδέετοτ' αὐτοῖς
Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς·
Οὐδέ ποτ' ἰδυδίχασιν μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτ' ἄλκιος δ' ἐμνηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρρι δ' ἐδρῶς,
Ακρὴ μὲν τε φέρει βαλάντας, μέσση δ' ἐμελίσας.
Εἰρηπόκοι δ' οἷς, μαλλοῖς καταβεβείδασιν.
Τίττεσιν δ' ἐγναῖκας ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι δαμπερές, ἐδ' ἐπὶ νηῶν
Νείσσονται, καρπὸν δ' ἐφέρει ζείδωρ ἄφρα.

Οἷς δ' ἔβρις τε μέμνηται κακῇ, καὶ χέτλια ἔργα·
Τοῖς δ' ἐδίκῳ Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλιν κακῇ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
Ὅς τις ἀλίζαίνει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάσται.
Τοῖσι δ' ἐβρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμῇ καὶ λοιμὸν ἀποφθινύθουσι διέλαοι,
Οὐδ' ἐγναῖκας τίττεσιν, μινύθουσι δ' οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσιώησι ὀλυμπία· ἄλλοτε δ' αὖτε,
Ἡ γὰρ γε σφατὸν εὐρύον ἀπώλεσεν, ἥ ὅγε τείχεσθ',
Ἡ νῆας εἰς πόντον κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῇ.

ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δ' ἐκαταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τιμὸν δίκῳ, ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἰόντες
Αθάνατοι, λούσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλοισι ξίβεσιν, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.
Τεῖς γὰρ μύεμοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ
Αθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἷρα φυλάσσειν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ηἷρα ἱεσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
 Η δέ τε παρθένῳ ὄβρι δίκη, διὸς ἐκγαυῖα,
 Κυδινή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν·
 Καί ῥ' ὅπότε αὖ τις μιν βλάπῃ σκολιᾶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη κρονίωνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδικον νόον ὅφρ' ἄποτίσῃ
 Δῆμῳ ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγρὰ νοιεῦντες
 Ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα φυλασάμενοι βασιλῆες, ἰθυύετε μύθοις,
 Δωροφάγοι σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάγχυ λάθεσθε.
 Οἳ αὐτὰ κακὰ τέλχει αἰὴρ, ἄλλω κακὰ τεύχων·
 Η δ' ἐ κακὴ βελὴ τὰ βελεύσαντι κακίστη.
 Πάντα ἰδὼν διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,
 Καί νυ τὰδ' αἶψ' ἐθέλησ', ἐπιλέρεται· ἔδλ' ἐ λήθει,
 Οἴω δὴ, καὶ τινύδε δίκῃ πόλις ἐντὸς ἔργῃ.
 Νεῦ δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιῳ
 Εἴω, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν, ἀνδρα δίκαιον
 Εμμεναι, εἰ μείζω γε δίκῃ ἀδικώτερόν ἐξει.
 Ἀλλὰ τάγ' ἔπω ἱολπα τελεῖν Δία τέρπικέρευνον.
 Ω Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μὲν φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 Καί νυ δίκης ἐπάχει, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
 Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
 Ἰχθύσι μὲν, καὶ θηροῖς, καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,
 Ἐσθιν ἀλλήλους· ἐπεὶ ἔδίκη ὄβριν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκῃ, ἢ πολλὸν ἀείσῃ

Γίνεται· εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλη ταῖς δίκαι' ἀγορεύειν
Γινώσκων τὰ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ δ' ὕποπα ζῆς.
Ὅς δέ κε μῦρτυρήσιν ἐκὼν ὀπίορκον ὁμόσας,
Ψάσσεται, ἐν δ' ἐδίκλῳ βλάβας νήκεσον ἀάσθῃ,
Τῷ δ' ἐτ' ἀμαυροτέρῃ γῆρ' ἐν μετόπισθε λείλειπται.
Ἀνδρὸς δ' ὀόρκε γῆρ' ἐν μετόπισθεν ἀμείνων.

Σοὶ δ' ἐγὼ, ἐσθλὰ νοέων, ἐρέω μέγα νήπιε Πέρση.
Τὴν μὲν τοι χακότητα καὶ ἰλαδὸν ὅστιν ἐλέσθαι,
Ρηϊδίως ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ παρπάροισιν ἔθηκαν
Ἀθάστοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιθ' οἴμθ' ἐπ' αὐτῷ,
Καὶ ξηχὺς τὸ πρῶτον ἐπὶ δ' εἰς ἀκρον ἵκηται,
Ρηϊδίη δ' ἥπειτα φέλει, χαλεπή περ ἔσσα.
Οὐτθ' μὲν πανάρεσθ', ὅς αὐτὰ πάντα νοήσῃ,
Φρασάμενθ' τὰ κ' ἥπειτα καὶ ἐς τέλος ἥσιν ἀμείνω.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κακείνθ', ὅς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὅς δέ κε μήθ' αὐτὰ νοέῃ, μήτ' ἄλλε ἀκέων
Ἐν θυμῷ βάλληται· ὁ δ' αὖτ' ἀχρηΐθ' ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς,
Εργάζεσθαι Πέρση δ' ἴον γῆρος· ὄφρα σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δ' ἐσ' εὐσέφανθ' Δημήτηρ
Αἰδοίῃ, βίότῃ δὲ τελευτὴν πῖμπλησι χαλιδύ.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργὰ σύμφορθ' ἀνδρὶ.
Τὰ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
Ζῶῃ, κηφύεσσι κοθέεσσι ἵκελθ' ὀρμῶν,
Οἳ τι μελίσσάων χάματον ζύχουσιν, ἀεργοὶ

Ἐσθοντες.

Ἐδόντες, σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέγιστα κοσμεῖν,
 ὧς κέ τοι ὠραία βιώτῃ πλήθωσι χαλμαί.
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολὺ μῆλοί τ', ἀφνειοί τε.
 Καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερόν τι ἀθανάτοισιν
 ἔσται, ἥ δ' ἐβροτοῖς· μάλα γὰρ συνέουσιν ἀεργές.
 Ἐργον δ' ἐδιδὼ ὄνειδ' ἔσθ', ἀεργίην δ' ἐπ' ὄνειδ' ἔσθ'.
 Εἰ δέ κε νὺν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει καὶ ἐργὸς
 Πλατυῦντα· πλέττω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδ' ἔσθ' ὅπῃ δ' εἶ.
 Δαίμονι δ' οἶσθ' ἔησθαι (τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινοῦ)
 Εἶπεν ἀπ' ἀλλοξίῳ κτεάνων ἀεσίφρονά θυμὸν
 Εἰς ἔργον ξείνας μελετᾷς βίβ, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει·
 Αἰδώς, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεταί, ἥ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσῃ δὲ πρὸς ὀλβῳ.
 Ἰρήματ' δ' ἐχάρπακτά, θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω.
 Εἰ γὰρ τις καὶ χερσὶ βίβ μέγαν ὀλβὸν ἔληται,
 Ἡ δὲ γὰρ γλώσσης λήϊσεται (οἶά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὖ τ' αὖ δ' ἡ κέρδιον νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δ' ἐπ' ἀναιδέϊ κατοπάσῃ)
 Ρεῖά τέ μιν μαυρῶσι θεοὶ, μινύθεσί τε οἴκοι
 Λίβηται, παῦρον δ' ἐπ' ὅπῃ χρόνον ὀλβῷ ὅπῃ δ' εἶ.
 Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτω, ὅς τε ξείνονα κακὸν ἔρξει·
 Ὅς τε χροσιγνήτοιο ἐξ ἀνὰ θλίμῃ βαίνοι,
 Κρυπταδῆς ἐκωῆς ἀλόχευ τῷ δακαίρῳ ῥέζων·
 Ὅς τέ τ' αὖ ἀφραδῆς ἀλίσχαινεταὶ ὀρφανὰ τέκνα·
 Ὅς τε γονῆα γέροντα, κακὰ δ' ὅπῃ γήραθ' ἐδιδῶ,

Νεικείη, χαλεποῖσι καρπαπόμυθ' ἐπέεσσιν·
Τὰ δ' ἤ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίνεται, ἐς δ' ἐτελεύτῃ
Εργῶν αὐτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
Ἀλλὰ σὺ τῆν' μὲν πάμπαν ἔργ' ἀεισίφρονα θυμὸν.
Καδιδιεύαμιν δ' ἔρδῃεν ἱερὰ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἀγνώως καὶ καρτερῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
Ἄλλοτε δ' ἡ σπονδιῇσι θυέεσσι τε ἰλάσκεσθαι,
Ἡ μὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅταν φάθ' ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὡς κέ τοι ἰλαὸν καρδίῃ καὶ θυμὸν ἔχουσιν,
Ὅφρ' ἄλλων ὦνῃ κληῖρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλῃ.
Τὸν φιλείοντ' ἐπὶ δ' αἵτα χαλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι·
Τὸν δὲ μάλιστα χαλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγγώρειον ἄλλο γήνηται,
Γείτονες ἄζωσοι ἔκινον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρα,
Εμμορέ τοι πμῆς, ὅς τ' ἐμμορε γείτον' ἐσθλῆ.
Οὐδ' αὖ βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη·
Εὖ μὲν μετρείσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδιδῆναι
Αὐτὰρ τὰ μέγ' ῥω, καὶ λώϊον αἶκε διεύῃαι·
Ὡς αὖ χρηίζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρχιον εὖρης.
Μὴ κακὰ καρδίᾳ νείν, κακὰ κέρδεα ἴσα ἄτῃσιν.
Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τὰ προσιόντι προσεῖναι·
Καὶ δόμῳ ὅσκειν δῖα, καὶ μὴ δόμῳ, ὅσκειν μὴ δῖα.
Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδότη δ' ὕψις ἔδωκεν.
Δῶς ἀγαθὴ· ἄρπαξ δὲ κακὴ, θανάτοιο δότεира.
Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δῖφῃ,
Χαίρει

Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κ' ἔθυμόν·
 Ος δ' ἐκεν αὐτὸς ἔληται, αἰαὶ δ' εἴηφι πιθήσας,
 Καί τε σμικρὸν ἰόν, τό τ' ἐπάχνωσε φίλον ἦτορ.
 Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ὅπ' σμικρὸν καταδυῖο,
 Καὶ θαυὰ τῷδ' ἔρδοις τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γήροιο.
 Ος δ' ἐπ' ἰόντι φέρει, ὃδ' ἀλύξεται αἰδοπα λιμόν·
 Οὐδ' ἐτό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον, αἰέρα κήδει·
 Οἴκοι βέλτερον εἶν, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρηφι·
 Εὐθλὸν μὲν παρεόντ' ἐλίσσας, πῆμα δ' ἐθυμῶ
 Χρητίζειν ἀπρόντ'· ἃ σε φράζεσθαι αἴωγα.
 Ἀρχομένους δ' ἐπίθῃ καὶ λήγοντ' κορέσασθαι,
 Μισόσθι φείδεσθαι· δεινὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδῶ.
 Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημνύθ' ἀφκιθ' ἔσω.
 Καί τε κασιγνήτῳ γαλάσας ὅπ' μάρτυρα θέσθαι·
 Πίσεις δ' ἐσθ' ὁμῶς, καὶ ἀπισίαι ὤλεσαν ἀνδρας.
 Μὴ δὲ γυνή σε νόον πυρρολόθ' ἔξαπατάτω,
 Αἰμύλα πωτίλλασσα, τελευτῶσα καλιύ.
 Ος δ' ἐγυναικί πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.
 Μενονηχὴς δ' ἐπαῖς σώζοι πατρῷον οἶκον·
 Φερβέμεν, ὥς γ' ὅπλ' αἴξεται ἐν μεγάροισι·
 Γηραιὸς δ' ἐθανόις, ἔττερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
 Ρεῖα δ' ἐκεν πλεόνεσι πόροι Ζεὺς ἀσπετον ὄλβον·
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
 Σοὶ δ' εἰ πλάτῃ θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ νῆσι,
 Ωδ' ἔρδῃεν, ἔργον δ' ἴετ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι·

Ληϊάδων Ατλαγρυϊών ὀπιτελλομε
νάων,

Αρχεὸν ἀμικτῆ ἀρότριο δ' ἐ,δυασ-
μυάων.

Αἱ δὲ λήτοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας πισ-
σαράχοντα

Κεκρύφαται αὖτις δ' ἐ,φειπλομύς ἐνιαυτῆ,
Φαίνονται τὰ φράτα χαερατομύροιο σιδήρε,
Οὗτός τοι πεδίον σφίλειται νόμος, οἷτε θαλάσσης
Εγγύδι ναιετάεισ', οἷτ' ἀγκυρα βησθέντα
Πόντε κυμαίνοντ' ἀπόφροδι πίονα χῶρον
Ναῖσι. γυμνὸν στείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμῶσαι· εἰχ' ὦρα πάντ' ἐθέλησαι
Εργα κομίζεσθαι Δημήτερ', ὥς τοι ἔχαστα
Ωρεῖ ἀέξηται· μή πως, τα μετὰξυ χαπίζων,
Πτώσσης ἀλλοξίβες οἴκας, καὶ μηδὲν αἰνύσσης.
Ως καὶ νῦν ἐπ' ἐμὴν ἡλθες· ἐγὼ δ' ἐ, τοι ἐκ ὀπιδύσαι,
ἐδ' ὀπιμεξήσαι. ἐργάζεσθαι νήπιε Πέρση,
Εργα, ταῖτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μὴ ποτε σὺν παῖδαςι γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,
Ζητεύης βίον καὶ γείτονας, οἷδ' ἀμελᾷσιν.
Δις μὲν γὰρ, καὶ τρίς τάχα τεύξαι· ἰὺ δ' ἐπὶ λυπῆς,
Χρῆμα μὲν ἐφρήξεις· σὺ δ' ἐτώσια πόλιν ἀγορεύσεις·
Αχρεῖ' ὅτ' ἔσαι ἐπίων νόμος, ἀλλὰ σ' αἶψα
Φεράζεσθαι

Φράζειται χρεῖαν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεωρίῳ.

Οἶκον μὲν ὀρώπιστα, γυναικὰ τε, βῆν τ' ἀροτῆρα,
Κτητὴν ἔλαμνεν, ἥ τις καὶ βεσὶν ἐποίητο.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμυρα ποιήσασθαι·
Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλοι, ὅδ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητᾷ,
Ἡ δ' ὥρη ὄψα μείβηται, μινύθη δέ τοι ἔργον.

Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἐννεφιν·
Οὐ γὰρ ἐπαισιουργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι χαλιδῷ,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μάλιστα δέ τοι ἔργον ὀφείλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιουργὸς ἀνὴρ ἄταισι παλαίει.

Ἡμεῖς δὲ λήγει μὲν ὅξεν ἡελίοιο,
Καύματ' ἰδυλίμυ, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντ'·
Ζῶος ἐρεθιζέμεν, μὲν δὲ ξέπεται βρότεος χροῶς
Πολλὸν ἐλαφρότερον (δὴ γὰρ τότε σείετο ἀστὴρ
Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηρυξίφειαν ἀνθρώπων
Ἐρχεται ἡμέπ'·, πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ·)
Ἡμεῖς ἀδηνότατ' ἀπείλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
Τλῆ, φύλλα δ' ἐραξί χέει, πτόρδοιό τε λήγει·
Τῆμεν ἄρ' ὕλοτομεῖν, μεμνημένον ὥριον ἔργον.
Ολμον μὲν ξιπρόδ' ἰλυ τάμνειν, ὑπερὸν δὲ ξίπηχυν·
Αξονάθ' ἐπ' ἀπρόδ' ἰλυ, μάλα γὰρ νύ τοι ἀρμυρ' ἔτα·
Εἰ δ' ἐκεν ὀκταπρόδ' ἰλυ, δ' ἀπὸ καὶ σφύρασι καὶ τάμοιο.
Τεταπίδαμον δ' ἀψὶν τάμνειν δεκαδῶρον ἀμάξῃ
Πόλλ' ὅπ' ἡ καμπύλα καὶ λαφύρα φέρειν ἢ γύην, ὅτ' αὖ εὐρήσῃ,
Εἰς οἶκον, κατ' ὅρ' ὀξυμήδον ἢ κατ' ἀφ' ἑραν,
Πρόνιτον δὲ γὰρ βεσὶν ἀρῆν ὀχυρώτατός ἐστι,

Εὐτ' αὖ ἀθλιναίης διμῶθ' ἐν ἑλύματι πῆξας
Γόμφοισιν πελάσας περσαρήρεται ἰσοβοῆϊ.
Δοιὰ δὲ θέσται ἀροῖα πονησάμενθ' κτ' οἶκον,
Αὐτόγυοι καὶ πηκτὸν ἐπεὶ πολὺ λῶϊον ἔτω,
Εἶχ' ἔτιρον γ' ἄξαις, ἔτιρον κ' ὅπῃ βυσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πέλεις, ἀκνώτατοι ἰσοβοῆες·
Δρυὸς, ἑλύμα· ὠρίνα, γύλυ. βόει δὲ ἐνναϊτῆρο
Ἀρσενε κεκτῆσται (τῷ γὰρ ἀδένθ' ἐκ ἀλαπαδινόν)
Ἡβης μέτρον ἔχοντε, τῷ ἐργάζεσθαι ἀρίστῳ.
Οὐκ αὖ τῶ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακι χαμμηρῷ, ἄροτρον
Ἀξίαν, τὸ δ' ἐργὸν ἐτώσιον αὐτῇ λίποιεν.
Τοῖς δ' ἅμα τεισαρακονταετῆς αἰζηὸς ἔποιτο,
Ἀρῶν δειπνήσας τετραῖφυφον ὀκτάβλωμον·
Ὅς κ' ἐργα μελετῷ, ἰθεῖαν αὐλακ' ἐλαύνει,
Μηκέτι παπταίνων μὴ ὁμήλικας, ἀλλ' ὅπῃ ἐργῶ
Θυμὸν ἔχων· τῷ δ' ἐπιγεώτερθ' ἄλλῳ ἀμείνων,
Σπέρματα δάσσασθαι, καὶ ὅπῃ σπορέλυ ἀλίσσασθαι.
Κυρότερθ' γὰρ αἰὴρ, μὴ ὁμήλικας ἐπτοίηται.

Φράζεσθαι δ', εὐτ' αὖ φωνίῳ γράντι ἐπακέσης,
Τυφόμεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυῖης.
Ἡτ' ἀρότιό τι σῆμα φέρει· καὶ χεῖματ' ὄρλω
Δεικνύει ὁμβρίῳ, κραδίην δ' ἴδαι· ἀνδρὸς ἀβέτιον.
Δὴ τότε χορτάζειν ἑλικας βόας εἶδον ἰόντας.
Ρηϊδίον γὰρ ἐπ' εἰπεῖν· βόει δὲ καὶ ἅμαξαν.
Ρηϊδίον δὲ ἀπανήνασθαι· πάρα δὲ ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρεσὶς ἀφνειὸς, πῆξασθαι ἅμαξαν.

Νήπιθ',

Νήπιός, ὃς τὸν οἶδ' ἑκατὸν δέ τι δ' ἔρατ' ἀμάξης·
Τῶν πρῶτον μελέτω ἰχέμεν οἰκίῃα θέσσαι.
Εὖτ' αὖ δὴ πρῶτος ἀφ' ὅς θνητοῖσι φανείη,
Δὴ τότε ἑφορμηθῆναι ὁμῶς διμῶϊς τε καὶ αὐτὸς,
Αὖτω καὶ διερεῖν ἀρέων, ἀρότοιο καθ' ὥρην·
Προτὶ μάλα σπέρματι, ἵνα τοι πλήθωσιν ἀφ' ἑρα.
Εἴαρε πολεῖν· φέρεθ' δὲ νεωμύη ἔσ' ἀπατήσῃ.
Νειὸν δ' ἐσπείρειν ἐπὶ κεφίζεσαν ἀφ' ἑρα.
Νειὸς ἀλεξιάρη, παύδων δὲ κηλήτρεα.
Εὖχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι θ' ἀγνῇ,
Εκτελέα βεῖθαι Δημήτερος ἱερὸν ἀκτύν·
Αρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότε, ὅταν ἄκρον ἰχέτλης
Χερεὶ λαβὼν, ὄρηκα, βοῶν ὅπῃ νῶτον ἵκηαι,
Ενδρυον ἐλκόντων μεσάβω, ὃ δ' ἐτυτθὸς ὅπῃθεν
Διμῶς ἔχων μακίλλω, πόνον ὀρνίθεσι πθείη,
Σπέρματα κακρὺ πίων· δὲ θυμοσυμῇ γὰρ ἀρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθυμοσυμῇ δὲ κακίστη·
Ὡς δὲ κεν ἀδροσυμῇ σάχους νόοιεν ἔραζε,
Εἰπέτω αὐτὸς ὅπῃθεν Ὀλύμπῳ· ἐσθλὸν ὁπάζοι·
Εκ δ' ἀγγίων ἐλάσσειας ἀράχνια· καί σε ἔολπα
Γηθήσειν, βιότοιο ἐρδ' ἄμμεν ἔσθον ἐόντι·
Εὐωχέων δ' ἴξαι πολὺν ἔαρ· ὃ δ' ἐπὶ πρὸς ἄλλοις
Αὐγάσσει, σέο δ' ἄλλῳ ἀνὴρ κεχημενύς ἔσται.
Εἰ δέ κεν ἡελίοιο ἔροπῃς ἀρέης χθόνα διαν·
Ημεῖς ἀμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἱέρων,
Ληπία δισμεύων, κεκοιμημένος, ὃ μάλα χαίρων·

Οἴσεις δ' ἐν φορμῶ, παῦροι δὲ σε θηήσονται.
Ἄλλοτε δὲ ἄλλοι' ὧ Ζεὺς νό' ὧ αἰγόχοιο,
Ἀργαλῆος δ' αἰδριασικῇ θνητοῖσι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσης, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη·
Ἡμ' ὀκκνύξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,
Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Τῇμ' ζεὺς υἱοὶ ξίτω ἥματι, μὴ δ' ἀπολήζωι·
Μήτ' ἀρ' ἰσθβάλλων βοὸς ὀπλυνῶ, μήτ' ἀπολείπων.
Οὕτω κ' ὄψαρέτης περσιθότῃ ἰσοφαρίζει.
Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσει· μὴ δὲ σε λήθοι,
Μήτ' ἔαρ γινόμηνον πολὺν, μήθ' ἄρει' ὄμβρ' ὧ.
Πάρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπ' ἄλεια λέγχω,
Ωρη χειμερίη, ὅποτε κρύ' ὧ αἰέρας εἶργον
Ἰχθυεῖ, σῖθι κ' ἄοκν' ὧ αἰὲρ μέγαν οἶκον ὀφείλει·
Μή σε κακῇ χειμῶν' ὧ ἀμνηχανίη καταμάρψῃ
Συνὸ πενίη, λεπτήν δὲ παχυνὸ πόδα χειρὶ πίεζοις.
Πολλὰ δ' αἰεργὸς αἰὲρ, κενεὸν ἔπει ἐλπίδα μίμνων,
Χρητίζων βιότοιο, κακὰ περσιλέξατο θυμῷ.
Ελπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχημῶνον ἀνδρα κομίζει,
Ἡμῶν ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βί' ὧ ἄρκι' εἴη.
Δείκνυε δὲ δ' μῶϊαςι, θέρας ἐπὶ μίαν ἐόντ' ὧ·
Οὐκ αἰεὶ θέρ' ὧ ἰασεῖται, ποιεῖσθαι καλίας.
Μελῶα δὲ λῦσαι ἄνα, κακ' ἥματα, βέδρα πάντα,
Τῷτον ἀλεύαδα καὶ πηγάδας, αἶτ' ἐπὶ γαῖαν,
Πνεύσαντ' ὧ Βορέας, δυσηλεγίς τελέθουσι.
Ὅς τε δ' ὧ Θρήκης ἰπποφάφου, εὐρέϊ πόντῳ,

Εμπνεύσας

Εμπνεύσας ὦρνε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
Πολλὰς δὲ δρυὺς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
Οὔρεθ' ἐν βήσσης πλυνᾷ, χθονὶ πεφυλομένη
Εμπίπτων καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτθ' ὕλη.
Θῆρες δὲ φείσασθ' ἑράς δ' ὑπὸ μέζῃ ἔθεντο·
Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον, ἀλλὰ νύ κ' ἔμψυχός ἐστιν ὄρνις, δαυστέρων περ ἰόντων.
Καί τε δὲ ῥινεῖ βοὺς ἔρχεται, ἐδέ μιν ἴχει·
Καί τε δι' αἶγα ἄνοι τανύξισα. πῶσα δ' ἔπιν, οὐκ ἐπιπνιγμένα ἔστιν αὐτῶν, ἐδῶκεν
Ἰσάριμυ βορέαο· ἔοχαλόν δὲ γέροντα τίθεισι,
Καὶ δὲ παρθενικῆς ἀπαλόχευθ' ἐδῶκεν·
ἦτε δόμων ἐντάφην φίλην παρὰ μητέρι μίμνει,
Οὐκ ἔργ' εἶδ' ἦα πολυχρῆστε ἀφροδίτης·
Εὖτε λισσαμένη τέρενα χεῖρα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
Χεισαμένη, νυχίη καταλέξεται σῶδοθεν οἴκου,
Ἡμεῖς χειμαίμεν. ὅτ' αἰόσειθ' ὃν πόδα τείδεσσι,
Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡδέσι λουθαλείοισιν·
Οὐ γὰρ οἱ ἦέλιθ' εἰς κενὸν νόμον ὀρμηθῆναι,
Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδράν δῆμόν τε πόλιν τε
Στρεφᾶται, βράδιον δὲ πανελλεύεσσι φαίνει
Καὶ τότε δὴ κερσεὶ καὶ νήκερι ὕλη κοῖται,
Λυγρόν μυλιοῶντες, αἰὲν δρυὶν βροσθέντα
Φεύγουσιν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τὸ τοῦ μύμην·
Οἱ σέπτε μαιόμοιοι πυκινὰς καὶ θύμνας ἔχουσιν,

Καὶ γλάφυ πρὶν. τότε δὴ ξίποδι βροτῶϊσι,
Οὐτ' ὅπιν' ἰῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδ' ας ὀράται·
Τρὶ κελοι, φοιτῶσιν ἀλδ' ὁμοῖοι νίφα λάλυ.
Καὶ τότε ἔσασαται ἔρυμα χροῶς, ὥς σε καλῶ·
Χλαῖνάν τε μαλακῶν, καὶ τερμύοντα χιτῶνα.
Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρέκα μηρύσασαται
Τὴν πρὸς ἑσπέρην, ἵνα τοὶ ξίχες ἀτρεμέωσι,
Μὴ δ' ὀρθαὶ φείσωνσιν ἀειρόμεναι καὶ σῶμα.
Ἀμφὶ δὲ πρὸς πέδιλα, βοῶς ἴφι κταμένοιο,
Ἀρμυρα δὴ σάσασα, πύλοισι καὶ τῶδε πυκνάσας.
Προϋγόνων δ' ἐρείφων, ὅπότε κρύθ' ὤριον ἔλθοι,
Δέρματα συνῖν' ἀπὲν νύκτωρ βοῶς ὅφρ' ἐπὶ ἰώτῳ,
Τετὲ ἀμφιβάλῃ ἀλειῶν. κεφαλῇ δ' ὑπερθεῖν
Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔατα μὴ καταδύῃ.
Ψυχὴ γάρ τ' ἡὼς πύλινται βορέας πεσόντῳ.
Ἡὼς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἐρανὸς ἀστερόεντῳ,
Ἀὐρ πρὸς ὀφθαλμοῖς, τέταται μακάρον ἐπὶ ἔργοις·
Ὅς τε ἀρυσάμεντῳ ποταμῷ ἀπὸ αἰνῶναόντων,
Τῷ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀέμοιο θυίλλῃ,
Ἄλλοτε μὲν θ' ἔει ποτὶ ἑσπέρην, ἄλλοτ' ἀήσι,
Πυκνὰ θρηῖναι βορέα νέφια κλονέοντῳ.
Τὸν φθάμεντῳ, ἔργα τελέσας, οἶκον δὲ νείεσθαι·
Μὴ ποτὲ σ' ἐρανόθεν σκοτόεν νέφῳ ἀμφικαλύψῃ,
Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θείματα δειύσῃ.
Ἀλλ' ὑπαλῶσασθαι· μεῖς γὰρ χαλεπώτατῳ ἔσθῳ
Χημέριος, χαλεπὸς περὶ βῆτος, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῇμῳ.

Τῆμ' ὅωμι βυσὶν, ἐπὶ δ' ἀνείη τὸ πλεον εἶη
 Ἀρμαλῆς μακρὰ γδ' ἐπὶ ῥόδοι δ' φέροναι εἰσί.
 Ταῦτα φυλασσόμεν' τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἰσθδα νύκτας τε καὶ ἡμέρας εἰσόκειν αὖθις
 Γῆ πάντων μήτηρ, καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.

Εὖ τ' αὖ ἐξήκοντα, μὲν ἔροπαρς ἡελίοιο,
 Χειμέρ' ἐκτελέσῃ ζεὺς ἡμέρας· δὴ ῥα τότ' ἄσῃρ
 Ἀρκτὺρ', περὶ πῶν ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων, ὅπτι τέλλεται ἀκροκύνειν.
 Τὸν δὲ μὲν, ὁρ' ὅθ' ἔργον Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
 Ες φάθ' ἀνθρώποις, ἔαρ' νέον ἰσαμύνειο.
 Τὴν φθάμεν', οἶνας περὶ ταμνέμεν' ὥς γδ' ἄμεινον,
 Ἀλλ' ὅπότεν φέροιεν ὑπὸ χθονὸς αἶψα φυτὰ βαίνη,
 Πληϊάδας φέρον· τότε δ' ἡ σκάφ' ἐκέτι οἴνεων,
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσάμεναι, καὶ δὴ μῶας ἐγείρειν.
 Φέρον δὲ σκιερὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κοῖτον,
 Ωρῇ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἡελί' ἔρσεν χάρφη.
 Τημεν' ὁππότεν, καὶ οἶκα δὲ καρπὸν ἀγείρειν
 Ορθρὰ ἀνίσταμεν', ἵνα τοι βί' ἄρκιας εἶη.
 Ὡς γάρ τ' ἔργον ἔστιν ὑπομείρεται αἶσαν.
 Ὡς τοι περὶ φέρει μὲν ὁδὸν, περὶ φέρει δ' ἐκ καὶ ἔργον.
 Ὡς, ἥτε φανείσα πολέας ἐπέβησε καλὰ ῥα
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βυσὶ τίθησιν.
 Ἡμεν' δὲ σκόλυμός τ' αἰθεῖ, καὶ ἡχέτα τέττιξ
 Δεινδρέω ἐφεζόμεν', ληνυρῶν καταχέυετ' αἰοιδίῳ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτέρυγων, θέρι' ἀματώδεις ὄρη·

Τῆμ' πόταταί τ' αἶγας, καὶ οἶν' ἄρεις.
Μαχλότα) ἢ γυναικας, ἀφαιρέτατοι δ' ἔτε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα σείρει ἄζει,
Αὐαλί' ὁ δέ τε χεῖς ὑπὸ καύματ'. ἀλλὰ τὸτ' ἤδη
Εἴη περφαίνε σκίῃ, καὶ βίβλιν' οἶν',
Μάζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμυάων,
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας, μὴ πω τετοκῆς,
Πρωτόγονων τ' ἐρίφων ἐπὶ δ' αἶδοπα πνέμεν οἶνον,
Εν σκίῃ ἐζομένην, κεκορημένην ἥτορ ἰδωδῆς,
Αντίον εὐκράει' ἀνέμυξέ φαστα πρὸς σπον.
Κρῶνς τ' αἰνάς καὶ ἀπορρύττε, ἢ τ' ἀθόλωτ',
Τεῖς ὕδατ' ἐρχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἶνου.
Δμῶσι δ' ἐποξυώειν, Δημήτερ' ἱερὸν ἀκτῶν
Δινέμεν, εὐτ' αὖ φρῶτα φανῇ ὀδίν' ὠρείων',
Χώρῳ ἐν εὐαίῃ, καὶ εὐξοχάλῳ ἐν ἀλῶν.
Μέξω δὲ εὐκομίσαται ἐν ἀγχεσιν. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπάρμενον εἴδοθεν οἶκος.
Θῆτ' αἰοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἀτεκνον ἔειπον
Δίξισθαι κέλομαι, χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔειθε.
Καὶ κυῶα παρχαρόδοντα κομῆιν (μὴ φείδιο σίττε)
Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιτ' αἶψ' ἀπὸ χεῖμαθ' ἔληται.
Χόρτον δ' ἐσκομίσαται, καὶ σφειρτόν, ὅφρα τοι εἴη
Βυσὶ καὶ ἡμίονοισιν ἐπιετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.
Εὐτ' αὖ δ' ὠρείων καὶ σείρει' ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανόν, Ἀρκτῆρον δὲ ἐσίδ' ἡρόδοδάκτυλ' ἠὲς.
Ω Πέρση,

Ω Πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βόξυς·
 Δεῖξαι δὲ ἠελίῳ δέκα ἡμέτα, καὶ δέκα νύκτας,
 Πότε δὲ συσκιᾶσαι, ἔκτω δ' εἰς ἄγχι ἀφῦσαι,
 Δῶρα Διονύσεα πολυζηθεός. αὐτὰρ ἐπὶ μὲν δὴ
 Πληϊάδες θ' ὑάδες τε, τότε δέ τοι ὠρίωνος
 Διῶωσιν· τότ' ἔπειτ' ἀρότε μνηστῆρές τοι
 Ωραῖα· πλειὸν δὲ καὶ χυθονὸς ἄρμυρος εἴη.

Εἰ δέ σε ναυπλῆης δυσσευφέλας ἴμερος αἰρή·
 Εὖτ' αὖ Πληϊάδες δένουσιν ὄμβριμον ὠρίωνος
 Φεύγασα, πίπῃωσιν εἰς ἠερεϊδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀέμων θυέσσιν αἴηται,
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 Γλυῖ δὲ ἐργάζεσθαι μνηστῆρές τοι, ὥς σε κελεύω·
 Νῆα δὲ ἐπὶ ἠπείρᾳ ἐρύσαι, πυκνάσαι τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀέμων μῆδ' ὑγρὸν ἀσίταν,
 Χείμαρρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος·
 Οπλα δ' ἐπάρμυρα πάντα τεῖσ' ἐνὶ κάρδιον οἴκῳ,
 Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πέραν πονταπόροιο,
 Πηδάλιον δὲ εὐεργὲς ὑπὲρ καπνῆς κρεμάσασθαι,
 Αὐτὸς δὲ ὠραῖον μίμνειν πλόον εἰσόκεν ἔλθῃ.
 Καὶ τότε νῆα θολὴν ἄλαδ' ἐλκόμεν' ἐν δέ τοι φόρτον
 Ἀρμυρον ἐντυῖασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδιος ἄρῃαι.
 Ως περ ἐμός τε πατήρ, καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωτίζεσκε νηυσὶ, βίη κεχημῆδ' ἐσθλῇ.
 Ος ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε, πολὺν δὲ πόντον αἰύσας,
 Κέμειν αἰολίδα περιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ·

Οὐκ ἄφινθ' φεύγων, εἰδὲ πλεόν τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρασι δίδωσι·
 Νάσαστο δ' ἄγχ' ἐλίκωνθ', οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ἀργαλίῃ, εἰδὲ ποτ' ἐσθλῇ.
 Τιυῇ δ' ὦ Πέρσῃ, ἔργων μεμνημένῳ εἶ
 Ωραίων πάντων, ὧς ναυτιλίας διέμαλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θέσται·
 Μείζων μὲν φόρτῳ, μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδει κέρδι·
 Εἴσεται, εἴκ' ἀνέμοι γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴτας.
 Εὖτ' αὖ ἐπ' ἐμπορίῳ ξέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Βέλῃαι διέχρεα τε περφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω δὲ τοι μέγα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε τι ναυτιλίας σεσοφισμένῳ, ἐτέ τι νηῶν.
 (Οὐ γὰρ πώποτε νηῖγ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
 Εἰ μὴ εἰς Εὐβοίαν ἔξ Αὐλίδ'· ἥ ποτ' ἀχαιοὶ
 Μείναντες χερσὶν αἰσέσσοντο λαὸν ἄγχιον
 Ἑλλάδι· ἔξ ἱερῆς, ξοίῳ ἐς καλλιγυνῆαικα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἶθλα δαΐφρονθ' ἀμφιδάμαντ'·
 Χαλκίδατ' εἰσεπέρησα, τὰ δ' ἔτι προπεφραδμένα πολλὰ
 Ἀθλ' ἔδυσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με φημὶ
 Τμῶν νικήσαντα, φέρειν ξίποδ' ὠτῶεντα,
 Τὸν μὲν ἐγὼ μέσης ἐλίκωνιάδεις' ἀνέθηκα·
 Ἐνθα με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσσον τοι νηῶν πέπεισμαι πολυγόμφων.)
 Ἀλλὰ καὶ ὧς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγόχοιο,
 Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθίσφατον ὕμνον αἰείδειν.

Ἡματα

Ἡματα πεντήκοντα μὲν ἔσπας ἡλίοιο,
 Ἐς τέλθ' ἰλθόντ' ἔρεθ' καματώδε' ὥρης·
 Ωραῖθ' πέλεται θνητοῖς πλόθ'· ἔτε κε νῆα
 Καυάξαις, ἔτ' ἀνδρας λυποφθίσειε θάλασσα·
 Εἰ μὴ δὴ πρὸφρῶν γε Ποισιδάων ἐνοσίχθων,
 Ἡ ζεὺς ἀθανάτων βασιλεύς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλθ' ὄσιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμθ' δ' ὀκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντ' ἀπήμεναι,
 Εὐκηνλθ'· τότε νῆα θοῶν, ἀνέμοισι πιθήσας,
 Ελκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάντα τίθεσθαι.
 Σπύλειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἶκόν διενέεισθαι·
 Μὴ δὲ μέλειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὅπωρνον ὄμβρον,
 Καὶ χεῖμῶν ὀπιόντα, νότοιο τε λεινὰς ἀήτας,
 Ος τ' ὤρειν θάλασσαν, ὁμῶρτήσας διὸς ὄμβρῳ
 Πολλὰ ὀπωρινὰ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν·
 Ἀλλθ' εἰαρινὸς πέλεται πλόθ' ἀνθρώποισιν·
 Ἡμθ' δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσαι κορώνη
 Ἰχνηθ' ἐποίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη.
 Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δὲ ἄμβατός ἐστι θάλασσα,
 Εἰαρινὸς δ' ἔτθ' πέλεται πλόθ'· ἔμιν ἔγωγε
 Αἴνημι, ἐ γὰρ ἐμῶ θυμῷ κεχαρισμέθ' ὄσιν,
 Ἀρπακτὸς, χαλεπαῖς κε φύγῃς κακὸν· ἀλλὰ νῦν καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν, αἰδρεῖησι νόοιο,
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δὲ ὄσιν θανεῖν μὲν κύμασιν· ἀλλὰ σ' αἰὼν γὰρ
 Φράζεσθαι τάδε πάντα μὲν φρεσὶν, ὥς σ' ἀγορεύω·

μηδ' ἐκινῆυσιν ἀπαντὰ βίον κοίλῃσι τίθεισθαι·
ἀλλὰ πλὴν λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεισθαι.
δεινὸν γὰρ, πόντε μὲν κύμασι πῆματι κῦρσθαι·
δεινὸν δ', εἴκ' ἐφ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθῃ αἰείρας,
ἄξονα καυὰξ αἰς, τὰ δὲ φορτὴ ἀμαυροθύνῃ.
μήτερ φυλάσσεισθαι καί τοι δ' ὅππῃ πᾶσι δ' αἰεὶσθαι.

ὦρα δ' ἡ γυναικῶν τεὸν ποτὶ οἶκον ἀγαθῶν,
μήτερ ξηκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δ' ἀπολείπων,
μήτ' ὅππῃ μάλ' ἀπολλὰ γάμοι δὲ τοῖσι ὥριαι εἶδος.
ἡ δὲ γυνή, τί τοι ἡβώῃ, πῶς ἐμπίω δὲ γαμοῖτο,
παρθενικῶν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἡδὴ καὶ νῦν διδάξῃς.
τί τοι δὲ μάλα γαμεῖν, ἥ τις σέθεν ἐγγύθι ναίει·
πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμης.
οὐ μὲν γάρ τοι γυναικὸς, ἀνὴρ λήϊζέτ' ἀμεινον,
τῆς ἀγαθῆς· τῆς δ' αὖτε κακῆς, ἐρίγιον ἄλλο,
δειπνολόχης· ἢ γὰρ αἶδρα, καὶ ἰφθιμόν περ ἰόντα,
εὖτε ἀτερ δαλῆ, καὶ ὥμῳ γήραϊ δῶκεν.
εὖ δ' ὅππῃ ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένῃ εἶδος.
μὴ δὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθαι ἐταῖρον·
εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν πρὸς τὸν κακὸν ἔρξης,
μὴ δὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν, εἰ δέ κε ἀρχῇ,
ἡπ' ἐπ' εἰπὼν δ' ἀποθύμιον, ἢ καὶ ἔρξας,
δὲς τόσα πίννυσθαι μεμνημένῃ· εἰ δέ κε αὖθις
ἡγῇτ' ἐς φιλότητα, δίκλιν δ' ἐθέλῃσι πρὸς ἀρετὴν,
δέξασθαι (δλειλός περ ἀνὴρ, φίλον ἄλλοτε ἄλλον
ποιεῖται) σὲ δ' ἐμὴν νόον κατελεγχίτω εἰδῇ.

Μὴ δὲ

Μὴ δὲ πολύξεινον, μὴ δὲ ἄξεινον καλεῖσθαι·
 Μὴ δὲ χακῶν ἐτάρον, μὴ δὲ ἰσθλῶν νεικεσῆρα.
 Μὴ δὲ ποτ' ἐλομύμην πενίμην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
 Τίτλαθ' ὄνειδίζειν, μακάρων δ' ὅσιν αἰὲν ἰόντων.
 Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος,
 Φειδωλῆς· πλείη δὲ χάρεις κ' μῖζον ἰέσης,
 Εἰ δὲ χακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκέσσης·
 Μὴ δὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσσέμφειλτος εἶ.
 Ἐκ κοινῆς πλείη τὴ χάρεις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μὴ δὲ ποτ' ἐξ ἡῆς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μὴ δ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν·
 Οὐ γὰρ τοῖγα κλύουσιν, ἀποπύουσιν δὲ τ' ἀράς.
 Μὴ δ' αὖτ' ἡέλιοιο πεξαμυγύθω ὀρθὸς ὀμιχεῖν·
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύνῃ μαμνημύθω, ἔς τ' αἰόντα.
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῆς περιβάδην ἐρήσης,
 Μὴ δ' ἀπογυμνωθεὶς (μακάρων τοι νύκτες ἔασιν)·
 Ἐξορᾷθω δ' ὅγε θεῖθω ἀνὴρ πεπνυμύα εἰδώς,
 Ἡ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐεργέθω αὐλῆς.
 Μὴ δ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμύθω εἴδωθεν οἴκεν,
 Ἐστὶν ἐμπελαδὸν ὅτ' ἔσθ' αὖ φαινέμεν, ἀλλ' ἀλέαδαμ.
 Μὴ δὲ δ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπυνοσήσαστα,
 Σπερμαίνειν γῆνιν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιμόνων·
 Μὴ δὲ ποτ' αἰετῶν ποταμῶν καλκίρροον ὕδωρ
 Πρὸς περὰν, πρὶν γ' εὐξῇ ἰδὼν ἐς κελεύθρον ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιψάμενθω πολυηράτῳ ὕδατι λάκκῳ·
 Ὃς ποταμὸν ἔλαβῃ, κακότητι δὲ χεῖρας ἀνίπθω,

Τὰ δὲ θεοὶ νιμεσῶσι, καὶ ἄλγα δῶκαν ὀπίσσω.
Μὴ δ' ἄπο πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δλαιτὶ θαλείῃ,
Αὔον ἄπο χλωρῆ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
Μηδέ ποτ' οἶνοχόλῳ πθέμεν κρητῆρ' ὕπερθεν
Πινόντων, ὅλη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
Μὴ δὲ δόμον ποιῶν, ἀνέπιξῃσιν καταλείπειν
Μὴ π' ἐφιζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
Μὴ δ' ἄπο χυξοπόδων ἀνέπιρρέκται ἀνελόντα
Εἶδειν, μὴ δὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποιῇ.
Μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζῃν (ὃ γὰρ ἄμεινον,)
Παῖδα δυνωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνὲρ ἀνήνορα ποιεῖ·
Μὴ δὲ δυνωδεκάμυλοι, ἴσον καὶ τῷτο τέτυκται.
Μὴ δὲ γυναικείῳ λαξῶν χροῶ φαεινυῖεσθαι
Ανέρα, λολυγυλίην γὰρ ὅπ'ι χροόνον ἔσ' ὅπ'ι καὶ τῶν
Ποιῇ. μὴ δ' ἱερῶσι ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας,
Μωμεύειν αἰδέηλα· θεὸς τοι καὶ τὰ νιμεσῶ.
Μηδέ ποτ' ἐν ποροχῇ ποταμῶν ἄλαδε πορορέονταν,
Μὴ δ' ὅπ'ι κλέωσιν ἐρεῖν, μάλα δ' ὄξαλέεσθαι·
Μὴ δ' ἐναποψύχειν, τὸ γὰρ ἔτοι λώϊον ἔστιν.
Ἰδὲ ἔρδειν· δεινὴ δὲ βροτῶν ὕπαλ' εὖ φήμην,
Φήμη γὰρ τε κακὴ πέλειται· κέφη μὲν αἰεῖραι
Ρεῖα μάλ', ἀργαλίην δὲ φέρειν, χαλεπὴ δὲ ἄποθέσθαι.
Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ὥσπερ πολλοὶ
Λαοὶ φημίζεσι· θεὸς γὰρ τις ἔστι καὶ αὐτή.

ΗΜΕ→

Ματα δ' ἐκ δίοθεν πεφυλαγμέν-
τῳ εὖ καὶ μοῖραν·
Πεφραδέμεν δὴ μάλιστα, ξηκράδα
μῆλός ἀείσω
Εργα τ' ἐποπιδέειν, ἡ δ' ἄρμα λιλῶ
δατῆα δαυ,

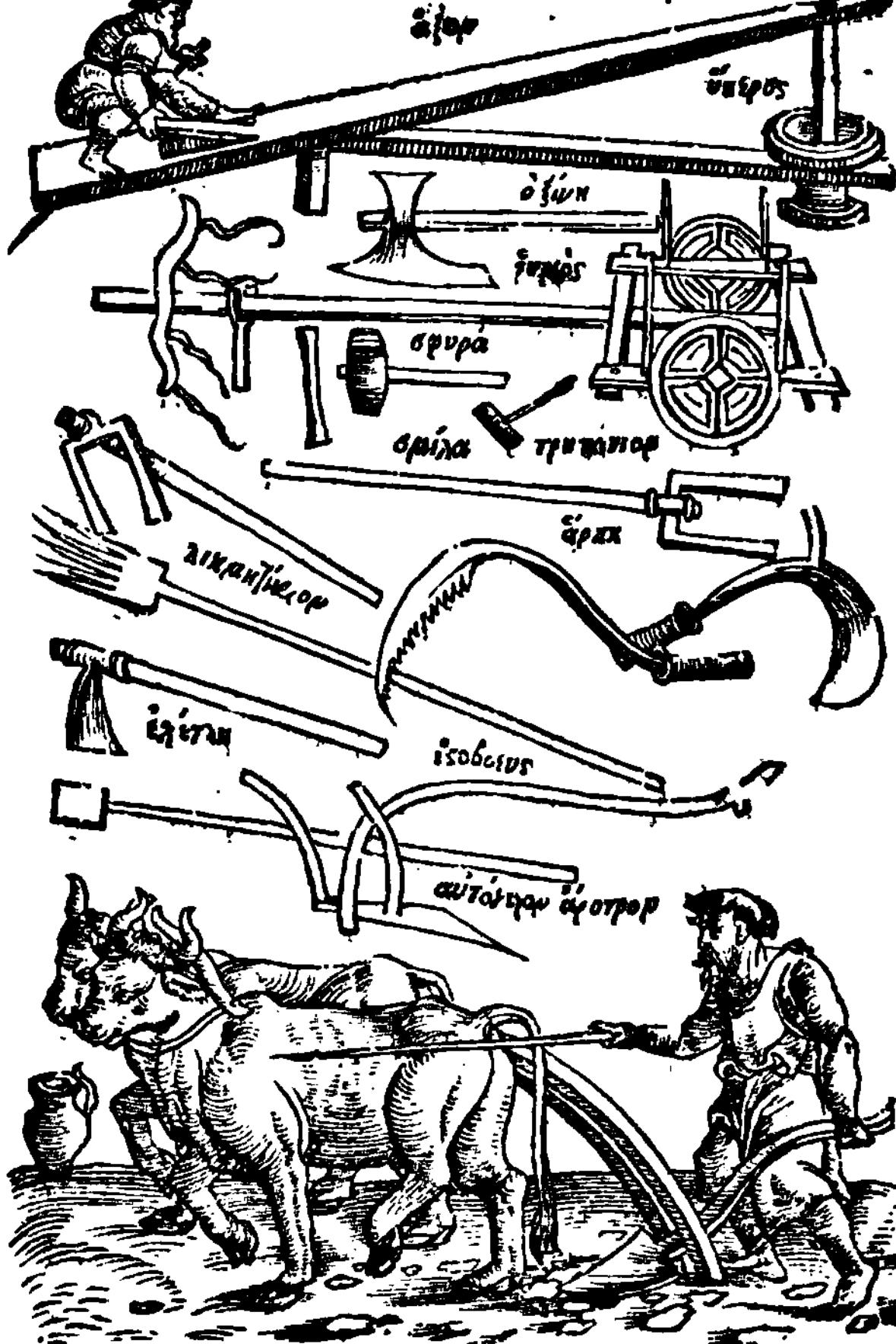
Εὐτ' αὖ ἀληθείην λαοὶ κείνοντες ἄνωσιν.
Αἱ δὲ γὰρ ἡμέρας εἰσὶ Διὸς παρὰ μητόεντῳ.
Πρῶτον σῆν, τεξάσ τε, καὶ ἐβδόμη ἱερὸν ἡμῶν·
Τῇ γὰρ Απόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ογδοάτη τ', ἐνάτη τε, δύω γὰρ μὲν ἡμῶντα μῆλός
Εξοχ' αἰετομόοιο, βροθήσια ἔργα πέλει δαυ.
Ἡ δὲ δωδεκάτη τῆς σὺν δικάτης μέγ' ἀμείνων.
Ενδεκάτη δὲ δωδεκάτη τ', ἄμφω γὰρ μὲν ἰδὲ λαὶ·
Ἡ μὲν, οἷς περικει, ἡ δ' ἄφρονα καρπὸν ἀμῶνταυ.
Τῇ γὰρ τοι νεῖ νήματ' αἰροσι πότμητῳ ἀράχνης
Ἡματῳ ἐκπλείς, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμῶνται·
Τῇ δ' ἰσὸν γήσαστο γυνή, περβάλοιτό τε ἔργον.
Μῆλός δ' ἰσαμῶν ξισκαυδὲς τῶν ἀλῆα δαυ,
Σπέρματῳ ἀρξάδαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψαδαι ἀείση.
Ἐκτὴ δ' ἡμέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσι,
Ἀνδρογόντῳ τ' ἀγαθὴ, κέρη δ' ἐ σύμφορός ἐστιν,
Οὔτε γνῆαδαι πρῶτ', ἔτ' ἀργάμε ἀντιβολῆσαι.
Οὐδὲ μὲν ἡ πρῶτη ἑκτὴ κέρη τε γνῆαδαι

Ἀρμυθ' ἀλλ' εἰφοῖς τάμνειν καὶ πῶεα μῆλων,
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἥμῃ,
Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνῳ, φιλείει δ' ἐπε κέρτομα βάζειν,
Ψάδ' ἀλ' θ', αἰμυλίοις τε λόγους, κρυφίους τ' ὁαρισμούς,
Μῆνός δ' ὀγδοάτῃ κἀπερὸν καὶ βοῦν εἰμυκόν
Ταμνέμεν, ἐρῆας δ' ἐδυωδεκάτῃ ταλαεργές.
Εἰχάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἥματι ἴσους φῶτα
Γείνασθαι, μάλα γὰρ τε νόον πεπυκασμένον ὄσιν.
Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτῃ. κέρη δ' ἐπε τετράς
Μέσση τῇ δ' ἐπε μῆλα καὶ εἰλίποδ' αἰετὰς βῆς,
Καὶ κυῖα καρχαρόδοντα, καὶ ἐρῆας ταλαεργές
Πρηύνειν, ὅππῃ χεῖρα πιδείς. πεφύλαξο δ' ἐδυμῶ
Τετράδ' ἐλάσασθαι φθίνοντός θ' ἰσαμνός τε,
Αλγὰ θυμοβορεῖν, μάλα τοι τετελεσμένον ἥμῃ.
Εν δ' ἐπε τέταρτῃ μῆνός ἀγλαῖα δ' ἐς οἶκον ἀκοῖν,
Οἰωνὸς κείνας, οἳ ἐπ' ἔργματι τέτῳ ἄριστοι.
Πέμπτας δ' ἐξαλείψαι, ἵππῃ χαλεπαί τε καὶ αἰναί,
Εν πέμπτῃ γὰρ φασὶν εἰμνύας ἀμφιπολεύειν
Ορκὸν πινυμένους, τὸν ἔρις τέ κε πῆμ' ὀπτόρκοις.
Μέσση δ' ἐβδομάτῃ δὴμήτερῳ ἱερὸν ἀκτῶν,
Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐφροχάλα ἐν αἰῶνι
Βάλλειν ὑλοτόμον τε ταμνέειν θαλαμήτα δῖον,
Νηϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀρμύρα νηυσὶ σείλονται,
Τετράδι δ' ἀρχαῖα νῆας ἀνήγονται ἀραιάς.
Εἰνάς δ' ἡ μέσση, ὅππῃ λείλα λώϊον ἥμῃ.
Προπῆση δ' εἰνάς παραπήματι ἀνθρώποισιν,

Εὐλὴ

Εἰδὴ μὲν γάρ τ' ἦδ' ἐφυτάνει, ἦδ' ἐχρυσάσαι
 Ἀνέρι τ' ἦδ' ἐγυναικί, καὶ ἔποτε πάγκρατον ἦμῃ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι ξισφινάδα μίλωνος ἀρίστω,
 Ἀρξαστά τε πίθε, καὶ ὅπῃ ζυγὸν ἀνχρῆα θέϊναι
 Βασί καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποισι ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θολὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι. παῦροι δ' ἐτ' ἀληθέα κικλήσκουσιν.
 Τεξάδι δ' οἷγε πίδαον (ὅθ' ὅσων ἱερὸν ἦμῃ)
 Μέσση. παῦροι δ' ἐαυτὲ μετ' εἰχάδα μίλωνος ἀρίστω
 Ἡῶς γινομμένης, ὅπῃ δειλέα δ' ὄξ' ἰχθεύων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὅπῃ χθονίοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἶδ' ἄλλαι μετὰ δ' εἰποι, ἀκήμειοι, ἔπ' φέρεσαι.
 Ἀλλ' ὅτ' ἀλλοίλω αἰεῖ, παῦροι δ' ἐτ' ἴσασιν.
 Ἀλλοτε μήτρῃ πέλκει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων εὐδαίμων τε, καὶ ὄλβιθ', ὅς τάδε πάντα
 Εἰδὼς, ἐργάζεται ἀναιτίθ' ἀθανάτοισιν,
 Ορπιθ' κείνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλειύνων.

Η ΣΙΟΔΟΥ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕ-
 ΡΩΝ ΤΕΛΟΣ.

δίσκος
 τροχός
 σφυρα
 τριπύριον
 σμίλη
 ερέα
 δικραντήριο
 ερίστη
 εξοβείον
 αυτόματη άστρον

δίσκος
 τροχός
 σφυρα
 τριπύριον
 σμίλη
 ερέα
 δικραντήριο
 ερίστη
 εξοβείον
 αυτόματη άστρον

δύοις
 σφύρα
 άστρον

BREVIS DECLARA

TIO GRAMMATICA IN HESIO-

di Ερζα καὶ Ημύεας, authore Iacobo Cepori-

no, per Ioannem Frisium Tigurinum

castigata & locupletata.

VISVM est nobis, doctissime Antoni, ex Græcorum commentarijs selectiora quædam uocabula hisce Annotationibus inferere, præcipuè tamen quæ ad sensus explanationem, & uocabulorum cum etymologiam tum compositionem imprimis pertinere uidentur. Harum uerò dictionum interpretationem studiosè omittendam esse duximus, ut & studiosis aliquid, quo sese exerceant, relinqueremus, & illorum animos hoc exercitio ad maiora excitaremus. Tu ergo mi Antoni, nostrum laborem & studium à nobis benigne suscipe, & uale.

Numerus in margine semipaginam Hesiodi : prior in textu, paginam Compendij Ceporini, sequens eiusdem lineam designat.

IVIT poeta Hesiodus sacerdos tēpli Musarum in Helicone monte Bœotia: & in Ascra pago sita ad radicem eius montis, uixit. Quo tempore uerò, uide Solinum cap. 53. Gell.

cap. 11. lib. 3. Item prouerb. Hesiodi senecta. Suidas scribit Hesiodum posteriorem Homero fuisse centum annis.

23. Μῦσαι.] Diores & Aeoles dicunt ὑπὸ μά-
 δαι ἢ σημαίνοντες τὸ ζητεῖν, quod proprie in-
 quirere est, & inuestigare, nā inuestigando
 disciplinas assequimur. Est aut duplex inuo-
 catio: prior ad Musas, posterior ad ipsum Io-
 uem pertinet. πείηθιν.] αἱ ἐν τῇ πείῃ αἱ ἀρμώ-
 υδαι, καὶ ἢ ἡματέρας ὧδ' αἷς τὰ πάντα δοξάζουσαι.
 θιν) motū de loco significat à πείῃ. Iones a-
 ἰν η uertunt. 14. 5. αἰοιδῆσι.] ταῖς αἰοιδαῖς. 16.
 3. αἰοιδῆ ποιητικόν, ab αἰείδω, ὧδ' ἢ κοινόν, ab ἄδω
 δεῦτε.] aduerbium hortantis ἀπὸ τῆ ἀγῆς. ἐ-
 ρίπτε.] αὐτὶ τῇ εἴπατε praesens pro aoristo. ἢ
 interseritur causa metri ab ἐρίπω 197. 23. σφέ-
 τερον.] ἀπὸ τῆ ὑμῆτερον. 276. 3. πατέρα.] pa-
 trem Musarum τὸν Δία dixerunt: & matrem
 τὴν μνημοσύνην. ὑμνεῖσαι.] ὑπὸ τῇ ὑμνέουσαι
 καὶ πλεονασμὸν τῇ ἰ, ὑμνεῖσαι. ὄντε δ' ἔ.] subin-
 tellige ἔσοπον, sic, καὶ ἐνίπτε δὲ ὄν, ἢ καθ' ὄν ἔ-
 πον. Nam ut ὄν ἔσοπον, pro δὲ ὄν, aut καθ' ὄν ἔ-
 πον defectiuum atticum est, sic & δὲ ὄν, pro
 δὲ ὄν ἔσοπον. φατοί τε.] φατὸς καὶ ῥητὸς diffe-
 runt perinde ut Latinis loquor & dico. διὸς
 μεγάλῳ.] pro μεγάλῳ Ionice. Inducit Mu-
 sas pe-

fas petítum sibi exponentes. Vel, ut alíj, í-
 psemet narrat tanquam à Musis subito con-
 citus & edoctus. ἔκητι.] aduerbium ab ἔκων
 uolens. Sic apud Homerum, διὸς δ' ἰτελείε-
 το βουλή. ῥεῖα μὲν.] ῥαδίως, κοινῶς. ποιητικῶς
 διὲ ῥεῖα καὶ ῥηδίως. Subiungit rationem qua
 re alíj claro, alíj obscuro genere sint ortí. βει-
 αει.] ἀπὸ τῆ βειάω βειαεῖν. ὡς ἀπὸ ἰχύω ἰχυεῖν.
 Et sequentia uerba ad nominatiuum, Ζεὺς ὑ-
 ψιβρεμέτης referuntur. ἀείζηλον.] τὸν δῆλον
 καὶ φανερόν. suum contrarium est ὁ ἄδηλος.
 αἰέξει.] αἰεΐει præsens. 218. 20. σκολιὸν.] τὸν ἐκ
 ὀρθὸν τινὲ γνώμῃ. ἤγεν τὸν ἄδικον. ἀγλύορα.]
 τὸν ἰσθρήφανον. Aesopus interrogatus, autho-
 re Laertio, quid ageret Iupiter, respondit:
 σά μὲν ὑψηλὰ ταπῖνοι, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοί. Ζεὺς.]
 genitiuo τῆ διὸς 42. 16. ὑψιβρεμέτῃ Iouem
 dicit. Item βαρύκνυπον καὶ εὐρύοπα, ὡς τῷ βρον-
 τῷ αἴτιον. τὸ βρέμειν δὲ κυρίως ὅτι τῆ πυρὸς λέγε-
 ται. Ibí uero ὅτι τῆ ἤχου τῷ βροντῷ. ὅς ὑπέρτα-
 τα δώματα] τουτίσι τὸν οὐρανόν. κλυῖθι.] Se-
 cunda inuocatio ad ipsum Iouem, & simul
 proponit, se præcepta quædam & leges be-
 ne uiuendi Persæ traditurum. Vel Musis
 post narrationem eum commouentibus: ὦ
 σοὶ Ἥσιόδε κλυῖθι, ἰπάκουσεν καὶ μαίθασεν.

At secundum Vallam ipse Hesiodus ea ha-
 ctenus uelut Musarum impulsu effatus, cō-
 precando Iouem subdit : σὺ ᾧ ζεῦ κλυῖθι. 195.
 12. κλύω ποιητικόν. ἀκέω κοινόν. ἰδὼν.] αἰράων μὲν
 τὰς φεράξεις ἡμῶν. αἰών.] ἀκέων δὲ τῶν λόγων ὧν
 φθιγγόμεθα οἱ ἀνθρώποι. δίκη δ' ἴθιμι.] τετί-
 σι καὶ δίκην πάσαι, σὺ τὴν δίκην κείνι, πάντα
 ὁρῶν τὰ ἀνθρώπινα φεράγματα, καὶ πάντων ἀκέ-
 ων. θέμις αἰ.] δίκη μὲν ἐπὶ ἀνθρώπων: θέμις δὲ
 ἐπὶ θεῶν. δίκη γὰρ ἐστὶ κρίσις καὶ οἱ ἀνθρώποι κρί-
 νουσι: θέμις δὲ δίκη καὶ οἱ θεοὶ δικάζουσιν. ἐτήτυ-
 μα.] ἀληθῆ. ἀπὸ τῆς ἐτυμολογίας καὶ πλεονασμὸν τῆς συλ-
 λαβῆς. τιμῆ.] ἀπὸ σὺ. 238. 20. ἐγὼ δὲ κε.] Di
 uertit ad fratrem Persen. ἐκ ἀρεῆς.] Narratio.
 Commemorat duplicem contentionē, ho-
 nestam & turpem; Honestam, cum labore, in-
 dustria & diligentia rem facit. Turpis per in-
 iuriam & scelus accumulat opes. ἐκ ἀρεῆς μῦ-
 θον.] ἐκ αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἐστὶν ἀπὸ τῆς αἰτίας. 221. 3. ἐρί-
 δων γένος.] τὸ γένος ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς εἰδῆς. ἀλλ'
 ἐπὶ γαῖαν.] ἀπὸ τῆς καὶ τὴν γλῶσσαν εἰς δύο εἰσάγει.
 ἐπιμωμητή, ἥτοι πολλὰ φόνου ἀξία. ἐπίτασιν
 γὰρ ἔχει ἢ ἐπὶ, ἐπιμωμητή ποιητικόν. ἐπίφογος
 κοινόν. ἐπαυήσεται.] commendauerit αἰνέω, fu-
 turum αἰνέσω uel ἡσώ, ἡννοῦμαι, αἰνήσασμαι uel αἰ-
 νήσασθαι, cum ἐπὶ & ὡς geminato. 573. & 201. 5.
 δ' ἐνδὶ χεῖρ.]

δ'αίνδιχα.] ποιητικόν. δίχα κοινόν ἢ διχῇ. καὶ τὸ δι
 αίνδιχα διὲ ἀπὸ τοῦ δίχα γίνεται προαθήκη τῆς αἰ
 σιωδίσμυ, καὶ τῆς δ'α προθέσεως. πόλεμόν τε
 κακόν.] τὸν πόλεμον ἔξαιρέτως δίδίκε κακόν: θανά
 τες γὰρ ἐπάγει, ὃ τὸ μέγιστον ἐστὶ τῶν σωματικῶν κα
 κῶν. καὶ δ'ἔχει.] ἤγεν μάχην. χιτλίη.] χιτλία
 ἡ ἔρις ἀπὸ τῆς κακῆς. καθ' ὃ λέγεται χιτλιθ' αἰ
 θροπθ'. ἡ γου αἰθλιθ'. ὅθεν τὸ χιτλιάζειν καὶ ὁ
 χιτλιασμός. ἔπες τλώγε βροτός.] ἤγεν ἐδ' εἰς αἰ
 θροπθ' φιλεῖ αὐτὸν. ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης τιμῶσι.]
 ἀπὸ τῆς χρώνται αὐτῇ οἱ αἰθροποῖ, δ'α τὰς βελαῖς
 τῶν θεῶν. βελησιν.] pro βελαῖς. 16.3. νύξ.] ἔστι
 γὰρ ἡ νύξ θεὸς ὑπὲρ κόσμον ἀφανὲς τοῖς ὄμμασιν ἡ
 μῶν. ἐρεβιννή.] ἀπὸ τ' ἐρεβθ' τὸ σκότθ' καὶ τῶν
 γωγλῶ. θῆκε διέ.] 199. 22. ἀπὸ τῆς ἐποίησε δ' ἐ αὐτ'
 ὁ ζεὺς ὁ κρόνυ παῖς. ὑψίζυγθ'.] ἡ γου ὁ ἐπὶ μετε
 ὠρε θρόνυ καθήμεθ'. ὁ οἰκῶν ἐν τῇ αἰθέρι, ἀπ
 οὗ τῆς ἐν ἔραναι.

Γαίης τ' ἐν ρίζησι.] ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἐρρίζομέ^{24.}
 νοις τῇ γῇ. ἢ ὅτι ἐρρίζωσαν αὐτὸν ἐν τῇ γῇ. ρίζησι
 ἀπὸ ρίζαις Ionice. πολλόν.] πολλὸν ποιητικόν,
 πολὺ κοινόν. ἀμείνω.] 39.4. ἀπάλαμνον.] ἡ γεν
 αἰργὸν ἀπὸ φύσεως. Inertem significat, quasi
 dicas sine manu, aut qui manus nulli operi
 admouet. παλάμη enim manum & opus i-
 psam apud Græcos significat. παλαμαῖ γὰρ,

τὸ δὲ τῆς παλαμῆς γαργίας ἐργάζεσθαι. ἰδὼν.]
 intuitus. εἶδω, ἰδέσσω, uel ἰδέω, unde ἶδον, ὁ ἰ-
 δὼν. 157. 23. ἔργου χατίζων.] ἥρου ἐνδεῆς ὢν
 ἔργου. τετίειν, οὐδὲν ἐργαζόμενος. ἔργου ἀπὲρ
 ἔργου. 17. 20. ὅς σπεύδει.] οὐτὺ. 12. 17. ἀρόμμε-
 ναί.] propter metrum. ἀρώ, ἀροῖν, ἀρουῶ, ἀ-
 ρόμεναί. 59. 5. ζηλοῖ δέ τι γείτονα γείτων.] τὸ ζη-
 λουῶ δύο δηλοῖ. τὸ φθονεῖν, καὶ τὸ μακαρίζειν. uide
 de prouerb. Inuidus uicini oculus. εἰς ἄφρι-
 νον.] τὸν πλεόντα ἄφρινον uocant. τὸν δὲ τῆς ἔργων
 τῆς ἐνιαυσιαίων ἀθροισμοῦ. εἴθ' ὃ καλεῖται
 ὁ ἐνιαυτός. ἀγαθὴ δ' ἔρις ἢ δε βροτοῖσιν.] αὐτὴ
 τῆς ἀγαθῶν αἰτία ὅτιν ἢ ἔρις τοῖς ἀνθρώποις.
 βροτοῖσι.] 17. 21. καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ φθονεῖ.]
 ὀργίζεται φθονεῖ. φθόνος ὅτι λύπη ἐπ' ἀλλοτρί-
 οῖς ἀγαθοῖς. Prouerb. Figulus figulo inuidet.
 Probat hic illam æmulationem artificū, qua
 alter altero citius ditescere conatur. ἐνικράτ-
 θεο θυμῶ.] ἥρου ἐμβαλε τὰ λογισμὰ ταῦτα. τί
 θεμι. Infinitiuum 6. imperatiui medij θεῖς,
 δοῦ, uel θεῖο, cum ἐνὶ δὲ καὶ, ἐνικράτθιο, δὲ poe-
 tice ἐνικράτθιο. 198. 13. Et altera præpositio-
 num soluta, κράτθιο ἐνὶ θυμῶ. 342. 15. ἔρις κα-
 κόχαρτς.] ἥρου ἢ ἐπὶ τοῖς κακοῖς χαίρουσα. ἢ
 ἢ χαίρουσιν οἱ κακοί. est aptissimū Epitheton
 ἔρις ὁπιμωμητῆς. νεῖκε' ὁπιπύοντα.] τετίει
 πρὸς

πρὸς μόνας τὰς φιλονεικίας βλέποντα. ὥρῃ γάρ
 τ' ὀλίγη πείλῃ.] Non licet tenuibus foro ua-
 care. Hi enim infelicitè circa contentiones
 forenses uersantur, quibus non est bene in-
 structa & opulenta domus. ἀγορίων.] geniti-
 uis ab ἀγορά. 16. 2. κατὰκειται] ἀπὲ τῆς ἀποκεί-
 μενός ἐστιν εἶδον. ἤγεν ἐν τῷ οἴκῳ βίον αὐτάρκης
 εἰς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν. 232. 15. & 374. 23. τὸν βίον
 δὲ εἶπεν ὠραῖον, ὡς ἐκ τῆς τῆς ὠραῖν παρόδου συλ-
 λεγόμενον. τὸν γαῖα φέρει.] ἀπὲ τοῦ ὅν ἡ γῆ φύει.
 12. 16. δημήτερος.] τὴν γλῶσσαν ἀφ' ἧς οἱ καρποὶ πάν-
 τες, δημήξαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. δημήτηρ ter-
 ra dicitur ὅτι πάντων ἡ γῆ μήτηρ. ἀκτὺν.] ἀπὲ
 τῆς ἐξαίρετον δώρημα. τοῦ κεκοριστάμεν.]
 Concessio ironica, ἀ κορίω. 201. 5. Et τῆ pro ἔ-
 ζου, articulus præpositiuus loco pronominis
 demonstratiui sæpe apud Poetas ponitur.
 κληρον ἐδασάμεθα.] patrimoniū diuisimus.
 κληρον ἢ τὸν τῆς γῆς, ἢ τῆς ἐσίας. unde ἀκληρῶ,
 ὁ πτωχός, & ἐπίκληρῶ ὁ κληρονομῶ. ἐδασ-
 σά.) ἀ δάζομαι, μέγα κυδαιίνων.] μεγάλως τι-
 μῶ. βασιλῆας.] Ionice pro βασιλείας, 29. 4.
 Reges autem uocat δικαστὰς καὶ τοὺς ἀρχόντας
 iudices & præfectos singularum urbium
 quemadmodum Homerus. διωροφάγοι.]
 Vide prouerbium Dorica Musa. He-
 liodus

fiodus (inquit Eras. in prouerb. Scarabeus
aquilam quærit) δωροφάγος appellat, recti-
us tamen παμφάγος appellaturus. Ad hunc
locum attinet prouerb. Argenteis hastis pu-
gnare. Item: Aut regem aut fatuum nasci o-
portere. ἐθέλῃσι δικάσαι.] uolunt iudicasse.
Græcis frequens usus est ἀορίστων Infinitiuī,
quando per ἵνα in Subiunct. possunt con-
uerſi, ἐθέλει γράψαι, ἐθέλει ἵνα γράφῃ. κελθεῖ
διδασκῆσαι, κελθεῖ ἵνα διδάσκῃ, &c. νῆπιοι, ἐδὴ
ἴσασιν.] μωροὶ ἐδὴ γινώσκουσιν, ὅσω μίξω δηλονό-
τι ὑπάρχει πλέον τὸ ἡμῶν τὸ ἀπὸ τῆ δικαίας δηλο-
νότι, τῆ ὁλοκλήρου τῆ ὅξ ἀδικίας. est Epiphone-
ma superioris sententiæ, quæ aptissimè præ-
cedentibus cohæret. Nam subobscurè Hesi-
odus indicat, Perſen plus consequi potuisse
si dimidiō fortis paternæ citra fori lites, &
munerū largitionem fuisset cōtentus, quàm
ut bonam cōmunis hæreditatis portionem
in corruptos iudices, quo suæ parti plus æ-
quo faueretur, per stultitiam profunderet,
atque tandem nihilominus hac spe frustra-
tus, dimidiū patrimoniῆ per latam senten-
tiam accipere sit coactus. Inquit enim, νῆπιοι
stulti, sicut tu es Perse, &c. uide prouerb. Di-
midium plus toto, Cæl. lib. 4. cap. 8. ἴσασιν.]
ab

Ἰσημι 233.12. ἀσφοδέλω.] Plin. libr. 21. cap. 17.
 Gell. lib. 18. cap. 2. per has herbas frugalita-
 tem & temperantiam indicat. Prouerb. ἰσ-
 dem uescētes cepis. κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοί.]
 ἀντὶ ἐκρύψαν οἱ θεοὶ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἀ-
 πίεμπτον δηλονότι καὶ ἄπονον. Est locutio Atti-
 ca, per participium infiniti a et uerbum ἔχω.
 Fingit hoc loco Poeta longam fabulam de
 Pandora, simulq; ostēdit quæ mala, & quas
 calamitates ipsa secum in mundum attule-
 rit. Fortassis satis conuenienter uoluptatem
 interpretari poterimus, quæ quamuis ma-
 xime ornata uideatur, multisq; modis ab-
 blandiatur, malorum tamen omnium, mor-
 borumq; causa est. Pertinet huc adagium
 γυναικῶν ὄλεθροι. De his qui funditus, ac mi-
 serabiliter pereunt. Calamitates ex mulieribus
 testantur Deianira Herculi. Danaides
 Lemniæ mulieres, Cleopatra, & hæc Hesio-
 dica Pandora. Testis denique Eua Christia-
 nis. ῥηϊδίως γὰρ.] Ostendit facilitatem uictus
 quærendi, apud priscos homines, non enim
 uoluptati indulgebant, sed modestiæ, tem-
 perantiæ, ac frugalitati studebant. ὥς τε σὺ
 ἔχειν.] ἀντὶ ὥς σὺ ἔχης. 286. 20.

Πηδάλιον.] proprie est clauus nauis, hic ca 25.

tachresticōs pro stīua, & stīua pro aratro pō-
nitur. ὑπὲρ καπνῶ.] Rustici instrumenta li-
gnea super fumosa laquearia collocare solēt,
quo fumus ea corroboret & exploret.

Sic Vergilius:

Et suspensa focis exploret robora fumus.

ἡμιόνων ταλαιργῶν.] Vide Prouerbiū Mus-
li asinis quantum præstant. χολωσάμεθ' .]
ἀγανακτήσας. ποιητική δὲ ἡ λέξις. φρισὶν ἦσιν.]
αἷς. ὅς τις. ἀγκυλομήτης.] πανῆργ' , uafēr,
astutus. Sciendum uero ὅτι τὸ ἀγκυλόμητις, τὸ
ποικιλόμητις, τὸ δολόμητις, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ μῆ-
τις σύγκειται παρὰ τὸ ξυμῶνται, & per iscri-
buntur. flectuntur αὖτ' ἐπορχλίταις· τῷ ἀγκυ-
λομήτῃ, ποικιλομήτῃ, καὶ δολομήτῃ. Sic φρίσβυς
φρισβύτης. πολὺς πολλῷ, & multa alia. τέλειχ'.]
82.4. κρύψι.] 199.21. ἰαπιζοῖο.] genit. Ionicus.
17.20. νάρθηκι.] ὅτι μὲν πυρὸς ὄντως φυλακτι-
κὸς ὁ νάρθηξ, ἡ πῖαν ἔχων μαλακότητα εἶσσι, καὶ
ξίφειν τὸ πῦρ, καὶ μὴ ἀποσβεννύει διευαμύνει.
Narthex ferula, adsurgens recte: Narthecia
semper humilis est. Nascuntur locis calidis
trās maria. Ignem ferulis optime seruari, au-
thor est Plinius lib.13. ca. 22. τερπικέρανον.]
Interpres inquit. ἀπὸ τῷ ξίπειν per methate-
sin τ' ρ, nec ἀπὸ τῷ τέρπειν. ὡς ξίπονται δηλονότι
τίς

τὸς ἐναρτίους τὰ κεραυνὰ, ἐχ' ὡς ἑρπόμενον ἐν αὐ-
τῇ. νεφίλη γάρ ἐτα.] ὁ δ' ἀθεσίσιως τ' νεφίλων αἰ-
πῶ. pro νεφίλη γάρ ἐτα per antiphrasin. 14. 21.
ab ἰγείῳ, uel ἀγείῳ compositum est; cogēs
uel excitans nubes. Vide Prouerb. Ríus
Sardonius. Ιαπετιονίδης.] ἡ δὲ τῷ Ιαπετῷ. ὁ δὲ τῷ
Ιαπετῷ, Ιαπετίων πατρωνυμικὸν Ἰονικὸν fit,
ἀ cuius genitíuo Ιαπετίων, per systolen Ια-
πετίων, aliud commune fingitur Ιαπετιονί-
δης. πάντων πῖρι.] ἀνὰ σφοδρῇ pro πῶς πάν-
των. ἰασημόιοι.] Ἰονίκε, & σ geminatum est
causa metri ab εἰμι. ἰὸν κακόν.] ἀντὶ τῷ τὸ σφέ-
τερον. ἰὸν γὰρ ὁ μόνος ἔχει πᾶς. σφέτερον δὲ ὁ πολλοὶ
ἔχουσι. πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.] προσωποποι-
ῖα ὅτι. patrem autē hominum & deum ὅτι βο-
καται τὸ εἰρημόλιον. ἤφαισον δ' ἐκίλευσε.] Per
distributionem enumerat quemodo Pan-
dora sit condita, et quid singuli dē in illā con-
tulerint. ἤφαισε τὸ δακρυονικὸν πῶρ. καὶ ὁ ταῖς
δὲ τῷ πυρὸς ἐνερμουμένης τέχναις ὅπιστα τῷ θε-
ῷ. Quem quidem Homerus Iunonis & Io-
vis filium refert. πεικλυτὸν] πείφηνον, του-
πέστιν οὗ ἡ φήμη αἰδείται. ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν.]
pro ἐν θέμεν per tmesin. ἀνδ' ἡ.] ἀνδ' ἡ δὲ
νεῦ οὐ τὸ φωνὴ λέγει, ἀλλὰ τὸν τόπον τῆς φων-
ῆς, ἥτοι τὰ φωνητικὰ ὄργανα. αἰθιανάτης θεῆς.]

ἀντὶ ἀθανάταις θεαῖς. 16. 3. εἰς ὧπα.] ἀντὶ τῆς εἰς ὄψιν. καλὸν εἶδος.] Græci multa epitheta apponunt uni substantiuo sine connexu. ἀμφιχίαι.] ἀ χίω infinit. a. infinitiuū. 201. 16. πόντον ἀργαλέον.] ἤρουν ἀνιάρων ἄλγος ἔχοντα. ἔπεται γὰρ τῷ πόντῳ ἄλγος. πόθος ὃ ἐστὶν ἐπιθυμία τραγμάτων ἀπόντων. ἐπιθυμία ὃ καὶ ἴμερος τὸ αὐτὸ. γυῖκόνοιοι.] Fatigantes membra. παρὰ τὸ κοινὰ, τὸ ἀγωνιὰ καὶ ἐπείρομαι. αἱ γυῖκόεσι depastinantes membra ἀ κορῶ, ad satietatem usque arrodentes membra. Legimus & γυῖτόροις in quodam epigrammate, id est, membra penetrantes. κυνέον.] τὴν κυνὸς δηλονόπαιαν αἰδεῖαν ἔχοντα. λῦω γα.] iussit. 158. 7. ἀργυρόν τε.] sic dicitur Mercurius quod Argum πανόπῳ Iūs custodem occiderit. Fit itaque ἀργυρόντης, poetice uero ἀργυρόντης. πλάσσει.] ablato augmento ἀ πλάσσω. ἀμφιγυῖεις.] claudus utroque pede. Est epitheton Vulcani.

26. Αἰδοίη.] αἰδοίη, ὡς γελοῖτο ὁ ἄξιός γέλοτο. οὕτω καὶ αἰδοῖτο ὁ αἰδούμενος ἄξιός. κρονίδεω.] τῆς κρονίδος. 14. 5. ζῶσε.] cinxit ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ζωννυμνύων. ζοννύω defectiuum. 216. 16. futurum ζώσω mutuatur ἀ ζώω cingo uel uiuo, nam uiuere est, quam diu anima ligata corpore tenetur,

tenetur. ἀμφὶ δὲ οἱ χάρειες.] Sic collige, ἀμφὶ
 ἔδισαν δὲ οἱ χροῖ, circumposuerunt ei corpo-
 re. Et ponitur οἱ pronomen pro αὐτῇ χάρει-
 ες.] tres sunt Charites. πειθῶ, ἀγλαΐα, καὶ εὐ-
 φροσύνη. horæ tres. Ἄνομία, δίκη, εἰρήνη. ἀμφὶ ἣ
 τλήν γε ὦραι σέφον.] pro ἀμφίστευον ἣ ταύτῃ δι-
 αΐωραιότητῃ. horæ deæ sunt coeli janitrices,
 testante Homero. ἐφήρμοσε.] infinitum α. ab
 ὀπίδω ἀρμόζω. tenui mutata in suam den-
 sam. 8. 19. πύξαι.] πύχω. 199. 22. βελῆσι.] βε-
 λαῖς. 16:3. ἐν δ' ἄρα φωνὴν θῆκε.] ἐν θῆκε infi-
 nit. α. 160. 2. ὀνόμειν.] nominavit, ab ὀνομαίνω
 sine augmento. 199. 22. Σί, subscribis perfe-
 ctum medium est. 62. 24. ἀλφεῖσιν.] τοῖς δὲ
 νοητοῖς ἀνδράσι καὶ εὐρετικοῖς. ἀμφησῆς inuen-
 tor, indagator. 147. αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον.] mit-
 titur Pandora ad Epimetheum & recipitur.
 ἐφράσαθ' ὧς.] ἐφράσατο rursus tenui mutata in
 suam densam ut supra ἀφράζομαι. οἱ.] pro
 αὐτῶ. εἶπε.] ἔπω infinitum α. εἶπα ἔφα. 199.
 2. ὁ δὲ ξά.] ὁ pro οὗτῃ. Vide proverb. Malo
 accepto stultus sapit. πρὶν μὲν.] ἀντὶ τῆ πρέ-
 πον. ζώσκοι.] ἔζων. 54. 8. νόσφιν ἄτερ.] ple-
 onasmus. χαλεποῖο πόνοιο.] χαλεπὸς πόνος
 τῆ χαλεπῆ πόνος: 17. 20. νέσαν.] ἀντὶ νέσαν At-
 ticè. ἔδωκαν.] δίδωμι, δώσω infinitum α. ἔδω-

κα. 160.2. αἶψα γὰρ ἐν κακῷ.] Vide Prouerb.
Mala senium accelerant. ἀρρήκτοις.] μετα-
φραστικῶς αὐτὴ τῇ ἰχυραῖς συγκρυβαῖς. ab a pri-
uatiuo & ῥήγνυμι. Vide Prouerbium. Ae-
groto dum anima est, spes est: uel Spes in la-
bro pyxididis.

- §7. Χείλῃσι.] τὸ χεῖλος παρὰ τὸ χεῖρ λόγος. ἐξέ-
πλη.] πῶς πῆμι πῆσω. Infinit. β. ἐπῆλυ ἐξέπλη
euolauit. Acutum profecto & ex intimis sa-
crarijs Musarum depromptum signum.
Quandoquidem alijs malis omnibus praesentaneis,
solijs autē spei malo absente mor-
talium animi discruciantur. ἐπέμβαλε.] In-
finitum β. ab ἐπι, ἐν & βάλλω. πῖθοιο.] πῖθε.
17.21. νεφεληγόρεται.] αὐτὴ νεφεληγόρεται. 14.7.
ἀλάληται.] 236.20. πλείν.] pro πλεία ἀ πλείθ.
μῆπεται.] 14.2. ἔτι πῆ.] ἐπίρρημα.
διὸς νόον.] ἐδωμάτον ὅτι ἔστι διὸς ἔν ἐκκλίναι. ὁ
ὅτι ἔστι εἰμῶν ὅτι. ἐξαλείαδ.] ἀλῖα, ἀλῖαδ ἀ-
λεῖαδ. ἀλῖαδ. 156.13. ἐπερὶ σοί.] τοι αὐτὴ σοί Do-
ricē. 238.23. ἐκκορυφώσω.] αἰα κεφαλαίωσο-
μαι. ἐτέρω σοι λόγῳ ἀπάρξομαι. ἐπεὶ ἡ κορυφή, ἀρ-
χή τις τῷ σώματι. Sūmatim ac breuiter per-
firingam. σὺ δ' ἐν φρεσὶ βάλλειο.] pro βάλλου
σῶς. 63.18. Vide prouerb. Ausculta & per-
pende. γράσας.] γῶ. abusiū nascor. 203.16.
est

est atatum descriptio, quam etiā Latīnī Po-
etæ sunt imitati. χρύσιον μὲν πρῶτιστα.] ἤτοι χρυ-
σεῖν ἀντὶ τῆ καθαρότητος, τίμιον κὶ ἀπαθές. πονη-
ρὸς ἐκ τούτου. οἱ μὲν δὲ πικρὸν.] ἔτοι μὲν. ἀκηδέα.]
liberum à curis, ab a priuatiua & κῆδ' &.] νό-
στον ἀπερτε πόνων.] ἐκ τῆ θαλάσσης ἀντὶ τῆ χω-
ρὸς πόνων κὶ οἰζύου. αἰεὶ δὲ πόδας.] semper eo-
dem robore membrorum. Trita Græcis sy-
necdoche. ἐν θαλίῃσι.] ἐν θαλίαις. θαλία νυνὶ
παρ' ἡμῶν ἡ μεγάλη θωχία λέγεται. θνησκον.]
199.24. ἔλω.] 221. 3. & 200.6. Ζείδωρ &.] ἡ-
γενητὰ πρὸς ζωὴν δωρεμένη γῆ. ἀρετὰ δὲ κυρί-
ως ἡ ἡγεμονία σμύνη γῆ. elegans epitheton terræ
quod uitæ necessaria suppetat. αὐτομάτη.]
τετίστη κτ' τὴν ἑαυτῆς φύσιν, μηδενὸς ἐπιμελεμέ-
νη. ἐθελήμοι.] ἐθελήμοι & ἡσυχιοὶ idem sunt χω-
ρὸς ἰατρικῆς, εἰρηνικῶς. πολέεσσιν.] 43.2. κτ' γαῖαν
κάλυψεν.] pro κατεκάλυψεν. ἀντὶ τῆς τῶ σάμα-
τος τούτων ἀποθανόντων. οἱ μὲν, ἀντὶ τοῦ, οὗτοι
μὲν. δαίμονες.] ἐπιφωνηματικὸς διὰ δὲ λόγῳ
καὶ πολυμερὲς, θεοὺς ὑποχθονίους λέγειν.

Ἡέρα ἰσάμενοι.] ἀντὶ τοῦ ἀορασίαν ἐνδυσά- 28.
μενοι. obducti, induti ætrem, hoc est, inuisibī-
les. ἴω. ἴσω εἶσα, &c. ἐπ' αἶαν.] ἀντὶ γαῖαν
per ablationem τοῦ γ. ἴχον.] 158. 11. γέ-
ρας βασι.] τὴν βασιλικὴν, ἤτοι βασιλεῦ-

σι ὠρέπυσαν. ἀτάλλων.) τετίσι μετ' ὀπιμελέ-
 ας ξεφόμευθ καὶ ὡς αὖ νηπιάζων, ἐν τῷ σφετέρῳ
 οἴκῳ. ἡβήχει.) Infinit. a. Optat. ab ἡβάω. ζώ-
 σκον.) Enallage numeri. ἀτάδαλον.) ἡγνυν
 ἀθέμιτον, παρανόμον. ἀτάδαλοι γὰρ οἱ εἰς θεὸν ἐ-
 ξαμφορταίνοντες. ἔρδ' εἰν.) Græcis pro sacrificare,
 ut facere apud Latinos. Virg. Cum faciam
 uitula pro frugibus. ἡ θέμις) ἀπὸ καθῶς.
 ἐκ μελιαῦ pro μελιῶν. 16. 2. ἡ μελιά species ar-
 boris ex qua fiunt hastæ & tela, fraxinus. Si
 gnificat quoque μέλισσα. Hesiodus in The-
 ogonia tradit terram ex sanguine uirilium
 Coeli nymphas, quæ μελίσσαι uocarentur, pro-
 genuisse. Νύμφας θ' αἷς μελιάς καλέεσ' ἐπ' ἀπεί-
 ρενα γαῖαν. unde Valla ἐκ μελιαῦ sanguine
 dryadum reddit. Etiam alibi in Theogonia
 hominum est Epitheton. Οὐκ ἰδίδμε μελίησι
 πρὸς μέγ' ἀκαμάτοιο Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἱ ἐ-
 πὶ χθονὶ ναιετάεσι. Itē Hesychius. μελιάς καρ-
 πὸς, τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, melia fructus, ge-
 nus humanum. ἀρῆθ.) ὁ ἀρῆς Mars. 41. 17.
 ἀλλ' ἀδάμαντθ.) ἀλλὰ ψυχρὸν εἶχον ἀπὸ ἀδά-
 μαντθ, τετίσι λυ ἀδαμαντίνῳ. Vide prouer-
 bium Adamantinus. βίη) βιά Ionice. 14. 5.
 29. Επέφυκον.] pro ἐπεφύκεισαν ἀ φύω sicut ἔτυ-
 φθιν, ἔσαν, ἔδων, pro ἐτύφθησαν, ἔσησαν, ἔδουσαν.
 62. 5.

62.5. μελίσσας.] τὸ μέλος. 43.3. ἡ χάλκεα τεύχα.] τὸ ἡ, ἀπὸ τῆς ἡσαν τεύχα τὰ ὅπλα. Pluralia singularibus uerbis iunguntur. 269.8. ἐργάζοντο.] ἀπὸ ἐργάζοντο. 199.22. ἔσκει.] ἀπὸ τῆς ἦν. 221. 4. σφιστέρησι.] σφιστέραις. 16. βῆσαν.] ἔβησαν ἀ βαίνω fut. βήσομαι. Infinit. β. ἔβλεω, ἀπὸ τῆς βῆμι. αἶδω.] αἶδης τῆς αἶδω infernus, Pluto. 14.7. νώνυμοι.] ὄνομα in compositione primum o uertit in ω, alterum in υ. compositum priuatiuo α, & cōsonante ν propter hiatum inserta, αἰώνυμος, per aphæresin νώνυμοι, uel σιρητικῶς νε, νεώνυμοι, contracte νώνυμοι. ἡλίιοι.] ἡλίιοι, ἡλίος. 17. 20. ἀρείον.] comparatiuus irregularis. 37.3. πόλεμοι κακός.] proprium belli epithetō. καδμηίδι.] καδμηός, καδμηίδης, καδμηίς poetice καδμηίς. τῇ καδμηίδι pro καδμηείᾳ, patronymicum loco possessiui. de bellis Thebenis lege Eras. prouerbiū. Cadmea uictoria. μήλων.] ὅλα τῶν μήλων πᾶσαν δηλοῖ τὴν κτήσιν. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς τῆς ξάποσι τὴν κτήσιν εἶχον. οἰδιπόδαο.] οἰδιπόδης τῆς οἰδιπόδου. 147. lege prouerbiū Dauus sum non Oedipus. ἀγαγών.] ab ἀγω. 202.17. ἡυκόμοιο.] ἡυκομοι τῆς ἡυκόμου, resoluta diphthongo ἡυκόμω, Ionice ἡυκόμοιο. 17.20. ἐν μακάρεσσιν ἡσίοισι.] de fortunatis insulis uide Plin.

nium lib. 6. cap. 31. & Solinum in postremo capite. τὲ ἔτις.) τὸ ἔτις, τὲ ἔτις ἔπος. ἀφελον uel ὄφελον.) optandi aduerbium, flectitur per personas ob similitudinem uerbi ὄφελον ὄφελις. i. utinam ego, tu, ille, ἀφελον μετεῖναι, pro μετείλω. Infinitiuus adiuncta nota precandi pro optatio sumitur.

30. Γαίῃ σιδήρειον.) ἀντίτυπον δηλονότι καὶ σκληρόν. καὶ τὴν γνώμην ἰσοτισμῶν. ποιῶν γὰρ ὁ σιδήρεος σκληρὸς καὶ μέλας. πολιοκρέταφοι.) ἦγεν πολιοὶ τὰς κροτάφους. ὑπὸ τῆς κροτάφου γὰρ ὡς δὴ τὸ πλεῖστον ἀρχονται πολιοὶ οἱ ἀνθρώποι. ὑπερβολικῶς dictū. τινέσθωσι.) τινέσθω, τὸ ποιῶ καὶ τὸ ὑπάρχω. ἀφ' ἧς καὶ ὡς ἀρχὴν τινέσθω. Sic ἀνέμω νιμέσθω. φλέγω φλεγέσθω. θάλλω θαλίεσθω, τὸ θ uertitur in τ, & τὸ α in η. & sic τινέσθω. ἀ quo τινεσθῶ τινεσθῶ καὶ τινεσθῶ. ὁμοίῃ.) ὁμοιοτυπικός, σύμφωνος. ἢ ὁμοιοι τῇ γνώμῃ, ἢ τῇ ἰδέᾳ. ἰπέεσσι.) τὸ ἔπος. 43. 3. εἰδότες.) εἶδω perfectū medium εἶδα uel οἶδα. 199. 16. γηράντας.) γήρως τὸ γηράσκω, infinitum α. ἔγηρα. participium ὁ γήρας, pluraliter γήρατες τοῖς γηράντας Ionice 33. 13. ὑπὸ θρεπτήρια δοῖν.) ἀποδοῖν. θρεπτήρια.) ὁ γὰρ τροφὰς. οἱ παλαιοὶ γὰρ τοῖς γονεῦσιν ἐδίδαν τὰ θρεπτήρια. Vide Prouerb. ἀντιπαλαργεῖν. χειροδύναμι.) οἱ τῇ δυνάμει τὸ δύνανται, τῇ δυνάμει.

τ'χειράν δέϊζας, qui manuū uī iustum metiū-
tur. Vide Prouerb. Martis campus. ἐξαλα-
πάξει.) πορθήσθ'. ὑβριν.) ἀντὶ ὑβρις, Ita Ho-
merus ὑβριν αἶερα pro ὑβρις αἶερα. apud
Latinos scelus pro scelesto sæpe ponitur. ἴ-
σαι. 1221. 12. ὅπῃ δ' ὄρκος ὁμῆϊ.) ὁπιορκον ᾧ. ὁμός
uel ὁμῶ. futurum α. ὁμῶ. mediū ὁμῆμαι ὁμῇ ὁ-
μῆϊ.) δυσκίλαδ' ὁ κακὸς χαρῶς.) παρομοιοποιεῖ
τ' φθόνον. aptissima epitheta inuidiæ. καλὴν
μύω.) participiū duale masculinum pro foe-
minino. sic παρολιπόντι. 42. 19. 268. 15. Vide
Prouerbiū Adrastia Nemesis, uel Nemesis
adest. ἵτω.) 223. 18.

Nῦν δ' αἶνον.) quid sit αἶνος uide Erasmi in 31.
Chiliadib. de Parœmia. Quintilian. lib. 5. as-
serit fabularum primum fuisse authorē He-
siodū, propter hunc accipitris & lusciniæ a-
pologū. ὦ δ' ἱρήξ.) ὦ θραβολὴ μυθική. ἔτις εἶ-
πεν ἱέραξ πρὸς ἀηδόνα ποικιλόφانون. Vide Pro-
uer. Lusciniæ deest cātio. μαμθρπῶς) perfectū
mediū ἀ μαρπῶ. παπαρμύνη.) trāsfixa ἀ πύρω.
λέλακας.) perfectū mediū ἀ λάκω. πρὸς μῦ-
θον ἵοντι.) παροσείπει κατὰ μῦθον. 199. 3. τῇ δ'
εἰς.) εἶμι εἰς. 22. 39. μαθήσω.) dimittam. ἵημι
ἵσω cum μῦ. 227. 15. ἀφρονδ' ὅς.) Epiphone-
ma, seu Epimythion huius fabulæ est.

ἄπει δίκης.] δίκη significat iustitiam, iudici-
 um, & uindictā. Quod Romani ius uocant,
 hoc Græci δίκην. φερέμεν.] à φέρω. 59. 6. ἐγ-
 κύρσας. illapsus. κύρω, κυρῶ, uel Aeolicè κύρ-
 σω. 46. 23. in margine ἔκυρσα, κύρσας cum ἐν
 ἔγκύρσας. ἀτησιν.] pro ἀταίς. ἀτη. 16. 3. ἐπέρη-
 ϕι.] pro ἐπέρῃ Ionica paragoge est, sicut dici-
 er pro dicí. 41. 5. παθὼν νήπιος.] Prouerb. Ma-
 lo accepto stultus sapit. ἔγω.] Infinitum 6.
 ἀγνώσκω. ἔχει ὅρκον.] ἤκου ἀκολουθεῖ ὅρκος
 ταῖς δίκαις, ἤκου ταῖς κρίσεσι ταῖς ὀρθῶς διδι-
 κασμέναις. σκολιῆς δίκῃσι.] σκολιαῖς δίκαις. 16.
 4. σκολιὰς δὲ δίκας λέγει νυν, τὰς κακῶς διδι-
 κασμένας. ὅθεν τὸ μηδὲν ὑμῖς φρονεῖν τὰς δικά-
 ζοντας, ἀλλ' ἐμπαθῶς δικάζειν. πᾶν γὰρ πάθῃ,
 σκολιὸν. ὥς ἀπλουῖ τὸ ἀπαθὲς. ἢ καὶ ἄνδρες.] ἢ καὶ
 ὅπου αὐτὸ ἀγῶσιν αὐτῶν οἱ δωροφάγοι κριταὶ, ῥᾶ
 θῇ καὶ ἡχῇ, καὶ θόρυβος γίνεται, ὥστε ἀδικου-
 μένων δηλονότι ὀδυρομένων καὶ θρηνουμένων, καὶ
 τῶν ἀδικῶν κρίσιν καταβοωμένων αὐτῶν. κλαί-
 εσα.] τῷ πρῶτω ποιοῦντα ὅτιν. ὁ καὶ ἐμφυχῇ καὶ
 γλυκὺς λόγος καλεῖται. εἰσάγει γὰρ τῶν δικαιοσύ-
 νων ἡττωμένῳ. ἐνειμαν.] Infinitum α. ἀνέμαι.
 52. 4. οἱ δὲ δίκας ξείνοισι.] Οἱ δὲ διδῶσι δίκας
 δικαίας, ἤκου κρίσεις τοῖς ξένοις καὶ τοῖς αἰσίοις.
 καὶ μὴ κατὰ πικρύνουσι τῇ δικαίᾳ, τέπειρ ἡ πό-
 λις

λις ἀφραγεί. οἱ λαοὶ δὲ ἀνθροί εἰσιν ἐν αὐτῇ. τὰς
 ξείῳ ἀντίκειται ὁ ἄσος. τὰς ἐνδήμῳ δὲ ὁ ἀτῶδη-
 μος. τοῖσι τέθηλε πόλις.] εἰ γὰρ ὁ πόλεμος φθαρ-
 πικός καὶ ὀλιγαριθμίας αἵτητος, ἀδήλον ὅτι ἢ εἰ-
 ρηνὴ πολυαριθμίας ἐργάζεται, καὶ ὅλῳ τῷ κοινῷ
 εὐξόφῃ. τέθηλε floruit. Perfectum medium
 à θάλλω. 69.3. ἀνθεῦσιν.] ἀντὶ ἀνθεῦσιν ab ἀν-
 θέω. 156.11. ἐν εὐθυμίᾳ καὶ ἀγλαΐᾳ καὶ χαρᾷ δ' ἔ-
 γασσι.

Κεεξόφῃ.] κεεκατόνῃ μὲν ὁ πόλεμος. κε 32.
 εὐξόφῃ δὲ ἡ εἰρηνὴ, καὶ γκεεξόφῃ, βρεφοξό-
 φῃ, λαοξόφῃ. εὐρύοπα ζεύς.] εὐρυόπης. 14.
 21. λιμός.] ἡ γρουξοφάνειά εἰα. θαλίης.] θα-
 λία. 16.3. μεμηλότα.] parta. 158.8. τοῖσι φέρει.]
 τέτοις τοῖς καὶ δίκην ζῶσιν. ἔρεισι.] τὸ ὄρος Ionice.
 καταβειβείθασιν.] onustæ sunt. Perfectum me-
 dium à βείθω. ἐοικότα.] 199.11. ἐπὶ νηῶν.] ἡ
 ναῦς. 42.12. οἷς δὲ ἔβρεις.] ἀντὶ τῶν ὅσοις μέμηλε.]
 perfectum à μέλω curo. πολλάκι καὶ ξύμπασα.]
 Vide prouerbium. Aliquid malum propter ui-
 cinum malum. μηχανάαται.] 156.22. προμη-
 χαῖται. ἀποφθινύθασιν.] φθείρονται ἀπὸ τῆς φθί-
 νω φθινύθω. φραδμοσιώνησι.] φραδμοσιώνη.
 16.4. ὦ βασιλεῖς.] ἡ γρου ὦ δικασαί, σκοπεῖτε
 τὴν δὲ τὴν δίκην. τέτῃσι τὴν τιμωρίαν.

Ἡδείτε παρθείῃ.] παρθείῃ μὲν ἡ δίκη τοῖς 33.

διολόγοις εἶρηται, διότι παῖ τὸ δικαστικὸν γένος
ἀδελφόφθορον εἶναι δεῖ καὶ καθαρόν. καὶ τέττε σύμ-
βολον ἢ παρθενία. ἐκ γεγραμῆα. ἡγίω. 204. 1. ὁφρ' ἀπο-
τίση.) Iuxta illud Horatiū: Quicquid deli-
rant reges, pleciuntur Achivi. βασιλῆων.)
29. 3. νοιῶντες.) νοίοντες, contracte νοιῶντες.
156. 11. ταῦτα φυλασόμενοι.) ταῦτα ἐκφύγον-
τες ὡς δικασαὶ δωροφάγοι, εὐθείας ποιεῖτε τὰς κρί-
σεις. ἥ διεφθαρμένων δὲ κρίσεων ὀπιλάθεσθαι παν-
τελῶς. δωροφάγοι.) Lege Prouerb. Dorica
Musa. οἱ αὐτὰ κακὰ τὰ χεῖ.) Prouerb. Ma-
lum consilium consuli pessiimum. ἔμ-
ιδνααι.) ἔϊ). 122. 1. 8. μείζω.) προμείζοι α. 39. 1.
ἔολπα.) ἔλπω uel ἔλπείω. 199. 9. ἔλπιζω κοινόν.
ἔλπομαι apud poetas idem significat, unde
ἔλπις communiter, ἔλπωρ ῥοετικῇ. σὺ ἤ ταῦ-
τα μετὰ φρεσὶ.) Vide Prouerb. Ausculta &
perpende. ὀπιλήθεο.) Imperatiuus ἀπὸ τῆ λή-
θω, uel λανθάνω 63. 9.

34. Εἰ δὲ δίκην βλάψας.) ἐμβλάψας ἢ δίκην.
νήκεσον ἀάθη.) ἄκας θ' cum re priuatiuo νεάκας
θ', syneresi νήκεσον. Nomen pro aduerbio,
ἀκίω me decor. ἀάθη latus est, ab ἄτω. 200. 21.
τὴν μὲν τοι κακότητα.) ἀρεταὶ μὲν ἐναντία οὐκ
εἰσὶ κακίαι δὲ, ἐναντία εἰσὶ. Vide prouerbium,
Difficilia quæ pulchra. κακότης ἢ κακω-
σις,

σις, καὶ ἡ κακία. ἰγύθει ποιητικῶς. ἰγύς κοινῶς.
 ὀλίγη μὲν ὁδός.) θεωσωποποιεῖ τὴν κακίαν καὶ
 ἀρετὴν. τῆς ἀρετῆς θεωπάροισιν.) *Anastrophe*
est θεωπάροισιν τῆς ἀρετῆς ἔθηκεν. οὕτω μὲν
 πανάρετος.) *Prouerb. Nec sibi nec alijs utilis.*
 ἦσιν.) ἦ. 222. 10. ἀμείνω.) 39. 4. ἰσθλός.) ἰσθλός
 κυρίως ὁ ἐπιλοιστῆς μαχόμενος. ἦζου οὐδ' ἄρῃ
 ος. *cui contrarium est ὁ δειλός. κακῆνθ.*)
 καὶ ἰκεῖνθ. 9. 1. ἐργάζεσθ.) ἐργάζου. 63. 18. λιμός
 ἰχθαίρη) θεωσωποποιεῖ τὸν λιμὸν ἐπὶ τὴν γεωργί
 αιν. πείμπλησι.) *impleat* πείμπλω ἐπὶ πείμπλω,
 πείμπλης πείμπλη, πείμπλησι. *Ionice. Dicitur*
& πειμπλάω πείμπλημι. ἀργός.) ἀργός ποιη-
τικόν, ἀργός κοινόν. ζώη κηφλεύεσι.) *Lege* *Er-*
asm. Prouerb. Mulieris podex. κοφούρεσι.)
fucis furacibus. Vide Plinium libro 11. cap.
17. & 22. κόφουρεθ' ἀκύνθω & ἔρε: non enim
exerunt aculeum ut apes. μελιασάων.) ἡ μέ-
λισσα apes. pro μελιασῶν. 16. 4.

Τοί.) *pro* σοι. *Attice ἔασαι. 221. 11. ἀφνειοί.) 35.*
ἀφειθ' ὁδὸν τῆς ὥρων πλεῖτος. ἀφ' ἧς ἀφνειὸς ὁ πλε-
σιθ' τῆτον τὸν πλεῖτον. ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος.)
ἡ ἐργασία δὲ οὐδ' αὖτως ἔστιν αἰσχρόν: ἡ ἀργία δὲ
αἰσχρόν. ὄνειδιθ' τὸ αἶχθ'. καίργος.) 8. 24.
 πλουτεῦντα.) πλετίω. 156. 11. οἶθ' ἱππῶν.) ὁμοι-
 ος εἶ. 221. 3. αἰδώς.) κατὰ ἱπανάληψιν. *Vide*

de Prouerbium, Verecundia inutilis uiro
 egentī. ἔρξει.) ῥέζω ῥέζω per methatesin ἔρ-
 ξω. κασιγνήτω.) κασιγνήτης. 17. 20. αἰὰ δέ-
 μυιαβαίνοι.) ἀναβαίνει. τιῦ.) Dorice pro τοῦ
 uel τινὸς alicuius capitur infinite. 12. 9. ἀφρα-
 δίης.) ἀφραδίας. 16. 3. ὅς τε γονῆα.) γονεὺς, γο-
 νία. 29. 4. Vide Prouerb. Limen senectutis.

36. Καθ' ὅσον ἀμύν. καὶ τὸ δ' αὐτὸν σοι, ἔρδει καὶ θῦε
 τοῖς θεοῖς. καὶ δ' αὐτὸν σοι, ἔρδει, ἔρδει, ἔρδει. διὰ.
 tritum Hesiodo. ἀπονδῆσι.) ἀπὸ ἀπονδῆς.
 16. 3. ἀπονδῆ ἡ τῆς οἴνου ἐπίχρησις ἐπὶ τὰ ἱερὰ γέ-
 μα. ἀσπείδω. ὅτ' εὐνάζῃ.) καὶ νυξὶ καὶ ἡμέραις
 τὰ δέοντα φεράτῃ. Vide Prouerb. Noctes quae
 dies quae. καρδία.) pro καρδία. 14. 5. in margi-
 ne. μὴ τὸν τιὸν ἄλλω.) Iuxta illud: Beatius est
 dare quam accipere. ὅστις σέθει ἐγγύθι.) Pro-
 uerbium, Amici procul agentes, non sunt
 amici. εἰ γὰρ τοι καὶ χεῖμα.) negotiū aliquod
 domesticum. Prouerbiū: Aliquid mali pro-
 pter uicinū malum. πῆμα κακὸς γείτων.) A-
 liud Prouerbiū. Festina lente. Et, Spartam
 nactus es, hanc orna. Item, Claudio uicinus
 discas claudicare. uel, Si iuxta claudum ha-
 bites, claudicare discas. ἔμμορε.) sortitus est.
 202. 23. εἰδ' αὖ βῆς ἀπόλοιτο.) λέγεται ὅτι Θεμ-
 σκληρὸς χεῖρον παρὰ σκῶν, καὶ ἐλάσσει κηρύττει δὲ,
 ὅτι

ὅπ' ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. εἴιοι δὲ βουῶν ἐδέξαντο τὴν
 γυναικα δὲ τῆ ἀλφεισίβοια. ὅπ' εἰδ' αὖ γυνὴ μοι-
 χόθεν, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. Huc pertinet
 Prouerbiū, Ne bos quidem pereat. εἴ μὲν
 μέγιστον.) μέγιστον λέγεται τὸ μέγιστον καὶ τὸ μέ-
 γιστον. Vide Prouerbiū, Eadem mensu-
 ra. δυνάμει.) possis. δυνάμει ἐὰν δυνώμαι
 δυνήν uel δύνῃαι Ionice, 65. 19. Verba in μι ο-
 pratiua & subiunctiua circumflectunt præ-
 ter δυνάμει, ὄναμαι. εὐρύς.) ἐὰν εὐρύς inuene-
 ris, inuenies. 158. 9. μὴ κακὰ καρδ' αἰνέει.) Vide
 Prouerbiū, Lucrum malum, æquale di-
 spendio. uel, Dispendio æquale, malum lu-
 crum. τὸν φιλέοντα φιλεῖν.) Vide Prouerbi-
 um, Gratia gratiam parit.) προσεῖναι.) δὲ
 τῆ προσεῖναι καὶ μετάδοσιν καὶ συναίρεσιν. καὶ
 δόμῳ.) 59. 8. δὲ ἀγαθὴ.) Dare bonum est,
 rapere malum est, cædes inde sequuntur.

Χαίρει τῷ δώρῳ.) qui hilarí animo etiam multa largitus est, apud se sua liberalitate ob-
 lectatur. Qui aliquid rapuerit, quamuis pa-
 rum, in sua conscientia discruciat. ἄρπαξ
 δὲ κακὴ.) substantiue rapina. δῶν.) dedis-
 set, dederit, pro δῶν, sicut διδῶν pro διδόν.
 186. 12. ἀναιδέϊφι.) φι Paragoge Poetica, &
 αἰαίδεια. 16. 10. εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν.) Vide

Prouerb. Multis ictib. deicitur quercus. Itē
Pusillū pusillo addere. τὲ θ' ἐρδοις.) αἰτὶ τ' ἔρ-
 δοις tenuis in suā densam. 81. 9. ὁδ' ἀλύξει.) ἔ-
 τος ἐκφύξει.) τ' καυσικὸν λιμὸν. ἐν τὸν εἰν' οἴκῳ.)
 κρείσσον γὰρ τὸ εἰπεῖν ἐλθε φέρε, ἢ ἐξελθε φέρε: καὶ γὰρ
 τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κείμενα, ἀσφελές τε εἰσιν. οἴκοι βίλ-
 προν εἰ.) **Prouerb. Domi manendū.** βλαβε-
 ρόν.) τετίστιν ἐκ ἀσφαλῆς. πᾶσι δὲ, ἀγαθὸν μὲν ἀ-
 πὸ τ' παρόντος λαβεῖν. πῆμα δ' θυμῷ.) ἀπὸ τ' αἰτία
 τῇ ψυχῇ καὶ πάθος χεῖρ ἐν δ' ὄντος. ἀρχομένη δ' πᾶ-
 ρα.) πνίς ἀλληγορικῶς λέγουσι τ' λόγον εἰ.) τ' ἡλι-
 κίας. ὥς τε ἀρχόμενον αὐτὸ καὶ γηγόντα ἀπολαύειν.
 καὶ δ' τ' μέστω ἡλικίαν, ἐργάζεσθαι. **Cael. lib. 15. cap.**
25. δ' ἦν δ' ἐνὶ πυθμῷ φειδῶ.) **Lege Prouerb.**
Sera in fundo parsimonia. πυγμολος.) nates
 ornans, suffarciens, πυγὴ δ' σέλλω. κωτίλλω-
 σα.) σήμερον ἡδ' εἰς λέγουσα. καὶ γὰρ τ' χελιδὼνα κω-
 τίλλειν λέγει. πέποιθε.) **Perfectū mediū** ἀπεί-
 σω. 203. 2. φιλήτησι.) ὁ φιλήτης, **dativus Ioni-**
cus. 14. 7. πᾶσι σώζοι.) ἀπὸ τ' ἀρκέτω διοικεῖν τ'
 πύξωτον οἶκον. εὐχόμενος δ' τ' ἔλεγε, ἐπεροστάτ-
 των. φερβέμεν.) φέρβειν ἀ φέρβω, quasi βίον φέ-
 ρω. 59. 6. πλείων μὲν πλεόνων.) **Vide Prouer-**
bium, Multæ manus onus leuius red-
dunt. μελέτη.) μελέτῳ λέγει τὴν
 φροντίδα παρὰ τὸ μέλλειν.

BIBΛION B.

IN primo libro docuit esse laborandum, & uoluntarium ad laborem parauit agricolam. In Secundo tradit usum et peritiam rei: & quomodo, & quando sit laborandum.

ΛΗΙΑ΄ΔΩΝ ἀτλαγῆν.) 38.

τῇ πλειάδων τῇ τοῦ Ατλαν-
τος θυγατέρον. ὁ μὲν Ατλας
λέγεται παῖς Ιαπετῆ, τὸν οὐρανὸν
ἀνέχων, καὶ τὰς κίονας, αἱ
γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν.

Pleiades numero septem esse dixerunt: τὴν καλαινὰ, τὴν σερῶπιν, τὴν μερόπιν, τὴν ἡλέξαν, τὴν ἀλκυόνιν, τὴν μαῖαν, τὴν παῦρην. ὅππτελλομυάων.) αἰτὴ τῇ ὅππτελλασθιν. Exortus & occasus syderum Poeta uel agricola tribus modis aduertit. Nempe sydus quod Soli oriēti cooritur, coocciditq; matutine (Grece κοσμικῶς) oriri cadere ue obseruat. Quod Soli occidēti, uespertine χρονικῶς. Quod aūt Solis aduentu abitu ue occultatur aut emergit, solariter ἡλιακῶς. Sole igitur proprio motu à tauro per geminos cancrum accedēte,

iuxta Taurum sitę Pleiades, quę Solis luce, dum id signum permeat, occultantur, rursus mane ante Solis ortum conspicuę, Heladi messem, aliquanto nostra tempestiuorem pręsignificant. *δυασομδυάων.*) 14.7. *δύω* futurum *δύσω*, aliud pręsens *δύσω*. 217.23. *δύσομαι* uel *δύασομαι*, τῇ δυασομδυάϊ occidentibus matutinis. Quod sit Sole post æquinoctium libram oppositum tauro signum occupante. Vide Plinium lib. 18. cap. 25. ubi et Hesiodi nomine Astrologiam testatur suis temporibus extitisse. Hunc locum imitatus est Vergilius in Georgicis, docens frumentariam arationem & sementem, quam Theophrastus primam uocat, Pleiadum facientdam occasu matutino:

*At si triticeam in messem, robustaq; farra
Exercebis humum, solisq; instabis aristis,
Ante tibi Aeę Atlantides abscondantur,
Debita quàm sulcis committas semina, &c.*
Κεχύφαται.) ἀκρύπτω tertia pluralis perfecti passiuī Ionica. 210. 11. abscondite sunt. Occultantur quadraginta dies naturales à uicini Solis fulgore, tunc taurum & geminos peragrantis. *ᾤειπλομδύου.*) pręterlabente, circumagente se. *πλόω πλάμι, πλόμαι, ᾤειπλόμα*
16.

⊙.perpetuum epitheton anni. ἔτος τοι πει-
 δίων.) αὕτη ἡ τάξις ὅτι τῆς πορείας γῆς, καὶ ἐκεί-
 νοις οἱ πνεις ἐγγὺς θαλάσσης οἰκῶσι. καὶ ἐκείνοις οἱ
 πνεις ἄγρια βησύντα οἰκῶσι. ἐθέλησθαι.) ἐθέ-
 λης. 235.9. ἐργάζεσθαι νῆπιε.) ἐργάζεσθαι ὅντι Πέρ-
 ση τὰ ἔργα, ἀ οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις διετεκμήραν-
 το. αὐτὴ τὴ ἐγνώρισαν. 63.18. τῷ ξίει.) πύξη. 61.
 8. ἄνωγα.) præteritum ab ἄνωγιω. 158.7.

Οἶκον μὲν ὁρώψα.) Agricola habeat fun- 39.
 dum, uxorem, boues, ancillam, instrumenta
 rustica idonea. Aristoteles principio Oeco-
 nomicorum citat hunc uersum. βουῶ ἀργυρή-
 ρα. Vide Erasmi. Prouerbiū, Octapedes.
 ἀροτὴρ ποιητικῶς, ἀρέτης κοινόν. κτητὴν ἔργα.)
 Nam apud ueteres tripliciter uxor habeba-
 tur, usu, farre, coemptione, ut docet Boetius,
 scribens in Topica Ciceronis. τητᾶ.) priue-
 ris. secunda subiunctiui ἀ τητᾶομαι. ἐς τ' ἐννη-
 φιν.) εἴσθι ξίτω τῆς σελῶνης, ἢ εἰς ξιακράδα τοῦ
 μινωός. Idem si dicas, in perendinum, uel ad
 nouiluniū. Ceterū infra de dieb. mēsiū aper-
 tius discutietur. ἀμβολιεργός.) ἀναβολιεργός, q
 semper sua negotia reijcit & differt in crasti-
 num. ἡμ⊙ δ' ἡ λήγει.) post autumnum cum
 folia deciderint, & arbores non turgent, ca-
 denda est materia ad instrumenta rustica, &

ad partes aratri. μὴ ὅξεται.) μεταξέπεται
 commutatur, & vires recolligit. ἐλαφρόπ-
 ρος.) leuius, imbecillius, dum infestaret Sirí-
 us. σείριος ἀστὴρ.) quem nos canem maiorem,
 uehemens sydus, quod nimio calore con-
 stringat, exciccet que nomen indeptum, ad
 latus Austrí uicinum leoní. Id sole in sa-
 gittario quarto à leone signo exoriente, pro-
 num tendit in occasum. Vnde productio-
 rem tunc circulum noctis quàm diei in no-
 stro hemisphærio metitur. κλειτρίφρων αἰ-
 θρώπων.) ἤρου τῆς πρὸ θανάτου τριφομέων, του-
 τίς τῆς θνητῆς. ἀδικοτάτη.) ἤρου ἀβρο-
 τα τοῖς ἐγγινόμοις θηελίοις τοῖς δ' αἰθρη-
 σι ἀβροτάτη. τμηθεῖσα.) Participium
 Infinitia. 204. 13. πόρθοιόπληγει.) πόρ-
 θου λήγει. ἤρου τῆς αὖξιν τοῦς κλάνας, τῆς κλω-
 νοφυεῖν. ὅλμων μὲν τε.) Vide Prouerbiū,
 In holmo cubabo. ἀπὸ καὶ σφύραν κε τάμοιο.)
 ἀποτάμοιο ἀτέμνω. ὅς γδ.) ἀντιούτθ. διζή-
 μωθ.) 236. 3.

40. Αἰτωαῖνος Διμάθ.) Atticæ Deæ famulus,
 Cereris, quæ prima in Attica, inde in Italia
 inuenit frumenta. Hic Διμῶθ pro quouis
 agricola sumitur. πῆξας.) παρὰ τὸ πῆξαι τὸ
 πηγνύω. πρσαρήριται.) adaptat. ἄρσ' ἄρσ-
 μα

μα ἀρήθμαι, facta reduplicatione in præsenti sicut in perfecto 236.17.202.4. ἰσοβο-
ῆι.) ἰσοβοῶς. Dativus Ionicus. 29. 4. αὐτό-
γυον καὶ πηκτὸν.) aratrum πηκτὸν Hesiodo di-
citur, quod solum compactis quibusdam li-
gnis, nondum omnino absolutum est. αὐτό-
γυον quod dentale & uomere affixo iam pa-
ratum est ad arandum. Vnde in commen-
tarijs Græcis extat proverbiū, γύης οὐκ ἔ-
στις αὐτῷ. ἐπὶ τῷ ᾧ πνι ἀχρήσων. Dentale non
inest illi. De his qui in aliquo deficiunt. Re-
fertur & ab Erasmo de aratri partibus. Lege
Cælium libro 14. capite 5. εἰχ' ἐπερν.) pro
καὶ ἐπερν. 8. 22. ἀκνώτατοι.) ἀκνιον quod non
arroditur à uermibus, nam κνίς animalculum
quod frumenta & ligna exedit. πείνου γυ-
ῆν.) Vide Erasmo. proverb. Non inest illi den-
tale. ἐνναετήρ.) ἐνναετὴρ ποιητικὸν, ἐνναετὴς
κοινὸν, ὃ ἐννέα ἐτῶν. ἐνναέτης δὲ χρόνος πα-
ροξύτωνως. Duali numero utitur, non ope-
rosam agrorum Græciæ indicans culturam,
quando saltem binis iunctis bobus facile
sulcare possint. χαμνὸν.) operando, inter
laborandum. χαμνῶ ἔκαμον χαμεῖν uel χα-
μνὸν. 59. 5. ἄξειαν Ionice. Infinitum α. opta-
tiui ab ἀγα. 57. 4. τετράτρυφον.) ἡγουν εἰς

τίσασα κλάσματα τιμνόμενον in quatuor fru-
 sta sectum. Ξύφθ' γὰρ τὸ κλάσμα frustum. ὀ-
 κτάβλωμον.) octo morfuū, βλωμὸς morsus,
 bolus. Potens coenare panem cuius singu-
 lae quadrantes octonos morsus efficiāt. μὲν
 ὀμήλικας.) pro μὲν ὀμήλικας. 8. 22. γράναι
 κληγῆς.) uociferate. κλάζω, κλάξω perfectū
 medium κέκληγα. 69. 2. Grues uer & autu-
 mnū & arationis tempus præsignant.
 καρδίαν.) pro καρδίαν per metathesin. ἴδα-
 κε.) momordit. ἀθήκω. ἀβέπω.) bobus ca-
 rentis. ὁ ἀβέτης τῆ ἀβέτη Ionice ἀβέπω. 14. 5.
 de agricultura uide Plinium lib. 18. maxime
 cap. 19. & 20. ῥήϊδιον γὰρ ἔπθ.) Vide Prouer-
 bium, Centum plaustrī trabes. ἀπανήνασθαι.)
 abnegasse. infinitum α. medium ab αἰαίνε-
 σθαι. πάρα.) 343. 6.

41. Οἶδ' ἔχοντα.) αὐτὴ τῆ πολλὰ εἰς τὰ ξύλα τῆς
 αἰμάξης. Prouerb. Centum plaustrī trabes.
 Perfectum medium ab εἶδω. 199. 16. ἐχέω.)
 αὐτὴ ἔχει. 59. 6. θνητοῖσι φανεῖν.) mense scili-
 cet Martio, Aprili & Maio. ἰφορμηθῆναι.)
 conatu quodam ac impetu aggredior. ὁρμάο-
 μαι. depro. ὠρμημαὶ ὠρμήθην, ὠρμηθῆναι ἰφορμη-
 θῆναι. impetum fecisse. ἀρότιον.) ἀροτῶ τῆ
 ἀρότι. Ionice ἀρότιον. 17. 20. πῶτ' ἔμαθα.) lege
 περὶ.

θεοῖ. πλήθουσιν.) pro πλήθωνται. 185. 6. εἴα-
 ει πολέιν.) legendū fortasse ἦε πολέιν ob car-
 minis concinniozem structuram, licet illud
 etiam σιωπῶνός, de qua infra, defendi pos-
 sit. νεωμύη.) scilicet γῆ, noua terra quæ pri-
 mum aratur. νεώω uel νεάω νεόμυος νεώμυος,
 νεωμύη. ἀλεξιαρή.) ἀποσοῦσα τὰς ἀρὰς, τέτ-
 η τὰς βλάβας. pollens execratione. Sic Her-
 cules ἀλεξίκακθ dictus est depulsor malo-
 rum. ἀκηλήτεια. ἡ γυν κατὰνάσσεια, ἡ συχά-
 ρια quietem concilians. διὲ διτ' χθονίω.) ὁ-
 χη χθονίω καὶ γήινω. ζεὺς γὰρ χθόνιθ, ἐνταῦθα ἡ
 εἰμῶρμύη. ἡτοι ἡ τὰ πρὸς τὴν γῆν ἐποπτεύουσα δύ-
 ναμις. ὄρπηκα.) τὸ βέκιντον ἵκηαι.) ἵκωμαι ἵκη
 uel ἵκηαι Ionice. 65. 19. μεσάβω.) Suida τὸ μέ-
 σαβον, τὸ μέσον τῆς βοῶν ξύλον. πόνον πθείη.) ne-
 gotium faciat. κακρύπτων.) κατακρύπτων. σά-
 χος.) οἱ σάχεις. 26. 19. ἐκ δ' ἀγίων ἐλάσας.)
 Non frugis rustici indicium est, quando ina-
 nia uasa & granaria referta sunt texturis ara-
 nearum. Prouerb. Araneas eἵcere. ἰολπα.)
 perfectum medium ab ἐλπίω. 199. 9. ἐρδύμα-
 ρον.) adeptum. ἐρδυνάω Infinitum β. ἡρδυνον.
 157. 19. ἡρδυνόμεν οὐ ἐρδυνόμενος, ἐριύμενος. 204.
 11. πολὺν ἵαρ.) Canum uer. Epitheton ueris
 quod adhuc ab hyeme & pruinis canescit

ἀυγάσαι.) ἀυγάζομαι. futur. ἀυγάσομαι ἀυγά-
 ση uel ἀυγάσαι. 69.12. σίο δ' ἄλλῳ.) σύ ge-
 nitiuo σοῦ Ionice σίο. 238.10. ἡλίοιο ἑοπῆς.)
 ἡλίου τεθ. solstitio brumali. Aratio circa sol-
 stitium brumale, & satio, minus fructuosa
 est. ἡμεῖς.) sedens, ingeniculans. 230. 23.
 ἀντία δεσμεύων, κακονιμῶ.) κονιορτῇ παλπεύ-
 μῳ.) inuersim ob fragilitatem hinc inde
 reflectentibus se culmis, obuolutus pulue-
 re, colligans manipulos. κονίζω in puluere
 laboro. κεκόνισμαι, uel κεκόνιμαι secundum
 Atticos, qui nonnunquam σ ante μαι perfe-
 cti passiuī excludunt. ὁ κεκονιμῶς) fatigatus
 in puluere, puluerulentus.

42. Οἴσεις.) importabis. οἶω οἶσω. Mirum in
 modum rusticè hæc omnia depinguntur.
 Vnde & Lucianus Dialogo in Hesiodum
 hæc illum ut uerum rusticum non uatem
 cecinisse festiuo suo more illudit. τῶν αὐτῶν
 διὰ σε θη.) ὀλίγοι διὰ σε θαυμάζονται, ἀντὶ τοῦ
 οὐδεὶς σε θαυμάσεται. ἄλλοτε δ' ἄλλοι.)
 Diuersæ tempestates, diuersum culturæ e-
 uentum dant. Vide Prouerbiū, Iupiter
 aliquando pluit, aliquando serenus est. αἰ-
 γιόχοιο.) ὁ αἰγίοχος τῇ αἰγόχῃ, Iouis epitheton
 ab ὀχῆς δὲ αἰγὸς quia nutritus à capra; uel ab
 ἰχθῆ

tenere & αἰγίδ' & quoniam ægide utitur. αἰ-
 δρῖαςι.) ἀντὶ ἀνδράσι Ionice 33. 13. εἰδ' ἐκεν ὄψ'
 ἀρόσης.) Vide Plinium lib. 8. cap. 20. Seroti-
 na aratio & satio emendatur, æstiva & trime-
 stri satiatione, quæ fit medio uere, si tempesti-
 ui imbres consecuti fuerint. Vide cap. 10. li.
 5. apud Macrobiū de uerna pluuiā. κόκ-
 κωξ.) lege Prouerb. Cuculus. μήτ' ἀρ' ὑπὸ βάλ-
 λων.) neque impressum terræ uestigium bo-
 uis exuperans pluendo, neque irrepletum
 linquens. ὅπλῃ solida ungula οἶονεῖ ἀπλῇ τις
 οὔσα. ὄνυξ ἰππων καὶ ἑτέρων κτηνῶν, πυξίς. φυ-
 λάσσειο.) ἀντὶ φυλάσσειον. 63. 18. παρ' δ' ἴδι.) πά-
 ρεισι δὲ. παρέρχου δὲ τὴν καθεύδαν τὴν ὅπῃ
 τοῖς χαλκείοις, ἀπὸρχόμεθ' ὅπῃ τὸ ἔργον. Con-
 sule Cælium lib. 10. cap. 50. χάλκειον θῶκον.)
 æneam tabernam. Erant enim confessus in
 officinis ferrarijs. Citat Erasmus in prouer-
 bijs, Notum lippis ac tonsoribus, uel, Lip-
 pis ac tonsoribus. τὰ χαλκεῖα παρὰ τοῖς παλαι-
 οῖς. ἄδυρα μὲν, καὶ ὁ βουλόμεθ' εἰσῆει καὶ ἐθαρ-
 μαίνετο, καὶ οἱ πένητες ἐκεῖ κοιμῶντο. λέγει.) lo-
 quela, confabulatio, nugæ, conuentus. Item
 locus publicus in quo mendici morantes
 confabulabantur. λεπτῇ δὲ παχυὴ πόδα χει-
 εἰ πρίζοις.) Eundem Cælium libro 7. cap. 45.

Vide Prouerbiū, Macilenta manu. βίθ
 ἄρκιθ εἶη.) ἀντὶ τῆ ὄζιν. θέρδς.) τὸ θέρθ ῥ θι
 ρίθ, θέρου, uel θέρδς. 31.2. ἔκ αἰεὶ θέρθ ἐασεῖ
 ται.) erit. ἴω ἴσω uel ἴσῶ. 54.15. Vide Prouer
 bium, Non semper erit æstas. ποιεῖθε χαλι
 ας.) ἀντὶ τῆ οἰκίαν. μίῳα δὲ ληναιῶνα.) κτὶ τὸν
 μίῳα δὲ ληναιῶνα, ὅσις ὄζιν ὁ Ιανυάριθ. ἐκλή
 θη δὲ ἔπειδ ἡ τῷ Διονύσῳ τῷ τῷ ληνῶν ὅτι
 σάτη ἐτέλεν ἰορτῇ τῷ μίῳι τέτῳ ἡ Ἀμβροσί
 αν ἐκάλει. Menſe Ianuario, neque arandum,
 neque ſerendum Borea ſpirante. βέδρεα.)
 βέδρεθ bobus nocens, boues excorians. καὶ
 βέδρεα ἡματα, ἐν οἷς βόες, καὶ ἄλλα ζῶα ἀποδὲ
 ρονται. ἀλεύαδα.) ἀντὶ τῆ ἐκφυγε uitaſſe ſcili
 cet conuenit, uitato. 201.14. βορέας.) ὁ βορέ
 ας aquilo. 14.7. Vide Ouid. libr. Metam. de
 Borea, Aptā mihi uis eſt, &c.

43. Μίμυκε.) 158.6. δρυς.) δρύας. 26.20. ἔριος ἐν
 βήαςης.) ἀντὶ ὅριθ ἐν βήασαις. βήασα uallis. ἐμ
 πίπτων.) incidens præceps ab arcifico. uide
 Gellium lib.2.cap.30. νήειθ.) μέγας, πο
 λὺς, ἀνήμερος. & montis Ithacæ nomen. δχέη
 σι.) δχέημι. δασυσέρνων.) ἀπὸ τῷ σέρνων ὄλον τὸ
 σῶμα δηλοῖ. τὰ πώια.) αὐτὴ τῇ τὰ πρέβατα. Τὸ
 καθόλου ἀντὶ τῷ κτὶ μέρθ. ξοχαλόν.) incur
 tum ἐκ μεταφορῆς τῇ ξοχῇ. δχὰ παρθενικῆς ἀ
 παλόχεοθ.)

παλόχρoθ.) Períphrasis innuptæ uirginis,
 quæ opera aureæ Veneris adhuc ignorat,
 iocus. Omnia sentiunt uim Boreæ, nisi tene-
 ræ uirgines, quia domi se continent. πολυ-
 χεύσου ἀφροδίτης.) πολύχρυσον ἔλεγοι τὴν Α-
 φροδίτην, ὅχ' τὰς περὶ αὐτῆς, καὶ τὸν διδόμενον
 ταῖς νύμφαις χρυσόν. καὶ λίπ' ἐλαίω.) λίπα pro
 λιπαρόν, id est, pingue, oleum, indeclinabiliter
 apud poetas, & in soluta oratione etiam
 legitur. λιπαρὰ ἐλαίω per Apocopen Αἰτί-
 cam. 28. 5. ἀόσιθ.) Carens ossibus seu spi-
 nis, epitheton Polypri piscis. Plinius lib. 9. ca-
 pite 29. Cæl. lib. 7. cap. 53. Prouerb. Cum e-
 x ossis suum rodit pedem. ἐν ἀπύρῳ οἴκῳ.)
 ἥτοιμα ἀθιρμαίντω, τέττις ψυχρὰ. δείκνυ.) pro
 δείκνυσι per apocorē, uel imperfectum pro
 præsenti. κυανίῳ ἀνδρῶν.) Aethiopum ul-
 tra æquinoctialem ad Austrum habitanti-
 um. κεραοί.) οἱ κερασφόροι, κέρατα ἔχοντες. ἢ
 κεροι.) οἱ μὴ κέρατα ἔχοντες. ὑληκοῖται.) sylui
 cubæ, in syluis cubantes. λυγρόν μυλιόωντες.)
 stridentes dentibus. μυλιόω dentes concutio
 præ frigore. θρῆνω. μύλοι dentes molares.
 hinc uerbum μυλιάω. particip. οἱ μυλιάοντες
 μυλιῶντες, μυλιόωντες. 156. 15. ἀνὰ δρύα.) per
 quercum, per quercetum, per syluam. μέμη-
 λιν.)

λεν.) perfectum à μέλω, futurum μελήσω. σέ
πα μαιόμηναι.) tectum quærentes.

44. Γλάφυ.) ἀντὶ τῆ γλαφυρῇ cauernam. τό-
πε δὴ ξίποδι βροτῶ.) senī, tertio iam pedi ba-
cillo innitenti. Lege Prouerbium, Boeotica
ænigmata. ἔαγε.) fractum, incuruatum est.
200. 21. νίφα.) pro νιφάδα. χλαῖναν.) χλαῖνα
τὸ ἐκτὸς ἢ παχύπερον, χτῶν τὸ ἐνδοτέρω. σήμω
νι δ' ἐν παύρῳ.) stamine raro multum subte-
gminis, filato, texe. κέρχα.) pro κερκίδα. κῆτα
μύοιο.) occisi. κτείνω perfectum ἔκταχα, ἔκτα
μαι, ἐκτάμην ἢ sine augmento κταμύε, Ionί
ce κταμύοιο. ἰετῆ ἀλιεῦ.) ἀντὶ τῆ ἀλιεωρῶ κα-
τὰ συγκοπῶν. ἤρου καὶ φυγῶν. ἡράθη.) aduer-
bialitèr ἀντὶ τῆ καὶ τὸν ὄρθρον. πυροφόρη.) ἀντὶ
τῆ θρεπτικός καὶ ζωογόνος τῆς καρπῶν. ἀπὸ γὰρ ἡ σί-
τε πάντας τὰς καρπὰς νοεῖ. φθάμην.) φθαίνω
ἢ φθάω, φθῆμι, infinitum ἔ. ἔφθην, ἐφθάμην ἢ
φθάμην.) κατὰ δ' εἰματα δέυση.) κατὰ δέυση. χα-
λεπὸς τοῖς περβάτοις.) ἀπὸ τῶν βοσκήμασι ἀ-
πλῶς.

45. Θ' ὥμισυ.) per synalæpham Atticam pro
τὸ ἥμισυ. sic θάπερον pro τὸ ἔπερον. θοιμάπον pro
τὸ ἰμάπον. Nam iumento statim primo uere
pabula recrescunt, non autem hominī. ἀρ-
μαλῆς.) ἀρμαλία, cibus, uelum nauis, quæ e-
xercitui

exercitui cibum uehit. ἐξήκοντα μὲν ἡμέρας.) aũ
 tore Plinio, hirundinum aduentus, & arctu
 riorius uespertinus ad septuagesimum ferẽ
 diem post solstitium brumæ obseruatur, id
 est, octauo Kalend. Martij. ἀρκτὺρ Θ.) ὁ τῆ
 ἀρκτοφύλαξ καλεῖται καὶ βοώτης, uicinus uirgi
 ni & libræ oritur. ἀρκηνίφαι Θ.) Aduerbia
 liter ἀντὶ τῆς κατὰ τὸ ἀρχὴν τῆς νυκτός, id est, in
 principio noctis, seu uespertinus, Sole occu
 pante arietem. ἀρκηνίφαι principium uel fi
 nem noctis significat. Sunt enim eius duo
 extrema. πανδιονίς.) Pandion Erichthei A=
 thenarũ regis filius, cui successit in regno.
 Huius filia fuerunt Progne & Philomela.
 Filia Pandionis Progne uersa in hirundi=
 nem. Apud Ouidium Metamorphos. lib. 6.
 Bocatius libr. 9. cap. 8. & lib. 11. cap. 5. ὄρτο.)
 excitata est, prorumpit, prodit, tempus pro
 tempore. ab ὄρεω tertia plusquamperfecti pas
 siui. οἶνας.) dicunt significare palmites, uo=
 cabulum uetus est, apud iuniores ἀμπλῶ
 in usu. πειταμνέμεν.) præsens infinit. ἀ πει=
 τάνω.) 58. 21. ἀμεινον.) Comparat. irregula
 ris ab ἀγαθός uel ἰσθλός. 37. 6. φερίοικθ.)
 domiporta, id est, limax, testudo terrestris.
 Nota est fabula de testudine, quæ sola domi

remansit, &c. uerum cur dicatur φερίοικθ, uide prouerbum, Domus amica, domus optima. Messis tempus describit. Quando exstus, inquit, coeperit esse uehementior, ita ut quærant humidiora loca testudines, tum falx erit acuenda & seges demeterida. αἶ φουτὰ βαίνη.) αἶαβαίνη, αἶ pro αἶα sicut παρ pro παρᾶ. Idoneum rusticis prognosticon. σιδ-φθ instrumentum rusticum Polluci. οἰνῶν.) αὐτὸ οἰνῶν. οἶνη. 16.2. χαρυσάμεναι. pro χαράσειν. 59.6. ἐπ' ἡῶ.) ἡ ἡῶς. ὅθ aurora per apocopen Atticam. ἡῶς γὰρ τ' ἔργον.) Matutini temporis commendatio. σκόλυμθ.) ē car duorum genere est. Ad hunc locum cōsule Plin. lib. 21. cap. 16. & lib. 22. cap. 22. circa medium Cæl. lib. 9. cap. 31. & lib. 8. cap. 4. ἡ χίτα.) stridula. sonora cicada. pro ἡ χίτης. 14. 21.

46. Σείειθ ἄζει.) ortu matutino, Sole scilicet tenente Leonem. βίβλινθ οἶνθ.) Suida βίβλινθ οἶνθ. αὐσηρὲς, ἀπὸ βιβλίνης ἔτι καλουμένης θρακίας ἀμπέλε. μάζα τ' ἀμολγαίη.) οἰ-
 falactea. ἄρτθ γάλακτι ἐζυμωμένηθ, ἡ τυρὸς. σβιννυμνάων.) Extinctarum, amplius nō lactantium. 16.4. τετκύνης.) uaccæ ramos arborum iam rodere potentis, nōdum autem ἐνίχα, τίχω τέτχα, τέτκως, foem. ὕα. αἶθοπα.)
 θερματ-

θερμαντικόν. πινέμεν.) πίνειν. 59. 6. τρις ὕδα-
 τος.) Memorant ueterum Græcorum histo-
 ria οἶνον ὀλιγοφόρον, πολυφόρον, καὶ δ' ἀπερίον,
 id est, uinum modicæ aut multæ aquæ pati-
 ens, & secundarium. Huic loco suffragatur
 Cælius libr. 15. cap. ult. de tribus uini cum a-
 qua symphonijs. De secundario seu opera-
 rio uino Plinius lib. 14. cap. 10. δινέμεν.) δι-
 νεῖν uoluere, terere. καὶ θίνῃ ὥρῳ.) præ-
 clarum sydus prope Leonem & Syrium.
 μέγαν δ' ἀκομίσσασθαι.) monet mensurandas
 esse fruges, ut sciat agricola quantum ex a-
 gro redeat. ὑπόπορτης.) ἀπὸ τῆς τέχνης ἔχουσα.
 παρχαρόδοντα.) ὁξεῖς ἔχοντα τὰς ὀδόντας. A so-
 no factum esse uidetur epitheton canis. Est
 autem asperrimis dentib. Quot modis Græ-
 ci canes distinguant, lege prouerbium, Me-
 litæus catulus. uel, Catella Melitæa. φείδω.)
 pro φείδου à φείδομαι. 63. 18. ἡμερόκοιτῃ.)
 κλίπτης. interdiu dormiens, & noctu ut fu-
 retur obambulans. Vide prouerbium, ἡμε-
 ρόκοιτῃ. συμφιρτὸν.) paleas. Nam εἰ μὴ φύλασ-
 σης τὰ μικρὰ, ἀπολείς τὰ μείζονα. δμασας ἀναψύ-
 ξαι.) Iuxta illud. Nasonis:

*Quod caret alterna requie, durabile non est,
 Hac terparat uires, fessaq; membra leuata*

Ροδοδάκτυλῳ ἥως.) ἤρου ἢ λαμπαρῶ, καὶ τερ-
πνῆ. εἰς μέσον ἔλθῃ ἕρανόν.) Sole libram tenen-
te, aurora matutinū coorientem inspicit Ar-
cturum, Orione & Sirio cum Leone tertio
à Libra signo, nostrum hemisphaerium me-
dium iam emensis.

47. Δείξει δ' ἡλίῳ.) Veterib. in exprimendo
nouo musto, seu uuis calcandis uariū & no-
stro æuo maximè incognitū usum fuisse, uel
ipse Plin. in pluribus locis lib. 14. ostendit,
ubi eadem ferè quæ Hesiodus refert *ὧδὲ οἶ-
νε δ' αὖ χύτου* cap. 9. *συσκιάσαι.*) ἀσυνὸν & σκιάζον
compositum. Vinū passum quomodo fiat.
πολυγηθείῳ.) τῇ πολλῇς τέρψεως αἰτίᾳ. Epithe-
thon Bacchi. Virg. Adsit lætitiæ Bacchus da-
tor. *πληιάδες δ' ὑάδες.*) Pleiades sitæ sunt in
cauda tauri, Hyades in fronte, eas matutine
Occidentes Orion plurimum loci in cœlo
occupans mox insequitur, quem tamen diu-
tius in occasu morantē uelut fugientes præ-
currunt. *πλειῶν.*) τοῦ πλειάδῳ. Hesychius
*πλειῶν ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τῆς καρπῆς τῆς
γῆς συμπληρῆσθαι,* id est, πλειῶν annus dicitur,
quod in eo omnes fructus terræ complean-
tur. Vult itaque Hesiodus in colenda terra
& legendis fructibus unumquodq; fieri de-
bito

bito tēpore. ἀρμόδιον εἶναι.) ἀντὶ τῆς ἀρμόδιου ἔστω
 καὶ χροῖός. εἰ δέ σε ναυπλίας.) εἰ δέ σε ὀπιθυμία
 κρατεῖ τῆς ναυπλίας τῆς κακῶς παρπεμπέσης. τὸ το
 γὰρ τὸ δυσμεφές. cōponitur à δὺς & πέμπω,
 uel quod agrè remittat afflictoś, uel quod se
 pe nō remittat nauigātes. ἡεροδῶτα.) quia ha
 bet speciē aeris. ἡπεῖρα.) in continentē, i. ter
 rā littoralē. Inde Epirus. χεῖμερον.) aquam
 ex imbre collectā. νηὸς πτερά.) Periphrasis re
 morū. πηδάλιον.) Clauū, gubernaculū nauis.
 ἐλκέμεν.) infinit. ab ἔλπω. 59. 6. ἀρῆαι.) ἀντὶ ἀρῆ.
 65. 19. πλωτίζου.) imperfect. à πλωτίζω. 54. 7.
 ὥσπερ ἐμός τε πατήρ.) exemplū domesticum,
 & digressio qua patriæ & fortunæ paternæ
 mentionem facit. κύμην.) quā in littora
 li Asia condiderunt Aeoles. Aeolia in Asia
 mediā inter Mysiam & Ioniam.

Ἀφενθ.) diuitias significat. Proprie tamē 48.
 reditus qui quotānis redeunt, siue annui re
 ditus, fingunt aut uenire ab εἰς εὐδός. ἄσκη.)
 Ascra, Boeotiae uicus ad radices Heliconis,
 nostri Hesiodi poetæ clariss. patria. Ouid. li
 bro 4. de Ponto, Intumuit uati nec tamen
 Ascra suo. τυώνη δ'.) ἀντὶ σύ. 238. 20. νῆ ὀλί
 γην.) actuariam. ἐνὶ φορτία θέσται.) ἐνιθέσται.
 βέλῃαι.) ἀντὶ βέλη. 61. 8. χεῖρα.) χεῖρα. 41. 24.

λιμὸν ἀπερπῆ.) ἰφ' ᾧ εἰς τέρπεται. famis pro-
 prium epitheton. πολυφλοίσβοιο.) ὀνοματο-
 ποιῖα. φλοισβὸς enī nihil significat. ἐπέπλων.)
 πλόω, πλώμ. infinitum β. ἱπλων. ὧς αὐλίδος.)
 Aulis est urbs celebris in Eubœa, uel insula
 (ut inquit Seruius) in qua coniurarunt Gre-
 ci se non ante reuersuros quàm Troia cape-
 retur. εἰς εὐβοίαν.) De Eubœa uide Solinū
 cap. 18. Eubœa hodie Nigri ponti insula di-
 citur. σὺν λαὸν ἄγειραν.) συνάγειραν. περὶ
 φραδ' μύα.) proclamata per præcones. 207.
 13. τρίποδ' ὠτώνεντα.) tripoda auritum. Athe-
 næus meminit tripodes significare pocula,
 nonnunquam mensas, & fellas quoque. ἀ-
 νέθηκα.) Deditaui. infinitum 6. 160. 2. ἐπέβη-
 σαν.) aggredi fecerunt. Egregium quiddam
 effecturi in Poetica, opus habent furore po-
 etico diuinitus inspirato, quem recte φυσικὴ
 καὶ ἀνθρώπων δεινότης dixerunt. Homer. hunc motum
 in heroicis animis, auream catenam cœlo
 demissam esse dixit.

49. Μετὰ ἥροπα.) post solstitium æstiuum. Per
 integros 50. Dies post solstitiū æstiuale com-
 modissima est nauigatio. νῆα.) ἡ ναῦς. 42. 12.
 καυάξαις.) καυάζω, καυάξω frango. ἐν τοῖς γὰρ
 πᾶσι βῆν.) Lege Prouerb. In omnia poten-
 tes.

tes. ἐνοσίχθων.) Epitheton Neptuni, terræ motor. ἑοσις concussio. νότος.) νότος Au-
ster à meridie. 17. 20. ἄλλος δ' εἰαρινός.) Na-
uigatio uernalis lucri gratia fit, sed est peri-
culosissima. ἄμβρατος.) αἰτὶ ἀμβάτη, ἡ γου
δυναμένη πλεῖστα, Attice quemadmodum
κλυτὸς ἱπποδάμεια. ἀρπακτός.) rapax, uī sci-
licet uentorum & tempestatum. αἰδρεῖσι.)
αἰτὶ αἰδρεῖαις. αἰδρεῖα. 16. 4. χεῖματα γὰρ ψυ-
χῇ.) pecuniam homines pluris faciūt quam
animam. Prouerb. Anima & uita.

Μήδ' ἐνὶ νηυσίν.) Mediocritatis laus, quam 50.
qui seruant, nec nimium ditescere student.
Vide Prouerbium, Ne unī naui facultates.
πλείω.) πλείονα. κῦρσαι.) κυρέω, futurum κύρ-
σω. μίτρα φυλάσσειν.) Epiphonema gene-
rale de mediocritate. Vide Prouerbiū, No-
scetempus. Item: Ne quid nimis. ὥραϊ.)
aduerbialiter pro τῇ ἐγκαίρως καὶ τὸν προσή-
κοντα καιρὸν ἀγε γυναικα πρὸς τὸν σὸν οἶκον. πο-
τὶ.) Ionice 329. 7. τίπορ ἡβώη.) τίπορ τίπορ
τίπει, Hesiodo dicitur pro πετάρτω. Et nu-
merandū est decimo, mulier decimo quar-
to anno pubescat, quinto decimo nubat. Vi-
de Iulium Pollucem lib. 1. cap. 7. ἡβώη. ἡβάω
uel ἡβίω. 124. 20. παρθενικῶ.) αἰτὶ τῇ παρθέ-

101 γαμεῖν. Aristoteles & Plato 18. annum Pu-
 ellæ nubendi statuerunt. ἡθὰ κεδνὰ.) ἀγα-
 θὰ δὲ γυναικὶ ἡθῇ, τὰ ἀρίστοντα τῷ ἀνδρὶ. Ari-
 stoteles hunc uersum in Oeconomico re-
 censet. πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν.) Vide Eras-
 smi prouerbium, A fronte atq; à tergo. χάρ-
 ματα.) γέλωτα ludibria, iocus propter ma-
 lam uxorem. ληΐζεται.) ἀντὶ τῇ κατὰ ται. γή-
 μης.) γαμέω, 157. 14. ἔμην γάρ τοι γυναικὸς.)
 Prouerbium, Qui non litigat cœlebs est. ῥί-
 γον.) χαλεπώτερον. κυρίως τὸ ἀλγεινότερον ἀπὸ
 τῶ ῥίγους τῇ κρύους δειπνολόχης.) Commessa-
 trice quæ passim adeat conuiuia. Suidas δει-
 πνολόχον exponit κλεπτοδόχον. Clanculū fur-
 tiue ligurientis ἀδεῖπνθ & λόχθ. εὔει ἀπὸ
 δαλοῦ.) Vrit absque torre prouerbium. μὴ ἔ-
 κασιγνήτῳ.) Cicero ad Atticum. Est uero à
 natura & diuinitus homini inspiratum nul-
 lam esse sanctiorem coniunctionem quàm
 fraternam. Prouerbium, Genu sura propi-
 us. ἔρξης.) per metathesin ῥέξης. ἀ ῥέζω. ἡ
 ἔπθ εἰπὼν.) Erasmus. in prouerb. citat. Qui
 quæ uult dicit, quæ non uult audiet. δειλός
 π.) ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐδινὸς λόγος ἀξιθ αὐθεροπθ.
 σὲ δ' ἐμὴ.) accusatiuus pro datiuo Atticè.
 51. Μὴ δ' ἐπλύνειον.) Vide prouerbium, Ne
 que

que nullis sis amicus, neque multis. *μηδὲ κακῶν ἑτάροιν.*) *ἀντὶ ἑταῖρον.* Vide Prouerbiū Non impetam lingua. uel, Lingua impetere. *ἐλομύμην πένιμν.*) Græci apponunt plura epitheta sine coniunctione. *τίτλαδι.*) *αἰέχε*, sustineas, ausis. 231. 12. *εἰ δὲ κακόν.*) Prouerbiū, Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet. *δυσσίμφιλος.*) grauatus, poenitens accessor, morosus, difficilis, ἀδύς quod in compositione difficultatem uel malignitatem connotat, δὲ *πέμπω* qui difficulter mititur. Sæpius epitheton maris est, δὲ tunc significat, quod uix citra periculum transgredi potest, formidolosum. *κακοινῆ.*) Prou. Phoci conuiuium. *μηδέποτε ἔξ ἡῆς.*) ἡ ἡώς ἔσθ' aurora. Vide prouerb. Illotis manibus *χερσίν.*) ἡ χεὶρ τ' χεῖρς, uel χεῖρς poetice 28. 15. *μηδ' αὐτ' ἡελίοιο.*) Vide Prouerbiū, Aduersus Solem ne meῖστο. *πῆραμμόσθ.*) Perfecti passiuū ἀτρέπω. 51. 3. Item 205. 17. *ἔασπιν.*) ab εἶμι. 220. 21. *πεπνυμμένα.*) *πέπνυμα*. sapiens sum. *διρκέσθ.*) *διρκής* dicitur id quod boni septum habet. *πεπαλαγμένος.*) *μεμολισμένος* ἀπὸ τοῦ παλάσσω τὸ μολύνω. *ὠδραφανέμεν.*) *ὠδραφαίνειν*. 59. 6. *δυσφήμοιο.*) ominoso δὲ infamato ἀδυσφημέω. *απειρμαίνειν.*) *απείρειν*.

γλυκὺν.) ἀντὶ τῆς τέχνης. αἰνάων ποταμῶν.) Perpetuum epitheton fluminum. ὁ καὶ ἡ ἀείαθ' semper fluens, αἰνάω fluo. δῶκαν.) infinitum a. ablato augmento. 199. 22. πεντόζοιο.) πεντόζο, πεντόζα epitheton manus, quinos ramos, id est, dígitos habentis. αὖτον δ' ἀπὸ χλωρῆς τὰ μὲν.) Siccum & emortuum à uiridi seu uiuo secare, hoc est, præcidere ungues. Caelius lib. 3. cap. 12. οἶνοχόλῳ.) patinam libatorium. τίτυκται.) contigit, paratum est, à τύχω uel τάχῳ, τίτῳ κται. sicut φάκτα φύκτα, ex quædam alia ob leniorem prolationem. μὴ δ' ἐλόμενον ποιῶν.) id est, Spartam quam nascus es orna. Lege Prouerbium, Domum cum facis, ne relinquas impolitam. ἀνιπίξουσιν.) alij legunt ἀνιπύρρεκτον incōtabulatam, imperfectam, ab α. priuatiuo ὄπι δὲ ξίω. λακέρυζα κορώνη.) de Cornicis uiuacitate uide prouerbium, Cornicibus uiuacior. λακέρυζα pro κελάρυζα, id est, garrula, stridula, arguta, proprium epitheton cornicis à κελαρύζω resono. ἀπὸ χυξοπόδων.) θυσίαν ταύτην ὁ Πλούταρχος περὶ χειρὸς καὶ καθημερινῶν εἶπεν ὀρθῶς. καὶ γὰρ ἀφ' ὧν μίλλομεν ἰδίειν, ἵεσθαι πάντα ποιῶντας ὅλα τῆ ἀπάρξασθαι. Lege prouerbium, A Chytropode cibus nondum sacrificatus rapias.

rapias, uel nōdum sacrificata deuorat. Item,
 Sine sacris hæreditas. ἀνεπιρρέκτων.) ἀθύτων
 in quibus prius non dñs fuerit libatum, ab a
 priuatiuo, & ἐπιρρέζω, τὸ θύω. ἀνελόντα.) λα-
 βόντα. ποιηὴ.) τιμωρία. μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι.) Pue-
 ri à teneris statim exercendi & erudiendi
 sunt. μὴ δ' ἐπὶ τοῖς τῆς νεκρῶν τάφοις κἀθίζε παῖ
 δα δουδεκῆταῖον, τέττεσι δ' ὕο καὶ δέκα ἐτῆς ὄντα.
 ἀκίνητοι οἱ νεκροὶ. ἐγὼ δ' αἰμεινον.) ἀντὶ τῆς χαλὸν.
 δουδεκῆ μίλων.) δ' ὕο καὶ δέκα μίλων ὄντα. αἰε-
 ρα ἀνλώορα.) καὶ ἀνδρα τέλφον ποιεῖ ἀνδρον. τέ-
 πυκται.) ἀντὶ ὅτιν, μὴ δ' ἐγυναικείῳ λυξῶ. Ve-
 recundie commendatio. uiro nō utendum
 muliebribus delicijs & unguentis, id enim
 uiro probrosum. παιδριεύεσθαι.) καθαίρεισθαι
 τὸ σῶμα. λούζαλέη.) χαλεπή. μὴ δ' ἐν ἱεροῖσι.)
 Sacra non illudenda, illufores religionis o-
 dit Deus. μὴ δ' ἐποτ' ἐν πορχῇ.) Neque ma-
 tronis neque uirginibus turpitude inferen-
 da. κρῖνάων.) genitiuo κρῖνων. κρῖν fons
 16.4. ὑπαλάξιο.) ἔκφυγε subterfuge. 63. 18.
 ἀποψύχειν.) ἀποπατεῖν. ὧδ' ἔρδ' ἐν.) οὕτω ποράτ-
 η. δεινὸν δ' ἐβροτῆς.) Vide Prouerbiū, Fa-
 ma non temere spargitur. uel, Non omnino
 temere est, quod uulgo dictitant. Item Ver-
 gil. li. Aeneid, 4. Fama malum quo, &c. O-

uid. *Sed neq, ex nihilo uolucris prorumpere fama,
Et partem ueri fabula quaeq, tenet.*

Homerus fingit famam Deam esse & nunci-
ciam Iouis, lib. 2. Iliados. φήμη δ' ἔπης.) Pro-
uerbium, Fama prodit omnia. Item, Ru-
mor publicus non omnino frustra est.

IN HESIODI DIES.

TRadit Poeta discrimina dierum. Qui uerò fan-
sti infaustiue sint, tabula hic impressa pulchrè
explicabit. Super his consule Macrobiū Satur-
nalia lib. 1. cap. 21.

53.

HΜΑΤΑ δ' ἐκ δίοθεν πεφυλα-
γμένῃ.) ἡμέρας δὲ ὅσας τῷ δι-
ὸς λέγει τὰς ἀγαθὰς πεφυλα-
γμένῃ, αὐτὴ τῷ φυλάττων, τῷ
τίσι ὡς ἀγαθὰν. εὖ καὶ μοῖραν.)
καλῶς καὶ τὸ ἔργον ἐν τέλει τοῖς
δέλοις σε. πεφραδ' ἔργον.) αὐτὸ πεφραδ' εἶναι πρε-
teritum perfectum uerbī mediῇ infinitiui ἀ-
φράζω. ἔτηκ' ἄρα μὲν οὖν.) Athenienses men-
sem tantum triginta dies præter Romano-
rum consuetudinem iuxta lunæ augmentū,
decrementumq, complectentem, in tres de-
cada

cades secernendo, primam nominabant ἱσα-
 μέρους μηνός, secundam μεσσηνίαν, tertiam φθί-
 νοιαν, Deinde primæ decadis diem pri-
 mam νομηνίαν, secundam, δευτέραν ἱσαμέρην,
 tertiam τρίτην ἱσαμέρην, & sequenter usque ad
 δεκάτην ἱσαμέρην. Secundæ decadis primam
 diem, πρώτην ὅπῃ δέκα, usque ad εἰκοσὴν seu
 εἰκάδα. Tertiæ primam, πρώτην ὅπῃ εἰκάδα
 uel Solonis inuentu numeros dierum ad lu-
 næ decrementum minuendo, ἐνάτην φθίνον-
 ταν, secundā ὀγδόην φθίνοντος, tertiam ἑξή-
 μην φθίνοντος, usque ad ἑκατάδα, quā etiam εἰλω
 καὶ νῆαν, id est, ueterē & nouam uocabant. Eo
 die exactiones debitorū & usurarum, ut pa-
 ret ex Aristophane, similiter forēsia iudicia
 Athenis fieri solebant, quod & hic ostendi-
 tur, εὐτ' αὖ ἀλήθειαν λαοὶ κρίνοντες ἄλυσιν. ubi Val-
 le trāslatio minus apte cohæret. Itē Hesiod.
 ἕκτῃ ὅπῃ δέκα, i. sextā mediæ decadis, seu de-
 ciman sextā, præter uulgatū morē, ἕκτῃ μέ-
 σην uocat, deciman quartā πεξάδα μέσσην, de-
 ciman nonā, ἐνάδα μέσσην, uicesiman nonā,
 ἑξήνιδα & πέμπτης intelligit quintā, quintā
 decimā, ac uicesiman quintā. ἑξάδα ἱσαμέρην
 καὶ φθίνοντος, quartā & uicesiman quartā ἑ-
 καδεκάτην μηνός ἱσαμέρην, deciman tertiam,

100 Α Ν Ν Ο Τ Α Τ Ι Ο Ν Ε Ψ 11
 Insuper duodecimam, ἡμῶν ἑκπλεῖον, id est di-
 em cumulatam & adauctam appellat: & vi-
 cesimā *μεγάλην ἡμέραν* siue πλεῖον ἡμῶν, quod
 summa dies sit *μενὸς μασῶντο*, diebus τ' φθί-
 νοντο continuo insequentibus. Præterea
 nec singulatim omnes dies, neque ex ordi-
 ne commemorat, sed repetit quosdam bis
 uel ter, nonnullis interim uelut *μεταδού-
πων, καὶ ἀκηρίων* prætermisís. Denique scitu
 dignum, quod *εἴη καὶ νέα* dici potest simul
 tricesima dies mensis decedentis & instan-
 tis prima. Item prima dies lunæ iam apparē-
 tis, & tertia à coitu digressæ. Vnde illud He-
 siodi, *μὴ δ' ἀναβάλλεαι εἰς τ' αὐριον εἰς τ' εἴνηπον*,
 uertere licet, neque differ in crastinum, in
 cras perendinum, tertiam lunæ, nouilunium,
 uel sequentem mensem. Quandoquidem lu-
 nam 27. diebus, & tertia ferè diei parte, ad
 sui ambitus principia regredi, & ueterum
 probat & recentiorum consensus. inde bi-
 duo in coitu latentem, ad tricesimam diem,
 cum tardissimè, reaccensam conspici. Vide
 Plinium lib. 2. cap. 9. De mensibus Atheni-
 ensium consule quoque, si libet, Iulium Pol-
 lucem lib. 1. cap. 7. Suidam in *εἴη καὶ νέα*, The-
 odorum Gazam *εἰς μενῶν*, & Hesychium
 in

ἰν τῇ μὲν φθίνοντι μῶνι, τῇ δ' ἰσαμύνειο. Inter quos disconuenit quod Suida in tertia Decade retrogradatim numeranda, de nonario tantum ad binarium, qui diem signat uicesimam octauam, descendit, continuoq; subiungit *ἄλω καὶ νέαν*, quam idem, astipulante quoque Proclo, *νεμυνίαν* appellat, quæ uicesima nona esset, tricesima desiderata, quodq; primæ decadis primam uocat *πρώτῳ ἰσαμύνει*, Polluce & Gaza appellantis *νεμυνίαν*. Sed & Gaza ubi Solonis meminit, aperte ostendit non eandem diem esse *ἄλω καὶ νέαν* & *νεμυνίαν*. Eius uerba hæc sunt: Σόλων γὰρ πρῶτον ἀθλίησι τὴν πρὸ τῶν μῶναιων μεγάλην συνιδεῖν φασι. καὶ τὴν μὲν ἡμέραν, καὶ τὴν ἡσπέρην καταλαμβάνει τε καὶ παρέρχεται τὸν ἥλιον, τάξαι *ἄλω καὶ νέαν* καλεῖσθαι, τὴν δ' ἐφ' ἧς νεμυνίαν προσαγορεύσαι. ἄρχει τε ξία καὶ τὸν μῶνα ἡειθμηκῆσαι. Ex quibus apparet primores Athenienses tantum uicenum nouenum dierum menses computasse, dein tricenum Solonem, *νεμυνία*, quæ prima esset lunæ recentis post *ἄλῃ καὶ νέαν* diem coitus adiecta. Vnde & diuersam illam de mensium diebus traditionem authorum coniectio irrepsisse. Præterea constat Græcis

ob succrescentes in lunæ motu minutias, fu-
 as etiā fuisse ἑμβολίσμους & ἑπακτάς, sicut Ro-
 manis intercalares. (εἴη πεζὰς τε.) εἴη pro ἑνὴ
 καὶ νῆα, cogente lege hexametρι. πεζὰς pro τε-
 τάρτη. εὐτ' αὖ ἀληθείῳ.) ὅταν μὲν ἀληθείας κρίνω-
 σιν οἱ ἀνθρώποι τὰς ἡμέρας. ἢ πῶς τὴν ἀληθῆ ἐ-
 πίσαν) σωοδόν, καὶ μὲν ἀκρεβείας γινομέμεν. χρυ-
 σαορα.) τὸν χρυσὴν σφάδην φέροντα. οἷς.) pro
 οἷας. 1a cōtractis in i. Hanc synæresin in Grā-
 matica. 26. 4. neglectam adscribe. πείκειν.)
 κείρειν proprie de ouibus dicitur, & signifi-
 cat tondere. εὐφρονα καρπὸν.) ἡδύτατον τέρ-
 ποντα τὴν ψυχὴν, ἢ εὐφραίνοντα. ἀμῶδες.) ἀπὸ τῆ
 ἀμαῖ, ἢ γὰρ θείζειν τὸν εὐφροσυλὴν ποιῶντα καρ-
 πὸν. ἀερισπότης.) ἀπὸ τῆς ὁ ἀερισπότης. ἢ γὰρ
 ἐν τῷ αἵρι πετόμενος in aere uolans, in alto pē-
 dula ab ὁ αἷρ, τῷ αἵρι τοῖς αἵροι, & ποτέομαι. Si-
 mile est ἀερίπυς ἀερίποδες, aeripedes, pedi-
 bus sublati in altū. ἀράχνης λέγεται τὸ ζωῦφιον
 αὐτὸ τὸ ὑφαντικόν. ἀράχνιον ὃ τὸ ὑπὲρ ἐκείνους ὑφαν-
 νόμενον. εἰς πλείους.) ὁ πλείος, ἡ πλεία, καὶ τὸ πλεί-
 ον. sic ὁ χρεῖος, ἡ χρεία, τὸ χρεῖον. ἴδρις.) formi-
 ca. ὁ μύρμηξ ὁ ἔμπειρος σωρὸν ἀμῶται, ἀπὸ τῆς σῖ-
 τον συλλέγων ἀποθησαυρίζει. Formicæ in pri-
 mis sedula atque operosa animalia, tanto la-
 borandi studio tenentur, ut ne noctes qui-
 dem

dem in suo opere cessent, modo sit plena luna. Has rerum coelestium notitiam habere cursum syderum tenere testantur Historici. ἀλίσταται.) ἐκφυγε. ἀντιβολῆσαι.) ὅπι τυχεῖν.

Ἡπιοι ἡμῶν.) ἀντὶ τῆ ἀγαθὸν εἰς τὸ τάμνειν ἐλ 54. φας. τυτίσιν ἀναχίζειν. πώεα μήλων.) πειφρα σκῶς ἀντὶ τῆ ἀρνία. ἱέμυκον.) πολλὰ μυκώμενον. ταμνέμεν.) ἀντὶ τάμνειν. 59. 6. ἐρήας.) ὀρέας ὁ ὀρέας mulus. ἀνδρογόνος.) εἰς ἄρρεν ὁ γυναικῶν. εἰλίποδας.) curuantes uel trahētes pedes. Homerus hac uoce saepe utitur. καρχαρόδοντας.) Prouerb. Catella melitæa. ἀμφοπολάειν.) πειέρχεσθαι. ἡϊάτε.) καὶ τὰ εἰς κατὰ σκευὴν καὶ συντελέσοντα ξύλα πολλὰ. πολλὰ ἢ λέγει, ἵπαι πολλὰ ἢ ναῦς δ' εἶ. ὅπιδ εἶελα.) est aduer. plur. num. sicut πρῶτα δ' εἶλον crepusculum uocāt, δειλινὸς & δ' εἶλος meridianus & meridianum tempus δειλινὸν uocant.

Οὐποτε πάγκαλον.) Prouerb. Nullus dies 55. omnino malus. ἀρξέσθαι πίθου.) Grecismus est, pro aperire doliū. εἰρύμεναι.) εἰρύειν uel ἐρύειν. 59. 6. ἄλλοτ' μηξυὰ, ἤλυν χακὴ καὶ βαρεῖα ὥσπερ ἡ μηξυὰ πειτὸς περὶ γόνυ. Prouer. Dies nouerca & parēs. τάων ἐν δ' αἵμων.) pro γλ. 16. 4.

Τ Ε Λ Ο Σ.

PROVERBIA QVAE IN HOC

*opere in nostris annotationibus citantur, &
ab Erasmo in Chiliadibus diligen-
ter explicantur.*

A Damantinus.
Aduersus Solem ne meijto.
Adraastia Nemesis.
Aegroto dum anima est, spes est.
A fronte atque à tergo.
Aliquid mali propter uicinum malum.
Amici procul agentes non sunt amici.
Anima & uita.
Ἀντιπελαργεῖν.
Araneas eijcere.
Argenteis hastis pugnare.
Ausculta & perpende.
Aut regem aut fatuum.
Bœotica ænigmata.
Cadmea uictoria.
Catella melitæa.
Centum plaustri trabes.
Claudo uicinus disces claudicare.
Cornicibus uiuacior.
Cum ex ossis suum rodit pedem.
Dauus sum non Oedipus.

Dentale

Dentale non inest illi.
Dies nouerca & parens.
Difficilia quæ pulchra.
Dimidium plus toto.
Dispendio æquale malum lucrum.
Domi manendum.
Domum cū facis, ne relinquas impolitam.
Domus amica, domus optima.
Dorica Musa.
Eadem mensura.
Fama non temere spargitur.
Fama prodit omnia.
Festina lente.
Figulus figulo inuidet.
Genu fura propius.
Gratia gratiam parit.
Homo homini deus.
Ημερόκοιτος.
Iisdem uescentes cepis.
Illotis manibus.
In holmo cubabo.
In omnia potens.
Inuidus uicini oculus.
Limen senectæ.
Lingua impetere.
Lippis ac tonsoribus notum.

h

Lucrum malum, æquale dispendio.

Luscinia deest cantus.

Macilenta manu pinguem pedem.

Mala senium accelerant.

Malo accepto stultus sapit.

Malum consilium consultori pessimum.

Martis campus.

Melitæus catulus.

Mulieris podex.

Muli asinis quantum præstant.

Multæ manus onus leuius reddunt.

Multis ictibus deſcitur quercus.

Ne bos quidem pereat.

Ne à Chytropode cibum.

Nec sibi nec alijs utilis.

Neque nullis sis amicus, neque multis.

Ne quid nimis.

Nemesis adest.

Ne uni naui facultates.

Noctesq; diesq;.

Nondum sacrificata deuorat.

Non impetam lingua.

Non inest illi dentale.

Non omnino temere est, quod uulgo dicti-

Non semper erit æstas.

(tant,

Notum lippis ac tonsoribus,

Nolce

Nosce tempus.

Nulla dies omnino mala.

Octapedes.

Phoci conuiuium.

Pusillum pusillo addere.

Qui non litigat cœlebs est.

Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet.

Risus Sardonius.

Rumor publicus non omnino frustra.

Scarabeus aquilam quærit.

Sera in fundo parsimonia.

Si dixeris quæ uis, audies quæ non uis.

Si iuxta claudum habites claudicare disces.

Sine sacris hæreditas.

Spartam nactus es, hanc orna.

Spes in labro pyxidís.

Verecundia inutilis uiro egenti.

Vrit absque torre.

Vtilis nec sibi nec alijs.

PROVERBIORVM FINIS.

h a

OBVIA DE RATIONE

carminum Græcorum.

ISVM est quoque nō incommo-
dum futurum studiosis, si de ratio-
ne carminum ea duntaxat subie-
cero, quæ Latinis, nisi parcissime
fiant ad imitationem Græcorū, uitiosa sunt,
uel etiam ignota, Græcis tamen communi
usu protrita, omnibus iure optimo libere cō-
ceduntur.

- Nota est longæ syllabæ.

υ breuis.

• ancipitis, siue natura siue licentia.

Canon 1.

In qualibet cæfura uocales breues subin-
de Græcis producuntur, perraro in quina-
ria & septenaria Latinis. Cæfura seu sectio,
Græce τομή uel τμήσις, est dictionis post pe-
dem quemuis absolutum, ultima syllaba su-
perstes.

Οἱ δὲ μέγα λάρχοντες ἐπέδραμον ὕϊες ἀχαιῶν.

- υ υ | - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - -

Ἀλλὰ τά γ' ἄσπερτα ἑαίηρτα πάντα φύονται

- υ υ - - | - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Αὐτὰρ

Αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν γλῆστο ἰαχὴ τε θεῶν τε.

- υ υ - υ υ - υ υ | - υ υ - υ υ - υ

Καί τε σμικρὸν ἰὸν τό, τ' ἐπάχνωσε φίλον ἦτορ.

- - - υ υ - υ υ - - - | - υ υ - υ

In primí uersus ξημιμαρεῖ, γα, & secundí
πηνθημιμαρεῖ, τα, producitur α, quamuis cor
repta sit. 96. 11. In tertíj ἐφθημιμαρεῖ, το, et quar
tí ἐννημιμαρεῖ, σε.

Canon 2.

Idem frequentius fit, si sequēs dictiō sub
struat binas uel duplices consonantes, quæ
præcedentis dictiōnis uocalem finalem bre
uem Græcis positione suffulciunt, cum tai
men apud Latínos binæ consonantes dicti
onis posteræ principales, nihil iuuent posi
tu uocalem breuem nude finalem dictiōnis
prioris: nam in sequentibus metris uocales
breues cum ob cæsuram tum positionē pro
ducuntur.

Καὶ τῆς γὰρ σφατὲς εὐρυὸν ἀπώλυσεν ἢ ὄγαστεϊχθ.

- - | - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Δεῦτε Δῖ' ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμείεσσα.

- υ υ - υ υ | - υ υ - υ υ - - - υ

Καὶ τοὶ μὲν χείρισιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύετε.

- - - - - υ υ | - υ υ - υ υ - υ

— u u — — — u u | — — — u u — u

- u u - u u - u u - u u - u u | - -

Canon 3.

Τὴν ἐξω δὲ καὶ Πέρση ἱτήτευα μυθησαίμεν.

$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$

Canon 4.

Εδμεναι οἷα σὺς χαμαιδυνάδης αἰὲν ἔδῃσι.

— u u — u u — u u — u u — u u — u

[illegible]

74 4 - 22 - 4 5 - 5 5 - 555-5

— 4 4 — — — — — 4 4 — 4 4 — 4 4 — 4 4 — 4 4 —

Canon 5.

Per συνφώνησιν seu σύζαξιν duæ syllabæ sine media consona intervallante, in unam longam conflunt quatuor modis, bre

ues, breuís & longa, longa & breuís, longæ,
& quandoque finales in breuem proximæ
uocali sequente.

Τὲ κεκορισάμενΘ νείκεα κὴ δὴεν ὀφέλλοις.

Ωρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέωντ' ἀγορίωντε

Βασὶ καὶ ἡμόνοισι ἐπήεταρον αὐτὰρ ἔπειτα

ΤῇμΘ θᾶμμου βασὶν ἐπὶ δ' αἶρε τὸ πλεονεῖη.

Δενδρέω ἐφειζόμενΘ ληγυρὸν κὴ χίνατ' αἰοιδιλή.

Canon 6.

Connexiones *μν κτ πτ*, præcedentem uo-
calem breuem, uelutî mutæ cum liquidis,
communem faciunt.

Η τε κὴ ἀπαλάμνον περ ὅμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.

Πρίτε δ' ἐσυσιᾶσαι ἕκτω δ' εἰς ἄγχι ἀφῦσαι.

Αἰγυπτίας ὅτι πλεῖστα δόμοις ἐνὶ κτήματ' αἰεταί.

Canon 7.

Non raro sola líquida uocalem antecedē-
tem breuem extendit.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγὼ πύμπλοισι μετῆναι.

- υ υ - - - υ υ - - - υ υ - υ

Ἰμερόν κονάβησε, θεὸς δ' ὑπὸ μέλῳ ᾄσει.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Δῶρα Διονύσε πολυγηθείῳ αὐτὰρ ἐπὶ πλὴν δῆ.

- υ υ - - - υ υ - υ υ - υ υ - - -

Sed potest etiam Διονύσε per ω legi, ut habet Eustathius.

Canon 8.

Liquida cum alia consonante sequente, quandoque præcedentem uocalem breuem nihil impedit positione.

Εἰ γὰρ τοι κῆ χεῖμα ἐγχείριον ἄλλο γήνηται.

- - - - - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Χρύσειον μὲν παρώπιστα γήῳ μερόπων ἀνθρώπων.

- υ υ - - - υ υ - υ υ - - - - -

In ἐγχείριον γ natura, est, conflatur enim ex ἐνδὲ χώρα. Quod si mauis non absurde ex χεύσειον per συνακφώνησιν, spondæū efficies.

Canon 9.

Nonnunquam σ præcedentem uocalem longam uelut liquida mollificat.

Τροπὰς α Εὐτ' ἀν' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡελίοιο.

producit. - - - - - υ υ - υ υ - υ υ - υ

98.2.

Canon 10.

Quædam monosyllaba apostrophæ passæ
quan-

quandoque ueluti ad artem non pertinentia, negliguntur: quandoque, ceu uerna, alterius dictionis uicinam syllabam inualidam suffirmant.

Ασπρη χεῖμα κακῇ θέρῃ δ' ἀρβαλὴν ἔχ' ποτ' ἐδλῆ.

- - - - -

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ τάχα σε ζηλώσῃ καὶ εργός.

- - - - -

Νυῦ δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος.

- - - - -

In Θέρει & ζηλώσει corripitur ei propter uocales insequentes, & δ' κ' particulae tanquam nullius momenti, ex carminis structura semouendae, despiciuntur. In ἐγὼ uero ministerio δ' adiuta protenditur. Vide Seruium eadem ferè differentē super uersu 17. tertij Aeneidos:

Liminaq; laurusq;.

Canon 11.

Græcis liberum est in carmine facere, uel minus, apostrophum.

Τὸ πρῶτον τέρπει τε βροτῆς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Ωραῖο δ' ἐγυναικα πόνδ' ὅπ' οἶκον ἄγασται.

Vides in priore uersu ὅπ' i amisisse, in posteriore non item, utrobique tamen uocali proxime sequente. At Latinis, quando pri-

or dictio finit uel in uocalē uel cōsonantem
m, nunquam sine uitio conceditur præter-
ire collisionem: ut, Littora mult' ill' & terris
iactatus & alto: nisi id rarissime fiat ad imita-
tionem Græcorum: ut, Insulæ Ionī in ma-
gno quas dira Celæno. Et succus pecori, &
lac subducitur agnis. Vergilius Aegloga 3.
& Tun' ill' Aeneas quem Dardanio Anchi-
sē. In Insulæ, Pecori & Dardanio, uocales fi-
nales longæ non auulsæ per apostrophum,
communes fiunt more Græcorum, iuxta ca-
nonem tertium. Item Latini tā longas quā
breues uocales elidunt, Græci tantum bre-
ues, * adposito semper collisionis signaculo.
Vnde nulla facienda est collisio in mensu-
randis carminibus Græcis, nisi sit signata.
Denique sciendum, celebri usu Græcis esse
poetis, præcipue Hesiodo, quinto loco He-
xametri deligere spondæum.

* Rariss-
me longas
ut uocant.

Μῦσαι Πιερίην ἀοιδῆσι κλείουσιν.

- - - u u - u u - - - - - u

In hoc carmine etiam μῦσαι spondæum
efficit, non trocheum: nam αἰ & οἰ diphthon-
gi finales, quamuis apud Grammaticos cen-
seantur breues, tamen apud poetas, nisi per
apostrophum decidant, uel propter sequen-
tem

tem uocalem corripiantur, habentur productæ. Item Πιεῖνθιν primam producit, licet uocalis sit ante uocalem. Vbi nota quod in Latinis dictionibus semper uocalis ante uocalem corripitur, præter in fio. Apud Græcos uero α ι υ ante alias uocales nunc longæ sunt, nunc breues, ut in λαός - υ π produci-
tur, in αἰοιδός υ - υ corripitur. Porro Græcis *Syllabarū*
facillima observatio est quantitatum, nam *quantitas*
quælibet diphthongus, & uocales η. ω, per- *apud Græcos.*
petuo syllabam longam: ε, ο. breuem, nisi natura-
turam suam exuant aliquo prædictorū mo-
dorum, constituunt. Solæ uocales α ι υ, δι-
χρόντες, id est, nunc productæ, nunc correptæ
inueniuntur. Quarum tempora leuissimis
quoque coniecturis studiosus abunde uena-
bitur, nempe primitus uel inflexione fina-
lium quantitatem, cum passim ex compen-
dio, tum etiam accentu uel apostropho de-
prehendet, ut τὸ μέλι τῷ μέλιτι corripit. 371.
13. & 373. 15. πῦρ α producit. 373. 20. Om-
nis synæresis facit syllabam longam. σά-
χνης υ υ υ σάχνης υ - 20. 4. in margine. Caue ta-
men putes synæresin factam, ubi sæpius
syncopa fit uel apostrophus, ut in κλῆρα υ υ υ
κλῆρα υ υ καὶ αἰργός, καίργός, υ - υ. In uer-

bis *α* , finales corripíuntur, quia polysyllaba
 in antepenultimam accentum, ubi stare ne-
 quiret si última esset longa, recipiunt, *τίτυ-
 φα, ἔτυψα, τύποιμι, τύφθητι, ἴσημι, ἴσασι*, bisyl-
 laba eodem argumento in penultimam cir-
 cunflectunt, *εἶπα, χῆμι*. sic quoque *α* produ-
 ctam participíorum in *ας* ostendit accentus,
ποιήσας - - - ποιήσασα - - - υ. sed & participia
 uerborum in *μι*, ancípites *α υ* extendunt *ἰσάς
 - - ἰσᾶσα - - υ* *σᾶς - σᾶσα - υ* *ζεύγνυς - - ζεύγνυσα
 - - υ*. Etiam *α* in tertíjs personis ante ultimam
 Ionum more insertum, *ι* per reduplicatio-
 nem accessorium, & *α, υ* propriè uocales in
 uerbis *μι* solutæ, corripíuntur. *τύποιντο τυ-
 ποίατο - - υυ* *ποιεῖται ποίεαται - υυυ* *πθεῖσι υ - υ
 πθίασι υυυυ* *ζεύγνυτον - υυ*. Item apostrophus
 communi usu defecans uocales tantum bre-
 ues, ancípites arguit correptas, ut in *ὅτι υυ*
κατὰ υυ *μέγα υυ* *ἴνα υυ* ancípites corripíun-
 tur, quia sæpius inueniuntur per apostro-
 phum reuulsæ, *ἐπ'κατ' μέλ' ἴν'*. Sed & *α, υ* fi-
 nales, in præpositionibus, aduerbíjs, & con-
 iunctionibus ferè in uniuersum correptæ
 sunt. Et hæc de finalibus. Verum si secun-
 dam, tertíam, quartam'ue à fine ancipitis oc-
 cupent syllabam, facillimum tutissimumq̃
 erit,

erit, si imiteris poetas receptiores. Vel etiam Gazam consulas licet, in tertio suę grammaticę de hac re quędam breuiter & docte præcipientem. Denique unum admonendum, α, υ non ideo uocari δίχρονα, quod ad cuiusuis arbitrium, ut quidam existimant, in una eademq; dictione & produci & corripipi queant, sed eo modo δίχρονα esse, quo omnes uocales apud Latinos, ita quod in hac dictione omnino producantur, in illa corripiantur. Nam sicut apud Latinos in famēs - - rīfuros - - - uocales omnino productę, & in ades υ υ dominus υ υ υ eadem perpetuo correptę sunt, sic quoque apud Gręcos fit in δίχρονοις. tametsi non ignorem Gręcos poetas quandoque δίχρονα eiusdem dictionis, præsertim alia uocali uel liquida, ut prædictum est, sequente, modo corripere, modo producere consueuisse, ut in κυανίθ υ reperitur indifferens apud poetas: similiter in ἀρις α, apud Homerum, ἀρις ἀρις βροτολογέ - υ υ - υ υ - υ. Idęq; frequentius si complures breues cōcurrant, ut α particula in compositione priuans, breuis est, producta tamē legitur composita θαίατθ υ υ υ κάματθ υ υ υ & similibus pedibus ξίβεραχέσιν, ἀθαίατθ

-υυυ ἀντίματΘ -υυυ sic διὸς quum, corripi-
 at, in Διογύνης -υυ- producit. Atque huius ge-
 neris permulta occurrunt legentibus poe-
 tas. Semper enim Græcis quàm Latinis Mu-
 sæ fuere fauentiores: unde doctissimum ex-
 tat Martialis Epigramma:

*Dicunt εἰαενὸν tamen poetæ,
 Sed Graci, quibus est nihil negatum,
 Et quos ἀπερ ἀπερ licet sonare.
 Nobis non licet esse tam disertis,
 Qui musas colimus seueriores.*

F I N I S.

HESIODI AΣ

CRAEI OPERA ET DIES IO-

hanne Frisio Tigurino in-
terprete.

*Numerus ad marginem positus denotat columnam
in Græco textu Hesiodi.*

VSAE è Pieria carminibus celebran 23.
tes,

Agite, Iouem dicite uestrum patrem
laudantes,

Quomodo mortales uiri pariter obscuriq, clariq,

Nobiles ignobilesq, Iouis magni uoluntate.

Facile enim extollit, facile uero elatum deiicit.

Facile præclarum minuit, & obscurum adauget,

Facile uero corrigit incuruum, & superbū desiccatur,

Iupiter altifremus, qui supremas domos incolit.

Audi uidens, audiensq, iustitiæ uerò dirige leges

Tu. ego uero Persa uera dicam. (terram

Non sanè unū erat contentionū genus, sed super

Sunt duo. Hanc quidem laudauerit intelligens,

Altera uero uituperabilis, in diuersum animū ducū.

Hæc etenim bellumq, exitiosum, & litem adauget

Noxia. nullus hanc amicè accipit mortalis, sed non

cessariò

*Immortalium ex consilijs litem bonorant moleſtam.
Alteram uero (priorẽ quidem genuit nox obſcura)
24. Poſuit uero ipſam Saturnius alrijugus , æthere ha-
bitans.*

*Terraq̃ in radicibus, & uiris multo meliorem.
Hæc et ignauũ quantumuis, tamen ad opus excitat.
In alterum enim quiſpiam intuius, operis indigus,
Diuitem, hic feſtinat quidem arare, atq; plantare,
Domumq̃ recte administrare . emulatur uerò uici-
num uicinus,*

*Ad diuitias feſtinantem , bona uerò cõcertatio hæc
hominibus.*

*Et figulus figulo irascitur, & fabro faber,
Et inops inopi inuidet, & cantor cantori.*

O Perſa. Tu uero hæc tuo reconde animo.

*Neq; tuum contentio malis gaudens ab opere ani-
mum abſtrahat,*

Lites inſpicientem, fori auditorem exiſtente.

Tempus enim breue eſt contentionumq̃, foriq̃,

Cui non uictus intus annuus reconditur.

Tempeſtiuus , quam tellus profert, Cereris munus.

Quo ſaturatus, contentionem & litem augeas

*Facultatibus in alienis . Tibi uerò non amplius ſe-
cunda uice licebit*

Sic facere. Sed hic dijudicemus contentionem

Rectis iudicijs, quæ ex Ioue ſunt optima.

Nuper

Nuper enim sortem diuissimus, aliâq; multa
Rapiens auferebas, ualde concilians reges
Doniuoros, qui hanc litem cupiunt iudicasse:
Stulti, neq; sciunt, quanto plus sit dimidium toto.
Neq; quàm in maluaq; & asphodelo magna commo-
ditas.

Occultarunt enim Dij uictum hominibus.
Facile enim uel uno die laborasses
Ita ut tu in annum haberes, etiam otiosus existens.
Statim uerò temonem super fumum posuisses, 25.
Labores boum periissent, & mulorum laboris pati-
entum.

Sed Iupiter abscondit iratus mentibus suis,
Quoniam ipsum decepit Prometheus uaser,
Propterea hominibus machinatus est curas diffi-
ciles,
Occultaui uero ignem, quem rursus bonus puer Ia-
peti

Furatus est hominibus Ioue à prudente,
In caua ferula, latens Iouem fulmine gaudentem.
Hunc iratus allocutus est nubicogus Iupiter.
Iapeti fili de omnibus consilia edoctus,
Gaudes ignem furatus, & quod meas mentes dece-
pisti,

Tibiâq; ipsi magnam calamitatem, & uiris posteris:
His ego pro igne dabo malum, quo uniuersi

*Delectantur animo, suum malum amplectentes.
Sic dixit. subrisit uerò pater hominumq; Deûmq;
Vulcanum uerò iussit præclarum, quàm ocys-
sime*

*Terram aqua commiscere, in uerò ponere uocem,
Et robur. immortalibus uerò Deabus aspectum assi-
mulare*

*Virgineis pulchram formã peramabilem. Ceterum
Mineruam*

Opera docere, artificiosam telam texere.

*Et gratiã circumfundere capiti auream Venerem,
Et desiderium difficile, & membra fatigãtes curas
Imponere uerò caninamq; mentẽ, & fallaces mores
Mercurium iussit, internuntium Argicidam.*

*Sic dixit, illi uerò obediunt Ioui Saturnio regi.
Protinus uerò ex terra formauit inclytus utroq; pe-
de claudus*

26. *Virgini ueneranda simile, Iouis ob præcepta.*

*Cinxit uerò et ornauit Dea cæsijs oculis prædita Mi-
nerua.*

*Circum ei Charitesq; Dea & Veneranda suadela
Monilia aurea posuerunt corpori. circũ uerò ipsam
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus uernis,
Omnem uerò ei corpori ornatum applicuit Pallas
Minerua.*

In sanè ei pectoribus internuncius Argicida,

Menda-

Mendaciaq̃, blandosq̃ sermones, & furax ingenia
um

Struxit, Iouis consilijs graui soni, in uerò uocem
Posuit Deorum praeo, nominauit uerò hanc mulie-
rem

Pandoram, quoniã omnes caelestes domos incolentes
Donum donarunt, nocumentum hominibus solertib.
Ceterum postquam dolum arduum ineuitabi-
lem perfecit,

Ad Epimethea mittit pater inclytum Argicidam
Donum ducentem Deorum celerem nuntium, neque
Epimetheus

Considerauit quod ei dixerat Prometheus, ne forte
donum

Acciperet à Ioue caelesti, sed remitteret
Retro, ne forte quid mali mortalibus accideret.
Ceterum ille ubi accepit, quãdo sanè malum habuit,
sapuit.

Prius quidẽ uiuebant super terrã tribus hominũ
Seorsum sine malis, & absq̃ difficili labore,
Morbisq̃ difficilib. quin & hominib. Seniũ dederũt.
Statim enim in afflictione mortales consenescent.
Sed mulier manibus dolij magnum operculum cum
abstulisset,

Effudit, hominib. uerò machinata est curas difficiles
Sola uero illis spes in infractis domibus

Intus mansit dolij sub labris, neq, foras
27. *Euolauit, prius enim superiniecit operculum dolij,*
Aegida habentis consilij Iouis nubicoga.
Alia uero infinita mala inter homines oberrant,
Plena enim terra malis, plenum uero mare,
Morbi inter homines, interdum, atq, noctu
Spontanei obambulant, mala mortalibus adferen-
tes,
Tacitè, quoniam uocem ademit prudens Iupiter.
Sic nullo modo licet Iouis mentem effugere.
Si uero uis, alium ego tibi sermonem summatim per-
stringam
Bene & doctè: tu uerò mentibus immitte tuis.
Vt simul nati sunt Dei, mortalesq, homines,
Aureum quidem primum genus diuisis linguis uten-
tium hominum
Immortales fecerunt caelestes domos incolentes.
Isti sub Saturno erant, quando in caelo regnauit.
Vtq, Dij uiuebant securum animum habentes,
Seorsum absq, laboribus & ærumna, neque ulla mi-
sera
Senectus aderat, semper pedes & manus similes
Delectabantur in conuiujs, mala extra omnia,
Moriebantur uerò, tanquã somno domiti, bona uerò
omnia
Illis aderant, fructum uero proferebat alma tellus.
Nulla

Nulla cogente, multumq; & copiosum. ipsi uero uoluntarii

Trāquilli, laboribus fruebantur cum bonis multis.

*Ceterum postquam & hoc genus terra obtexit,
Illi quidem Demones sunt Iouis magni consilij
Eximij, terrestres custodes mortalium hominum 28.
Qui sanè custodiuntq; iura, & molesta opera
Aerem induci, undiq; peragrantes super terram,
Diuitiarum dātores, & hoc premium regale consecuti sunt.*

*Secundum rursus genus multo deterius deinceps
Argentum fecerunt, cælestes domos tenentes,
Aureo neq; indole simile neq; sensu.
Sed centum quidem puer annos apud matrem sedulam*

*Alebatur crescens, ualde stolidus, sua in domo
Sed postquam adoleuisset, & pubertatis modum attingisset,*

*Breue uiuebant ad tempus, doloribus referti
Ex insipientijs, iniuriam enim nociuam non poterāt
A se mutuo propulsare, neq; Deos colere
Volebāt, neq; sacrificare Deorum sacras super aras,
Quatenus fas est hominibus secundum consuetudinem. hos quidem postea*

*Iupiter Saturnius exinxiit iratus, eo quod honores
Non dabant beatis Dijs, qui cælum incolunt.*

Ceterum postquam & hoc genus terra obtexit,
Hi quidem subterranei beati mortales appellantur
Secundi, sed tamen honor & hos sequitur.

Iupiter uerò pater tertium aliud genus articulata
uoce uentium hominum

Aeneum produxit, non argenteo quicquam simile,
E fraxinis, acre & robustum. quibus Martis
Opera curæ sunt suspiciosa, & contumelia, neque ci-
bum

Edebant, sed adamante habuerunt robustiorem ani-
mum,

Informes. ingens uero uis, & manus intacta,

29. Ex humeris crescebant in ualidis membris.

Illis uerò erant aenea arma, aereaq; domus.

Ex ære uerò operabantur. nigrum uerò non erat fer-
rum.

Et isti quidem manibus à proprijs domiti,

Descenderunt in opacam uel amplam domum hor-
rendi Plutonis,

Ignobiles, mors uerò & immanes quantumuis exis-
tentes

Copit atra, splendidum uerò reliquerunt lumen So-
lis.

Ceterum postquam & hoc genus terra cooperuit,
Rursus etiam aliud quartam super terram multipes
seram

Iupiter

*Iupiter Saturnius fecit, iustius & praestantius
Vironum heroum diuinum genus, qui uocantur
Semidei priori aetati, per immensam terram.
Et hos quidem bellumq, calamitosum, & pugna du-
ra,*

*Hos quidem apud Septiportas Thebas Cadmaeano
terram*

Perdidit pugnantes oues propter Oedipi.

*Alios uerò in nauibus super magnum fluxum maris
Ad Troiã ducens, Helenã propter pulchricomam.
Ibi certè hos mortis finis oppressit.*

*Illis autem seorsim ab hominibus uictũ & sedes prae-
bens,*

*Iupiter Saturnius constituit pater, ad terminos ter-
ra,*

*Et isti quidem habitant liberum à curis animam ha-
bentes,*

In beatorum insulis, iuxta Oceanum uorticofum

Beati heroes, illis mellifluum fructum

Ter in anno uirentem profert alma tellus.

Non amplius utinam ego quintis interesssem

Viris, sed aut prius mortuus essem, aut postea natus.

Nunc enim genus est ferreum. nec unquam dis 30.

Cessabunt à labore & arumna, neque noctu,

Perditi, duras uerò Dij dabunt curas.

Sed tamen & his miscebuntur bona malis.

*Iupiter uerò destruet & hoc genus distincte loquen-
tium hominum.*

Quando uero facti cani circa tempora fuerint,

Neq, pater filijs concors, neq, liberi,

Neq, hospes hospiti, & amicus amico.

Neq, frater amicus erit, quemadmodum antea.

Statim senio confectos dehonestabunt parentes.

Arguent uero asperis alloquentes uerbis,

Impij, neq, Deorum intuitum ueriti. neq, isti quidem

Grandævis parentibus nutricandi officium reddēt.

Violenti, alter uero alterius urbem euertet.

Nulla uero pij gratia erit, neq, iusti,

*Neq, boni. magis uero scelerum artificem & uiolen-
tum*

*Virum honorabunt. Iusticia uero in manibus & ue-
recundia*

*Non erit. damno uero afficiet malus præstantiorem
uirum,*

Verbis incortis alloquēs, insuper periurium iurabit.

Inuidia uero homines calamitosos omnes

*Obstrepera malis gaudens sequetur inuidiosè respe-
ctans.*

Et tunc sanè ad cælum à terra latiuia,

Albis uestibus obiectæ corpus pulchrum,

*Immortalium ad familiam perrexerunt reliquentes
homines,*

Pador

*Pudor & Dea iustitia. relinquentur uero dolores
difficiles*

Mortalibus hominibus. mali uero non erit remediū.

*Nunc uero apologum regibus dicam, sapientibus 31.
quamuis ipsis.*

*Sic accipiter alloquutus est lusciniam canoram,
Alte admodum in nubibus ferens, unguibus corripiens.*

*Ille uerò miserabiliter incuruis transfixa unguibus
Lugebat. hanc uero imperiosè sermone allocutus est,
Infelix, quid obstrepis? habet nunc te multò præstantior.*

Hac eundum est tibi, quæ te ego duco, licet cantatricem existentem.

Cenam uero, si uoluerò, faciam, aut dimittam.

Sultus qui uelit potentioribus aduersari.

Victoria priuatur, & ad dedecus dolores patitur.

Sic ait uelox accipiter, extensis alis prædita auis.

O Persa, tu uero audi iustitiam, neque contumeliam auge.

Iniuria uero mala misero homini, neq, sanè fortis

Facile perferre potest, grauetur uerò ab ipsa,

Illapsus damnis, uia uero altera perueniendi

Potior ad iusta, ius uero super iniuriam praualet,

Ad finem progressa. damno accepto stultus sapit.

Statim n. currit periuriū unà cū peruersis iudicijs.

*Iustitiae uerò impetus uolentius tracta quo & hominē
nes duxerint*

Doniuori. iniquis uerò iudicijs iudicant leges.

Hac uerò sequitur flens per urbē & sedes populorū

Aere amicta, malum hominibus adferens,

*Qui uerò ipsam expellunt, & non rectam distribue-
runt.*

Qui uerò ius hospitibus & popularibus reddunt

Aequum, neq, prater gradiuntur iustum,

His floret urbs, populiq, florent in ipsa,

32. *Pax uerò per terram prolifera, nunquam ipsis*

Triste bellum parat lacè uidens Iupiter

Neq, unquam iustos inter uiros famos uersatur,

*Neque damnum in conuiuijs, aut parvis opibus fru-
untur.*

*His profert terra copiosum uictum, in montibus ae-
rò quercus*

Summa quidem profert glandes, media uerò apes,

Lanigera uerò oues, lanis degranatae sunt.

Pariunt uerò uxores similes liberos parentibus.

Florent uerò bonis perpetuo, neq, in nanibus

Icer facient, fructum uerò profert uberrima tellus.

*Quibus uerò & iniuria cura est mala & praua
opera,*

Isdem penā Saturnius destinat lacè uidens Iupiter.

Sape & anicta urbs ob malum girum molestat,

Qui

Qui peccat & iniusta machinatur.

Illis uerò cœlitus magnam indæxiæ pœnam Saturnius,

Famem simul & pestem. pereunt uerò populi,
Neq; mulieres pariunt, decrescunt uerò familie,
Iouis consilio cœlestis. Interdum uerò rursus
Aut horum exercitū latè perdidit, aut ipse murum,
Aut naues in mari Saturnius punit illorum.

O gubernatores, uos uerò perpendite & ipsi
Hanc pœnam. Propè enim inter homines existentes
Immortales, uident, quotquot peruersis iudicijs
Se mutuo atterunt Deorum aspectum non curantes.
Ter enim decies mille sunt super terram multorum
altricem

Immortales Iouis custodes mortalium hominum.

Qui sanè custodiunt iura, & praua opera,
Nube amicti, passim obambulantes super terram. 33.
Hæc & uirgo est iusticia Ioue procreata,
Pudicaq; & ueneranda Dijs, qui cælum incolunt.
Et sanè quando aliquis ipsam offenderit prauè iniuria afficiens,

Protinus apud Iouem patrem sedens Saturnium,
Exponit hominum iniustam mentem, ut luat
Populus scelera regum, qui praua cogitantes
Aliò deflectunt iudicia, obliquè pronunciantes.
Hæc custodientes, ô roges rectas facite sententias;

*Doniuori. prauorum uero indiciorum omnino obliuisci-
mini.*

Sibi ipsi mala struit uir, alteri struens.

Malum uero consilium consultori pessimum.

Omnia uidens Iouis oculus & omnia intelligens,

Et sanè hæc, si uelit, intuetur. neq; ipsum latet,

Quale nam iudicium urbs intus contineat,

Nunc uerò neq; ipse inter homines iustus

Esse uelim, neq; meus filius, quoniam malum est, uirum iustum

Esse, si plus iuris iniustior habebit.

Verum hæc non existimo perfecturum Iouem fulmine gaudentem.

O Persa, tu uero hæc animo reconde tuo.

Et sanè iustitia obtempera, iniuria uero obliuiscere omnino.

Hanc enim hominibus legem constituit Saturnius,

Piscibus quidem, & feris, & auibus uolatilibus,

Se mutuo deuorare, quoniam ius non est in illis.

Hominibus uero dedit iustitiam, quæ longè optima

34. *Est. Si enim aliquis uoluerit iusta pronunciare*

Prudens: huic quidem dat latè uidens Iupiter.

Qui uero testimonijs sponte sua perjurium peierans,

Mentietur, ius uero uiolauerit: immedicabiliter damno affectus est.

Huius uero obscurior posteritas in posterū relictæ est

Viri

Viri uerò ueracis posteritas postea illustrior.

*Tibi uero ego, bona sentiēs, dico stultissime Persa.
Maliciam quidem & cumulatim licet capere,
Facile. breuis quidem uia, ualde uero prope habitat.
Virtutem uerò sudorem Dij ante posuerunt
Immortales, longa uero & ardua semita ad ipsam,
Et aspera primum, postquam uero ad summum uen-
tum fuerit,*

*Facilis quidem postea est, difficilis quantumuis exi-
stens.*

*Hic quidem optimus est, qui sibi ipsi omnia prospicit,
Expendens, quæ & in posterum & ad finem sint me-
liora.*

*Bonus etiam rursus & ipse, qui rectè consulenti pa-
ruerit.*

*Qui uerò neque sibi ipsi sapit, neque alium audiens
Animo recondit: hic rursus inutilis uir extat.*

*Verum tu nostri memor semper præcepti,
Labora Persa, ex Dij prosapia ut te fames
Odio babeat, amet uero te pulchre coronata Ceres
Veneranda, uictu uero tuum impleat horreum.*

Fames etenim omnino ignauo comes uiro.

*Huic uero Dij succensent, & homines, quicumq; otio-
sus*

*Uuit, fucis aculeo carentibus similis studio,
Qui apum laborem absumunt, otiosi*

35. *Comedentes . tibi uerò opera grata sint mediocria co-
lere,*

Vt tibi tempestiuo uictu impleantur horrea.

Ex laboribus uerò uiri pecorosiq, diuitesq.

Et tu laborans multo charior immortalibus

Eris, atq, hominibus . ualdè enim odio habèt ociosos

Labor uerò nullum dedecus, ocium uerò dedecus.

Si uerò laboraueris, mox te æmulabitur & ociosus

*Ditescentem. diuitias uerò & uirtus & gloria comi-
tatur.*

Deo similis eris (nam laborare melius)

Si ab alienis possessionibus stultum animum

Ad opus uertens curam habeas uite, ut te iubeo.

Pudor uerò non bonus indignum uirum fert,

Pudor, qui uiros ualde ledit, atq, iuuat.

Pudor utiq, ad pauperiem, animositas uerò ad opes.

*Opes uerò non raptae, diuinitus datae multò sunt præ-
stantiores.*

*Nam si quis & manibus per uim magnas diuitias
attraxerit,*

Aut hic lingua prædabitur (qualia multa

Contingunt, quando sanè lucrum mentem deceperit

Hominum, pudorem uerò impudentia profligarit.)

Facile & ipsum disperdūt Dij, minuūturq, familie

*Viro huic, pauxillum uerò ad tempus diuitiae ad-
sunt.*

Æquale

*Æquale uerò peccatum qui & supplicem, & qui bo-
spitem malo afficiat.*

Quiq; fratris sui cubilia ascenderit,

Furui cubilis uxoris flagitiosa committens.

Quiq; cuiusdam ineptijs læserit orphanos liberos.

Quiq; parentem senem, misero in senectæ limine,

Contumelijs affecerit, molestis innadens uerbis. 36.

Huic sanè Iupiter ipse irascitur, ad extremum uerò

Facinoribus pro iniquis duram imponet talionem.

Verum tu ab his omnino coerce dementem animum.

Pro uirili uerò facito sacra immortalibus Dijs

Mundè ac purè, splendida uerò crura cremato.

Interdum sanè libationibus suffimentisq; placato.

*Quando uero cubitum ieris, & quum lux sacra uo-
nerit,*

Vt tibi propitium cor & animum habeant,

Vt aliorum acquiras sortem, non tuam alius.

Amicum ad conuiuium uocato, inimicum uerò omittito.

Hūc nero maximè inuitato, quicumq; te prope habitat.

Si enim tibi & negotium domesticum aliquod contingat,

Vicini discincti accedunt, cinguntur uero cognati.

*Tantum est exitium malus uicinus, quantum bonus
magna commoditas.*

Asssecutus est honorem, qui natus est uicinum bonum.

Neq; sanè bos periret, si non uicinus malus esset.

Recte quidem mensuram accipe à uicino, recteq; redde

Eadem mensura, & uberiore si potes.

Vt sanè indigens, & in postèrum satis promptum inuénias.

Ne malum lucrum sequere, mala lucra equalia damnis.

Officium præstantè officijs prosequere, & uisentem te, uise.

Et da qui dederit, & non da qui non dederit.

Datori quidè aliquis dat, non danti uero nemo dat.

Datum bonum, raptus uero malum, mortis conciliatrix.

Qui quidem uir liberalis, etsi multum dederit,

37. *Gaudet re donata, & delectatur suo in animo.*

Qui uero ipse acceperit, impudentia fretus,

Quantumuis pusillum sit, hoc, & molestat charum cor.

Nam etsi paruum ad paruum addideris,

Et frequenter hoc feceris, mox quidem magnum & hoc conspicietur.

*Qui uero quod adest cōfert, hic euitabit nigrā famē,
Neque hoc in domo reconditum quod est, uirum molestat.*

Domi melius est esse, nam nociuum quod foris est.

Iucundum quidem de re præsentī accipere, damnum uero animo

Indigere absenti. quæ te consyderare iubeo.

Incipiente

*Incipiente uerò dolio & definente, saturari. s. iubeo,
In medio parcere. sera uerò in fundo parsimonia.
Merces uerò uiro amico pacta sufficiens sit.
Et sanè fratri iocans testem adde.
Nam crudelitas simul, & diffidentia perdiderunt
uiros.*

*Neq, mulier tuam mentem nates ornans decipiat,
Suauia garriens tuum explorans tugurium.
Qui uerò mulieri confidit, confidit idem furibus.
Unigenitus uerò filius seruabit paternam domum
Pascendo, sic enim diuitiae augentur in adibus.
Senex uerò morieris, alium filium relinquens.
Facile sanè pluribus præbuerit Iupiter immensas di-
uitias.*

*Maiores quidem plurium cura, maior uero prouentus.
Tibi uerò si diuitias animus cupit in mentibus suis
Sic facito, opus super opus operare.*

LIBER II.

*LIBIADIBVS ab Atlante genitis e- 38.
xorientibus,
Incipe messem. arationem uerò, occiden-
tibus.*

Quæ sanè noctesq, & dies quadraginta

*Abcondita sunt . rursus uero præterlabente anno,
Apparent, primum acuminato ferrum uel falcem.
Hæc sanè aruorum est regula, quiq; mare
Propè habitant, quiq; ualles decliues
Mari procelloso procul pinguem terram
Incolunt. Nudus serito, nudus uero arato,
Nudus quoque merito, si modo tempestiua omnia ue-
lis*

*Opera importare Cereris, ut tibi singula
Tempestiua crescant. ne fortè interim inops
Mendicando adeas alienas domos, & nihil effici-
as.*

*Quemadmodū & nunc ad me uenisti. ego uero tibi nō
amplius dabo,
Neq; admetiar. labora stolide Persa,
Opera quæ hominibus Dij ordinarunt,
Ne quando cum liberis uxoreq; animo mærens,
Quæras uictum per uicinos, illi uero non curent.
Bis quidem, & ter forsā consequeris: si uero ampli-
us molestus fueris,
Rem quidem non facies. Tu uero inania multa pre-
caberis.*

*Inutilis uero erit uerborum regula. Sed te iubeo
39. Considerare debitorum solutionem, famisq; fugam.
Domum quidem primum, uxoremq; bouemq; ar-
ratorem,*

Famulam

*Famulam non nuptam, quæ & boues sequatur.
 Utensilia uero domi omnia apta disponito.
 Ne tu possas ab alio, ille uero neget, tu uero carea-*
as,

*Tempus uero prætereat, minuatur uero tibi opus.
 Neq; reiſce & in craſtinum, & in perendinum.
 Non enim inaniter laborans uir implet horreum,
 Neq; dilator cura uero tibi opus promouet.*

Semper enim dilator operis uir noxiis luſatur.

Quando ſanè ceſſat uis acuti Solis,

Ab æſtu ſudorifero, in autumno pluyente

Ioue præpotente, commutatur uero mortale corpus

Multo agilius (nam tunc ſirius ſtella

Modicè ſupra caput ſato obnoxiorum hominum

Oritur interdiu, maiori parte nocte fruitur)

Tunc incorruptiſſima eſt ſecta ferro

Materia, folia uero humi fundit, annoq; ceſſat.

Tunc ſanè ligna ſecato, memor tempeſtiui operis.

Mortarium quidem tripedale ſecato, piſtillum tri-
cubitalem.

Axemq; ſeptempedalem, ualde enim apta ſit.

Si uerò octopedalem & malleum inde ſecueris.

Trium palmorum curuaturam ſecato decem palmo-
rum currui.

Multa præterea incurua ligna, ſecto uerò dentale
cum inueneris,

*In domum, per montem quærens, aut per terram.
 Ilignum, hoc enim bobus ad arandum firmissimum
 est,*

*40. Quando sanè Actica Cereris famulus in buri fi-
 gens*

Clavis admouens adaptauerit stiuæ.

Bina uerò disponico aratra fabricans domi,

Dentatum & compactum, nam multo melius sic,

Si & alterum fregeris, alterum bobus iniicias.

Ex lauro uerò uel ulmo, firmissimæ stiuæ.

*E quercu, burim. ex ilice, dentale. boues duos nouen-
 nes*

*Masculos comparato (horum enim robur non debi-
 le est)*

*Ætatis parilitatem habētes, bi duo ad laborandum
 optimi.*

*Non enim bi duo contendentes in sulco laborando,
 aratrum*

Frangent, opus uerò imperfectum ibi reliquerint.

Hos uerò simul quadragenarius iuuenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum octo morsuum.

Qui operis curam habens, rectum sulcum ducat,

Nec amplius respiciens ad æquales, sed ad opus

*Animam habens, hoc uerò minimè iunior alius me-
 lior,*

Spargere semina, & iteratam sationem euitare.

Iunior

Iunior namq, uir ac! suos aequales stupe.

Consydera uerò, quando sanè nocem gruis au-
dieris,

Alcè ex nubibus annua clangentis.

Qua arationis signum adfert, & hyemis tempus
Ostendit pluuialis, cor uerò rodit uiri bobus carentis.

Tunc sanè pascite tortiles boues domi existentes.

Perfacile enim dictu est, par boum da & currum:

Facile uero abnuere. instat uero labor bobus.

Ait uero uir mentibus compos, fabricato currum,

Scultus neq, hoc nouit, centum ligna currus.

Horum ante curam habeto, domestica disponito.

41.

Quando sanè primum aratio mortalibus apparuerit,

Tunc sanè aggredere pariter & famuli, & ipse.

Siccam & humidam arans, arationis tempore.

Manè ualde festinans, ut tibi impleantur arua.

Vere proscinde, æstate uero proscissa non te fallat.

Nonalem uero serico, adhuc suspensa terra.

Nonalis expultrix execrationum, puerorum plac-
trix

Supplicia uero Ioui terrestri, Cereriq, castæ,

Prouentum ut onerent Cereris sacrum munus.

Cum incipis primum arationem, cum summitatem
stiuæ

Manu capiens, stimulo boum ad tergum cum uene-
ris,

*Temonem trabentium loro. iuuenis uerò à tergo
Famulus habens ligonem, laborem auibus ponat
Semina occultans, industria enim optima
Mortalibus hominibus est, ignauia uerò pessima.
Sic uerò ubertate spica nucabunt ad terram,
Si finem ipse postea cœlestis bonum prabuerit.
Ex uasis expellas telas araneorum. & te spero
Gauisurum, uictum adeptum domi existentem.
Lætus autem peruenies ad album uer. neque ad alios*

*Respicias, tui uerò alius uir indigus eris.
Si uerò Solis uersione araueris terram diuinam,
Sedens metes, parum manu comprehendens,
Obuersum ligans, puluerulentus, non ualde lætus
42. Feres autem calatbo, pauci uerò te admirabuntur.*

*Interdum uerò alia Iouis mens agida habentis,
Difficile uerò hominibus mortalibus cognoscere.
Si uero serò araueris hoc sanè tibi remedium sit*

*Quando cuculus cuculat quercus in folijs,
Primum, & delectat mortales super uniuersam
terram.*

*Tunc Iupiter pluie tertio die, neq, desinit.
Neq, sanè excedens bouis ungulam, neq, deficiens.
Sic sanè serotina aratio priori arationi æquiualeat,*

*In animo uerò tuo recte omnia obserua, neque te la-
teat,*

*Neq; uer exorients canum, neq; tempestiua pluuia,
Præteri aneam sedem, & tepidam confabulationem
Tempore hyemali, quando frigus uiros uehemens
Retinet, tunc sanè impiger uir magnam domum au-
get.*

*Ne te mala hyemis desperatio opprimat
Cum paupertate, macra uerò pinguem pedem manu
premas.*

*Multa uerò otiosus uir uanam ob spem expectans,
Indigens uictus, mala uolucet animo.
Spes uerò non bona indignum uirum fert,
Sedentem in taberna, cui non uictus sufficiens sit.
Ostende uerò famulis, æstate adhuc media existen-
te.*

*Non semper ætas erit, parate nidos.
Mensem uerò Ianuarium, malos dies, boues excori-
antes omnes,*

*Hunc uitato, & glacies, quæ super terram,
Spirante Borea, ualde moleste existunt.
Qui & per Thraciã equorũ altricem, spaciofo mari,
Inspirans, concutit, remugit uerò terra & sylua, 43
Multas uerò quercus alticomas, abietesq; crassas
Montis in uallibus deijcit, terræ alma
Irruens, & omnis reboat tunc ingens sylua.*

*Ferae uero borrent, caudas uerò sub pudenda ponunt,
Quarum & uellere cergus densum est. sed tamen eos
bos*

*Frigidus existens perflat, birsuto pectore quantum-
uis existentes.*

*Quin etiam per pellem bouis penetrat, neq. ipsum su-
stinet*

*Etiamq. per capram perflat uillosam, greges ouium
minimè,*

Eo quod annui uilli eorum, non perflat,

Vis uenti Boreae. incuruum uero senem efficit.

Et per uirginem tenero corpore non perflat,

Quae intra domum, charam apud matrem permanet

Nondum opera experta aurea ueneris.

Beneq. lota tenerum corpus, & pingui oleo

Vincta, noctu cubat intra domum,

*Tempore hyemali. quando exossis polypus suum pe-
dem arrodit,*

In frigida domo, & in domicilijs molestis.

Non enim ei sol ostendit pabulum ut inuadat,

Sed super nigrorum hominum populumq. urbemq.

Voluitur, tardius uero uniuersis Graecis lucet.

Et tunc sanè cornigera & non cornuta syluicuba,

*Lugubriter dentibus stridentes per quercetum uallo-
sum*

Fugiunt & omnibus in animo hoc cura est.

Sibi

Sibi tegmina inquirentes, densa latibula incolunt,
Et speluncam saxosam. tunc sanè tripedi homini si- 44.
miles,

Cuius dorsum fractum est, caput uero ad pavimen-
tum spectat.

Huic similes, discurrunt euitantes niuem albam.

Et tunc indue munimentum corporis, ut tibi preci-
pio,

Chlœnamq; mollem, & calarem tunicam.

Stamine uerò raro multam tramam intexe.

Hanc indue ut tibi capilli non tremant,

Neq; erecti horreant leuati per corpus.

Circum uero pedibus perones bouis fortiter mactati

Aptos ligato, nullis intus obstruens.

Primogenitorum uero hædorum, quādo frigus tem-
pestiuum uenerit,

Pelles consuito neruo bouis. ut super humerum,

Pluuia arceas teporem. caput uero super

Pileum habeto elaboratū, ut aures non madesfacias.

Frigida enim aurora est Borea incidente.

Matutinus uero, super terram à cælo stelligero,

Aer frugifer, extensus est beatorum super opera.

Qui haustus fluminibus à perennibus

Alcè super terram leuatus uenti turbine.

Interdum quidem pluit ad uesperam, interdum flat

Densas Thracio Borea nubes agitante.

*Hunc praeueniens, operibus perfectis, domum redi-
to.*

*Ne quando te è caelo atra nubes circumtegar,
Corpusq, madidum faciat, uestesq, humectet.*

*Sed fugito. mensis enim senissimus iste
Hybernus, difficilis ouibus, molestus uerò homini-
bus.*

*45. Tunc dimidium bobus, uero uerò plus adsit
Cibi. longa enim ualida noctes sunt,
Hac custodiens perfectum in annum,
Equato noctesq, & dies. donec rursus
Terra omnium mater fructum omnigenum produ-
cat.*

*Quando uerò sexaginta, post uersiones Solis,
Hyberuus perfecerit Iupiter dies. tunc sanè stella
Arcturus, relinquens sacrum fluxum Oceani
Primum totus lucens, exoritur uespertinus.
Post hunc mane lugens Pandionis prorumpit hi-
rundo*

*Ad lucem hominibus, uere recens inuente.
Hanc praeueniens, uices incidito. sic enim melius.
Sed quando domi porta à terra arbores conscende-
rit*

*Pleiades fugiens, tunc sanè fossio non amplius uiri-
um,*

Sed & falces acutiq, & famulos excitare.

Fuge

Fuge uerò umbrosas tabernas, & ad aurorã lectum,
 Tempore messis, quando & Sol corpus exiccat.
 Tunc festina, & domum fructum congrega.
 Mane surgens, ut tibi uictus sufficiens sit
 Nam aurora operis tertiam sortitur partem.
 Aurora tibi promouet quidem iter, promouet uerò
 & opus.

Aurora, quæ cum apparuerit multos ingredi fecit
 uiam

Homines, multis uerò iuga bobus inijcit.
 Quando uerò & carduus floret, & canora cicada
 Arbori infidens stridulum effundit cantum
 Crebro sub alis æstatis laboriosa tempore,
 Tunc pinguisima & capra, & uinum optimum
 Lasciuissima uerò mulieres, debilissimi uerò uiri
 Sunt, nam caput & genua Sirius exiccat,
 Siccum uerò corpus ab æstu. uerum tunc iam
 Sic petricosa & umbra, & Biblinum uinum,
 Mazaq, lactaria siue colostrum, lacq, caprarum non
 amplius lactantium.

46.

Et bouis arboriuora caro, nondum enixa,
 Primogenitorum & hædorū. præterea uerò nigrum
 bibito uinum,
 In umbra sedens, saturatum cor edulio,
 Contra leniter spirantem uentum uertens faci-

*Fontemq, semper fluentem & deorsum fluentem, quē
illimis sit,*

*Tertiam partem aqua infundito, quartam uerò im-
mittito uini.*

*Famulis uero impera, Cereris sacrum munus
Vertere, quando sanè primum apparuerit robur Ori-
onis,*

Loco in uentoso, & bene planata in area.

*Mensura uero diligenter recondito in uasis. Ceterū
postquam sane*

*Omnem uictum deposueris aptum intra domum,
Seruum domo carencem conducere, & sine liberis
ancillam*

Inquirere iubeo. difficilis liberos habens ministra.

*Et canem dencibus asperum nutrito (ne parcas ci-
bo)*

Ne forte tibi interdum dormiens uir opes auferat.

Fœnum uero importato & paleas, ut tibi sit

*Bobus & mulis annum pabulum. Ceterum deinde
Famulos refocilla chara genna, et binos boues solue.*

*Quando sane Orion & Sirius in medium uenerit
Cælum, Arcturum uero inspexerit roseis digitis præ-
dica Aurora,*

47. *O Persa tunc omnes decerpe domum uuas,
Exponito uero Soli decem dies & decem noctes,
Quinq, uero adumbrato, sexto uero in uasa haarrito,
Dona*

*Dona Bacchi leticia datoris. Caterum postquã sanè
Pleiadesq, Hyadesq, & robur Orionis
Occiderint, tunc deinde arationis memor sis
Tempestiue. Annus uero per terram aptus sit.*

*Si uero te nauigationis periculosa desiderium cœ-
perit,*

*Quando sanè Pleiades uim ualidam Orionis
Fugientes occidunt in cœruleum pontum,
Tunc sanè uariorum uentorum strident flabra
Et tunc nō amplius naues contineto in nigro ponto,
Terram uero laborare memor, ut te iubeo.*

*Nauem uero ad continentem subducito, munitoq, la-
pidibus*

*Vndiq, ut prohibeāt uentorū uim humide flantium,
Sentinam exhauriens, ut non putrefaciat Iouis im-
ber.*

*Instrumenta uero apta omnia tua repone in domo,
Concinne aptans nauis alas marinagæ
Clauum uero bene fabricatū super fumum suspende,
Ipse uero tempestiuam expecta nauigationem donec
uenerit,*

*Et tunc nauem uelocem in mare trahito. in uerò &
onus*

*Amplum reponito, ut domum lucrum reportes.
Quemadmodum meusq, pater, & tuus, ualde stolidus
Persa,*

Nauigabat nauibus, uictus indigus boni.

*Qui olim & huc uenit, magnum mare emensus,
Cuma Æolide relicta, in naui nigra.*

48. *Non reditus fugiens, neq; diuitias & facultates,
Sed malam paupertatem quam Iupiter hominibus
tribuit.*

*Habitaui uerò prope Heliconem, misero in uico
Askra. hyeme mala, estate molesta, nunquam bona.*

*Tu uerò ô Persa operum memor esto
Tempestiuorum omnium, de nauigatione uerò ma-
ximè.*

*Nauem paruam laudato, magna uerò onera impo-
nito.*

*Maius quidem onus, maius uerò ad lucrum luctum
Erit, si modo uenti malos arceant flatus.*

*Quando ad mercaturam uerteris stultum animum,
Velis uerò & debita effugere, & famem iniuncun-
dam,*

*Ostendam uerò tibi modum multifoni maris,
Etsi nunquam nauigationis peritus, neq; uacuum,
(Nunquam enim naui pronectus sum per spatiosum
mare,*

*Nisi in Eubæam ex Aulide ubi olim Græci
Expectantes tempestatem, copiosum congregarunt
exercitum*

*Gracia è sacra ad Troiã pulchras mulieres habentẽ,
Vbi*

177
*Vbi ego ad certamina prudentis Amphidamantis
Chalcidemq, traieci, promulgata uerò multa
Præmia proposuerunt filij magnanimi, ibi me asse-*
ro

*Carmine uictorem, deportasse tripodem auritum,
Quem ego Musis Heliconiadicis suspēdi, dedicaui.
Ibi me primum argutum aggredi fecerunt cantum
Tantum sanè nauium expertus sum multos clauos
babentium)*

*Sed & sic dico Iouis mentem à capra nutriti,
Musa enim me docuerunt diuinum carmen canere. 49.
Dies quinquaginta post uersiones Solis,
Ad finem uenientem æstatis laborioso tempore.
Tempestiua est mortalibus nauigatio, neq, nauem
Fregeris, neq, homines perdiderit mare,
Si non prouidus Neptunus terræ motor,
Aut Iupiter immortalium rex uelit perdere.
In his enim finis est pariter bonorumq, malorumq,
Tunc uerò faciles auræ, & mare innocuum,
Tranquillum. tunc nauem uelocem, uentis fretus,
Trabito in mare, onus uerò bene omneposito.
Festina uerò quam celerrime iterum domum redire.
Neque uerò expectato uinumq, nouum, & autumnæ
lem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notiū, molestos flatu,
Qui concitat mare, secutus caelestem imbrem*

Multum autumnalem, difficileq; mare reddit.
Alia uero uerna est nauigatio hominibus.
Quando sanè primum, quantum ingressa cornix
Vestigium fecit, tamen folia homini appareant
In sicu summa, cum peruium est mare.
Vernalis uero hac est nauigatio. nō ipsam ego sanè
Commendo, non enim meo animo grata est,
Rapax, difficulter effugies malum. attamen & ea
Homines faciunt, stulticia mentis,
Pecunia enim anima est miseris mortalibus.
Miserum uero est mori in fluctibus. sed te iubeo
Considerare hac omnia in animo, ut te doceo.

50. Neq; intra naues omnem substāciam cauas impone.
Sed plura relinque, pauciora uero imponito
Miserum enim, maris in fluctibus periculum subire
Miserum etiam, si super currum prae grande onus im
ponens

Axem fregeris, onera uero intereant.

Modum seruato. opportunitas uero in omnibus opti
ma.

Tempestiuè uero uxorem tuam ad domum ducio,
Neq; triginta annis ualde multum deficiens,
Neq; adiciens ualde multum. nuptiae enim tempesti
uè hac.

Mulier uero quarto supra decimum pubescat, quin
to uero nubat.

Virginem

*Virginem uerò ducito, ut mores honestos doceas.
Hanc potissimum ducito, quæ te propè habitat.
Omnia ualde circumspiciens, ne uicinis ludibria du-
cas.*

*Neq, enim muliere uir possidet melius
Bona. rursus uerò mala, non durius quicquam,
Comessatrice. quæ uirum etiam fortem existentem,
Vrit absq, face, & crudæ senectæ tradit.
Bene uerò aspectum immortalium Deorum obser-
uato.*

*Neq, fratri æqualem facito amicum.
Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias,
Neq, mentiaris linguae gratiam. quod si incæperis,
Aut uerbum locutus iniucundum, aut faciens,
Bis tamen puniri memineris. Quod si rursus
Redeat ad amicitiam, pœnam uerò uelis præbere,
Suscipito. (Miser enim uir, amicum aliàs alium
Facit) te uerò ne quid animo redarguat uultus.
Ne uerò multorum hospes, ne' ue nullius hospes uo- 51.
ceris.*

*Neq, malorum socius, neq, bonorum conuicator.
Nunquam perniciosam paupertatem animum cor-
rumpentem homini
Sustineas exprobrare, beatorum donum semper exi-
stentium.*

Linguae certè thesaurus inter homines optimus,

*Parce. plurima uerò gratia secundū modum euntū.
 Si uerò malum dixeris, forsan & ipse maius audies.
 Neq, publici conuiuij grauis accessor esto.
 Ex publico maxima gratia, sumptusq, minimus.
 Nunquam ab aurora Ioui libato nigrum uinum
 Manibus illotis, neq, alijs Dijs.
 Neq, enim illi exaudiunt, respuunt uerò preces,
 Neq, contra Solem uersus erectus meijto.
 Ceterum postquā occiderit memor usq, ad Orientē.
 Neq, in uia, neq, extra uiam eundo mingas,
 Neq, denudatus (beatorum sanè noctes sunt)
 Sedens uerò diuinus uir prudentia doctus,
 Aut hic ad murum accedens bene septe caula.
 Neq, uerò pudenda semine inquinatus intra domū,
 Focum iuxta reuelato, sed euitato.
 Neq, ab informi sepulchro regressus,
 Seminato progeniem, sed immortalium conuiuiō.
 Nunquam perennium fluuiorum pulchre fluentem
 aquam
 Pedibus transito, priusquam oraueris incuicus in pul
 chra fluentia,
 Manibus lotus amœna aqua lymvida.
 Qui fluuiū transferit, prauitate uerò manus illoctus,
 Huic dij succensent, & dolores dant in posterum.*

52. *Ne uerò à quintuplici ramo Deorum in conuiuiō ce
 lebri,*

Siccum

Siccum à uiridi secato candenti ferro.

*Nunquam patinam libatoriam pone craterem super
Bibentium, perniciosum enim in eo factum situm est.*

Neq, domum faciens, impolitam relinquo.

Ne fortè insidens crocitet garrula cornix.

Neq, à pedatis ollis nondum iniciatis rapiens

Edito, neq, lauato, nam & in his inest pœna.

*Nec super immobilia sedere facito (nō enim bonum
est)*

*Puerum duodecim annorum, quoniam uirum imbel-
lem reddit.*

Neq, duodecim mensium, æquale & hoc existit.

Neq, muliebri balneo corpus abluo

Vir, grauis enim ad tempus est & in hoc

Pœna, neq, ad sacrificia intensa incidens,

Reprehende arcana. Deus nam & hæc indignè fort.

Nunquam in ostijs fluuiorum in mare fluentium,

Neq, in fontium meijto, ualde enim euitato.

Neq, cacato, hoc enim nequaquam melius est.

Sic facito, grauem uerò mortaliū euitato famam.

Fama enim mala est, leuis quidem leuatu

*Facilis ualdè, difficilis uerò portatu, molesta uerò
depositu.*

Fama uerò nulla omnino perit, quam quidem multi

Populi diuulgant, Dea enim est & ipsa.

DIES.

53. **D**I E S uerò è Ioue custodiens bene secundum sortem
Pracipe famulis, tredecimam mensis optimam .
Et opera inspicienda, atq; dimensum diuidendum,
Quando utique ueritatem populi iudicantes admini-
strant.
He enim dies sunt Ioue à prudente.
Primum nouilunium, quartaq;, & septima dies sa-
cra.
Hac enim Apollinem aureum ensẽ gestantem ge-
nuit Latona.
Octauaq;, nonaq;, ambæ quidem dies mensis
Excellentẽ crescentis, mortalia opera ad curan-
dum.
Undecima uerò duodecimaq;, ambæ quidem bonæ:
Hac quidem, ouibus tondendis, illa uerò lætis frugi-
b; metendis.
Duodecima uero undecima ualde melior.
Hac enim net fila in aere pendens aranea
Die expleta, quando & formica prudens cumulum
colligit.
Hac uerò telam statuat mulier, proponatq; opus
Mensis uerò incuntis tredecimam euitato,
Sementẽ incipere, plantis uerò inserendis optima est.
Sexta

Sexta uerò media ualde incommoda est plantis,
 Viriparaq; bona, puella uerò non utilis est,
 Neq; gignenda primum, neq; nuptijs tradenda.
 Nec prima quidem sexta puella gignenda
 Aptæ, sed hædis castrandis, & gregibus ouium, 54.
 Stabuloq; circumsepiendo ouili mansueta dies.
 Bona uerò uiripara, amat uerò conuicia loqui,
 Mendaciaq;, blandosq; sermones, & occulta collo-
 quia.

Mensis uerò octaua caprum, & bouem mugientem
 Castrato, mulos uerò duodecima patientes laboris.
 Vicesima uerò in magna plena die prudentē uirum
 Generato: ualde enim animo prudens est.
 Bona uerò uiripara decima, puella uero & quarta
 Media, hac uero & oues, & curuantes pedes cortiles
 boues.

Et canem asperis dentibus, & mulos laboriosos
 Cicurato sub manum ponens. cautus esto uero animo
 Quartam ut euites desinentisq; & inchoantis,
 Doloribus animum excruciare, ualde enim perfecta
 dies.

In quarta uerò mensis ducito ad domum uxorem,
 Obseruans auguria, quæ ad rem hanc optima sunt.
 Quintas uero euitato, nam et difficiles & duræ sunt.
 In quinta enim aiunt furias circumire (periuris.
 Periurium ulciscences, quod contencio peperit malū

Media uerò septima Cereris sacrum munus,
 Valde bene inspiciens bene equata in area
 Ventilato. & lignicida secato cubicularia ligna,
 Naualiaq, ligna multa, quæ & apta nauibus sunt.
 Quarta uerò incipito naues compingere exiles
 Nona autem media pomeridiana melior dies,
 Prima uerò nona omnino innoxia hominibus,
55. Bona quidem est, & ad plantandū & ad gignendū
 Viroq, & mulieri, & nunquam ualde mala dies.
 Pauci uerò rursus sciunt tertiā nonā mensis optimā,
 Et aperire dolium, & sub iugum collum ponere
 Bobus & mulis & equis uelocibus.
 Nauem multa transtra habentē uelocem in nigrum
 mare
 Trahito. pauci uerò & uera sciunt.
 Quarta uerò aperi doliū (præ omnibus sacra dies est)
 Media. pauci uerò rursus post uigesimam mensis o-
 ptimam
 Aurora existente, Pomeridiana uerò est deterior.
 Hæ quidē dies sunt terrestribus magna cōmoditas,
 Aliæ uerò ancipites, sine sorte, nihil conferentes.
 Alius uerò aliam laudat, pauci uerò sciunt.
 Interdum nouerca est dies, interdum mater.
 Harum beatusq, & felix, qui ista omnia
 Sciens, laborat inculpabilis immortalibus,
 Auguria obseruans, & transgressiones euitans.

IN HESIODI OPERA ET DIES E- NARRATIONES

CONTINET inuocationem, quæ cum 23.
laude Iouis coniuncta est. Precatur enim Musas ut Iouem celebrent, ne statim in initio parum religiosè Iouem compellare uideretur. Postea, tanquam placatum iam laudibus Musarum & ipsum inuocat, precaturq̃, ut respiciat res humanas, & det mentem meliorem fratri. Et familiare est poetis inuocationi Encomiũ adijcere, quemadmodum Verg:

Tuq̃ adeo quem mox quem sit habitura Deorũ.

Musæ à Græco uerbo Μοῦσαι dictæ sunt, quod propriè inquirere est, διχτην, Deinde per prosopopeiam Deam quandam significat.

Θεῶν] nota est aduerbiorum de loco.

Δία] expletiva est.

Τμεινόντων] Id est celebrantes, est actiua significationis, quanquàm aliqui neutraliter exponant, quæ estis celebres, aut inclytæ. Græci uerò actiue exponunt. Vtitur Hesiodus & alibi in Theogonia, & Homer. in Hymnis.

butione rhetorica. Enumerat enim pias quasdā sententias de Deo, quæ præterquàm quod natura insitæ sunt sanis hominibus, tamen poetæ retinuerunt bonos ueterū sermones, quos dubio procul, à filiis Noe & alijs patribus acceperunt, licet religionem & mores non item seruauerint. Et constat Hesiodum ex uetustissimis fuisse, quo tempore nondum à Philosophis hæ Patrum sententiæ fuerant deprauatæ. Iam quid de Deo potuit sanctius dici, quàm quod hoc loco dictum est ab Hesiodo? etiam si uim religionis non nouerat. Sic enim & nos in Cantico: Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Et Æsopus, cū rogaretur quid ageret Deus. Sublimes, inquit, decriuit, & humiles eleuat. Atq; hoc Deo proprium est, neq; enim potest pati superbos φαρταίζοντες et omnia præ libidine agere.

Εκρητι] aduerbium ab ἐκρῶν uolens.

Φατός κ' ῥητός.] differunt perinde ut Latini loquor & dico. Est enim φατός de quo magna fama est.

Ρα est scandēdum pro ῥεῖα. Nā breuis absorbet longam. Sic dixit Virgilius aluaria pro aluearia.

Αεὶ (ζήλον] eum uocat qui dignus est emulatione atq; imitatione.

Καρφεῖ] Elegans metaphora est in hoc uerbo, quod

*siccum, arefactum, & fissum lignū, ein span. Hac
voce poeta subitam ruinam elatae mentis indicat.*

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης κλύθι.] *Aποσποφὴ est ad Io-
uē, qua precatur, ut se iuuet in Perse docendo. Sunc
enim duae preces in hoc exordio, quarum prior
ad Musas, posterior ad Iouem instituta est.*

Θέμισις.] *praecepta sunt de moribus.*

Εγὼ δὲ καὶ Πέρση.] *Propositio est. Ego Perse
consulam optima. Iam τινὴν potentialis particula
ad μυνθησάμεν referenda est, quasi dicat. Tum ue-
ra dixero fratri meo, ubi tu leges gubernaueris Iup-
piter, & adfueris mihi praescribenti praecepta de mo-
ribus.*

Ετήτυμα.] *pro ἔτυμα posuit certa. significat e-
nim ἔτυμον certum quiddam, inde ἔτυμολογία, quae
docet quid quaevis vox certò significet.*

Οὐκ ἀρὰ μὲνον ἔλω.] *Narratio. Orditur à
generalis sententia ad specialem per distributionem,
& commemorat duplicem esse rationem rei familia-
ris augēda, alteram honestam, cū labore, industria
& diligentia rem facimus: alteram turpem, cū per
iniuriam & scelus cumulantur opes. Et quia in o-
mni oratione ex aliqua occasione, ex facto aliquo,
narrationes trahuntur, Hesiodo etiam occasionem
praeuere fratris iniuria. Itaq, à litibus orditur. Sed*

alios per iniuriam ac lites querere pecuniā, alios industria ac labore, sed nomen litis transtulit etiā per metaphoram ad honestam artem, & duplicem contentionem esse dicit, alteram uituperandā, alteram dignā laude, ubi aliquis contendat cū alijs industria.

Hæc Paronomasia multò uenustiorē orationem facit. Sæpe enim ad uicinas uirtutes nomina uiciorū transferimus, aut è contra, ut cū pro sordido frugalem dicimus, pro prodigo liberalem, &c. Submonet aut hoc poeta nos in omni generis laboris, non tantū aliorum exemplis accendi, sed etiam iuari: Ideoq; banc contentionem tantopere probat. Quia si solus aliquid agas, erit infelix labor, frequentia aut iuat. Sicut si quis solus pingat, nunquam efficere tantum poterit, quantum efficeret, si aliorum exemplis adinuaretur. Inde nata sunt ista, *Vnus uir nullus uir.* Et illud apud Homerum *Iliad. x.*

Συώτε δ' ὕ' ἐρχομένο, &c.

Et Cicero scribit discendo συζήτοις uel primas partes tenere, hoc est, habere aliquem qui cum conferas de quibus rebus uelis, & uersari in quadam frequentia discantium, ubi à multis de uarijs rebus admoneri possis. Sicut Ouidius ait de Ponto:

Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij fœdera quisq; sui.

Vtq;

IN HESTIOD
*Vtq; meis numeris tua dat facundia nervos,
Sic redit à nobis in tua uerba nitor.*

Οὕτως τὸν φιλεῖ βροτὸς.] Sentit fato quor-
dam concitari homines ad hoc genus contentionum.
Nemo enim est qui amat iniustitiam : licet & ratio
reclamet, tamen sequimur. **Viderunt nimirum pru-**
dētes uiri quid esset in natura hominis. Quare et Pla-
to recte iudicauit, cum ait, rationem aurigam esse, e-
quos esse affectus qui & currum & aurigam rapiūt.

Νύξ ἐπιβεννῇ.] Per noctē incomprehensibilem
quandam eternitatem rerum intelligit.

Ἀπάλαμνον.] inertem significat, quasi dicas sine 24.
manu, aut qui manus nulli operi admouet. **παλάμν**
enim manum & opus ipsum apud Græcos significat.

Ω Πέρση σύ δε ταῦτα τιῶ.] Subiecit exhorta-
tionem. **Ergo tu amplectere contentionem honestio-**
rem, non illam turpem. Est uerò magna simplicitas,
magna suauitas huius loci, & sic finis est honestæ cō-
tentionis, nunc turpem describit. Et quia malum con-
tentionis: genus est, et turpe alteri inuidere, omnibus
modis fugiendum esse monet, addita debortatione, ne
in mentem quidem ueniat fratri uelle in foro rixari,
& malis artibus ditestere. Ratio est quòd infelicitè
uersatur circa contentiones forenses, cui singulis tem-
poribus sui prouencus non adfuerint. nam hoc ὠπαῖ-
ος significat.

ca est. Quando ditatus es & abundas iam re familiari, nec animus à malo reuocari potest, age per me licebit litiges quàm diu uoles. Et quanquam melius est litigare quàm rapere, tamen mecum litigare nō poteris, cū de meo nihil amplius rapere possis, & res iam sit transacta.

Αἰτ' ἐν Δίῳ εἰσὶν δαίμονες.] Ita enim scripserunt sapientes uiri, esse animis nostris innatam rationem aequi & boni.

Δωροφάγους.] Doniuoros. elegans epitheton est. Vocat autem reges praefectos singularum urbium, quemadmodum & Homerus. Quod autem munera faciliè quauis expugnent, etiam Ouidius sensisse uidetur, dum ait:

Munera crede mihi placāt hominesq; Deosq;
Placatur donis Iuppiter ipse datus.

Νήπιος ἔδδ' ἴσταισιν ὅσῳ πλεονήμου παντὸς.] Epiphonema est superioris sententiae. Nam cum reprehendisset fratris auaritiam & rapacitatem, adijcit exclamationem, O stultos mortales, qui nesciunt satius esse modicas facultates iure parcas habere, quàm magnas opes scelere & iniurijs quasitas. Et generaliter mediocritatem nobis commendauit hoc Epiphonemate. Solet autem Hesiodus apologis, enigmatibus, allegorijs, & huiusmodi alijs figuris praereliquis

liquis potius uocantur, qui iugiter
feriunt aures atque animum. Ideo & hic figurate me-
diocritatem laudat, cum ait: Dimidium plus esse to-
to, cum nihil aliud, authore Platone in Gorgia, & in
lib. de Repub. dicere uelit, quàm mediocritatem con-
seruandam esse. Vt, si quis dicat: Satiùs esse dimidio
cibi uti, quàm immodico cibo onerare stomachũ. Sic
satiùs est dimidium facultatum habere, quàm in-
gentes opes, quæ sine periculo retineri nõ possunt. Sic
in moribus satiùs est esse cunctantiorẽ & timidio-
rem, quàm esse supra modum audacem. Ad hunc mo-
dum de mediocritate præcipit & Horatius,

Est modus in rebus sunt certi deniq; fines,

Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Sic Hesiodus hoc loco totum uocat id quod est super-
uacaneum & superfluum, dimidium uocat mediocri-
tatem. Et hanc quidem sententiam confirmat etiam
sequens uersus qui planè æconomicus est. Monet e-
nim modicis facultatibus scienter & cū ratione qua-
dam utendum esse. Ita futurum esse, ut in angusta re
familiari commodius uiuas, quàm alij in magnis o-
pibus, quorum pleriq; sunt oberati, aut sordidi, deni-
que qui suis fortunis ipsi minime omnium fruuntur.
Itaq; & Vergilius ait:

— Laudato ingentia rura,

Exiguum colito. —

bat suum hortulum, ait: Regum aequabat opes ani-
mis. Sed hoc Hesiodi praeceptum latè patet, Paruas
& humiles res prestare magnis. Sic praestat uita trā
quilla priuatorum regum uita, sicut ille dicit:

Gaudentem paruisq, sodalibus, & lare certo.
Sæpe contempta res plus utilitatis adferunt, quàm
ea quæ plurimi fiunt, ut Grammatica.

Εν μεγάχῃ.] Numerant Maluam inter salu-
berrimas herbas, et inter eas quæ principatum in me-
dicina ueteri habuerunt: facit enim aluum bonam, et
utiliter humectat. Plin. ait, aduersus omnes morbos
praesidium esse, si quis quotidie dimidium Cyathum
ex ea sorbeat. A molliendo nomen habet, pappel.
Asphodelo in cibis usi sunt et ueteres cū uicis, sed nūc
tantum eius in medicina usus est, ad scabiem cū pri-
mis utilis. Latini albucū & hastulam uocant, gold
wurtzel. Gellius sese hic præter rem torquet.

Κρύφαρτις γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.] Pri-
usquam tradat praecepta, longam narrationem hic
inseruit, in qua causam exponit, cur difficilius sit ui-
tā parare hoc tempore quàm antea. Et longā quan-
dam fabulam fingit, Iouē iratū misisse in terras Pan-
doram, quæ tum id mali, tum omnes alias ærumnas
secum attulerit. Est autem Pandora uoluptas. Lu-
xuria enim multis reb. opus habet, augetq, quotidie
sumptus.

*sumptus. & cetera in nouo auctore inueniuntur, seu etiam
omnis generis morbos gignit. Sicut Horatius ait:*

— Vides ut pallidus omnis

Cæna desurgat dubia cum corpus onustum, &c.

M. Cicero in 5. lib. Tuscul. quæstio. docet, Promethea magnum quendam uirum fuisse, in sapientia studio uersatum, item abditas & arcanas res in natura hominibus ostendisse. Hinc intelligi fabula potest, Iouem iratum ignem abdidisse. Veritas enim latet, seu ut scribit Cic. Democritum dixisse, penitus abstrusa est in natura. Sed cum ostendisset Prometheus hominibus recta & honesta, tamen misit Iuppiter Pandoram, hoc est, uoluptatem, quæ non sinit nos recta, etiam quæ iam cognouimus, sequi. Ut apud Ouid. in Medea:

— Video meliora proboq,

Deteriora sequor. —

Nomen Prometheus significat deliberantem ante factum. Epimetheus deliberantem post factum. Itaque Prometheus uetat recipere uoluptatem, hoc est, uel sapiens aliquis monitor, uel ipsa ratio. Epimetheus uero, hoc est, stultus, seu sensus non auscultans rationi, non obtemperat monitis, itaque noxiam uoluptatem incautus recipit, sed serò recepisse pœnitet. Est enim euentus stultorum magister. Et quemadmodum ietus piscator sapit, sic nos serò uidemus, quantum mali nobis attulerint uoluptates. Sicut & Horatius monet.

Est autē & forma narrationis obseruanda, quæ quidē & fusior est, & ualde molles uersiculos habet, ordine exponens, primum, Promethea ignem furatum esse. Deinde Pandoram factam, & in eo opificio longius commoratur. Tercio missam esse Pandoram in has sedes. Quarto receptam ab Epimetheo. Quinto numerat mala quæ secum attulit. Porro, ut hoc quoq; obiter admoneam, non est semper in fabulis ratio quærenda, sed satis sit aliquouſq; deprehendisse quid significare Poeta uoluerit. Nam sicut in pictura rationes non semper sunt quærendæ cur arborē sic pinxerit, cum aliquis montem pingere potuerit. Ita nec in expositionibus fabularum ad amuſſim omnia sunt rimanda. Quod autem spes remansit in pixide significat neminem tam desperatis rebus esse, quin aliquando speret. Vnde etiam prouerbium, Aegroto dum uiuit spes est. Nam quantumuis sint duræ res, tamen spe leuatur animus. Vnde homines nati durum genus. Nam nulla est bestia quæ tantum perpetiatur quantum homo. Euripides uenustissime dixit, οἷός τ' εἰν καὶ ἰλπίστον, id est, ferendum & sperandum.

Πνιδίως γὰρ καὶ.] Ad mores communes pertinet hoc, & respicit illuc quod uulgo dici solet. Quondam facile uictus parabatur, olim erant modesti.

Nam

αὐτῶν τὴν ῥύσιν οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἀνθρώπου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνθρώπου ἀρετῆς.
& uitijis difficiliorē uiuendi rationem factam esse.

Αγκυλομήτης.] qui uaser & astutus est, quod a = 25.
stuti obliqua consilia inueniant, & non meditentur
uulgari ratione. ἀγκυλον enim quod curuum & obli-
quum est significat.

Εὐὸν κακὸν ἀμφοτεροῦν.] Ita ferè nobiscum
agitur, atque ea est conditio rerum humanarum. O-
mnes errore tenemur atq; illo delectamur. Ita sumus
stulci, ut illæ ipsæ cupiditates quæ omnis generis ma-
la secum trahunt, nos delectent.

Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε.] Distributio est, ut oratio
fiat copiosior, enumerat enim quomodo Pandora sit
condita, & quomodo singuli Dij in banc mulierem
aliquid contulerint. Et significat poeta non unum es-
se genus uoluptatis, quemadmodum ille ait: Nemo
repente fuit turpissimus, Accipient te paulatim.

Πόθον.] desyderium uehemens, id est, ut ametur
uehementer.

Γυοκόρου.] Ad satietatē usq; arrodentes mem-
bra, deducunt ἀ γῆον & κόρον. Poterit autem hic
locus copiae exemplo esse cum sit simplex quædam u-
bertas in hoc carmine, & oratio per gradus quosdam
ascendat.

Ἑρμείην ὡῶν.] Mercurium finxerunt nun-
tium Deorum, quod eius motus sit maxime admira-

Εν δὲ Θέμει χυώον τε νόον.] Impudentiam in-

telligit. Sic enim uidetur in hominibus coopertis & obrutis uoluptatib. quos nihil pudet. Nulla sunt flagitia tanta quæ non impunè ipsis licere arbitrantur. Neminem metuunt, neq. Deos neq. homines, non fas non pietatem ullam curant. Leges uerò, ad quas omnes ex æquo uiuere par est, nō pluris faciunt quàm muscam elephantis Indicus. In summa, caninam impudentiam retinent, nec ullam honestatem spectant. Hanc impudentiam apud Homer. in primo Iliad. exprobrat Agamemnoni Achilles dum ait:

26. Οἶνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο
Καὶ πόντια πείθω.] Eloquentiæ Dea est, quæ Græci peculiari tēplo & ceremonijs colebant. Hora.

Et bene nummatum decorat Suadela Venusq.

Δῶρον ἰδῶρνησαν πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.] Αλφείας, indagatores exponūt, sed id accipiendum est in malam partem pro curiosis, quia sic sunt hominum ingenia, ut præsentia fastidiant, cupiant & adfectent alia. Sicut & pisces ἀλφείας uocant, quia statim adnatant solent, si quid abieceris in piscinam. Porro grauissime ista curiositas reprehenditur apud Horatium Epist. lib. 1.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Et apud Martialem:

Quod

Ζηνοῦ τις εἴη τις πικρὸς πικρὸς πικρὸς.

Αὐτὰρ ἐπεὶ Δόλον αἰπιὸν ἀμήχανον.] Mit-
titur iam Pandora ad Epimetheum & recipitur.
Sunt enim affectus nostri inexpugnabiles, ita ut iu-
te illum possis fortem uirum uocare, qui uoluptatem
superet. An non uidemus maxima bella propter pri-
uatos affectus nasci? Vt de tot morborum generib.
interim sileam, quos latenter interdum & noctu sua
sponte dicit irrepere. Est autem elegans prosopopeia,
qua fingit morbos obambulare tanquam animantia.
Οὕτως ἔτι πρ.] Epiphonemate claudit sententiā. 27.

Εἰδ' ἐθέλεις ἑτέρον τι ἔγω.] Posteaquam hunc
locum absoluit, cur tota hominum uita nunc calami-
tosior sit, atq; olim fuit, aetates iam fingit. Neq; aliud
hoc commento significat, quàm & naturam & mores
subinde deteriores fieri. Sicut & Verg.

— Sic omnia fatis

In peius ruere & retro sublapsa referri.

Porro, quia hanc descriptionem aetatum Latini
poetae imitati sunt, proderit hic obseruare, quomodo
sententias Hesiodi expresserint. Nam ea collatio
docebit nos, quomodo aut breues sententiae copiosius
illustrandae sint, aut longiores sententiae breuiter &
significanter efferendae. Hesiodus uno uersu dixit li-
beros uixisse, id Ouid. amplificauit ex causis, quia si-
ne legibus, sine iudicijs recte uiuebant. Sic enim ait:

28. Η Θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἥθηα.] *Veluti dicat iuxta prouerbium, νόμος καὶ χώρα, uel, sicut consue-
tudo*

tum est iugulis. Sunt enim alij aliarum gentium mo-
res. Et ἡθῶς, non mores tantū, sed loca etiam in qui-
bus consueuimus significat, ut apud Homerū in fine
Iliad. 2. & Iliad. 1. ubi de apro loquitur.

ἡ particula posita est ἀντὶ τῆς καθῶς.

Ζῶς Κεγνίδης ἐκρυψε.] Significat propter im-
pietatem & neglectam religionem mortuos esse. Et
securis hominibus timorem incutere debet, quod sem-
per graues dederint pœnas impietatis, qui non solum
irreuerenter de Deo senserunt, uerum etiam debito
honore defraudarunt.

Ἐκ μαλίσσῃ.] Fingit natos ex arboribus, ut signi-
ficet duriciem & feritatem animorum, quia soboles
imitatur naturam eorum à quibus procreata est, ut
Vergil. testatur,

Sic canibus catulos similes, sic fratribus hædos.
Ideo & Dido, cum Æneæ immanitatem tribueret,
negat à Dijs ortum esse, sed ait;

— Duris genuit te in cautibus horrens

Caucasus, Hyrcanæq, admorūt ubera Tygres.

Οὐδ' ἔτι σῖτον ἴδιον.] Non ederunt frumentū,
sed primi pecudes laniarunt, & carne uesci cœperūt,
quod antea magnum nefas est creditum. Sic enim de
boue aratore ait Varro. Ab hoc antiqui manus ita
abstineri uoluerunt, ut capite sancierint si quis occi-
disset. Et apud Homerum, cum socij Vlyssis boues

Solis mactasse dicuntur, intelligi debent boues aratores, quos uiolare impietas erat.

Αλλ' ἀδάμαντος ἔχον.] Pulchra descriptio uirium corporis est, & uolebat significare mirabilem duritiem in illorum animis fuisse, quod à ciuilibus discordijs, quæ florentissimas Respublicas euertere solent, impias manus non cohibuerint.

29. *Αὐτὰρ ἔπειτα καὶ τὲτο.] Iam ante dictum est hoc consilio ætatum differentias recenseri, ut describeret poeta quomodo uicia hominum aucta sint. Adiecit autem tertiæ ætati Heroicam ætatem quando Hercules, Iason & alij Argonautæ uixerunt, qui propterea Heroes & semidei dicebantur, quòd naturæ comuni hominum nonnihil præstabant. Et Aristoteles scite uocauit heroicam uirtutem, impetum quendam peculiarem in homine, supra communem hominum caput, sicut in Cicerone maior uis dicendi fuit quàm uulgus caperet. Et in Hectore maior fortitudo quàm in reliquum uulgus caderet.*

Πολιμός τε καὶ εἰρήνη.] Arctissimum belli epicæton est. Nam si Ciceroni credimus, Iniquissima etiam pax iustissimo bello præferenda est.

Τὴν μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ.] Heroica ætas continet Argonautas, & res gestas ad Theben, & Troianam historiam. Posteriora tantum tempora recenset. Vide de Thebano argumento Statium in 12. libris.

*Oris. Oeuphis uero tonitruor & enigmatum solutor, ut
est in Andria Terentij, duos filios habuit, Eteoclen
& Polynicen, qui monomachia decertarunt de
regno, cum iam Thebe erat obsessa. Cadmus uero
profectus ex Phœnicia, condidit primum has The-
bas septem portarum in Bœotia. Septiportes dicta
ad differentiam Thebarum Ægyptiarum, quæ con-
tiportes fuere.*

*Μήλα.] Pecudes, & postea synecdochicōs o-
pes significant. οἰδιπόδης. &, ao. prima uox est, non
patronymicum.*

*Εν μακάρεσσιν νήσοισι.] De fortunatis insulis ui-
de Plinium libro sexto, capite trigesimo secundo, &
Solinum in postremo capite. Sunt autem non procul
à Mauritania.*

*Μηκέτ' ἔπειτ' ὠφελον ἐγὼ πέμπτοισι.] De-
scriptio postremæ & ferreæ ætatis, quæ pessimis
prædita moribus est, id quod poeta uoluit, cum ait:*

Omne in præcipiti uicium steterit, utere uelis.

*Maiores mores senes magis laudant, & recte qui-
dem: nã semper degeneramus, & sic est in natura re-
rum, ut subinde omnia degenerent. Iam quoq; boni ui-
ri queruntur de moribus adolescētiae, neq; pater filiis
similis, neq; filij patrib. παῦροι γὰρ τοῖ παῖδες, &c.
ut est apud Homerum. Neq; hoc tantum uidere est
in natura rerum aut in moribus, sed in omnib. rebus.*

Nam nemo negare potest olim ceterarum corporum
 ra fuisse robustiora ac proceriora multò quàm nunc
 sunt. Item semina à multis accepimus decreuisse, qui
 dicebant se pueris comperisse, multo maiora & me-
 liora simul olim semina frumētorum & leguminum
 fuisse quàm nunc sunt. Itaq, non immerito conqueri
 Hesiodus uidetur, quòd in istam postremam ætatem
 & pessimos hominum mores inciderit. Et si istis me-
 lioribus quidem temporibus ad comparationem no-
 stri seculi is rerum status fuit, in quam nos spem re-
 seruati simus senescence iam mundo & ingrauescen-
 tibus hominum uitijs uidemus.

30. Χαλεπὰς δὲ τοὶ δῶσσι μερίμνας.] *Α με-
 ριμνάω* est, quod curo, sollicitus sum significat, quem
 admodum est in Euāgelio: Nolite solliciti esse, quid
 dicatis coram principibus. Nam sollicitudo & angu-
 stia probibent fidem. Et sollicitū esse, est incredulum
 esse. Addit tamen mitigationem & dicit, quòd ijs mi-
 scebuntur bona malis, quasi dicat: & rosa nonnun-
 quam crescet inter spinas.

Οὐδ' ἐξ εἰν & ξεινοδ' ὄναρ.] Eleganter banc sen-
 tentiam ad uerbum ferè expressit Ouidius cum ait:

— Non hospes ab hospite tutus,

Non socer à genero, fratrum quoq, gratia rara est.

Quod autem in decalogo de honore parentibus ex-
 hibendo est, hoc eoridem hic ferè uerbis retulit Hese-
 odus.

dine, neq, improbos metu uindictæ. Nemesis enim in
 dignationem significat, quæ ulciscitur malefacta fla-
 gitiosorū. Alioqui Nemesis Dea est quæ significat il-
 lam fortune speciem, quæ irascitur ijs, qui cum res af-
 fluunt, nimis instantur et insolescunt, quos deinde pu-
 nit & deijcit rursum. Aristoteles posuit inter uirtu-
 tes illum impetū animi generosi, qui dolet rebus ma-
 le gestis. Et Græci omnes uirtutes Deas fecerunt.
 Ouidius uerò magis uidetur ex Arato locum de iu-
 stitia sumpsisse quàm ex Hesiodo, cum inquit: *Vi-
 cta iacet pietas, &c.* Hos enim potissimum locos capta-
 uit, qui illustrari tractando poterant & nitescere in
 loco adhibiti.

Κακὸν δ' ἐκ ἰσότητος ἀλκὴν.] Id est, in tantū ma-
 licia hominum inualescet, ut planè nullum uel reme-
 dium uel auxilium hisce tantis malis expectandum
 sit (id enim ἀλκὴν significat.) Et perspexerunt sapi-
 entes omnia in rebus humanis mala corrigi non pos-
 se, nec ius civile corrigit omnia. Multa enim toleran-
 da & dissimulanda ueniūt, non quòd laudē mercan-
 tur, sed quod sine maximo incōmodo è medio tolli ne-
 queant. Quare posteaquam admodum rethorice que-
 stus est de publicis moribus, & de perturbatione o-
 mnium rerum (fuit enim totus ille locus *Querela tē-
 porum*) commodè nunc præcepta subiicit.

Nū

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσι ἱρέω φεγνέουσι.] Pro 31.
 positio est. Tradam nunc praecepta regibus & Ma-
 gistratibus. Et priusquam perueniat ad Paraneses,
 narrat apologum, quo figuratè significat quales mo-
 res sint Tyrānorum, quòd nihil minus deceat quàm
 ui grassari more bestiarū. Significat enim αἶν & ser-
 monem recte aliquid monentem de moribus. Vnde et
 Apologos αἶνοις dixerunt. Enigma uerò est obscura
 significatio.

Φεγνέουσι κ' αὐτοῖς.] Correctio propositionis est,
 quasi dicat, Nunc monebo reges, sed fortasse frustra
 moneo, sicut olim Luscinia accipitrem. Nam ueri-
 tas odium parit.

Ἀηδόνα ποικιλόδερον.] Epitheton Lusciniae
 est, habet enim uariatum collum. Magis tamen ad
 uocem quadrare puto quàm collum, hac enim cum
 primis excellit, quem admodum & Plinius in illa de
 scribenda lufit.

Τῇ δ' εἰς ἧς ἀβέχῳ πὲρ ἀγῶ.] Tyrāni uox est,
 planè prouerbialis, de alterius uita pro libidine sta-
 tuentis, quasi dicat, quantumuis iusta sis & aqua po-
 stules, tamen penes me est ius de te statuendi quid ue-
 lim. Conuenit cum illo Agamemnonis quod est apud
 Homer. lib. 1. Iliados:

Εἰ δέ κε μὴ δώσωσι ἐςὼ δέκεν αὐτὸς ἔλωμαι. &
 alibi: Οὐρ εὔ εἰδ' ἧς ὅσον φέρτερός εἰμι σείδει.

Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι θεὸς κρείσσονας.] *Epi-
phonema seu Epimythiō huius fabulæ est, sunt enim
Eriphonemata sententiæ ex superioribus consequen-
tes. Monet non esse contendendum cum præstantiori-
bus. Nec enim fieri potest ut potiatur uictoria un-
quam, uerū ad dedecus mala quoq; pati cogitur. Quæ
sententia eleganter germanismum expressit. *Er
müß den spott zum schaden haben.**

Ω Πέρση σὺ δ' ἄκχε.] *Adhortatio est ô Perse
fuge iniuriam. Estq; primum præceptum. Nam in le-
gibus naturæ prima lex est, ne quem ledamus. Hu-
iusmodi notitias, quæ in omnib. sanis hominib. sunt,
Græci ἀεολήψεις uocant. Et Paulus quoq; ius na-
turæ uocauit. Plutarchus integrum librum scripsit
ἐκ ἀεολήψεως. Et prodest scire quantum uideat
ratio, deinde uidere quid desit ei, & ad quæ pertinge-
re nequeat.*

Δίκη.] *significat iustitiam, iudicium et uindictā.
Quod Romani ius uocant, hoc Græci δίκη. Germa-
nica uox recte planè sic usurpatur. ἐδλὸν pro forti
exponendum censeo, ut sit sensus: Ne fortis quidem
uir iniuriam perferre possit. ἐτέρηφι pro ἐτέρῳ Ioni-
ca Paragoge est, sicut nos dicimus dicier pro dici.*

Δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἔχει.] *Ratio præcepti est,
quare sit sacius sequi iustitiam, quia ad bonū finem
perduci non potest, si quis iniuria afficiat alium. Et
quan-*

fieri non potest, quin iustum cognoscatur tandem, & homines scelerati opprimantur. Nam ut ueritas laborare potest, extinguere non potest, ita nec iustitia. Atque hoc significare uoluit cum inquit: ἐς τέλος & ἐλθεῖν. ἴχειν uero est præualere, obtinere, den platz behalten.

Παθὼν δ' ἐπὶ τῇ πικρῇ γνώμῃ.] Prouerbialis locutio est, quæ significat miserrimam esse prudentiam quæ ex malis nostris perdiscitur. Commoratur autem longiuscule in collatione iustitiæ & iniustitiæ, ut metum incutiat hominibus, ne cōtra iustitiam faciant. Itaque et utriusque cum incommoda tum comoda recenset, sicut in Scriptura Deus minatur & pollicetur, bonis quidem ut bene habeant, & ut res ipsorum sint incolumes, malis uerò, ut quia semel in animum induxerunt iniustitiæ partes sequi, etiā fructus illa dignos auferant, hoc est, ut bello, latrocinij, seditionibus, tyrannorum seuitia, & omnibus malis affligantur.

Ἡ δ' ἐπεὶ κλαίῃσα πόλιν τε.] Suspicio est subintelligendum esse, ut sit sensus, iustitia aere iam induta ut cerni nequeat per urbem & plateas incens, dignas de iniustis pœnas sumet. ἐπεὶ enim a-lioqui cum datiuo construatur.

Οἱ δὲ δίκας ξείνοισι.] Argumentum est à

præmijs quæ iustos sequuntur. *Et cum nihil sit quod
 æque ad recte faciendum homines inuitet atque spes
 commodi alicuius ob oculos posita, etiam Principes
 hac ratione Hesiodus ad iustitiam & honestatem co-
 lendam accendi posse arbitratur. Et uidere licet hoc
 in loco, quàm pulchra sit in uerbis amplificatio, urbs
 uiret, populi florent, est pax, & illa quidem iuuenum
 alumna, præterea dat magnam annonæ ubertatem,
 quæ omnia, si quis pro dignitate luminibus uerborum
 exornauerit facillime copiosam queat orationem effi-
 cere. Sunt autem in primis pacis & belli epitheta ob-
 seruanda, qui bello nihil calamitosius, nihil fugien-
 dum, nihil detestandum magis, in quo humanitatis
 studia frigent, bonæ leges negliguntur, religionis aut
 nulla aut perquam exigua cura. Itaque etiã exemplo
 esse potest Turcicum bellũ immanissimũ, quod mul-
 tis iam annis Christianam Rempub. indignis modis
 atq; omnium miserrime afflixit. In pace uerò pueri
 artibus bonis imbuuntur, neq; est quicquam uel ma-
 gnificentiũ uel admirabilius. Nam pacis tempore
 omnium harum rerum metu liberamur quæ in bello
 magno cum periculo & acerbissime ferre solemus.
 Eadem pacis commoda recenset Homerus in Clya-
 peo Achillis, quæ hoc loco Hesiodus.*

32. Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνη.] Antithesi quadam
 confert iniustorum pœnas ad præmia iustorum. Sunt
 autem

autem omnia illa nata ex legibus natura, quia recta ratio dicat sceleratis & flagitiosis hominibus nullū malum fore impunitum, & mala non esse committenda. Quod autem mala committuntur & designantur flagitia, etiā si aliud moneat ratio, in causa sunt affectus quibus uitiati sumus. ὕβρις contumeliam significat. Nam sic etiam iniuriam in legibus exponit Iureconsultus.

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλεις

Κατὰ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.] Hæc sententia totidem ferè uerbis est in Ecclesiaste, Sæpe uniuerſa ciuitas mali uiri pœnam luit, ut tota Turingia luit peccatum proditoris Munzeri. Æschines citauit hunc uersum de perfidia Demosthenis. Et Dominus in sacris literis felicitatem ob Naamã Syria dedisse dicitur. Mala uerò omnibus ob peccata Manasse dedit. ἐπαυρεῖν Latine dicitur luere peccata, quod nos rotundius efferimus, entgilt eins mañs/geneußt eins mañs. Virunq; enim significat. Vñus est Homerus libro primo Iliad.

Λιμὸν καὶ λοιμὸν.] Poeta constanter obseruauit semper pestilitatem sequi caritatem annonæ. Eo nos experientia edocti sumus uerissimum esse quod dici solet λοιμὸς μετὰ λιμὸν, id est, pestis post famem. Sic enim & superioribus annis in Italia contigit.

Τειβασιν.] *Emphasis in ea uoce est, quæ poeta significat eiusmodi odio inter se mutuo accendi atq; exasperari homines, ut qui potentior sit, impotentior rem planè conterat, & ad nihilum redigat. Huius rei multa exempla extant apud eos qui rixantur in foro. Ibi est uidere quantum malitia ualeat humana mentis, & quàm furibundum reddat eum qui semel conceptum in animo odium, in alterius pernicië summam, nullo tamen, aut per quàm exiguo suo commodo, ad finem perducere destinauit. Sed cum istis temporibus eiusmodi rerum status fuerit, nemini mirum uideri debet, quòd de nostrorum temporum malis querimur.*

33. Η δ' εἰς τὴν παρθένην ὅςτι δ' ἴκη Διὸς.] *Facit nūc prosopopeiam cum fingit iustitiam sedere iuxta Iouem, atque illum adhortari, ut iustis det præmia, de sceleratis uerò sumat pœnas. Illo gestu facit orationem crescere, alioqui idem diceret quod dixerat supra, sed ne esset tædiosum, fingit personam quæ loquatur.*

Ταῦτα φυλασόμενοι βασιλῆες.] *Apostrophe est ad iudices ut recte iudicent, neque frustra est quòd hac sæpius iterando inculcat. Nam eam esse humane mentis malitiam, ut difficillime ad ea quæ recta sunt feratur, omnes passim uiri sapientes uiderūt. Et subiecit gnomas aliquot, quas dubium non est ex legibus*

legibus naturæ tanquam ex fonte promanasse. Prior posita sententia mire conuenit cum ista quæ in sacris literis est. Incidit in foueam, &c. Proxima est apud A. Gellium. νοεῖν est intelligere seu animaduertere, propriè mercten.

Νυνὼ δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι.] Αποπov argumentum, id est, ab absurdo, quasi dicat, Nihil referret quales essemus, si non essent constitutæ pœna & præmia. Atqui sunt pœna & præmia. Itaque multum refert. Idem argumentum est apud Aristophanem in Pluto, ubi oraculum consulitur, quibus artibus senex filium instituat suum, ad uirtutem ne, an ad quæstuosas artes conferat. Et consultum est, ὡς σφόδρ' ὅτι συμφέρον τὸ μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς ἐν τῷ νυνὼ χρόνῳ. Ita hic poeta dicit: Nolim ego iustus esse, neq; filius meus, si noceret esse iustum, nec essent iustis proposita præmia. Ad hunc modum ratio dijudicare potest, multum referre, bonus ne quis an malus sit, & si non queat uidere causas, nec dijudicare cur malis bene sit, & bonis malè. Quemadmodum oculis colorem uidet aliquis, licet nesciat cur non æque naso uel pedibus uideat. Ita reuera mente uidet neminem esse ledendum quantumuis causas cur sic uideat ignoret. Atque hac de causa adiecit correctio nem: sed hæc non puto facturum Iouem.

Καὶ νὺ δίκης ἐπάξει, βίης δ' ἐπιλήθιο πάμ-

natur. 3. Et si quidem in natura describit, & dicit hominibus quasdam sententias esse insitas, seu diuinitus inscriptas in animis, quæ doceant nos recta. In bestiis non sunt eiusmodi sententiae quæ iudicent quid sit faciendum: imò est uidere in his quòd omnia ui gerantur, cum hominibus iura constituta sint, coniungantur & regantur. Ergo homines iure debent disceptare, uis beluina est. Paulus eas leges ueritatem Dei appellat. Sunt aut hæ ferè:

1 Deum cole.

2 Neminem ledito.

3 Quia ad societatem facti sumus, ergo benefa-
cito alijs, & p beneficio redde gratiã, iuxta illas uul-
gares sententijs: Manus manũ lauat, digitus digitũ.

4 Certis legibus connubia esse coniungenda,
& educandam sobolem & defendendam.

5 Ciuitates esse constituendas, parendum Ma-
gistratui, & pacta seruanda esse. Nam alioqui socie-
tas hominum non potest conseruari, nisi fides serue-
tur in contrahendo.

6 Sicut medicus præcidit aliquam partẽ corpo-
ris ut seruetur totum corpus, ita ut societatis huma-
næ corpus conseruetur, latrones tollendi sunt & alij
qui uiolant societatem humanam. Ideo & bella geri
oportet.

7 Et quia natura non est ledẽda, nec offenden-
da so-

da societas, ideo in uictu modus, et ordo in actionibus
seruandus est. Porro, sicut diuinis legibus scriptis ob
temperare nos oportet, ita & his Deus nos uult obse
qui. Et animaduertit in eos qui eas uolant, id quod
illi cruciatus conscientiae in flagitiosis testantur, qui
etiamsi nemo resciscat eorum facinus, tamen natura
liter metuunt impendentes poenas. Fit autem harum
legum saepe mentio. Sic Iuuenal.

Numq̃ aliud natura aliud sapientia suadet?

Νήκεσον.] id est, immedicabiliter, quasi dicas vñ 34.
ἀκεσον. Est enim vñ Steritica particula, & ἀκέω si
gnificat medeor. Et eleganter dixit ἀμγεγοτέρη γε
vñ posteritas quæ propemodum obliteratur. Neque
enim tantū sumitur supplicium de ipso, sed de ipsius
etiam liberis, nā illi postea deterius habebunt. Sicut
& Mose dicit quod Deus sumat supplicium de his
qui mandata eius negligunt in tertiam & quartam
generationem. Græci hac de re libros scripserunt. Et
extat libellus Plutarchi de his qui sero puniuntur à
numine, & quærit mirabiles rationes. Eius uerba
hæc sunt: Plus est diuina negotia consyderare homi
nes existentes, quā de Musicis disputare qui non sunt
Musici, & de re militari, qui eius rei imperiti sunt.

Σοί δ' ἐγὼ ἐὰν νοέων ἐπέω.] Hortatur ad la
borem nunc Poeta, ductum argumentum à natura
uirtutis. Nam ita proponit laborem ut sit cōiunctus

Mala & improbitas ubiq; præforibus sunt. Vel peccare proclive est & facile, sed non est tam facile recta facere, Hunc locum imitatus est ille qui literam Pythagoræ descripsit. Et Ovidius inquit:

Publica uirtutis per mala facta uia est.

Μακροῦς δ' ἐκ τῶ ὁρᾶται οἷμ' ἐπ' αὐτῶν.] Oportet enim, ut quod iustum est, simplex, planum & perspicuum sit, nam & ueritatis oratio simplex est, & rectum sibi per omnia constat. Ergo quoties aliquid proponitur de quo inter sapientes uiros non conuenit, illud falsum sit necesse est.

Εἰς ἀρετὴν ἵκνται.] Duplex lectio est. Sunt enim qui ἵκνται, sunt rursus qui ἵκνται legant. Quod si legas ἵκνται tunc impersonaliter erit exponendum.

Οὗτ' ἐκ μὲν πανάρετος αὐτὰς πάντα νοήσει.] Prior γνώμην fuit uirtutem esse coniunctam cum labore, quod labore ad uirtutem perueniatur. Nunc secundam proponit de diuersitate ingeniorum. Citat hunc uersum Aristoteles primo lib. Ethicorum. Et Liuius interpretatus est hunc locum penè ad uerbum in Fabio & Minutio. Sæpe ego audiui milites eum primum esse uirū qui ipse consulat quod in re sit. Secundum eum qui bene monenti obediat. Qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, eum extremi ingenij esse. Minutij uerba sunt.

Αλλὰ

ΑΛΛΑ ΟΥΥ ΗΜΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΜΗΝΜΕΝΟΣ ΑΙΣΙΝ ΕΦΕΙΜΕΝ.)
Hæc est demum de labore propositio. Labora ut possis effugere famem. Et argumentatur à locis honestatis, quod et Dijs & hominibus sint chari homines solertes. Oderunt autem semper Dij ignauos. Addidit quoque similitudinem, qua uitam inertium fucis comparat. Sunt autem fuci degeneres apes, estq̃ genus insecti, simile quidem apibus, sed ingenio dissimile, illi sunt qui mel apibus absumunt, cum ipsi non laborent. Et sic etiam Plin. meminit lib. 11. cap. 16. Aristoteles li. 9. de natura animalium inquit: Vesparum alie carent aculeo ut fuci, alie autem habent. κόδου ρ & nomen uenit à κρύπτω, quod abscondo, occulto significat, & ἐξ αὐτῆς cauda. Non enim exerunt aculeum sicut apes.

Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέγιστα κοσμεῖν.] Repetitur 35.
propositionem cum insigni commendatione laboris.

Οἷ & ἔναθα.] positum est pro ὁμοί & εἰ. Τα uerò adiectitium est complendi uersus gratia adpositum.

Αεσίφρονα θυμόν.] Hesychius ματαιόφρονα exponit ὁ κεφαὶς ἔχων τὰς φρενὰς.

Αἰδώς δ' ἐκ αἰσθῆ.] Occupationes adiecit. Fortasse turpe tibi uidetur laborare, Atqui non est turpe laborare præsertim egenti. Citatur prouerbialiter hic uersus, mendicos debere esse impudentes, uerùm hæc neutrquam Hesiodi sententia est. Est enim duplex

loco pudor, obest, si quis hoc ignauiam suā prætexat. Neq; aliud hoc loco pudorem uocat, quàm quod *Vergilius* dixit *Degeneres animos*.

Χρήματα δ' ἔχ' ἀρπακτὰ θεόσδοτα.] *Est in omnium ore hac sententia: Male parca male dilabuntur. Honestè parca durant apud heredes. Sunt enim θεόσδοτα, id est, diuinitus data.*

Εἰ γὰρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον.] *Duo genera iniuriæ facit, quibus duplices artes parandi uisus intelligit. Sunt qui manus in alienas facultates iniiciunt & ui rapiunt, hos raptores nominare licebit. Alij per fraudem & periuria ditescere cupiunt quorum magna ubiq; copia est. Hi sunt qui lingua prædantur, id est, mendacijs.*

Πεία τε μὲν μαυρῶσι θεοί.] *Validissimum argumentum est, quo absterrentur homines à malefactis, uidelicet, metu pœnarum. Atq; ea est secunda pars circunductionis qua absoluit sententiam.*

Ἰσὺν δ' ὅσθ' ἰκέτω ὅτε ξείνον χαχὸν ἔρξει.] *Sequitur catalogus præceptorū de uarijs officijs. Idem inquit, est flagitium hospitem ledere & supplicem. Maximi namq; olim hospitale ius fiebat. Et nota est historia de Campano illo & Romano milite. Multa hospitalitatis mentio fit apud Homerum. Nec hominis uocabulo digni sunt, qui eam non ex animo præstant*

ἵππῳ περὶ τοῦτο, ὅτι ἐξεντι. Ἐπὶ ἱερῶν ἐστὶν αἰεὶς
 est, q̄ in eius tutela sint hospites. Unde est illud Verg.
 Iuppiter (hospitibus nā te dare iura loquuntur) &c.
 Apud Homer. Odys. ζ. Nausicaa puella dicit quan-
 toperere sint Ioui curae hospites & supplices, cum ait:

— Πρὸς γὰρ Διὸς εἰσὶν ἅπαντες,

Ξεῖνοί τε πτωχοί τε. Δόσις δ' ὀλιγηφίλητε.

Ερξ[.] Metathesis est. Venit. n. à ρέζω ρέζω in fue.

Ἀνὰ δ' ἔμνια βαίνοι.] Tmesis.

Παρεκαίρια.] Importuna, flagitiosa dicuntur.

Ὅτι τεῦ ἀφραδίνος.] Et sacra scriptura horren-
 dum supplicium ijs minatur qui pueros ledunt. Est
 enim alioqui ea aetas obnoxia malo. Bis autē peccāt,
 qui ledunt orphanos.

Τεῦ pro τινὸς Doricè.

Κακὰ ἐπὶ γήραθ' ἔδ' αἶ.] Antithesi quadam
 praecepta decalogi refert. Nam cum in decalogo do-
 ceamur parentes esse honorandos, eamq̄ ob causam
 addita sit promissio, nihil praecipitur hic aliud quàm
 non esse cōtumelia et probris afficiendos. Itaq̄ & pro
 missioni, quae est in praeceptis, Hesiodus comminatio-
 nem opponit, quòd Iuppiter tandem pro iniustis operi-
 bus asperam retributionem sit compensaturus. Εἰ
 autem elegans metaphora ἐπὶ γήραθ' ἔδ' αἶ, id est
 in limine senectutis, pro extrema senectute. Atq̄ hoc imi-
 tati sunt poetae Latini.

ceptum est de faciendis sacris. Et uocabant libationes quando in sacris fundebatur aut offerebatur uinum. Quemadmodum *Aeneas* apud *Vergil.* in i. cum primum ad *Didonem* uenerat. *Ἀσπίδω* libo, quod est leuiter degusto, *ἄσπονδον* uenit. καὶ δ' ὑἷα μιν δι-
Etum est pro *καὶ* *ὑἷα μιν* secundum potentiam, id est, pro uiribus.

Ὅφρ' ἄλλων ὦν ἡ κληῖρον.] Hoc est, ut aliorum iuues rem familiarem, possessionem, &c. Ad hunc modum etiam *Christus* in *Euāgelio* monet ut simus pauperes, quo alijs possimus dare, non ut accipiamus. ὦν ἡ propter uersum, οἱ in ω mutatum est.

Τὸν φιλεόντ' ἐπὶ δ' αὖτα καλεῖν, τὸ δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.] Adjicit quedam praecepta liberalitatis, sed tamen alieniora à primis illis iustitiae gradibus, sicut & *Cicero* in *Officijs* facit. Nec est impium quod inimicum omittendum esse monet, cum et *Salomon* eius rei meminerit: cauendum tamen ne nostro uitio accidat. φιλεῖν non amare tantum significat, sed etiā hospitio accipere, & comiter tractare, ut

Χρὴ ξείνον παρόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.
Τὸν δὲ μέγιστα καλεῖν ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Admonet uicinum studiosè colendum esse. Cum enim tota nostra uita ad societatem comparata sit, ne nemo ignorat, quam ingens bonum sit bonum habere uicinum.

tionibus amplificauit, ubi uicinorum & cognatorum sedulitatem in negotijs obeundis & officijs præstandis ita confert, ut quàm longissime cognatos, si opus sit alieno auxilio, uicini antecellant. Id quod & Caspiae apologus apud A. Gellium indicat, ubi cognati multo minus faciunt quàm uicini. Nec Themistoclem fugit, quod cum prædium uenditurus erat, etiã hoc per præconem addendũ censuit, quod haberet bonum uicinum.

Εὖ μὲν μετρίῳ παρὰ γείτονα.] Aliud præceptum de mutuo persoluendo, & citatur hic locus in Offic. à Cicerone, ubi de gratitudine scribit. Item in claris oratoribus ferè citatur hic uersiculus ubi dicitur de reddenda gratia, nec est ullum uulgariius in gratitudine uicium in toto orbe, licet Deus impunitum non sinat. Nam et Salomon dicit: Non recedet malum de domo ingrati. Εὖ χρονικῶς exponi debet, quemadmodum supra quoque, est enim subiunctiua particula, ut sit sensus, si mutuo sumpseris, alterũ eũ abundare uidetur. Nam ita solẽt iterare has particulas, ut Homerus quoque. Μετρίῳ.) passiuè exponendum, pro dimensum accipere, uel mutuo accipere, du solt dir wol lassen mässen. Suidas dicit μετρίῳ, non tantum mensurare uel mutuo dare, sed etiam mutuo accipere significare. Docet autem

diuina est, etiam si non esset præscripta. Et cum nulla
tam immanis belua sit in qua non sit sensus gratitu-
dinis, præstandū est maxime, ut nec homo ab hac sit
alienus. Quid enim aliud sibi uolunt exempla Leo-
nis & Draconis, quàm ut gratitudinem nobis com-
mendent, siue ea uera siue ficta sint, nihil tamē aliud
quàm gratitudinē ob oculos his proponere uiri sapientes
uoluerunt. Et qui gratias pinxerunt pro una fingūt
geminas redire. Vna enim dat, geminae referunt.

Τὸν φιλέοντα φιλεῖν καὶ τὰς.] Commendat nobis
amicitiam illa sententia. Iam cū nonnulli adeo mo-
rosi sint, ut planè abhorreant à societate, & nullam
animal propius homine ad illā accedat, addā etiam
quòd plures nec habere nec colere possumus (nec enim
ex quibusuis amicitia cōstat, sed ex similibus natu-
ra) recte Hesiod. præcepisse iudicandus est, cū doce-
at non quosuis in amicitiam recipiendos, et danti esse
dandum, non danti, id est, sordido nequaquam. Et
quanquam hæ sententiæ paulò gentiliores cum ipsa
lege naturæ pugnare uideantur, ut indicat Plato
in Gorgia, tamen quia beneficium est compensan-
dum, nec omnes iuuare possumus, nemini dubium es-
se poterit certos quosdam esse iuuandos. Non autem
sic obligaris illi qui nihil de te meritus est, ut obliga-
ris benemerito. Quia naturaliter sic obligati sumus
ut red-

sultus ait obligari δεῖς ἀντίδωρα.

Δὲς ἀγαθὴν, ἀπ' αὐτῆς ἡ χάρις.] Liberalitatis præceptum est. Quanquam autem nullæ leges cogant hominem ad liberalitatē præstandam, ipsa tamē humanitas obtinet & cogit nos ut bene faciamus bonis viris, & communem societatem iuueamus. Quapropter & cum virtute ita comparatum esse videmus, ut boni viri etiam si multa liberalitatis officia præstent, semper tamē læti & hilares sint. Contra mali etiam si multa habeant, nunquā tamen tranquillam & pacatā conscientiam à furijs obtineant, ut uel hoc nomine doceremur liberalitatē plurimi esse faciendā, non tam aliorum causa, quorum inopiam nostra liberalitate subleuamus, quā nostra quoq, quòd animi tranquillitatem istinc concipimus & possidemus.

Παχρόω.] significat gelidum facio.

37.

Εἰ γὰρ καὶ ἡ σπουδὴ ἐπὶ σπουδῇ.] Ad multa utilis erit hæc sententia. Verū non ineptè ad studia literarū referri queat. Commendat autem diligentiam & assiduitatem nobis. Est enim iucundū præsentī copia frui, & semper aliquid habere præ manu. Et quanquā nemo adeo diues sit qui non alterius egeat, neq, quisquā adeo doctus, qui non opus habeat alieno adminiculo ad literas, tamē turpissimum est & quotidie uelle emendicare, nec posse οἰκόειτον vivere.

Αἶδοπα λιμὸν.) id est, nigram famem ab effectu dixit, quemadmodum Homerus frequenter αἶδοπα οἶνον. Sunc enim famelici nigri, & fames solet nigri-diores reddere. Hunc Gracismum imitati sunt Germani qui dicunt, der schwartz hunger.

Αἶδωψ.) significat faciem comburens.

Ἀρχομέδου δὲ πίδα κὶ λήγοντ' κορέσασθ.)
Præceptum est de parsimonia. Cum res est, abunde maiores sumptus facere potes, estq̃ humanitatis hoc. Verum nihil proderit cum primum uelle comparce-re ubi patrimonium est amissum. Nam odiosa est in fundo parsimonia, iuxta uersum:

Nil iuuat amisso claudere septa grege.

Rursus cum res abunde suppetunt, non decet eiusmodi sumptus facere, ut nihil reliquum facias, id enim prodigalitatis non liberalitatis esset. Sed memineris iuxta Salomonem ita deriuare fontes tuos foras, ut tamen horum Dominus maneat. In summa poeta utraque extrema liberalitatis fugienda monet, ut neq̃ sis prodigus neq̃ sordidus.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημέδῳ ἀρκιῖ ἔστω.)
Aliud præceptum, Mercenarij sunt benigne tradendi. Et debes sufficientem mercedem soluere ijs quos conduxisti, ita illi uicissim operam dabunt, ut respon-deant in laborando.

Καὶ τε κασιγνήτῳ γαλάσας.) Egregia senten-tia,

ταυτα λεγουσιν οτι εστιν ομοιωσις. λεγουσιν γαρ οτι
cum modium salis absumpseris, Item cum fratre iocans adde testem. Quod si in ioco adbibendus testis, quanto magis in rebus serijs? Epitbeton est in participio γαλάσας, quasi dicat, Vide ne uerba quae iocando dixeris inuertantur tibi, itaq; teste conuenit cum fratre iocari.

Πίσεις ἄρα ὁμάς καὶ ἀπισία.) Id est, Credendum est & non credendum. Vtile cum primis praeceptum, quodq; imis sensibus reponendum est. Illi enim potissimum experiuntur quae uis sit huius sententiae qui uersantur in Rebuspub. & grauioribus causis, praesertim periculosis temporibus. Nec Graeci frustra monuerunt, μέμνησο ἀπιστεῖν. Nam si propter fucatam amicitiam uix fratri est adbibenda fides, quantum alijs fidendum sit, facile aestimari potest.

Μὴ δ' ἐγγυὴν σὲ νόον πυρσόλῃ.) Praeceptum est de scortis. probat enim Hesiodus coniugium. Nā de eo infra dicit.

Πυρσόλῃ.) Composita dictio est, quasi dicas, ornans nates, ἀ πυγὴ & εἰλλω.

Σὲ νόον.) Te mentem, id est, tuam mentem. Vtuntur enim primitiuis pro deriuatiuis.

Φιλήτης.) Hesychio κλέπτης καὶ ληστὴς ὅστις, ἀπὸ & ἄλλω composita dictio: φιλητής uerò amator.

Μενοχρῆς δ' ἐπαίς σῶζοι.) Oeconomicus hoc

*præceptum est, quo non aliud admonemur quam iuxta
ta uetus prouerbium: Oculo domini saginari equum.
Est enim primum (secundum Catonis sententiam)
in re rustica, benè pascere.*

Φερβέμην.] Ionicus infinitiuus est.

*Γηραιὸς δ' ἐ θάνοις.] Duplex sensus horum uer-
sum est. Prior ratio est, Quo maior liberorum grex
relinquitur, hoc felicius procedere rem familiarem.
Sic enim & Germani prouerbio locum fecimus. Al-
tera est, quòd res domestica non unius tantùm opera
potest augeri. Siquidem, Unus uir nullus uir, ut ha-
bet prouerbium.*

*Σοί δ' εἰ πάντα θυμὸς ἐέλδει.] Conclusio ge-
neralis est, quæ continet laudem assiduitatis & in-
dustriae. Assiduitate ditesces, inquit. Sis sedulus in
opere tuo, & ditesces, iuxta uersiculum:*

Gutta cauat lapidem, non ui, sed sæpè cadendo.

ANTIQVVM HESIODI
ENARRATIONES PHILIPPI
MELANCHTHONIS.

PRIORE libello præcepta de moribus 38. tradita sunt. Secundus liber continet præcepta agriculturae. Et quanquam discendæ Græcæ linguæ causâ enarratur hic author, tamen si quam utilitatem & rerum cognitio quæ hic docetur, adferet, non uerba tantum, sed res etiam consideremus & discamus.

Quondam proderant hæc Hesiodi præcepta agricolis, quia quo quidq; tempore facerent hinc discebant: nobis plus profunt Physica & Astronomica quæ adspersa sunt. Nam sæpè causas naturales tempestatum, & aliarum rerum commemorat. Porro etiam totius anni tempora discernit per insignium syderum ortus & occasus. Ita docet totam rationem & uarietatem ortus & occasus. Primum autem perliberalis & ualde honesta cognitio est omnium Astronomie partium & dignissima bono uiro. Sicut Ouidius testatur cum ait:

Felices animæ quibus hæc cognoscere primum

Inq; domos superas scandere cura fuit.

Credibile est illos pariter uirijq; iocijq;

Secundò necessaria est cognitio cœlestium motuum, quia oportet nos in rebus publicis habere descriptionem anni & mensium: quæ si non haberentur, nulla posset memoria præteritarum rerû haberi, & multa præsentis res intempestive fierent. Et Deus præcepit ob eam causam astra observari cum dicit, *Erunt in annos*. Hic uerò libellus Hesiodi ita scite totum annum metitur, ut si fastos non haberemus, ex Hesiodo confici possent. Et quidem hæc ferè tota vetus Astrologia fuit.

Tertiò magnas adfert utilitates, quia ex cognitione cœlestium motuum, tempestates annorum, fertilitas & sterilitas prævideri possunt, ut licuit animadvertere anno ab hinc tertio, ubi propter vim aquarum multis locis corrupta seges est. Ideo & Moses ait, *Erunt in signa, tempora, et annos*, id est, diversitatem temporum sydera efficiunt, ut aliàs æstus sit maior, aliàs frigus acrius, aliàs maior siccitas, aliàs magis uvidus aer sit.

Πληιάδων.) Pleiades manipulus est septem stellarû in tergo tauri, quæ conspiciuntur noctu ferè per totam hyemem. Porro, noctu conspici est oriri γο-
νιχῶς, ut apud Ouid.

Quatuor autumnos Pleias orta facit.
Sub initium Maij cùm Sole subuebuntur mane supra

ἡλιακῶς, paulò ante Solis ortum conspici. Ideo Hesiodus ait messem instare cum oriuntur Pleiades, uidelicet ortu Heliaco. Nouembri mane sub terram descendunt, cum noctu conspectæ sunt, id est occidere κοσμηκῶς. Id uerò tempus sementi faciendæ idoneum iudicant agricolæ. Ideo Vergilius dixit:

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur,

Debita quàm sulcis committas semina, &c.

Id est, mane occidant, quod fit Hyeme. Sed ubi citius hyems est, citius ferunt, ut in Germania. Id quoque præcipit Vergilius:

Dum sicca tellure licet, dum nubila pendent.

Dicuntur Pleiades quod sit plurium coniunctarum stellarum proprius cæcus. Latini Vergilias dixerunt, quòd in uere oriantur. Atlantidis filia finguntur, & credo Atlanti eum honorem haberi quòd docuerit astronomiam. Poetæ trissyllabon faciunt πλινιάς. In soluta uerò oratione dissyllabon est Pleias.

ἐπιτελομενάων.] a Ionica Dialecto interpositæ εδξ.

Αἱ δὴ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα.]

Quòd dicit quadraginta dies noctesq̃, latere Vergilias, sic accipe, à Maio subuectas supra terram interdum non cerni, propter uicinitatem Solis, magna par

te æstatis, noctu uerò sub terrâ sunt. Post mēses duos mane cernuntur ubi longius iā Sol discesserit à Taurō. Deinde mense Octobri post matutinum occasum noctu rursus cernuntur. Neq; est sic accipiendū, quòd post occasum matutinum, post autumnum lateant, nam ita noctu cernerētur. Nunc poeta nec noctu nec interdiu conspici dicit. Id fit in æstate dum Sol propius Taurum uersatur.

Κεκρύφαται.] Tertia perso. est præter. pass. ut apud Homer. in 2. Iliad. ὀπιτεξάφαται, Addunt enim Iones ται tantum ad præter. actiue uocis.

Πέλομαι.] Existo. inde περιπορεύομαι. & est perpetuum anni epitethon. Gellius diligenter hanc uocem reddit lib. 3. cap. 16. pro decurrente ad finē anno, & non circumactō anno.

Οὗτός τοι πεδίον πέλεται νόμος.] Elliptica oratio est, uult enim dicere, illis qui prope mare habitant, quiq; ualles concauas, &c. hæc lex seruanda est.

Αγχέ.] Palustrem terram significat.

Γυμνόν ἀπέπειν.] A signo describit rursus tempus arationis & messis. Est autem arandum ante maximam sæuiciem hyemis. Et commodè adiecit adhortatiunculam. Vide ut res tua in tempore conficiatur, ne cogaris aliena uiuere quadra.

Ὅς τοι ἕκαστα ὀείαίξηται.) Verbo singulari
num.

num. nomen plur. num. adiunxit, quod Græcis iam
liare est.

Πρώτως.] Id est, trepide peto alienas ades.

Εργα τὰτ' αὐθρῶτοισι.] Causa, quare sit la-
borandum. Quia homo factus & ordinatus est ad la-
bores. Neque frustra est quod hoc tam sedulò incul-
cat & urget poeta. Nam præterquam quod Dei vo-
luntas est laborare, etiam hoc significare poeta vo-
luit, non posse fieri ut quis honeste uiuat, nisi simul la-
boret. Et quemadmodū maximæ res dilabuntur per
discordiam, ita quoq, per socordiam ac negligentiam
ut sæpe usu uenire uidemus. Sunt enim qui tametsi
non magnos faciant sumptus, nec dilapident rem fa-
miliarem, tamen socordia ad extremam paupertate-
m rediguntur.

Διατεταίεργμα.] Est ordino, constituo.

Οἶκον μὲν πρῶτα γυναικί τε.] Primus uer 39.
sus huius libri continebat propositionem, complectēs
summam agriculturæ, messis uidelicet & arationis.
Nunc narrationem contexit, quæ generalia praece-
pta continet, de constituenda re familiari.

Κτητὴν ἔχουσαν.] Aristoteles æconomiam
suam incepit ab hoc uersu, & refert ad uxores cum
ancillam intelligat poeta. Nam post de uxore lo-
quitur. Est elegantissimus locus de coniugio in Xe-
nophonte, quem Columella optimis & præstans

Κτητής.] Ancillam emptam significat, & non
nuptam.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ.] Commendat ordinem
& curam in re domestica hoc præceptum. Columella
enim nihil magis prodesse dicit, quàm si seruetur or-
do. Vetus, inquit, est prouerbiū, Paupertatem cer-
tissimam esse, cum alicuius indigeas, uti eo non posse,
quia ignoretur ubi proiectum iaceat quod desidera-
tur. Itaq; in re familiari laboriosior est negligentia
quàm diligentia. Sic accidit in nostris studijs. Sunt
qui multas sententias tenent, sed cum est dicendum
& stilus exercendus, nullæ prorsus ueniunt in men-
tem. Quid sit in causa, dictum est.

Ἡ δ' ὥρῃ ἀσμείβηται.] Oportet agricolam
diligenter obseruare occasionem, quia non levis est ia-
ctura in mutuo accipiēdo: dum enim mutuum petis,
perdis temporis occasionem.

Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον.] Sunt hæc
communia præcepta de non cunctando. Recte Ovidi-
us in hanc sententiam dixit:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Εὐν] Significat postremum mensis diem, signifi-
cat item tertiam lunam seu perendinum diem, ut a-
pud Crisophanem (quem Suidas citat) θάρσεν
κατατύξῃ καὶ εἰς εἰς ἐλθῇς, ἀπὸ τοῦ εἰς εἰς τὴν
Ἡμέραν

ἡμῶν ὅτι λήγει μὲν.] *Secundum præceptum*
est de aratro faciendo, & quando cadenda sit ma-
teria ad rem rusticam. Orditur autem à Chrono-
graphia.

Ἰδάλιμον καῦμα.] *τὸ ἰδρωποῖόν exponunt, id*
est, æstus qui sudorem ciet.

Μετὰ δὲ ῥέπεται βρότις χρώς.] *Id est, remis-*
so æstu respirat corpus. Nam propter æstum & calorem
corpus prorsus torpet, neque homines solum ita
afficiuntur, verum etiam inanimata.

Δὴ γὰρ τότε σείειτο ἀστὴρ.] *Sirius stella est in*
ore canis maioris, quæ cum leone supra terram sub-
uebitur, sicut Lucanus in 10. testatur,

— *Qua mixta leonis*

Sydera sunt Cancro, rapidos qua Sirius ignes
Exerit, &c. —

Deinde ubi Sol accesserit Scorpionum, mane ali-
quantisper ante Solem, supra terram subuehitur He-
liaco ortu. Deinde orto Sole statim labitur sub ter-
ram. Ideo dicit Hesiodus: nocte frui Sirium, id est,
mane aliquantisper ante Solis ortum supra terram
emergere, ac non commorari diu post Solis ortum su-
pra terram. Nomen Sirius à σείειν factum est,
quod inflammare, arefacere significat.

ἡμῶν ἀδηνάτιν πέλεται.] *Describit com-*
modum tempus secandi ligna. Durant enim hæc lon-

cas ἀδνηκτοτάτη, id est, incorruptissima, ἀδνηκω, id est, mordeo, quæ non mordetur à uermibus.

Per ὄλμον ξιπόδ' ἔω, mortarium trium pedum intelligere uidetur. Suspicio enim talibus mortarijs usos esse pro molis.

Δῶρον.] Græci appellant palmum, quod munusculum datio δῶρον appelletur. Id autem semper geritur per manus palmi. Vitruuius lib. 2.

Γύλῳ.] Id est, dentale, uocant lignum cui uomer inferitur, quod, tanquàm artus continent corpus humanum sic dentale contineat uomerem.

Πείρινον.] Id est, iligneum, est enim ualidissimū.
40. Εὐτ' αὖ ἀθηναίης.] Cererem uocat Athenæam, quod ipsa Athenienses, atq, adeo omnes homines de frugibus docuerit. Potest tamen etiam uel ad Erichthonium, uel ad Triptolemum referri.

Ελυμα.] Id est, buris, lignum longum est, cui insertum est dentale. Locum Vergil. 1. Georg. cum hoc confor, qui sic incipit:

Continuo in syluis magna ui flexa domatur.

In burim, &c.

Δοιὰ δ' ἰδέσθαι ἀεγροῦ.] Indicat patrem familiars oportere bene instructum esse, ne quis casus per inopiam suppellectilis remoretur rusticum laborem.

Αὐτόγυον

Αξαις.] *ab ἀγω uenit, quod in presenti in usu non est.*

Αχιον.] *Quod non arroditur à uermibus, nō sentiens illos uermes. χίς enim uermis ligni est.*

Δάφνης.] *Plinius numerat quæq; illa ligna inter ea quæ cariem nesciunt.*

Βόε δ' ἐνναετήρο.] *Cuiusmodi boues conueniat agricolam habere.*

Τοῖς δ' ἄμειπασαρχοντατῆς.] *Habes hoc loco præceptum de ministro, quæ hunc ætate & moribus prædictum esse oporteat. Et si tantum in ministro requirit Hesiodus, ut iuuenem bobus præficere noluerit, quanto minus Ecclesiasticis & Rebuspub. præficeret.*

Οκτάβλωμον.] *Id est, octo morsum, ita tamen ut unum frustū habeat binos morsus. βλωμός morsum significat.*

Καὶ ἐπιπροεῖν ἀλῆαδαι.] *Hoc Vergil. in 1. Georg. imitatus est hunc in modum:*

Dum sicca tellure licet, &c. —

Nam sera satio obest, neq; secūda satio tantum commodi habet, quantum tempestiua illa cum robusta ferra seruntur.

Πτοίειν αὐτὸ πτοίειν.] *Est perscelli & tanquam æconicum reddi, gassen.*

rusticam & familiam agricola pertractauit, sequitur nunc quando sit arandū, & quoties sit arandum. Porro Poeta fingunt grues auolare in meridionalem regionem, in Aegyptum uidelicet, ubi belligerantur cum pignis, ut est apud Homer Iliad. lib. 3.

Αἶτ' ἐπεὶ οὐδ' χειμῶνα φύνει, καὶ ἀτίσφαται
ὄμβρον.

Verum Albertus scribit non esse fabulosum, sed quod sint ibi monstra quaedam similia hominibus. Imitatus est hunc quoque locum Hesiodi Vergilius in 1. Georgic.

Καθ' ἓν δ' ἔδωκ' ἀνδρὶ. Id est, terret eū cū non sunt boues, propterea quod iam instat tempus postrimae arationis. In dictione ἀβέβαια longa breuem concipit, ut saepe supra.

Προσὶον δ' ἐπεὶ εἰπεῖν. Negligentiam & inscitiam rusticorum taxat qui non considerant quibus opus babeant, sed in alienam opem semper sunt intenti, id quod miserrimum est. Est autem iucundum cum primis in hoc carmine Σχῆμα προχρηθεὶς, quo confutat eorum rationem qui obijcere poterant: Si quid desiderabimus in re familiari nostra, poterimus ab alio mutuo petere. Et respondet eadem opera posse petere & negare aliquem.

Ab ἀπὸ & ἀναινομεν compositum ἀπαινε-
ται,

Δει, & significat denegare.

Νήπι & ἔδ' ἐτόγ' οἶδ'.] *Id est, ignorat quod li-* 41.
guis opus sit. Nam magna congerie bonorum ligno-
rum opus est ad fabricandum currum.

Εὐτ' αὖ δ' ἢ πρῶτις.] *Totus ille locus ad aratio-*
nem pertinet, & est adhortatio ut statim admoueant
manum operi, non tantum famuli, sed & ipse pater-
familiâs. Addit deinde signa & circumstantias, qua-
lis terra sit aranda, sicca scilicet et humida. Columel-
la in hanc sententiam inquit: Neq, succo careant, ne-
que abundent uligine. Ita Hesiodus iubet siccam &
humidam arare, id est, non lutosam, & tamen made-
factam. Meminerunt quoq, huius præcepti Plinius
& Theophrastus.

Εἰαεὶ πολὲν δέρι.] *Præceptum est de reli-*
quis arationibus. Pingue solum solet quater arari,
bis solum bis frigora sentit, sicut est solum Italicum.
Qui uerò tenuius solum habent, ter arant. Prima a-
ratio est proscissio. Secundo arant mense Iunio ante
solstitium, Latini iterationem, nos brachen uoca-
mus. Postremo ante semetem aratur, hoc Latini ter-
tiationem uocant.

Νοιὸν δ' ἐπεὶ σπένει.] *Adiecit præceptum quòd*
internalla sint facienda agris quibus interspirent et
quiescant, sunt enim multò feraciores si permiseris
internalla, quàm sine internallis. Eἰς ἃ hic locus com-

mendatio noualis. Nam cū terra quotannis ferendo non sit defatigata, nec penitus exhausta, sic ut copiosiorē fructū ferat & gratior quoq; sit. Est autē nouale (teste Plin.) q̄ alternis annis feritur. Operæ pretium faceret studiosus puer, si quæ sunt in 1. Georgic. Vergil. cum hoc loco contulerit, ita sine negotio Hesiodi sententiam peterit adsequi.

Ἀλεξίαρῆ.] Id est, pellens execrationem, solent enim agricolæ maledicere quando fructus ex sententia non proueniunt. Sic Hercules ἀλεξίκακ' & dictus est, quod depulerit mala hominibus, & fuerit domitor monstrorum.

Εὐχεσθαι γὰρ Διὶ χρονίῳ.] De sacris faciendis præceptum. Admonet superos esse precandos, ut hominum studia & labores bene fortunent. Idem facit Vergilius & Xenophon magnifice in Oeconomis. Quidam per terrenum Iouem intelligi putant Πλουτῆα: ego uerò eum puto, qui gubernat & regat terrena.

Ἱερόν.] Id est, aram. Alludit enim ad Eleusinia Cereris sacra, quæ Athenis fiebant, & uocabantur mysteria. Videntur autem mihi fuisse conspirationes & fœdera, quibus se adstringerant ad ciuilia officia ciues, hoc potest colligi ex Cic. ubi de Eleusinijs sacris disputat. Erant autē maiora & minora sacra, & hæc sub autumnam fiebant. Porro fingunt Cere-

rem

rem, cum per orbem quæreretur filiam, humaniter ab Atheniensibus receptam esse, & ideo illis hanc gratiam reddidisse.

Ἀρχόμεθ' τὰ πρῶτ'.] Circumstantia est quomodo sit arandum, nam supra dixit quando & quoties sit arandum.

Εὐδρυον.] Lignum significat quod est proximum temoni, alioqui cor arboris hac uoce significatur.

Μισάβον.] integrum est, Poeta μισάβον fecit. Iulius Pollux lorū esse dicit quod boues iugo alligat.

Πόνον ὀρνίθεσσιν τιθεῖν.] Illa fuit absolutio sententiae, est autem solæcum hoc quod à Græcis fieri solot. In arando debet subsequi aliquis qui scamna, id est, maiores glebas confringat. Vergil.

Multum adeo rastris glebas qui frangit inertes
Vimineasq; trahit crates, &c. —

Et Plinius: Crate dentata, uel tabula aratro annexa, quod uocant lerare, operientes semina. Hæc descriptio agriculturæ non conuenit cum nostra.

Μαχέην dicitur ein hacten uel bickē.

Δικέην ein Earst. Verg. locū de occasiōe huc refer.

Εὐδυμοσούν γδ' αἰεὶ sn.] Epiphonema est. Crēde mihi multum commodi adfert industria. Homo ignauus uix unquam ditescet. Solet aut sic poeta subinde spargere sententias de diligentia, quod sine ea nemo quicquam laude dignum efficere potest.

Ἀδρὸν.] μέγα παχὺ Hesych. exponit, nos fecit
fructibar. Et est sensus, si ita frigeris glebas, ubi
ita subegeris solum, spica multa ubertate, seu (ut Co
lumella dixit) pinguedine nutent ad terram. Ele
gans pictura, seu ὑποτύπωσις huius carminis, qua
rem ita describit ut oculis planè subijciat.

Εἰ τέλος αὐτὸς ὀπίθεν ὀλύμπῳ.] Egregia
hæc sententia est, quam nemo negare potest ex Pa
trum religione promanasse, ac ueluti per manus tra
ditam esse. Conuenit enim cum primo decalogi præce
pto, quo iubemur Deum honorare, ac illi fidere. Ti
memus cum impia fiducia nostri relictæ, omnē spem
in Deum collocamus, hoc unum cogitantes, ne in re
bus prosperis insolescamus, contra in aduersis deij
ciamur.

Ad hunc modum Hesiodus Agriculturam, &
quicquid est laborum nobis commendat. Vult ut pro
se quisq. acriter in laborem animum intēdat, uerum
finem laborum, & ut nos uocamus benedictionem, nō
nisi à Deo expectet. Quod si ille laboribus nostris af
fulserit, ac gratam auram commoda tempestate aspi
rauerit, nemini dubium esse debet, quin suum quoq.
labores adsequantur finem & huiusmodi felix mes
sis proueniat, ut (quemadmodum hic dicit Poeta) sit
utendum omnibus uasis repurgatis, quibus diu non
sit usus.

Πολιόν

Πολιὲν ἔαρ.] *Id est, Canum uer, Epitethon uer-*
ti, quod adhuc ab hyeme & pruinis canescit.

Εὐωχίων.] *cum ω in antepenultima scribendum*
est, concipit autem rursus longa breuem, ut saepe iam
supra.

Εἰ δέ κε νηλίοιο ἔοπῃς ἀρόης.] *Aliud prae-*
ceptum est, uidelicet quod tempus sit uitandum, nec est
quod ordo in praeceptis te magnopere moretur. Pote-
ris enim per te fingere tibi uel hunc uel alium ordi-
nem, sitq; hoc secundum praeceptum.

Τετρας Græci omnes conuersiones uocant. *Estq;*
ἔοπῃ χειμερινῇ καὶ θερινῇ, id est, solstitium æstiuū
& hybernū, quod Latini rarò solstitium, sed bru-
mam uocant ὑπὸ τῆς βραχείας ἡμέρας ut Servi-
us ait. Vocant etiam æquinoctia conuersiones, quia
tunc Sol quasi conuertit se, & incipit descendere. Ita
in conuersione hyberna, quando Sol longissime distat
propter obliquitatem, tunc uertit se, & incipit ascen-
dere, quia est statio Solis. Ideo monet non esse aran-
dum sub Brumam.

Οἷσεis δ' ἐν φορμῷ.] *Extenuatio est, Domum 42.*
portabis, non uehes, opus erit tibi calatho, non onu-
sto plaustro, habebis enim multum culmorum, & pa-
rum granorum.

Φορμός dicitur quicquid consutum est. *φόρμι-*
ον stragulum factum ex iuncis, ein decfen, binc

Εν δὲ τῷ παλαιῷ νόμῳ.

Ἀλλοτε δ' ἄλλοιός Ζηνὸς νόος αἰγόχοιο.] *Tertium praeceptum. Alio tempore sunt alia tempestates, aliquando citius, aliquando serius ferendum, ut sinent tempestates. Quia nonnunquam differt Iupiter tempestatem, & quando nos felicissimum annum speramus, tunc deploratissimum experimur. Ergo Ioui committenda huius rei cura, ut perficias ex sua sententia quae uolet.*

Εἰ δέ κεν ὅψ' αἰρόσης.] *Quartum praeceptum de sera aratione. Sin autem serò araueris, hoc poterit esse remedio, & uerna aratio tum felix esse poterit, si pluerit ad tertium usq; diem, ita ut pluuia neque superet ungulam bouis, neque destituat, in summa, ut impleat uestigia. Nam tum terra permadescit, et uerna satio nihil infirmior sit autumnali. Et quia humor est principium uitae, ideo fit quòd humor tam facile non laedat quàm siccitas. Est autem pulchra periphrasis Veris, cum inquit, ἦμ' & πόχχυξ ποχχύζει. Cuculus enim ueris tempus adesse cantu suo praenunciare solet. Et principes Saxoniae hunc morem habent, ut qui prior arcu percusserit cuculum, aureum habeat.*

Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσειο.] *Admonet rursus diligentia, solet enim subinde morales sententias aspergere, praecipue de sedulitate cuius usus &*
iii

uigilia et cetera, ut iocunda uel cetera. et cum nemo
sit, quemadmodum Quintilian. inquit, qui non labore
et diligentia sit aliquid consecutus, quæ prauitas hu-
mane mentis est, aut quæ uecordia, oscitantia magis
quæ dedecori hominibus est, quàm diligentia, ex qua
nomen dignitasque paratur, uelle amplecti? In studijs
literarum homines docti socordia multa dediscunt,
ut est uidere in Cicerone & Hortensio. Recte itaque
Hesiodus facit quod tam diligenter sedulitatem ho-
minibus commendat.

Παράϊδι χάλκειον θῶκον.] Monet arationis
tempore & cum negotia sunt expedienda, conuenti-
cula & alias nugas relinquendas esse. Atque hunc
locum, quia perutilis est, quibusdam circumstantijs
amplificauit. Prior est quod quamuis nos simus cessa-
tores, tamen tempus minime cesserit aut ferietur. E-
am sententiam deinde repetit et auget ab effectu fa-
mis. Siquidem tempus consumis, quod in opere faci-
undo sumere tibi potuisses, fiet ut ignauia te in hye-
me deprehendat, & fortiter cogaris esurire. Quod si
famem uitare non poteris, certum est quod in ualetu-
dinē aduersam incidet & maxime in dolorē pedum.
Solet autē frigus naturaliter tumorem afferre, quia
sanguis frigore coagulatur. Aristoteles prima sectio-
ne Problematum scribit fame diuina laborantibus

cauere, ut fame tumefactum pedem demulcere nos
oporteat.

Χάλκειον θάκον.] *Aeneam sedem, id est, taber-*
nam uocat, erant enim confessa in officinis ferra-
rijs.

Επ' αλία.] *in locis calidis exponi potest. Quan-*
quam sufficit mendum esse in tono ut sit αλιᾶ scri-
bendum ab αλέομαι euico, uerum nolo quicquam mi-
tare. Vnus est autem et supra ἐπὶ cum accusatio
in ista significatione dum ait, ἐπὶ ἀπείρονα γαῖαν,
αλιόν uero locum tepidum in aprico situm signifi-
cat.

Λέχαι.] *Quondam dictae sunt conuenticula phi-*
losophorum, deinde, quia inter ipsos de rebus leuissi-
mis plerumque agitabatur, factum est, ut λέχαι di-
cerentur uulgo nugae. Suidas Homerum citans, in-
quit: λέχαις ἔλεγον δημοσίους πινὰς τόπους, ἐν οἷς
χόλην ἄροντες καθέζοντο πολλοί. ὁμηρ.

Οὐ θέλεις εὖδαιν χαλκήιον ἐς λόμον ἐλθὼν,
Ἡέπε ἐς λέχην.

Πόλλα δ' αἰργῶ αἰὴρ.] *Ignauia effectū pro-*
sequitur. Indigēs uir multa mala concipit in animo:
fieri enim non potest, ut mens hominis planè sit ocio-
sa, itaq, uarios dolos ac fraudes excogitant, bi qui re-
rum inopia laborant. Vnde Columella recte dixisse
inducant

malè agere discunt. Nihil enim usquàm quicquam
scelerum est, neq; ulla quantumuis pessima flagitia
designantur, quæ non ex ignauia ueluti ex fonte pro-
manant. Huius rei passim in omnibus ciuitatibus,
pagis & uicis plura exempla quàm numerari que-
ant, à circulatoribus & decoctoribus eduntur, qui dū
inanem spem (ut Hesiodus uocat) nimis diu fouere,
 tandem ad furta, latrocinia, & sacrilegia animum
applicant. Quare, ut hæc flagitia è medio tollantur,
solus labor remedio esse poterit. Est enim per labo-
rem aditus ad uirtutem: per desidiam uerò ad omnia
genera flagitiorum non aditus tantum, sed rectissi-
ma uia.

Δείχνει δὲ δμῶτασι θεράς.] Spargit rem in
personas, atq; ita à temporis circumstantia auget. In
media æstate certa opera præscribe. Sequitur ratio,
quia non semper æstas erit. Hæc sententia speciem
prouerbij habet, qua monemur occasionem temporis
non esse negligendam. Et nota est fabula de formica
& cicada. Quin & Germani uulgari dicto cessato-
rum socordiam notamus cū dicimus: Post gratum
Solis calorem, ingratum frigus experiemini.

Θεράς.] pro θεράς Doricè.

Μεῖνα δὲ Ἀναειῶνα.] Amplificatio est à tem-
poris descriptione longiori. Describit enim hyemem,

Ληναίων mensis Brumalis est, partim cadens in Decembrem, partim in Ianuarium. Luna Graecis menses faciebat, non civilis ordinatio aut Sol. Porro Ληναίωνα Ianuarium esse apparet ex Gaza qui ait: Ληναίωνα δὲ καὶ αὐτὸς ἦν εἰ Ιανουαρίον ὄντα. Id est, Linæona autem & ipse norat Ianuarium esse. Linæa enim Bacchi ferias & Pythia sub id tempus agebantur, cū uini primitias libabant. Cōmentarius in Equit. Aristoph. cōtinet, adolescentes eo tēpore solitos fuisse circūuehi q de plaustris conuitia iaciebāt.

Βέδλογ.] Frigora uocat quæ adurunt & exco-
riant boues, sunt ea autem in mense Decembri cum
maxima uis Aquilonis sentitur, cui Germani à fri-
gore nomen fecerunt cum uocant ein schindt den
hengst, quasi dicas excoriatorem boum. δέλογ Gra-
cis excorio significat.

Πνεύσαντ & βορέας δυσουλεύεις.] A circumstan-
tijs rē tractat, uidelicet unde spiret Boreas, & quid
soleat fieri cū spiret. Spirat autē per Thraciam, quia
ad septētrionē Graecis Thracia sita est. Multas quer-
cus, altas abites de mōte deiicit in uallē ad terrā. De
inde auget ab habitu animantiū, Etiā fera senisā
hyemis ferre nō possūt, quas natura munijt, quāto mi-
43. nus nos. Τερχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.] Distri-
butione quadam hyemis incōmoda recenset, & apertissime

quod hac ætas omnium maxime gaudet sole et fugiat
frigus, unde notum est illud: Et apricos meminisse Jo-
nes. Periphrasticus autem uirginem innuptam descripsit,
quod opera aurea Veneris ignoret. Estque diligenter
obseruandum quod innuptæ non prodibant in publicum,
sed adseruabantur domi. Sed hæc cantilena non gra-
ta admodum foret nostratibus puellis.

Λίπῃ.] Apocope est pro λιπαρὰ ἰλαίω, id est pin-
gui oleo. Nam postrema syllaba abiecta est.

Ημεῖς χειμῆϊ ὅτ' αὐτῷ.] In hac descri-
ptione hyemis et Polypi piscis mentionem facit. Cu-
ius hæc natura est teste Plinio, lib. 9. cap. 19. ut fame
laborans sibi pedes arrodatur, quo maxima hyemis sæ-
uitia notatur. Et quia uehementer frigore læditur,
latet plurimum in anero suo, nec egreditur piscatum
unde colligi quoque potest in frigidioribus aquis non
esse. Per æstatem conuehit et reponit uictum, perin-
de ut formica, testis est Theophrastus. Sunt autem
polypi multæ species. Verum maxime cum illis cognatus
esse uidetur quos Albertus Raias uocauit die
rochen. Piscis magnus est, habens octo pedes, in qui-
bus duo extremi pedes cotilidones habent, id est, con-
cavitates, quibus nititur et affigit se his quæ prehen-
dit. Vnde in Aulularia Plautus ait de auaris: Ego
istos noui polypos, ubi quid tetigerant tenent.

me laborantem polypum in caernis brachia sua ro-
dere, cui sententia & Oppianus & Albertus suffra-
gantur. Sed Athenaeus & Plinius putant id accide-
re polypo à congris, Hesiodus uerò hanc speciem αἰό-
στον uocat, quòd spinam non habeat, sed cartilagi-
nem pro spina. Dicunt illum uenari pisces mira in-
dustria, cum alioqui sit animal timidum. Verum ita
comparatum est, ut illi consilio polleant natura, qui-
bus robur est negatum.

Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν.] Id est, Sol uertitur
supra populum nigrorum hominum. Intelligit au-
tem Aethiopes qui sunt in Aethiopia, quorum etiam
nunc quidam sub imperio Caroli Caesaris sunt. Κυά-
νιον Græci uocant quod nos ceruleum, laseus / estq;
metalli genus, metaphoricè pro obscuro & atro. Εἴ
autem sensus, Sol uoluitur supra meridionales homi-
nes, nec diu moratur supra nostrum hemisphaerium,
uidelicet Græcia.

Καὶ τότε δ' ἡ κρηοὶ.] Adhuc in hyemis descri-
ptione commoratur. Cornuta fera & non cornuta
lugubriter frendentes per sylvas fugiunt.

Μύλην dentem molarem significat, à quo fit uerbū
μυλιάω, quod significat dentes incutio, strideo pro-
pter frigus. o littera interposita est.

δρύα loca arborib. cōfita sunt, Hesych. p. ἱσcribit.
Γλάφυ

Γλάφυ.] pro γλαφυρόν, apocope est, & significat 44.
specum & concavitatem petrosam.

Τότε δὲ ῥίποδι βροτῶσι.] Id est hoc loco po-
eta delectatus enigmate Sphingis, Nam senes solent
in baculum incumbentes demisso capite incedere, &
terram inspicere, Vnde & silicernij dicti sunt. His si-
miles esse dicunt feras, cum penuria victus laborantes
propter niuem, undiq; per sylvas discurrunt.

Νίφα.] Rursus Apocope est pro νιφάδα, fre-
quens Homero.

Καὶ τότε ἱσάσθαι.] Versatur per omnes circum-
stantias corporis, & monet propter frigus arcendum
crasso panno & multis pilis intertextis utendum es-
se. Græci uerò usi sunt admodum honesto uestitu, quem
admodum & reliqui honesti populi Romani & Iu-
dæi. Pallio usi sunt supra tunicas, χιτῶν uerò uestis
interior erat.

Κεόη.] Accusatiuus est pro κεοχίδα, & signi-
ficat id quod subducitur, ein cynthia. apud Pollu-
cem in libro de uestibus.

Ἰνα τοι ῥίχες ἀῤιμέωσι) Id est, ne horreat cor-
pus nimio frigore.

Ἀλειῶ.) ab ἀλῶσθαι, ut habeas quiddam quod
arceat pluuiam.

Ψυχὴν γὰρ τ' ἡὼς.) Enumerat iam causas plu-
uie. Quemadmodum enim uapor ex olla in opertulo

in nubibus percussus in aquam resoluitur, & deinde decidit. Humectat autem aer sata et arua, itaque addit conueniens epiteton πνευφόρος. Postea quid uentus sit dicit, nimirum nubium agitatio,

45. Τῆμιθ' ὁ ὤμου βυσιν.] Bonus adseruandum esse dimidium pabulum, uiro uerò ut supersit aliquid in noctem scilicet. Nam Græci homines tantum canebant & largius quidem.

Επιρρόδον.] Accurrere significat.

Ταῦτα φυλασσόμεν.] Absoluimus hæc uis descriptionem hyemis, nunc autem Veris descriptionem hoc caput continet. Estque primum signum quando Iuppiter sexaginta dies, id est, duos menses, Ianuariū uidelicet & Februariū confecerit, post brumam uel conuersionem Solis, cum stella Cræturæ nuncia ueris primum apparere incipit. Est autem Cræturæ stella sub zona Bootæ: oritur Chronico ortu, id est, uespere initio Veris quando Sol ingressus est Arietem.

Τὸν δὲ μετ' ὀρθογόν.] Aliud est signum ueni-
entis ueris. Vide Ouidium in sexto Metamorphose
qs quare hirundo dicta sit Pandionis filia. Comperi
autem latere hyeme hirundines in nido suo tan-
quam mortuas. Proinde non puta auolare eas. To-
tam hyemem habens secum recencia ouis. Reminiscens

Icunt autem sub aestate. Quare iudico mirabile quoddam opus esse ac imaginem resurrectionis nostrorum corporum.

Τὴν φθάνουσαν οἶνα.] Summa huius loci est quòd tempore Veris sint amputandae uices, nec sit expectandum donec maior aestus aduenerit. Turgent enim tunc in palmite gemmae, nec potest esse sine periculo, si tunc putentur uices.

Οἶνα.] Dicunt significare palmites, uocabulum uetus est, apud iuniores ἀμπέλ in usu.

Ἀλλ' ὁπότεα φέρειται.] Hoc praecepto messis tempus describit. Quando aestus, inquit, ceperit esse uerbementior, ita ut quarant humidiora loca testudines cum falx erit acuenda et seges decedenda. Est autem omnino tempestiuus messis Graecis quam nobis. Sunt enim illi magis ad Orientem et meridiem quam nos. Quare uariant haec praecepta, nec ad singulas regiones accommodari possunt.

Φέρειται.] Epitheton testudinis est, dicitur enim domi porta quod ades suas circumferat. Nota est fabula de testudine quae sola domi remansit, cum reliqua animantia omnia suauissimis epulis Iouis accipiebantur.

Σκαφός.] Instrumentum est rusticum apud Pollucem.

Φεύγειν δὲ συνεγὼς θάλασσης.] Vides quam non possit Poeta sedulitatis obliuisci. Prohibet enim

tempore messis Jomnum ad multam lucem esse protrahendum, quod eo tempore reponenda sunt quibus in hyeme fruamur. Iam qui ad auroram atque in medios id temporis dies stertere uoluerit, miserā profecto uitam trahet ubi hyems sui memoriam nobis in animum semel cæperit reuocare, ibi tum licebit experiri uerissimum esse cicadae & formicae apologum. Plurimum & uenustatis & utilitatis hac sententia habebit, si quis ad studia literarum traduxerit, cum illa cessatorem minime requirant, & qui in multam lucem quotidie stertat. Adiecit deinde, ceu Gnomas quasdam, optimos uersus, quibus matutina opera hominibus commendat, & dicit auroram tertiam operis partem absolvere. Item eos qui mane surgunt plurimum promouere quoscunq; labores susceperint. Postremo etiā boues facilius ferre matutina opera quā meridiana. Experiuntur etiam studiosi bonarum literarum Auroram Musis esse amicam. Quare diligenter has sententias obseruent & meditentur hi qui animum ad literas applicuere, quiq; parentum & amicorum expectationi æquissimæ satisfacere uolent.

Ημεῖς δὲ σκόλυμός τ' αἰθεῖ.] Aestatis à Solstitio descriptio. Primum ponit prognosticum maximi aestus, deinde quid faciendum sit. Græci post Verstatim incipiunt messem. Deinde sequitur solstitium æstiuale, tunc nos habemus messem.

Σκόλυ-

ri, Chamaeleones, Acanthi. Vide Plin. lib. 20. cap. 23.
& lib. 22. ca. de carduo. Venerem stimulare in uino,
Hesiodo et Alceo testibus, qui florentie ea cicadas ac-
cerrimi cantus esse, & mulieres libidinis auidissimas
uirosq; pigerrimos in Venerem scripsere.

Ἐπεὶ κεφαλὴ καὶ γένατα.] Ratio, quare hoc 46.
tempore uiri debilissimi sint, & mulieres lasciuiissi-
mae, quia calor resoluit totum corpus hominis, ergo
leduntur magis aestu quàm frigore uiri.

Καὶ βίβλιν & οἶνον.] A Biblia regione Thra-
cia Biblinum uinum dictum esse Athenaeus scribit
lib. 1. testatur autem dulce fuisse, atq; à Siculis Polli-
um uinum dictum esse. Et Homerus non uno loco te-
statur Thraciam nobilia uina habuisse.

Μάζα τ'.] Libum lacteum intelligit ex recentē
lacte, siue lac coagulatum. Nostri homines uocant
einzieger. Deficiunt autem lacte nisi mulgeantur
caprae, iuxta Vergil.

Quā magis exhausto spumauerit ubere mulctra.

Lata magis pressis manarint ubera mammis.

Item caprae uincunt copia lactis oues, laudaturq;
lac caprarum plus in libo quàm ouium. Poterit &
haec huius loci sententia esse, quia sub Autumnū sta-
tim admittuntur caprae ad conceptum, & deinde de-

ἵππων. / τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν δύναμιν.

Σβινυμδράων.] *Æolica dialectus est cum ea sit interposita, quasi dicas extindarum aut non lactantium.*

Καὶ βόθ' ὕλοφάγοιο κρίας.] *Vitulinā carnem intelligit, quæ non improbatum sana esse homini. Cæterum enim bouis carnem non laudat Poeta.*

Προταγόνων.] *Illā enim caro est valde laudanda quod facilis sit concoctu. Estq; in æstate istis cibis utendum qui facile concoqui possunt. Itaq; & huius mentionem hic facit Poeta.*

Αἶδοπα οἶνον.] *Vel à calore dixit, quod adurit faciem, vel à colore. Laudantur enim magis æstate rubra uina quod pinguiora sunt & magis alant corpus. Cætera tenuiora sunt & facilius penetrant.*

Ἀρνίον ἐν χερίῳ αἰῖμυ.] *Inter ceteras voluptates non postrema est si quis in æstate sub umbra gratam auram capiet, ita ut faciem uersus leniter susurrantem uentum uertat. Intelligit autem hoc loco Zephyrū, quod Euri, Boreæ & Zephyri æstate sine temperati. Auster uerò plerumq; noxius est, tam æstate quàm hyeme. Erit maior hac voluptas si adfuerint riuuli perpetuo scaturientes, quibus semper multum delectati sunt Poeta.*

Ἀδύλωτ' .] καὶ ἀδύλωτ' qui sic sine limo, aut qui non sit luculentus.

corum obseruabis, qui nunquam merum uinum soliti
erant bibere, uerum semper uinum aqua diluebant,
ut testatur Athenaeus lib. 10. qui hanc consuetudinem
diluendi uini fuisse dicit, ut ad duos uini cyathos, quin-
que aqua adderent, alicubi & ad quatuor uini cya-
thos, duos aquae. Ex Menandro citat Athenaeus.

Καί τοι πολὺ γ' ἔδ' ἡδίων, ἔ γδ' αὖ πότε
Ἐπιον τρεῖς ὕδατ', οἶνε δ' εἴ μόνον.

Sic Athenaeus:

Καὶ Διοκλῆς ἐν μελίσσαις, πῶς δὲ καὶ κακα-
ρμόρον πίνειν τὸν οἶνον δ' εἰ μὴ τίτταρα καὶ δύο. ἢ δ'
οὐκ κρείσσις αὕτη παρὰ τὸ ἔδ' ὅσα ἐπέμνησε τά-
χα καὶ τὴν θρυλληρμόρην παρομιῖαν, ἢ πέντε πί-
νειν ἢ τρία ἢ καὶ τίτταρα. ἢ γδ' δύο πρὸς πέντε πί-
νειν φησὶ δ' εἰο ἢ εἴα πρὸς ἑξῆς.

Apud Locrenses erat capitale uinum bibere ijs
qui erant in Magistratu, nisi Medicus iussisset. Item
Romani adolescentes non erant soliti uinum bibere
ante uicesimum annum, & Scythice bibere dicebant
merum bibere, quasi barbare, ut quibus sint robora
ualidiora. Sic bibit apud Homerum Polyphemus
Odysseae 1.

Προχίειν.] In fine pro imperatino, sic ἱμδρ.

Δμῶσι δ' ὑποβμείειν Δημήτερι.] Seruauit
hunc ordinem Poeta, ut à Vers describeret quicquid

singulis anni temporibus fieri conveniret, nunc sibi-
ci præceptum de tritura quæ fit in mense Augusto,
cum mane ortu Heliaco paulisper ante Solem emer-
gens Orion cernitur. Vergil.

Et medio costas aestu terit area fruges.

Addit locum in quem sit reponenda area, nimi-
rum qui sit uentis expositus, & quia fruges debent cor-
teri à Sole, ergo necesse est locum esse expostum Soli.
Eadem verba sunt in Varrone de re rustica quæ hic
sunt. Area, inquit, sublimiori loco qua perflare possit
ventus. Alij intelligunt area bene aquata. Solebat
enim Cylindro equari, ut est apud Vergil. necubi
impingerent. Verum Varro rotundam esse dicit, huc
ego sequor. Vsi sunt equis aut bobus in trituratione
qui tabulas trahabant, et ita excutiebant grana. Un-
de illud est in sacris literis: *Boui trituranti non obli-
gabis os.*

Μέτρω δ' ἐνκομίσσασθαι.) Monet mensuran-
das esse fruges, ut sciat agricola quantum ex agro re-
deat.

Θῆν' δούλον ποιῆσθαι.) Conducendum suadet
mercenarium aliquem, qui possit rebus domesticis uti
eare qui non habeat multa quæ sibi ipsi domi agat.
Fieri enim non potest ut multa simul bene agere pos-
simus, inquit Xenophon. Eadem ratio habenda an-
cilla, ut non habeas liberos. Subiicit deinde præceptum
de Ca-

hoc alendo admonet sumptibus non esse nimium par-
cendum, quia obseruet ne fures clanculum intrent in
aedes domini, ac surripiant quippiam. Græci trifari-
am canes distinguunt, idque ab officijs, sunt enim ἰχθυό-
τιμοί quos nos indagatores uocamus, canes uenatici,
nobilibus & diuitibus admodum grati qui uenatio-
ni operam dant. Sunt rursus οἰκῆγοί uocantur,
quasi dicas custodes ædium. Agunt enim excubias
præ foribus, & de his Hesiodo hoc loco sermo est. In
tercio gradu sunt Μελιτᾶια κυνίδια, id est, Meli-
tææ catellæ nulli rei utiles, præterquam quòd in de-
licijs sunt prædiuitum matronis. Vnde etiam in pro-
uerbium abiit de delicatis.

Καρχαιόδοντα.) A sono factum esse uidetur, e-
pitheton canis. Sunt enim asperissimis denticibus, & o-
mnium firmissime retinent, quæ sunt semel intra fau-
ces recepta.

Φείδιο.) ου in εο mutatum, & rursus εο in ου
si sit opus. Est enim eadem ratio dissoluendi quæ con-
trahendi.

Ημερόκοιτο.) qui interdiu dormit & noctu ob-
ambulat, quòd fures solent. Suidas furem & piscem
significare ait.

Χόρτον δ' ἰσομίσση καὶ σφειρόν.) Quod de ca-
ne dixit, idem de bobus & mulis intelligi debet. Ne
que

dixit famulis chara genna esse reficienda.

Εὐτ' αὖ δ' Ωείων καὶ Σεείων.] Posteaquam ordine descripsit anni partes, & quid singulis fieri debeat, nunc subiicit caput de autumno & uindemiis. Hunc ordinem Colum. imitatus est et Plin. aliquando. Oritur Arcturus mane cum Libra mense septembri, quo tempore mane medio caelo sunt Orion & Canis non procul ab occasu, cum est uindemia facienda. Addit descriptionem factitij uini, in qua rationē faciendi uas passas complexus est. Vide Plin. & Columel. Coquunt primum uas aliquantisper Sole, postea exprimunt uinum & in lacum subiiciunt.

Συοκιάσαι.] à σὺν & οὐκίω compositum. Inteligit autem ex aprico in locum nō expositum Soli asferendas esse.

Πολυμνθί.] Epitheton Bacchi, quasi dicas letificantis. Exhilarat enim uinum homines & nota sunt Bacchi Encomia apud Poetas quae huc spectant, Vt Vergil.

Adsit letitiae Bacchus dator.

Αὐτὰρ ἐπὶ μὲν δὴ.] Redit ad arationem & ad byemem. Sunt uerò ea repetenda quae supra de aratione diximus. Nam pro qualitate & natura soli proscinditur ager. Feracius solum ut minimum ter arari solet. Iam mense Octobri mane cū Taurus occi

noctis rursus apparent. Pleiades sunt in postrema
parte Tauri, Hyades uero in fronte quas Latini sa-
culas uocarunt. Atque ita absoluit Poeta annum,
quid in uere, quid in aestate, quid in autumno, quid
quid post autumnum, quid Hyeme faciendum sit.
Nunc de nauigatione praecepta quaedam subiicit, quia
fuit illis familiare deuehere fruges & merces quem
admodum etiam alicubi in Homero uidere est.
Constabat autem ueterum negotiatio potissimum in
permutatione mercium, & ideo Hesiodus praece-
pta tradit.

Εἰ δ' εἶ σε ναυπλῖνς δυσμεφίλῃς.) Prohibet sub
Autumnum esse nauigandum cum Pleiades occidunt
propter tempestatem maris, insaniunt enim uenti, et
quemadmodum Vergilius ait, qua data porta ruunt.
Ceterum post de aestiua nauigatione dicit, & hanc
probat, Orion insequentiis gestum exprimit in ipsas
Pleiades, ideo dixit πλῆτ' ἂν αὖ φεύγειν. His gesti-
bus amplificat orationem.

Δυσμεφίλῃς.) Epitethon nauigationis est. Sen-
tiunt enim quàm sit periculosum & difficile in alie-
no elemento uersari qui aliquando sese credidere fla-
tibus. Hanc uocem compositam esse puto à δ' ὕς καὶ
ἀέμω, uel quòd agrè remittat afflictos, uel quòd
saepè non remittat nauigantes. Varia quaeritur Ety-
mologia

*anxiè quærendæ, quod tantum ad docendum compo-
sita sint.*

Ἡεγεῖδ' α.] Quia habet speciem aeris.

*Ἐπ' ἡπειρὸς.] In continentem, id est, littoralem
terram. Inde Epirus.*

Χεῖμαρον.] Aquam ex imbre collectam.

Νηὸς πτερά.] Remos intelligit.

Πηδάλιον.] Gubernaculum navis, clauum.

*Ωραῖον πλόν.] Scilicet cum iam Ver exa-
stum esset.*

Ωσπερ ἐμός τε πατήρ κ' σὸς μέγα νήπιε Πέρση.

*Exemplum adiecit Hesiodus patris, quo ostendit
quatenus probari queat nauigatio, et dicit paupertate
patrem fuisse compulsus, quæ nihil nō hominem
experiri doceat, quod instituerit mercaturam. Ne-
mo enim eos laudat, qui cum beate possent in patria
vivere, ultrò se periculis exponunt. Et Hesiodus ne-
gat ex Asia profugisse parentem sicut pleriq; ciues
qui propter inuidiam ex opibus conflata in tuto ma-
nere non poterant, non, inquit, illa causa fuit, sed vi-
tum quærebat.*

*Καὶ τῇδ' ἡλθ' α.] Significat hic se in Ionia natū.
Magnum mare vocat Ægeum mare. Æolicam Cu-
mam ideo vocat, quia Æoles eam condiderunt. Sita
est in littorali Asia.*

48. ΑφενΘ.] *Diuitias significat. ἔροτιε τὰ μέγεθος*
dictus qui quotannis redeunt, siue annui redditus. sin-
gunt autem uenire ab εἰς εἰός.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν πάλιν τὴν ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι.]
Hic locus ad providentiam pertinere uidetur cum di-
cit Iouem hominibus dare paupertatem, quia saepe ac-
cidit ut etiam boni & optimi uiri sint pauperes.
Hunc locum Aristophanes in Pluto diligentissime
prosequitur, apud quem, quae opus sunt ad hanc rem,
requirat.

Νάσαστο δ' ἄγχι' ἙλικῶνΘ.] *Describit nūc*
patriam suam Poeta, & dictum est iā saepe fuisse pa-
gum ad radices Heliconis ubi habitauerit Hesiodus
& quòd Pausanias scribat ipsum fuisse in Helicone
sacerdotem Phæbi & Musarum. Non incommode
hic uersus πατριμιακῶς possit usurpari, in quo bu-
iusmodi laudes patriæ suæ enumerat, ut nulla ferè
anni parte commendari queat, Hyeme, inquit, mala
est, æstate difficilis & incommoda, breuiter nunquā
bona. Ouid. huius facie mentionem.

Esset perpetuo sua quàm uitabilis Ascrea
Ausa est agricola Musa docere senis.

Τὴν δ' ὦ Πέρσῃ ἔργων.] *Cum in omni re tem-*
poris ratio habenda sit, Tu uide ô Perse ut suo qua-
que tempore facias: alia enim alijs temporibus conue-
niunt.

Nū

Νῆ ὀλίγῳ αἰνεῖν.] *Locus Rhetoricus est, uti-
tur uerò Antithesi, in qua aliquādiu commoratur, et
commendat nobis denuo mediocritatem, & dicit non
frustra esse si quis magnum quæstum facere uelit, ut
onerarias naues sibi comparet, & fieri non posse quin
ex copiosa merce, copiosum quoq, & magnū fructum
quis auferat, tamē si quis rem ipsam recta uia secum
reputet, is proculdubio deprehendat res paruas plus
solidae habete uoluptatis ac securitatis, quàm res in
spetiem magnas. Et enim omnibus in rebus tutior
mediocritas. Vocamus autem actuarías, breues &
minores naues, in quibus homines uehi solent tempe-
state ingruente. Onerarias uerò maiores, in quibus o-
nera deportantur.*

Δείξω δέ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.]
*Occupationem adiecit. Tradam tibi præcepta nauti-
ca, tametsi non bene peritus sim rei nauticæ. Si uolu-
eris debitum effugere & iniucundam famem, ostendā
tibi modum quando commodū sit nauigare, & quan-
do non commodum, licet nauigationis peritus non
sim.*

Λιμὸν ἀτερπῆ.] *Famis proprium epitheton. Nā
ut dici solet, præter seipsam cætera omnia edulcat fá-
mes. Et Homerus eleganter uentris importunita-
tem describit in Odyss.*

Πολυφλοίσβοιο.) *Fictitia uox est, qua usus poetæ*

nim nihil significat.

Σοφισμὸς.] *Peritus. Nam σοφίζομαι est doceo. Inde Sophista simpliciter doctorem significat. Deinde ubi illi se uerterunt in inanē ostentationem uocabulum cæpit in uico esse, sicut Tyrannus.*

Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἔξ Αὐλίδος.] *Subsequitur nunc occupationem historiola, in qua commemorat quomodo uictor extiterit carminibus in Calchide, & Musis suis in Helicone uictoriale præmium dedicauit, ut dignum erat homine Poeta. Aulis ciuitas litoralisis est in Bæotia, non procul ab Helicone, neque procul fuit ab Aulide in Eubæam. Conuenerunt autem Græci in Aulide cum essent profecturi in Phrygiam. Vide Iphigeniam Euripidis.*

Calchis est urbs celebris in Eubæa, bodie Nigropont uocant, non multò ante à Turcis magna ui expugnata. Apparet sanè Hesiodum Homero posteriorem centum ferè annis fuisse, proinde cum eo in hoc certamine non certauit.

Τρίποδ' ὠτόεντα.] *Id est, tripoda auritum, Athenæus auctor est tripodas significare pocula, non nunquam mensas, & sellas quoque. Puto eum hic laqui de poculo quod aures habere soleat & tres pedes. Vocant autem Græci ansas aures, quemadmodum Germani quoq.*

Αἰείδης

αι, hinc ἀνάθημα.

Επέβησαν.] Nam βιβάζειν εἶναι statuere, & tanquam gressus regere, usus est Homerus in secundo Iliados.

Μῆσαι γὰρ μ' ἰδίδαξαν.] Significat diuinitus esse doctos poetas, quod hi qui egregium quiddam in poetica efficere uoluerint, opus habeant furore poetico diuinitus inspirato quem furorem recte φουρικὰς ἀρετὰς dixerunt. Et Homerus elegantissime huiusmodi iudicium in bomine, & hunc motum qui existit in Heroicis animis, auream catenam cælo demissam esse dixit, significans singularem quandam uim supra caput communem uulgi diuinitus dari.

Ἡμετα πεντήκοντα μὲν ἔσπας.] Aliud caput 49. de aestiua nauigatione quam probat & dicit sub finem aestatis tempore calido esse nauigandum, cum enim non facile perire homines, nisi aliquo singulari malo pereant.

Εν τοῖς γὰρ τέλοισι ὅμῳ ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν.] Proverbialis est hic uersiculus & ualde pius, quo admonemur bonitati diuinæ adscribendū, si quem prosperum successum rebus nostris uidemus, atq; hoc nomine gratias Deo quoque agere, ne ingratitude nostra offensum finem imponat bonitati erga nos, ac deserat quos prius fuerit amplexus & tutatus. Rursus.

ua frangi oportere & accipi animo, ut non pretemas
Deum facile finem impositurum omnibus istis ma-
lis. In hanc sententiam apud Homerum grauiſſime
multa dicuntur. Potest & prouerbialiter in eos ac-
commodari qui omnia possunt.

Μὴ δ' ἐμύειν οἶνόν τε νέον καὶ.] Adiecit praece-
ptum dignum memoria, uidelicet tempestiue esse re-
deūdum domum. Nam oculus Domini pascit equū,
ut dici solet. Et est haec causa quare melius sit illam
nauigationem ante autumnum conficere. Quia non
solum nouum uinum soleat remorari institutam na-
uigationem, uerum etiam autumnales imbres & tem-
pestates quotidie impendentes, & quod fauissimi flat-
tus austri ut maxime tum insaniat. Itaq; minime tu-
tum est cum se uelle mari committere, & commo-
dam nauigationem propter pocula noui uini inter-
mittere.

Χειμῶν' ἐπιόντα.] Tempestatem sequentem,
uel impendentem, sic quoque in oratione dominica, et
ἐπίεσα dies dicitur dies impendens & subsequens.
Notus uentus est pluuialis, uotis enim humorem si-
gnificat.

Ἀλλ' οὐδ' εἰαρινὸς πίλεται πλόθ.] Praece-
ptum est de uerna nauigatione quā à signo describit.
Quando erumpunt primum, inquit, ex ramis aut ar-
boribus

boribus germina aut flores, idq̃ quantum est uestigiũ
cornicis, cum est mare meabile. Addit tamen corre-
ctionem qua deinde peruenit in locum communem
quòd omnia obediunt pecunie. fateor mare esse nauis-
gabile uerno tempore, atqui ego laudare non possum,
propter uariam tempestatem & pericula qua nauis-
gantibus ita instant, ut aliquis difficilime effugiat
malum. In caussa est stulticia humana mentis qua
etiam ipsum petimus cælum, neque quicquam inac-
cessum relinquimus.

Χρήματα γὰρ ψυχὴν πέλεται.] Onomica senten-
tia est qua rationẽ complectitur, cur homines in tan-
tam stulticiam incurrant & dicit hoc pecuniam pos-
se quam homines pluris faciunt quàm animam. La-
te patet huius sententiæ uis, in qua explicanda mul-
tum opera doctissimi quiq̃ cum Latinorũ, cum Gra-
corum sumpsere. Et paucissimi sanè sunt qui secum
expendant in quanta mala funesta pecunia miserorũ
ducat.

Μὴδ' ἐνὶ νηυσὶν ἀπαντὰ βίον.] Id est, ne semel 50.
abducas in discrimen quicquid est rerum tuarum,
nec omnia nauibus committas, sed retine quadam et
uilia impone, ne si nauem frogeris de toto uictu pe-
ricliteris. Generaliter uerò mediocritatis laudem cõ-
tinet, quam qui seruant, nec nimium ditescere studēt,

in questum producunt de tota re familiari, uel augenda uel amittenda incertam aleam fortuna cogantur subire.

Δεινὸν δ' εἶναι ἐπ' ἀμάρτυαν.] Adiecit similitudinem ab onusto plaustro ductam. Perinde enim ut si quis supra currū, immensum onus ponat cuius molem axis sustinere nequeat, fieri non potest, quin cum magno dispendio omnia onera imposita dissipentur. Ita in navigatione quoque usu uenire ut nimium multa uebendo periculum accersant & nihil perficiant.

Μέτῃ φυλάσσειν.] Concludit nunc Epiphonemate generali, et dicit modum esse seruandum. Et quia supra de mediocritate multa diximus, repetat ea qui uolet.

Και εὖς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀρεῖς.] Occasio siue oportunitas optima in omnibus rebus.

Ὡραῖς δὲ γυναικα τὸν.] Præceptum de coniugio, Tempestiue ducas uxorem, dum adhuc res integre sunt & florent, non in extrema senectâ quando effactæ frigent in corpore uires. Plato & Aristoteles de hoc tempore disputarunt, nam circiter trigessimum annum sunt confirmatæ uires et maturuerunt.

Τέτορ.) Duale est, & significat quatuor. Iulius Pollux exponit pro quatuordecim, & quinto pro decimo.

εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμεῖς. 2111
Aristoteles & Plato constituerunt puellæ decimumocta-
uum annum nubendi. Præcipit autem Hesiodus a-
dolescentulam esse ducendam ut castos mores imbibe-
re queat & adsuescere ad mores mariti, quod frustra
expectet quis ab anu. Ibi enim nulla similitudo mo-
rum est, ergo nec ulla amicitia, & tamē oportet ut sit
similitudo quædam vitæ in coniugio, quia Iure consul-
tus dicit esse indiuiduam societatem. Aristoteles re-
censet in Oeconom. hunc uersum.

Μὴ γέλῳσι χάσματα γήμης.) Id est, ne uici-
nis gaudia & ludibria ducas propter tuum infortu-
nium & malum, nempe mala uxore. Et χάσματα
exponunt ludibria, hoc est, ne iocus fias quod ta-
lem duxeris uxorem. Nam uicini cuiusque produnt
ingenium.

Οὐ μὲν γὰρ τοὶ γυναικὲς.) Commendat bonam
mulierem hic uersus, quam etiam sacra literæ non
vulgariter prædicant.

Δειπνολόχης.) Commessatrice quæ passim ade-
at conuiuia. Suidas Δειπνολόχον exponit κλεπτο-
τέχον.

Ἡ γ' αἰδέσθαι καὶ ἰφθίμην.) Efficit ut etiam ua-
lidus uir ante tempus senescat, uirque sine face, id
est, clam, etiam si foris nihil appareat. Vocat au-
tem crudam senectam quæ tempestina est. Sic Verg.

Galenus in libro de conseruanda uale tudine dicit es se triplicem senectutem, Primam uocari crudam, et qui in ea sunt ὀμογέγοντας dici. Secunda est circi ter annum sexagesimum, qui in ea sunt γέγοντας di cimus. Tertia est decrepita, qui eam attingerit πέμ- πελον uocamus.

Euei.] Exiccatur, arit, &c. Dicitur etiam αὔει, u- trunq; est apud Homerum.

Εν δ' ὅπιν ἀθανάτων μαχάρον.] De religio- ne. Cole Deos religiose et obseruāter. Ita enim omnia prospere succedunt. ὅπιν curam & respectum signifi- cat propriis.

Μὴ δ' ἐχθροισιν ἴσον.] Hoc praeceptum ple- num humanitatis est & significat nullam amicitia- am, nullam necessitudinem praeponendam esse san- guinis coniunctioni. Cic. li. i. ad Atticum, Posteaquā à fratre disceſsi, neminem pluris quā te facio. Est uerò à natura et diuinitus homini inspiratū, nullam esse sanctiorem coniunctionem quā fraternā. Quod si uerò alium tibi adiunxeris, tunc uide inquit ne sta- tim te seiungas ab illo, quia non multum conducit no- uos amicos habere.

Μὴ δ' ἐψεύδεσθαι γλώσσης χάριν.] Hoc est, ne pra te feras beneuolentiam simulatam, nec aliud sentias & aliud dicas. Haec est germana expositio,

nos est ita accipiemus, ne χάρις ἔσται καὶ ἀπολογία,
sed ne simules, ne prae te feras linguæ quandam gra-
tiam, ne benignitatem linguæ ementiariis.

Ἡτι ἐπὶ εἰπὼν.] Si quis aut uerbis offendet a-
lium, aut manibus uim inferet, memor sit quod re a-
lietur iniuria multipliciter. Nullum enim malum
impunitum.

Ἐλθέκεν αὖτις.] Aliud præceptum, Sit ne ad-
mittendus denuo is qui amicitiam uiolauerit, & cu-
piat nobiscum redire in gratiam. Respondet esse reci-
piendum, quòd satius sit redire in gratiam cum a-
mico ueteri, quàm novos subinde amicos adiun-
gere.

Σὲ δὲ μὴ πύοον καταλεγχέτω εἰδὲ.] Tu-
am mentem ne coarguat uultus, id est, ne uultus præ
se ferat iracundiam & simulatē, sed uide ut ex ani-
mo eijcias omnem memoriā pristinarum iniuriarum
nulla sit significatio offensi animi. In summa sancian-
tur ex animo ἀμνηστία. Nam nihil illiberalius, ni-
hil inonestius est quàm simulatē alere, est ἄλλο, alie-
num ab omni humanitate. Nulla unquàm fuit tan-
ta coniunctio hominū quæ nō offensi aliquid senserit.
Et cum Ouidius dicat Orestem cum Pilade in gra-
tiam redisse, nemo eiusmodi illiberalis ingenij sit, ut
propter inueteratū odium, uiam amico in gratiam re-
deundi præcludat. Hoc præceptū diligenter inculcas

*Hesiodus, quòd amicitia sit necessaria in rebus hu-
manis. Sumus enim nati ad societatem. Ergo qui au-
fert amicitiam, aufert societatem. Et M. Cicero in-
quit, Neque cælo, neque aqua, neque aere nos uti fre-
quentius quàm amicitia.*

Σὲ δ' ἐμὴ.) Accusatiuus pro datiuo, Attice.

51. *Μὴ δὲ πολύξεινον μὴ δ' ἄξεινον.) Vtraq; e-
xtréma liberalitatis fugienda esse monet. Est enim
prodigus & exhaurit facultates omnes, qui crebro
vult conuiuari. Contra sordidus est qui nemini de
suis communicat, & qui suum ipse defraudat geni-
um. Ex prodigalitate homines decoctores ueniunt
qui inuolant in bona aliena, ex sordiditate inbuma-
nitas nascitur, ut neminem amicum babeas.*

*Μὴ δὲ κακῶν ἱταῖον.) Admonet malorum
consuetudinem esse fugiendam, corrumpunt enim bo-
nos mores colloquia praua. Proueniunt autem duo
mala ex malorum commercio, primum, quia nos in-
duimus mores istius qui cum uiuimus. Secundo eti-
am famam propriam prostituimus, quia etiamsi non
corrumpatur aliquis, tamen homines iudicant nos
corrumpi, quia & prouerbum dicit, Claudio uicinus
claudicat & ipse breui. Ergo malorum consuetudo
est uitanda.*

*Μὴ δ' ἐὶ ἀλῶν νεikesῆται.) Id est, ne facias con-
uicium bonis, quia uirtus est honore afficienda. Sunt
autem*

autem pessimi omnium hominum, qui egregia uirtu-
ti non tantum honorem meritum auferunt, uerum etiam de
uirtute bene meritos conuictijs proscindunt. Huiusmo-
di conuictiatorem principum & bonorum uirorum de-
scribit Homerus Iliad. lib. 2. Et consolari debet bo-
nos quod impossibile sit in benefactis inuidiam effu-
gere, quemadmodum nec corpus umbram potest de-
clinare.

Μήδ' ποτ' ἐλοιδύλω πένι' ἑ. Congeries qua-
dam præceptorum est. Docet aut hoc loco nemini ex-
probrandum esse paupertatem, ratio est quod sit donum
Dei esse diuitem uel pauperem. Grauius profecto di-
ctum. Sunt enim qui hinc laudem ingenij captant &
magni uiri haberi uolunt, si pauperes & miseros non
solum præ se contemnant, uerum etiam conuictijs pro-
scindant. Hos admonet Hesiodus ut perpendant ca-
lamitosum esse, non in nostris uiribus, sed in fortuna
situm esse. Itaque non est liberalis ingenij calamitatem
exprobrare cuiquam. Neque enim in nostris uiribus est
ut abundemus & quotidie experientia condiscimus,
alijs laborantibus nihil, alijs dormientibus omnia,
conficere Deos. Qui plurimum laborant, egent plerum-
que, & contrarium apparet in ijs qui non laborant.

Οὐλοιδύλω πένιν θυμοφθόρον.) Græci appo-
nunt plura epitheta sine coniunctione.

Τέτλαθ.) Sustineas, ausis, &c.

Generalis hac sententia est. *Lingua Thesaurus inter homines optimus. Nam sermo uincit omnes opes & quicquid est admirabile in rebus humanis. Verum ita solet euenire, ut quo res melior eo frequentiori quoque in abusu sit. Recte itaque dicit Poeta: Parca lingua magnam gratiam esse, hoc est, quæ in loco loquitur, quæ non solet effutire quidlibet sine delectu & ratione. Et garrulitas non tam alios quàm ipsos auctores ledit.*

Μή δε πολυξένε δαιτὸς δυσέμφιλθ.] Aliud præceptum, debere nos aliquid conferre in publicum, quia nos uicissim multa accipimus à Magistratibus. Hic sensus cōuenire huic loco uidetur quā transtulit Poeta ad cōuiuium, ubi ut paruo sumptu multi alūtur, ita etiam in Rebus pub. paruo sumptu, paruo tributo nobis comparamus pacem. Potest & hic sensus esse, ut si quando amici et cognati conueniunt, non simus sordidi, sed ut libenter & nostra conferamus ad publicum conuiuium. Nam paruo sumptu magnum lucrum emittitur, dum collatione multorum apparatus splendidius. Δυσέμφιλθ à δ'ὺς & πέμωω difficilis, morosus, quasi dicas, egre mittēs, der nit gern gibt. Supra dixit ναυπλίνος δυσέμφιλθ..

Μηδέ ποτ' ὄξ' ἡὺς Διὶ λείβειν.) Haecenus le-
gesta-

quæ ad mores pertinent, iam tradet ce-
 remonias, id est, ritus sacrorum. fuit enim hic poëta
 sacerdos. Sunt autem illi ritus symbola quædam, id
 est, allegoria, ut in Mose, Bovi trituran-
 ti ne obli-
 gaueris os, significatur quo animo in illos esse debea-
 mus, quorum opera utimur, atq; ita gratitudinis illo
 gestu admonemur erga homines. Non enim bobus
 sed hominibus scribebatur lex. Ad hunc modum &
 de his præceptis iudicandum est. Nunquàm ab
 aurora, id est, mane Ioui libes nigrum uinum ma-
 nibus illo-
 tis. Significat sacra reuerenter esse tractan-
 da, & ut non solum foris corpus, uerum etiam ani-
 mum à contagione uitiorum abluant. Hæc reuera
 ex Patribus sumpta sunt. Allusit & Vergi. ad eam
 consuetudinem, quòd illo-
 tis manibus non tractabant
 sacra antiquitus dum ait: Donec me flumine uiuo
 Abluero. Et Hector apud Homerum ex pugna re-
 diens negat id ipsum sibi licere.

Μὴ δ' αὖτ' ἠελίοιο] Aliud, Aduersus solem
 ne meo. Verecundiam & pudorem commendat no-
 bis hæc sententia, ut discamus honestos & magnos
 uiros reuerenter esse tractandos.

Εἰς ὅμην δ' ἔγχε.] Commoratur in præcepto
 uerecūdia, & recenset aliquot ritus qui adhuc apud
 Turcos durant. In Turcica enim lege ingens flagi-
 tium designari credunt, si quis in publico cacaret aut

mingeret. In lege iuxta quod non
cacaret in castris. Et autem non minus religiosum
Turcis ut sedentes mingant quàm nostro Poeta. Unde
apparet Mahometen ueteres quosdam ritus inu-
tiles suis posteris pro iustitia, quæ coram Deo est, reli-
quisse.

Εὐεργής.) dicitur id quod bonum seipsum habet.

Μὴ δ' αἰδοῖα γυνῆ παπαλαγιδύς.)

A congressu uxoris ne sacra accedas. Admonet
rursus uerecundia, ut sacra pure peragantur. Intelli-
git autem sacra quæ dijs domesticis fiebant. Habe-
bant enim omnes in uestibulo aras quasdam quibus
soliti sunt imponere Vestam, in cuius tutela res erat
familiaris. Facit huius Deæ mentionē alicubi Ver-
gilius.

Μὴ δ' ὑπὸ δυσφήμοιο τάφῳ.) Ab bilariore cō-
uiuio & non à tristibus sacris accedendū esse ad uxo-
rem, quòd ex humido nascantur & aluntur omnia
animantia, & ideo Venus ex mari orta.

Δυσφήμοιο.) Ominoso & infausto à δυσφημείῳ.

Μηδὲ ποτ' ἀενάων ποταμῶν.) Poeta senserunt
uim quandam numinis esse infusam in omnes res, i-
taque et omnibus fluminibus suos deos finxerunt qui
illa agitarent & mouerent, ob quā causam & sa-
cra illis fecerunt.

Ὁς ποταμὸν ὄρεβῃ καχότητι.) Hoc est, qui tam
prophana

πρὸ τῆς ἀνάγκης, ἢ συνέβαινε παρὰ τὴν ἐξουσίαν,
is feret infortunium à Dijs.

Μὴ δ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν.] Non esse ungues si
præcidendos in conuiuio.

πεντόζοιο.] A manu quinque ramorum.

Μηδέ ποτ' οἶνοχόον τιθέμεν.] Nunquam po-
ne lagenam supra poculum, non satis constat quid
uoluerit significare hoc symbolo.

Μὴ δ' ἐλόμον ποιῶν.] Id est, Spartam quam
nactus es orna, In quocunque uita genere uersaris in
illud incumbe, nec cogita quo pacto subinde mutes
tuam functionem. Ita fiet ut assiduitate & diligētia
ad frugem peruenias quod non fiet si tibi non constite-
ris & ex alio uita genere subinde in aliud transfe-
ris. Malū omen est si crocitet Cornix, ut apud Verg.

Sæpe sinistra caua prædixit ab ilice Cornix.

Λαχέρυζα.] pro κελαρύζα, id est, garrula, stridula,
arguta, proprium epicheton cornicis, à κελαρύζω,
quod significat resono.

Μὴ δ' ἀπὸ χυζοπόδων.] Ex ollis non sacrifi-
catis ne capias cibum, id est, ne edas priusquam di-
xeris precationem. Elegans cum primis et pium hoc
præceptum est, neque dubium quin à patribus san-
ctissimis sit desumptum. Apud Homerum nun-
quam pocula sumunt, nisi prius libauerint. Eandem
consuetudinem & apud Verg. Dido seruat.

*Μὴ μὲ γυναικεῖω λιβέρω.] Commendat tur-
sus uerecundiam. Deinde admonet sacra non esse il-
ludenda, quod semper pœnas impietatis dederint quò
religiones contempserunt.*

*Μὴ δ' ἐ ποτ' ἐν πηγῇ.] Non esse perturban-
dos fontes. Nam si honor est habendus bonis rebus,
etiam fontibus debetur suus honor ex quibus bibi-
mus. Quare & hi in fontes recte immingere dicuntur
qui sacram doctrinam commaculant.*

*Φήμη γὰρ τε καὶ πῦρ.] Significat nul-
lam famam omnino perire & non esse omnino de ni-
hilo quod uulgo fertur, quemadmodum & ille dixit,*

Sed nequit ex nihilo uolucris prorumpere fama

Et partem ueri fabula quæq; tenet.

Locus Vergil in 4. Æneid. binc desumptus cū ait:

Fama malum, quo non aliud uelocius ullum

Mobilitate uiget, uiresq; acquiris eundo, &c.

*Homerus fingit quoque Famam Deam esse & nus-
ciam Iouis, lib. 2. Iliad.*

*— μὲν δ' ἐ σφισιν ὅσα δὲ δῆσι
Ὁξύνουσι ἰέναι Διὸς ἄγγελος. —*

IN HESIODI

DIES.

TRADIT discrimina dierū, qui fausti uel in-
suspicati sint, item alia alijs diebus licere. Quæ-
dam uerò discrimina ad causas naturales referri
possunt, quædam sunt ex superstitionibus. Sunt au-
tem eatenus discrimina seruanda, quatenus causas
naturales cogunt. Superstitio uerò præter causas na-
turales est, & ex impietate profecta. Esset uerò in-
sania non habere naturæ rationem, cum illa nobis
usui sit, & nostra causa à Deo condita. Itaq; discri-
mina dierum nata sunt aliqua ex parte, ex aspectib;
quibus Luna intuetur Solem. Sicut medicorum Cri-
tici, septimus, quartusdecimus, uigesimus primus.
Nam quadrati aspectus tunc pugnam naturæ cum
morbo, sed superstitiosa observatione aucta sunt. Nā
inde apparet non esse certā rationem discriminis die-
rum apud Hesiodum, quod ait, alijs alios dies proba-
ri. Primus dies sacer est. Sunt enim omnia initia sa-
cra. Quartus itē sacer, quia eo die prodit à coitu Lu-
na & uideri potest sacer, quia principium est conspi-
ciendæ Lunæ. Septimū diem uacuū facit, quia Luna
distat à Sole quarta parte Zodiaci, qui aspectus qua-
dratus dicitur, et est inauspicatus. Nonus et octauus
dies utiles prædicantur crescētibus, & recte quidem.

Et duodecimus uarie laudatur, quia trigono aspectu Solem Luna inuenerit, eum aspectum uocant beneficium.

Ημετέρα δ' ἐν Διόδω.] Proponit Poeta se dicturum de observatione dierum iuxta ordinationem diuinam, qui sint auspiciati dies & qui inauspiciati. Orditur à prima mēsis die quam dicit optimam esse. Et enumerat congerie quadam quid eo die populus agere consueuerit: Solebant autem in feriis labores mercenariorum expendere, atque pro his numerare & pascere quoque. Item in feriis conueniebat populus ut iudicaretur, doceretur de religione, & ut mores formarentur. Tum scenici ludi fiebant qui uice concionum fuerant. Et hi ritus ad res politicas & non physisas referendi sunt: pertinent enim ad mores ex quibus sumpti sunt, & non ad res naturales.

Εὐν.) Prima dies est, ἡ ἀρχὴ ueteres Magistratus. De hac uoce copiose Suida.

Πείχειν.) proprie de ouibus dicitur, & significat condere.

Οἷς.) pro ὅλης. τῇ pro ταύτῃ, scilicet duodecima die.

Ἀεριοπότης.) In aere pendens, uel pedes in aerem eleuans, epitheton araneæ.

Οὐτ' ἰσχύει σάβαν' ἀμύται.) Γίγος exponunt ac formica, sed haud scio an recte.

Μιῶδες δ' ἰσαμύρου.) Absolvit iam primum quartum, septimum, octavum, nonum, undecimum & duodecimum diem, quos verò omisit vult videre medios. Iam prosequitur in enumerando & dicit cavendum esse ne sementem faciamus tredecima die. Est autem optima ad alendas atq; educandas plantas. Quod autem sationi tredecimum diem ait obesse, propter immodicum humorem fit. Vetant enim semētem facere in solo humidiorē iusto. Contra plantas serere precipiunt, pluuijs etiam tempestatibus. Plinius, Arborum radices Luna plena operito. Ex Plinio illa facile possunt intelligi.

Εἰς τὴν δ' ἡ μέσση μέλας.) Decimasexta dies valde incommoda est plantis, quia sicut tredecima dies utilis erat plantis, quòd cum Luna prope erat plena & humor redundabat, inutilis verò sationi, ut dictū est, ita decimasexta dies decrescēte iam Luna inutilis est & incommoda plantis, utilis verò maribus gignendis. Nam ex humido semine femellæ, ex sicciore puelli nascuntur. Et decrescēte Luna semen minus humidum est quàm crescente.

Οὐτ' ἀρ' γάμος ἀντιβολῆσαι.) Id est, non est utile puellis, ut cum contrabant nuptias, quia à plenilunio cæpit iam humor deficere. Et addidit quædam

pastoralia officia, quod illud tempus sit bonum castratationi, quod hoc tempore conueniat stabula pastoralia munire, quod sit bonus dies gignendis maribus. Postremò quod aptus sit dies conuicia dicere, mendacia proferre, blādos sermones miscere, & arcana colloquia habere. Quae omnia ad quadratum aspectum pertinere uidentur.

§4. Μένος δ' ὀγδοάτη.] Hoc tempore caprum & bouem castrare conuenit.

Εἰς δὲ δ' ἐν μεγάλῃ.] In uigesima die dicit prudentem uirum nasci, & qui bona indole praeditus sit.

Ισοεῖα.] Eum uocat qui multa scit & uidit. Hinc ἰσοεῖα quasi dicas inspectio, & ἰσοεῖν coram intueri & colloqui.

Κέρη δ' ἐπὶ τετρας.] Id est, Puella gignenda est bona decimaquarta. Nam cum Luna abundat humore. Et hac die (inquit) hoc est in oppositione conuenit boues, canes & mulos cicurare. Nam quando abundant humore, necesse est esse mitiora animalia quia lumen Luna est gelidum magis & calor temperatior.

Εἰλίποδας.] quasi dicas curuantes uel trahentes pedes, quae uoce Homerus libenter utitur.

Πεφύλαξο δὲ θυμῶς. &:

Ἀλγὰ θυμοβορεῖν μάλα.] Quartam diem à fi-

ne mēn

ne mensis, & decimam quartam improbat, haud dubie, quia tum oppositio, cum interlunium laedunt corpora. Ideo dicit *δυμοβορεῖν*, quia cōsumunt animū. Qui laborant colericis morbis ad postremā quartam magis languent, Phlegmatici uerò contra. Et postremos illos dies in Luna uocant colericos dies, quòd cōcitant in corporibus siccos humores.

Εν δ' ἐτεταρτῇ μὲν ἀγρεύει.] In quarta die Mensis ducenda est uxor & obseruanda auguria & dijudicanda. Est autem Metathesis in ἔργων nomine, quod à *ῥέξω* uenit.

Πέμπτῃ δ' ἔχεται.] Quintas monet esse fugiendas, uidelicet primam quintam, decimam quintam, & uicesimam quintam. De qua re cum nulla sit naturalis ratio, cōtenti ea simus quæ de religione est. Per id enim tempus obambulant Furia et expetunt pœnas à sceleratis hominibus.

Μέσση δ' ἐβδόμετῃ Δημήτρει.] Absoluere præceptiones de dierum discriminibus, quæ uerò nūc sequuntur ex quibus rationibus nata sint, dixi paulò ante. Itaq; nunc monet poeta frumentum esse uentilandum non crescente sed decrescendo Luna, quia humor incommodus laedit frumentum, ariditas uerò prodest. Quare manifesta ratio est ex usu rerum, cur fruges à plenilunio iubeat uentilare, quia sub id tempus excitantur uenti & aura siccior est.

madidum statim corrumpitur importatum. Dictum
est autem supra quòd Varro præcipiat aream fieri
debere rotundam.

Υλοτόμον τεταμείν θαλαμήϊα.) Aliud præ-
ceptum. Faber secato ligna ad thalamum media se-
ptima, id est, decrescente Luna. Diximus autem su-
pra ex Plinio, quòd materia decrescente Luna cæ-
denda sit, quòd illa firmior sit, quæ uerò crescentie cæ-
ditur, ilico putrescit. In quarta uidelicet die incipe
glutinare naues fragiles, quod rectius fit cum aura
esset humidior.

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείελα.) Nona dies me-
dia, id est, decimanona meridiana melior dies scili-
cet est. ἐπιδείελα est aduerbium pluralis numeri, si-
cut πρῶτα. δείελον crepusculum uocant, δειλινὸς
ἔσ δειέλῃ meridianus, ἔσ meridianum tempus
δειλινὸν uocant.

§5. Περωτίση δ' εἰνὰς πάντ' ἀπήμων.) Prima no-
na dies, scilicet à principio mensis prorsus innocua
est, propter ter geminum aspectum cum Sol abest
à signis. Hæc dies utrisq, gignendis accommodata.
Et nunquam prorsus mala dies est, uidelicet si ali-
quid ea die facias quod conueniat.

Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασι.) Pauci sciunt uigesimam
nonam optimam mensis, ἔσ loquitur de biduo ante
ἐὶν

ἐν τῇ ἡμέρᾳ. Ἐστὶν enim tum bona dies ad aperien-
dum dolium, item boues mulos & equos aptare iugo.
Ad hac bona dies est demittere nauem in altum,
quia sub id tempus est temperatissima & tranquila
aura.

Ἀρξάδα πίδου.) Gracismus est pro aperire
dolum.

Παῦροι δὲ τ' ἀληθῆς κυκλίσκουσιν.) Id est,
Pauci certum sciunt quæ dies præstat, pauci recte ser-
uant hoc dierum discrimen.

Τετάρτῃ δ' οἶχε πίδου.) Media quarta, id est,
decima quarta dolum aperi, quòd hac dies præ omni-
bus sacra sit.

Παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰσάδα.) Ελληνισ est,
nam ad dies referri debet ut sit sensus. Pauci post
vigesimalam mensis optimam probant sequentes dies.
Iam & tempestatum & corporum maxime mutatio-
nes fiunt principio postrema quarta quod obseruan-
do poteris discere.

Αἱ δὲ μὲν ἡμέραι εἰσὶν.) Epilogus præceptorum
est. Aliæ dies sunt hominibus magna utilitas, aliæ
sunt ancipites. μετὰ δ' ἔπον enim sonat promiscue.
Est igitur diligenter consyderandum quid religio
præcipiat, deinde quid oriatur ex causis naturalibus,
ut si luna sit in signo illo quod dominatur mem-
bro alicui, id membrum naturali de causa necant

autem non ex vera religione neq, de certa causa naturali sic illud supersticio est.

Αχήμενοι ἔπ' φέρουσιν.] Policianus videtur uer-
tisse emortuos dies. Et Homerus Somnia uocat ἀχί-
μα quasi dicas, inania.

Αλλ' οὐδ' ἀλλοίην αἰνεῖ.] Hic uidemus Hesio-
dum non ubiq, secutum certam rationem, sed in ple-
risq, supersticionem & consuetudinem hominum.

Ἄλλοτε μὴ ξυὴν πείλει ἡμέραι.] Miræ sunt ui-
ces rerum, & natura tā multipliciter nos ladic quàm
iuvat.

Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος.] Bene ille ha-
bebit, qui seruauerit quidem dierum discrimina. Ad-
iucit tamen Correctionem, quod alij alias probent ac
laudant. Verum iste inculpabilis erit Dijs, id est, ille
non peccabit qui suo quaq, die fecerit, & qui auguria
id est, signa & transgressiones obseruat, hoc est, qui
non uiolabit ea quæ religiosè & utiliter constituta
sunt. Nam Dij fauent ijs qui natura recte utuntur.

ΕΠΙ-

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

εἰς Ησίοδον.

Ελλάδ' ὅς περ χόρε σέφανον, καὶ κόσμον αἰοιδήης
Ἀσκραῖον γῆρ' ἑλὼν Ησίοδον κατέχω.

Ἀναθηματικὸν εἰς αὐτὸν.

Ησίοδ' ὅς μεσας ἐλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκα,
Τμῶν νικήσας ἐν χαλκίδι θεῖον ὄμηρον.

Εἰς τὸν αὐτὸν.

Ολβι' ἔστωσιν ἀνὴρ, ὅς ἐμὸν δῶμον ἀμφοιπολεύει,
Ησίοδ' ὅς μεσαςι τετιμῆ' ἀθανάτησιν.
Τῷ δὲ κλέ' ἔσαι ὅσοντ' ὅππῃ κίλναται ἡώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο νεμεῖε κάλλιμον ἄλσθ'.
Καὶ γάρ τοι θανάτοιο τέλ' πεφρομένον ἔστιν.

Εἰς τὸν αὐτὸν.

Ἀσκη μὲν παῖς πολυλήϊ' ἀλλὰ θανόντ',
Ὅς ἔα πληξίππων γῆ μινυᾶν κατέχει
Ησίοδ'· τῷ πλείστον ἐν ἀνθρώποις κλέ' ἔστιν,
Ἀνδρῶν κεινομένων, ἐν βασιλῶν σοφίης.

Ἀλκαίῃ εἰς αὐτὸν.

Λοχείδ' ἐν νεμείῃ σκυρᾶνέκω Ησιόδῳ
Νύμφαι κρηνιάδων λῆσαν δ' ἀπὸ σφετέρων,
Καὶ τάφον ὑψώσαντο. Γάλακτι δὲ ποιμένες αἶγας
Ἐρράσαν, ξανθὰ μὲν ἄμφοι μέλιτι.
Τοῖν γ' καὶ γῆρ' ἀπέπνευεν ἐννέα μεσῶν
Ὁ πρῶτος βυς, κατὰρ ὧν γούσάμην λιβάδων.

cui titulus ἔργα καὶ ἡμέ-
ραι, ἄδελον.

Ἡσιόδ' εἰ ποτὲ βίβλον ἑμαῖς ὑπὸ χερσὶν ἐλίσσων,
Πυρρὴν δ' ἐξ ἀπλώης εἶδον ἐπερχομένην.
Βίβλον δὲ ρύψας ἐπὶ γλῶττι χερὶ, τῷτ' ἐβόησα,
Ἔργα τί μοι παρέχεις ὦ γέρον Ἡσιόδε;
Εἰς εἰκόνα Ἡσιόδου.

Ἀσκληπιάδης.

Αὐτὰ ποιμαίνοντα μισιμβρινὰ μῆλ' ἀσέ μῦσαι,
Ἐδρακον ἐν κρηναοῖς ἔρεσιν Ἡσιόδε.
Καί σοι καλλιπὲς τηλον ἐρυσάμεναι ὥρ' ἅσασαι,
Ὡρεξας δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.
Δῶκαν δὲ κρήνης ἐλικανίδι' ὅτ' ἔθρονον ἔδωρ,
Τὸ, πᾶσι πῶλες πτόθεν ἔκοψεν ὄνυξ.
Οὐ σὺ κορεισάμενος, μακρόθεν γλῶττι ἔρτα τε μολ
Καὶ γλῶττι ἀρχαίων ἔγραφες ἡϊθέων. (παῖς)

Τ Ε Λ Ο Σ.